

**De controversiis religionis hoc seculo motis, adversaria
quaedam scripta : in quibus vtriusqu[ue] partis dißidentium
Argumenta, ad Scripturae divinae canonem explorantur, &
lesuitis potißimum respondetur:**

<https://hdl.handle.net/1874/424658>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

BERENSONI
Controv.
Relig.

E. oct.
686

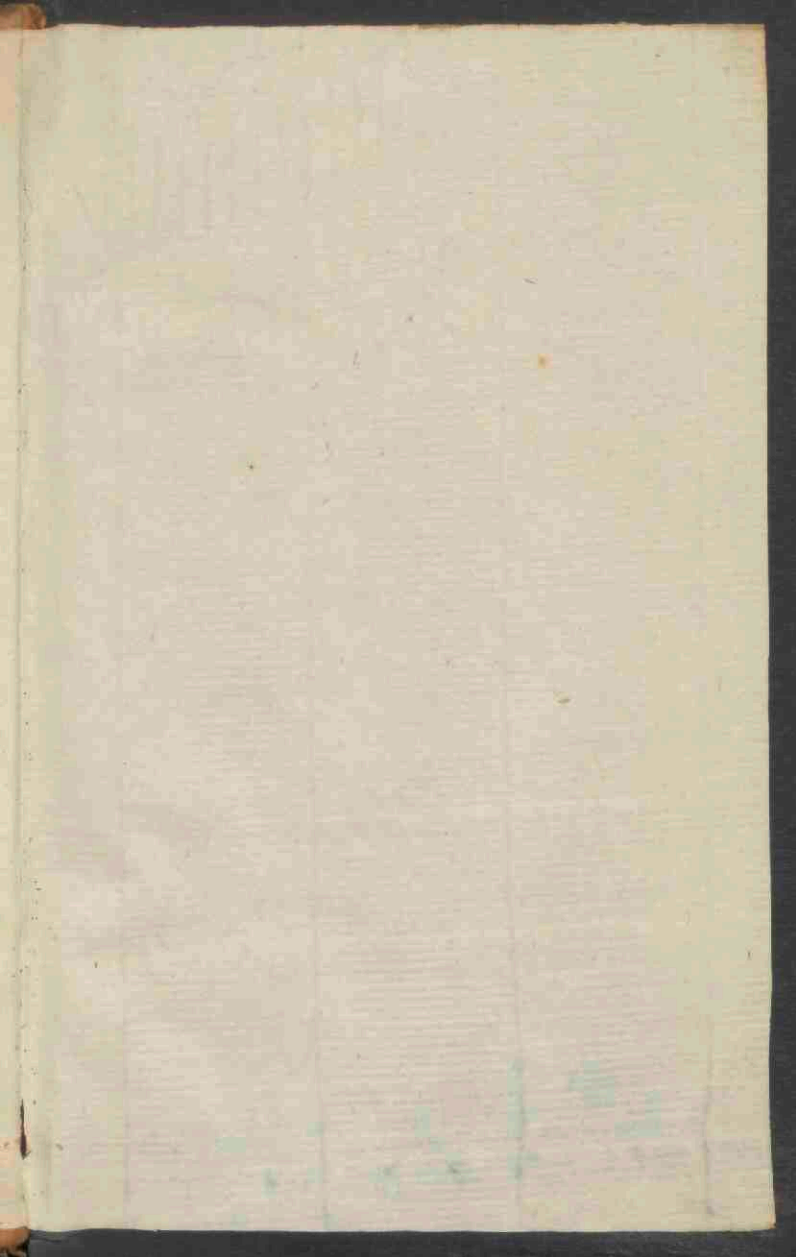
120

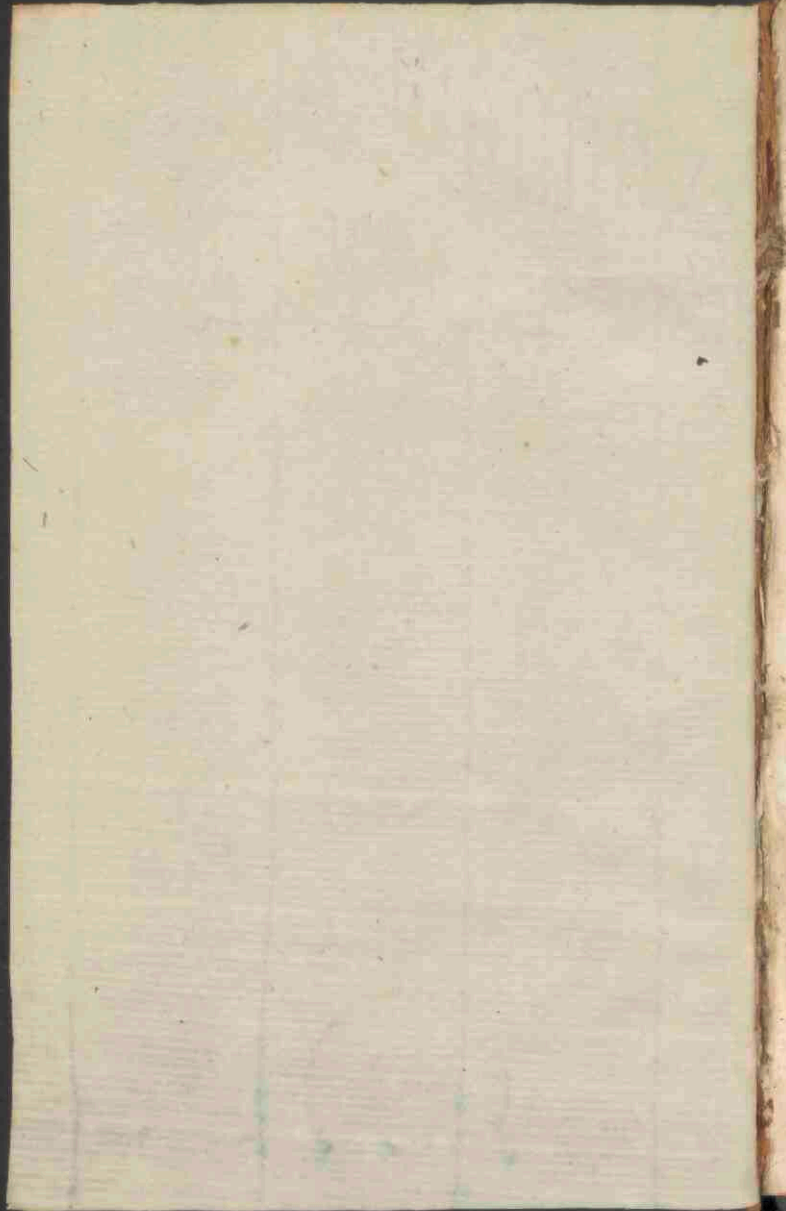

Theologia

Octavo n°. 686.

DE
CONTROVERSIIS
RELIGIONIS HOC SE-
CVLO MOTIS, ADVERSARIA
quædam scripta:

*In quibus utriusq; partis dissidentium
Argumenta, ad Scripture diuine cano-
nem explorantur, & Iesuitis po-
tissimum respondetur: con-
scripta & edita*

A'

PETRO BEREXASIO, Varadinen-
sis Ecclesiæ in Vngaria Ministro,

& à

MATTHIA THORACONOMO,
Paracinenfis Gymnasij Rectore.

Catalogum Scriptorum uersa mon-
strabit pagina.

Y. de B. G. Solii

BASILEAE,
ANNO DOMINI
M. D. LXXXVII.

INDEX SCRIP- TORVM.

1. ORATIO Marci Patris Iesuitæ, habita in Sa-
bariensi Synodo.
2. APOLOGIA pro Reformatis Ecclesijs, à Pe-
tro Berexasso, eidem Orationi opposita.
3. Matthiæ Thoraconymi Tractatus de VNIO-
NE HYPOSTATICA duarum in Christo
naturarum.
4. Eiusdem STRENAE, Examinatoribus propo-
sitionum de Cœna Domini à Caspare Pilcio,
Pastore Ecclesiæ Sarosienfis, editarū, propositæ.
5. Eiusdem DISCVSSIO, septem Paralogismo-
rum pro asserenda orali, ipsiusmet natui cor-
poris & sanguinis Christi, perceptione, confi-
ctorum.
6. Iesuitarum CARMEN, aduersus auctores Iu-
liani Pseudocalendarij, Varadini impressi, An-
no 1585. & defensio Calendarij Gregotiani,
Claudiopoli in Transsylvania edita.
7. VENTILATIO Scripti illius, quod inscriptū
est, Aduersus auctores Iuliani Pseudocalenda-
rij &c. Thoraconymo auctore.
8. Eiusdem DEFENSIO VENTILATIO-
NVM, aduersus Stephanum Aratorem, in qua
multa de Iesuitarum ordinis institutione refe-
runtur.
9. EPISTOLA ad Stephanum Aratorem, de no-
uo Capite Ecclesiæ & de primatu Papæ.

VIRO CLARISSIMO,
VIRTUTE ET DOCTRINA
PRAESTANTI, D. ABRAHAMO
Colbingero, Augustano, ami-
co suo S. P. D.

IOHANNES IACOBVS GRYNÆVS.

VPERIORIBVS men-
sibus, duo eruditi &
virtute praestantes Iu-
venes, Iohannes Czana-
dius Vngarus, è Viteber-
gēsi: & Demetrius Cra-
covijs, Transsylvanus,
ex Argentoratensi Academia, huc ad me
miserunt, de Religionis quibusdam contro-
uersijs Scripta quadam, doctissimorum ali-
quot virorum, tum vt ea legerem, tum vt
illa quæ nondum iuris publici facta erant,
typis excudenda curarem.

Vt autem illa intuens, Domino nostro
IESV CHRISTO, sedenti ad æterni
Patris dexteram, & Ecclesie sue preclara
dona, Pastores, inquam, & doctores danti,
hosq; necessarys Spiritus sancti presidys in-
struen-

P R Æ F A T I O.

struenti, gratias toto pectore egi, quòd Ecclesijs Dei in Vngaria & Dacia clementer benedicat, eisq; tum alios quosdam virtute & doctrina præstantes patres Ecclesiarum & doctores dedit: tum etiam Petrum Berexasium Ecclesie Varadiensis Ministrum, & Matthiam Thoraconymum, ea Spiritus sancti gratia instruxit, ut tenaces fidelis illius sermonis qui ad doctrinam facit, possint etiam exhortari per doctrinam sanam, & contradicentes conuincere: Sic eundem assidue oro, ut nos omnes unum in seipso faciat: & ut Ecclesijs Sarmatiae, Transsylvaniam & Vngariae, quæ nostris in Domino coniunctæ sunt, ac Ecclesijs nostris, ubertim benedicat, & ab earum nostrarumq; cervicibus depellat omnium Antichristianorum dolos, vim, seuitiam & latrocinium.

Quum autem mihi præfandum esset in hæc Scripta, de nulla re alia verba mihi faciendæ esse duxi, quàm de ea quæ utinam & mihi ipsi, & alijs, quibus pro veritate pugnandæ est, semp cordi & summe curæ sit.

Religio Evangelica, quæ diuinitus Ecclesie nostræ illustrata sunt, nostræ non est, sed
Dei

P R Æ F A T I O .

Dei ipsius, qui inenarrabili bonitate sua motus, eam nobis patefecit, ac vult nos eam amplecti & profiteri efficaci illa fide, laboriosa charitate & toleranti spe.

A professione ergo doctrinae Euangelicae, absit asperitas agrestis & incöcinnagrauisq;: ab eiusdem verò defensione absit odiũ erga contradicentes, absit contumelia. Se iungi enim possunt illa diuersarum specierum accidentia, dissentire & odiũ. Etenim, vt alicubi Melanchthon p. m. verè scripsit, dissentire iudicium est mentis, sed odium flamma est voluntatis.

Vt autem omnium optime Euangelium, Dei cooperarij & doceamus & defendamus, fide sincera, charitate ardēte, voce clara, vita inculpata, moribus elegantibus, inuicta patientia, & si ita velit Deus, mortis sanguinisq; nostri martyrio: hac, de quibus ordinè breuiterq; agam, perpendenda erũt.

1. De Personis inter sese conferentibus, hoc Theorema consideretur. Etiam atq; etiam videndum, quo loco quisq; sit apud Deum, non quo sit apud hominem quo cum illi controuersia est.

P R Æ F A T I O .

*Filius Dei eos, in quibus aliquid est veræ
Dei noticia: & eos qui seipfos factis hostes
esse declarauerunt, nequaquam eodem loco
habet, Marc. 9. 39. 40. Matth. 12. 30. Ac in-
terdum è Saulo Paulum efficit, Act. 9.*

*Insistamus ergo vestigijs vnici nostri do-
ctoris, et exëplo eius edocti, infirmos, in qui-
bus aliquid Christi est, assumamus non ta-
men ad certamina disputationum, quib. illi
non assueuerunt, Rom. 14. 1. Hereticũ autem
hominem post vnã aut alterã admoni-
tionem reiciamus: vt qui sciamus euersum
esse huiusmodi, & peccare, vt qui suopte iu-
dicio condemnatus sit, Tit. 3. 10. 11. Sed tamẽ
ne quem temerè hereticũ pronũciamus: ve-
rum eum tantũ, qui inuincibili cũ perui-
cacia, negat, IESVM CHRISTVM in
carnem venisse, 1. Ioan. 4. 3. Nec etiam teme-
rè quenquam schismaticum esse dicamus,
nisi quem adeo carnalẽ esse compererimus,
vt dissipitũ Christũ fingat, secte nomẽ a-
sciscat, ac dixeratias & scandalorum in Ec-
clesia seu auctor seu approbator sit, 1. Cor. 1.
13. Rom. 16. 17.*

*Infirmitas ergo erudiant p̄y pastores: hæ-
reticos*

P R Æ F A T I O.

reticos & schismaticos præcisè redarguūt,
 & post vnā & alterā admonitionem
 reyciant, Tit. 1. 13. & 3. 10.

Prius autem quàm etiam p̄j doctores &
 pastores, in theatrum prodeant ad conuin-
 cendos alios, in seip̄s descendant, secum ip̄
 si habitent, & non hoc solū obseruent,
 Sintne dono dyjudicandi Spiritus & dex-
 trè differendi satis instrūcti, necne? Ipsis ne
 hoc tempore surgendum vt dicant, an
 verò alijs? Sed etiam, An ne & antea-
 tæ vitæ memoria, dicturo fidem vel col-
 latura videatur, vel detractura? An-
 ne vocatio & tempus hoc officium alicui
 imponant?

Sunt, qui feliciter vel doceant, vel exhor-
 tentur: infeliciter autem differant. Sunt e-
 contrā felices, quum est syllogisticè dispu-
 tandum collatis rationibus & testimonijs:
 minus autem felices, quum est erudienda
 aut consolatione erigenda Ecclesia. Agno-
 scat quisq; suum donum: agnoscat & sibi
 quædam deesse: nec sit instar edentuli, qui
 vescentium dentibus inuidet.

Interdum præstat alios, magis exer-
 citatos

P R Æ F A T I O .

citatos surgere ad dicendum : quàm nos, qui seu minus exercitati, seu impræmeditati accessimus . Tutiior sanè est audientis, quàm dicentis conditio: ut alicubi Augustinus dixit.

Solicitiè autem cauendum est ne malè ætæ vitæ infamia, etiam vera dicenti fidem abroget: coq̄, nomine à teneris vitæ innocentie, sinceritati & simplicitati summè studendum: quia non de nihilo est, vulgò quod dicitur: Mores persuadent, nō sermo.

Sunt, quibus vocatio & tempus & aliæ circumstantiæ imponant necessitatem ex tempore, &, ut videtur, præter ætatis rationem, dicendi, pro defensione Euangelij & gloriæ Dei. Hi sese erigant & consolètur sententiâ promissionis Christi: Sed quum tradiderint vos, ne estote solliciti quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis illo momento quod loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, is est qui loquitur in vobis, Matth. 10. 19. 20.

2. Iam & hoc Theorema consideretur. Nisi Religio ipsius Religionis causa, propugnetur,

PRÆFATIO.

tur, mendosa erit, non quidem Religio, sed tamen eiusdem defensio.

Rectè dicitur, non eodem loco habendos, tum eos, qui in Religione errant, sed Religionis opinione moti: hos enim ceu ànxns, ferre equum est: tum eos, qui in Religione errant, sed non propter Religionem, sed propter quæstum, vanam gloriam, potentum gratiam: aut quia mala cause patrocini-um semel susceptum, deponere præpostera ipsis religio est: nam hi improbi sunt, ac eorum ora obturanda sunt Dei Seruis.

Sed enim & istud verè dicitur, Eos, qui de Religione rectè sentiunt, & eam voce & scriptis tuentur, seu propter Religionem id facere, ut Dei gloria, & Ecclesie adificatio- ni fideliter seruiant: & hos fidos Christi testes esse: seu propter aliud, verbi gratia, glorie causa, aut ut rem faciãt, id ipsum præstare: & hos Mercenarios esse.

Hoc igitur agamus vobiscum & summa cum fide, ut propter Religionẽ, causam agamus Religionis: ac ut nauigãtes ad Cynosu- rã identidem respiciunt, sic nos quoque ad Religionem veram, quæ, ut Deum Spiri-

P R Æ F A T I O.

tu & veritate adoremus præcipit, defixis in eam fidei oculis, respiciamus.

3. De Quæstionibus, quarum alia necessaria et utiles sunt, alia nõ necessaria & infrugifera, teneatur hic Canon Apostolicus: *Stultas et ineruditas quæstiones reijce, sciens eas gignere pugnas, 2. Tim. 2. 23. Quorsum attinet quærere, An' ne infideles Cæna Domini abutentes, vescantur Christi carne, & bibant Christi sanguinẽ, quum in eorum gratiã non sit instituta Cæna? quũ nihil ipsis neq; cũ Christo, neq; cũ fidelib; sit commune? quũ deniq; Sacramenta fidei, solis fidelibus Sacramẽta sint? Iam & illud quærere quorsum tandẽ attinet, Corporisne ore māducetur Christi caro: quũ mentis, non ventris negociũ in Cæna mystica agatur? quum ea quæ in os ingrediuntur, in ventrem descendere D. Iesus ipse affirmet? Marc. 7. 18. 19. quũ deniq; negocium hoc fidei sit? Item: Quid edat mus arrodens panem consecratum: quũ nihil habeat rationem Sacramenti extra usum diuinitus institutum?*

4. Hic autem finis semper piæ menti propositus sit, Sapiëntiæ cœlestis cãdidato, veritas

PRÆFATIO.

tas & charitas anteponenda sunt toti Mūdo. Iuxta diuinū oraculum: DILIGITE VERITATEM & PACEM, Zach. 8. 19. Item: Vsq; ad mortem decerta pro veritate, & Dominus Deus pugnabit pro te. Item: Αληθειαν & ειρηνην. Sed veritatem sectantes cum charitate, prorsus adolescamus in eum qui est caput, nempe Christus, Eph. 4. 15.

Sed unde tandem, dicet Mens pia, cœlestis Sapientie Candidatum dignoscam? Ex effectis Sapientie, quæ tales efficit candidatos suos, qualis ipsa est. Est autem ipsa pura, pacifica, moderata, tractabilis, plena misericordie & fructuum bonorum, absq; dijudicatione & sine simulatione, Iac. 3. 17. Placet enim eidē præceptū Apostolicum: Seruū autem Domini non oportet pugnare, sed placidū esse erga omnes, aptū ad docendū, tolerantiam malos, cū lenitate erudiantē eos qui contrario animo sunt affecti, 2. Tim. 2. 24.

De terrena autem, animalis & demoniace Sapientie, non fallentibus notis, dicitur: Quod si inuidiam amarā habetis, & irritationē in corde vestro, ne gloriamini,

&

PRÆFATIO.

*Et ne mendaces estote aduersus veritatem.
Iac. 3. 14.*

Theophrastus ait Agoranomos in urbe Attica, repetere solitos, hanc Legem: Ἐν ἀγορᾷ ἀψυδῆσθαι. In foro abstinendum à mendacijs, à simulatione & dissimulatione. Sed nos rectissimè dicimus: Ἐν ἐκκλησίᾳ ἀψυδῆσθαι. Id studiosè, constanter & sincerè tum maximè, quando veritas defendenda est, præstemus; & sanctam Christi Iesu causam agamus non sine puritate, scientia, lenitate, bonitate, Spiritu sancto, Charitate non simulata, sermone veritatis, virtute Dei, armis iusticiæ dextris & sinistris, per gloriam & ignominiam, per conuicia & laudes: ut seductores, & tamen veraces: ut Apostoli nostri verbis utar, quæ extant 2. Corinth. 6. 6.

Visum autem mihi fuit, Clarissime vir, etiam alienorum Scriptorum dedicatione, publicè profiteri, præstati & constanti tuæ erga me beneuolentiæ, quam multis magnisq; beneficijs testatam fecisti, me plurimum, & quidem animo libenti, debere: & precari Dominum IESVM, ut tibi imponerem

PRÆFATIO.

*sterum quoque dei & dei δμοιωθλώξε, Vera
 constanter dicendo, & Beneficentiæ officia
 ita declarando, ut tibi præluceat ἡ σωτηρία
 καὶ ἀσφάλεια ἐπικουρούσα χάρις. Eo autē
 nomine felix es, quod quum apud illustris-
 simum & potentissimum, veraq; Religionis
 studio & amore flagrantissimum Ducem
 IOHANNEM CASIMIRVM Dei gra-
 tia, & Comitem Palatinum ad Rhenū, Ba-
 uariæq; Ducem, & Electoralis Palatinatus
 Tutorem & Administratorem, ob ea dona
 quibus te Deus instruxit, in vera magnaq;
 sis gratia, hac vteris publicè quidem ad Dei
 gloriam, ad Ecclesiæ, Reipub. & Academia
 vestræ instaurationem: cui sanè mirabili-
 ter benedixit Dominus: priuatim verò ad
 pios homines iuandos & ornandos: sic ut
 Ebedmelecum Ieremiæ Prophetae amicum,
 nobis representes. Experiris igitur & expe-
 rieris post hac quoque id quod vox diuina di-
 xit: Honorantes me, honorabo: contempto-
 res autem mei, leues fient 1. Sam. 2. 30. Expe-
 rieris etiam in medijs tuis curis & labori-
 bus, & illud diuinum beneficium, de quo
 Propheta Iesaias, ait: Dat de fesso virtutem,
 &*

PRÆFATIO.

Et defecto viribus robur copiosè suppeditat. Defatiscuntur quidem pueri Et defatigantur: Et Iuuenes prorsus impingunt: at expectantes Iehouã mutant vires, ascendunt pennis velut Aquila: currunt, neque defatigantur, pergunt, neque defatiscuntur, Isa. 40. 29.

Benè vale, amicorum meorum lumen Et ornamentum: Basilea, Calendis Aprilis 1587.

APO-

APOLOGIA
PRO ECCLESIIIS RE-
FORMATIS: ACTIS
IMPIIS SYNODI SABA-
riensis opposita,

AVTHORE
PETRO BEREXASIO, ECCLE-
sia *Varadiensis* Ministro.

PSAL. 62. V. 4.

Quousq; machinabimini peruersa contra unumquemq;
Vniuersi uos conteremini, eritisq; tanquam paries in-
clinatus & maceria impulsus.

ILLVSTRIBVS ET MAGNIFI-
CIS DOMINIS, D. ALEXANDRO
Kendi, Domino VVOLGANGO Couacciocio, & Do-
mino LADISLAO Somborio: Inclviti Regni Transsylv-
vanie, siue ueteris Daciae, Praesidibus optimis & laudatissim-
is, dominis & patronis Ecclesiarum ex Dei uerbo Refor-
matarum benignissimis. Gratiam & pacem à Deo
Patre & Domino nostro I E S V
CHRISTO.

MPEDOCLES Agrigētinus,
Illustres & Magnifici Domi-
ni, qui omnia, quæ in rerum
natura quouis pacto cohæ-
teant, ex lite & amicitia cōstare affirma-
uit,

E P I S T O L A

uit, non postremum in classe Philosophorū uetustis tēporibus dignitatis ac existimationis locum tenuit. Huius opinionī de primordijs rerum & cohærentiā (quam sanè opinionē Phycas scholas tractanti cuipiam redarguere haud scio an perdifficile sit) sic nonnulli fauerunt, ut eam nō in natura modò, & sensu ac communi perceptione constantibus, uerum etiam in moribus locū habere dicerent. Non omīssa tamen illa exceptione, quòd in natura & elementarijs rebus omnia, in moralibus autem multa, ex his dissimilimīs & à mutua cōiunctione abhorrentissimīs quasi principijs, oriri uiderētur. Ac ne parū probabilius dicere iudicaretur exempla redderent quibus hoc ipsorum placitum niteretur. Aiebant ex uitiorum & uirtutū repugnantia & utrorumq; continentibus inimicijs, optima quædā & ad generis humani incolumitatem tum procurandam tum etiam tuendam necessaria prouenire. Verbi gratia ex malis moribus oriri bonas Leges. Homines à natura

NVNCVPATORIA.

tura bene informatos iniusticię turpitudine perspecta, iusticię, libidinis fœditate & noxis compertis temperantię, stulticię incommodis animaduertis, prudentię studere. Tum autem mendacię odio & fuga multos euadere magis ueridicos. Nec pauciores dedecore ignauię & timiditatis secum reputato, ad iustā fortitudinem in omnib. aduersis præstandā solere excitari. Quibus ex omnibus salutem societatis humanę, diuturnitatē Reipub. communē pacem, & omne bonorum genus, his rebus duabus, amicitia uirtutis & odio uitiorum quasi inter se cōfligentibus plerumq; progenerari. Et sexcenta alia sunt generis eiusdem quę in eam sententiam afferri prolixius commemorando possint. At uerò hanc ego disputatiunculam nec excutio in præsentia scrupulosius, nec etiam operosē dictā iam sententiam refello. Pręstat eam questionē (An uidelicet lis & amicitia ad bonos etiā mores producendos aliqd momenti habeant) erudito uestro & limatissimo iudicio decidendam relinquere.

E P I S T O L A

Illud fateor mihi nequaquã placuisse ha-
ctenus, quòd quidam ex Theologorũ
numero Ecclesiæq; Doctorum, qui præ-
fertim res diuinas & cœlestes cū Philoso-
phicis cōfundere & in unum chaos mi-
scere pro delectamento habuerunt, lon-
gius ab hac iam commemorata Ethico-
rum sententia progressi, eandem non ue-
riti sunt ad Ecclesiam etiam & huius in
præsenti hac uita conditionem extende-
re. Dixerunt nec initio oriri Ecclesiam,
nec postea ortam atq; adultam per tot
secula durare potuisse, nisi lis & aduersa-
tio quæ inter Dei regnum & tenebra-
rum principatum fuit, ad amandum De-
um eiq; parendum stimulis quasi addi-
tis homines ad uitam æternam præor-
dinatos omnibus temporibus excitaf-
set. Plurima sunt in hac opinione repre-
hendenda: quæ percensere non est insti-
tuti mei. Nec tamen huic paradoxo
Theologico addicti, testimonio sacra-
rum literarum penitus se destitutos arbi-
trantur. Negant enim absq; ratione di-
xisse Paulum: Oportet hæreses esse inter
uos

N V N C V P A T O R I A .

uos, 1. Cor. 11. 19. Quid magis contra-
 rium rationibus Ecclesie, quam hereses?
 Et tamen harum aduentu hoc boni spe-
 randū esse Apostolus affirmat, quod qui
 probati sunt & Deo digni (ut sic cū Igna-
 tio loquar) manifesti sint futuri, Deumq̄
 uerū ex ipsius uerbo agnitum ardentius
 complexuri. Sed hec probatio, ex Paulo
 desumpta, quod cū bona sit ipsorum
 gratia dictum, non undiq̄ ad institutum
 sic disputātium quadrare potest. Nemo
 quidē dubitat sanus, militantem hanc &
 permissam ut Augustinus uocat, Eccle-
 siam, dissidijs & litibus quæ persæpe in
 hereses abeunt carere ex diuina disposi-
 tione non posse. Sed tamē quæ bona il-
 lis iusto iudicio imittendis fidelium cœtui
 Dominus procurat, ex accidenti potiùs
 emergere, quàm ex arcana horū uel alio-
 rum physicorum principiorum, & uel con-
 sentanea inter se uel dissentanea affecti-
 one subnasci, luce solari clarius est. Ecq̄s
 enim non uidet cum quod naturæ ipso-
 rum peculiare est exsequuntur lites, incre-
 dibilē in modum nomini Christiano no-
 cere?

E P I S T O L A

cere? Mittamus uetera exempla, nostri duntaxat tēporis statum, qui ob concertationes atq; lites in religione ad extremū miseriarum deuenisse uidetur, cōsideremus. Postea enim quā clariss. ueritatis lux, abactis Pontificij regni tenebris densissimis, piorū mētes illustrauit, coorta mox sunt inter ipsorum Reformatorum affectatores pestilentissima & maximē exitialia partium studia, quę cū à plurimis exasperarentur potius fodiendo quā comprimerentur mitigando, in apertas dimicationes, in pernicio-
sa odia, in optimorum uirorum pro-
scriptiones & exilia, deniq; in bella calamitosissima, quibus integræ prouinciæ funestarentur, eruperunt. Rapuit minimē segnis hāc occasionem deuotus ille Dei & hominū hostis spiritus, & mox, tametsi paulò antè desperabundus & de fuga cogitans, redintegrare aciem perturbatam exercitus sui, duce Antichristo Romano aduersus Christum eiusq; Ecclesiam cœpit. Conscripsit itaq; nouas etiam nonnullas Monachorum legio-
nes,

N V N C V P A T O R I A .

nes, Iesuitarū uidelicet numerosa agmina, qui quidem Monachi Iesuitæ (sic à Iesu per summam blasphemiam ipsi à seipsis appellati, cum Iscariotæ potius fuissent dicendi) homines hypocritæ:

Introrsum turpes, speciosi pelle decora,
 imperato actutum reliquis Monachis, ueluti Seriphijis quibusdam rationis silentio, disputando atq; scribendo, & uiriliter satis in causa Papali tutanda se gerendo multorum animis imperitorū hanc spem ingenerare nostro tempore sunt uisi: fore ut aliquādo Papatus inter mortuus maximo totius Mundi applausu reuiuiscat. Hinc hodie etiam eorundē Monachorum non solū blandissimæ & ad assentandū captandumq; cōposite orationes, quib. molles auriculę gaudēt, nec solū magnifica promissa, quę à Pōtificijs maximo hiatu excipiuntur, uerū etiam fastuosi uultus incessusq;: tū autē Stentorei clamores minæq; acerbæ & gloriations impudentissimę. Ut planē nobis uetustos illos non iam Christi socios & discipulos, sed Themistoclis lega

E P I S T O L A

tos Athenis ad Andrum missos repræ-
 sentare uideantur. Qui legati pecunias
 Andrijs imperaturi, ut in Vrania Hero-
 doti legimus, duas Deas fortissimas &
 inuictissimas, quarum una Pitho: hoc
 est, Suadela: altera Anāche: hoc est, Vio-
 lentia seu Necessitas nominaretur, à se
 adductas esse per summam insolentiam
 dictitabant. Sic isti eam affectare uia ui-
 dentur, ut nos sic statuere cogant: *ωε-
 λανδύηλω* nescio quā Roma, & quidē ex
 intimo pectoris Pōtificij scrinio in Vn-
 gariā opera huius nouę societatis esse ap-
 portatam. Mirum ni breui nos omnes si
 persuadendo minus possint, maiore etiā
 ui experiendo Romipetas efficere, sint
 conaturi (hoc enim barbaro nomine in
 suis Supplemētis appellant eos, qui reli-
 gionis ergō Urbem peregrinātes acce-
 dunt) aut certē daturi operā, ut nōnullos
 pecunia quā cōsilio abundātiore do-
 ctis dolis & facetis fabricis quibus dele-
 ctantur, usi, emungant. Qui tamen si sua
 retinere uolent facillē respōdere duas il-
 las potentes Deas afferentib. poterunt,
 ad

ad exemplum Andriorum, qui Suadelaë
 & Necessitati Atheniensium indige-
 tib. diuis, sitas & ipsi duas inutiles Deas,
 Penian, & Amechaniã: hoc est, Paupertã
 tẽ & Desperationem in ipsorũ insula cõ-
 morantes opponebant: quod respõsum
 nõ magis certẽ Andrijs quã nobis Vn-
 garis tot cladibus attenuatis atq; exhau-
 litis conuenit. Horum autem tam impe-
 riosorum auidorumq; Monachorũ do-
 ctrinam si excutiamus Illustres & Ma-
 gnifici Domini, cõperiemus causã suã:
 hoc est, Papalis, quã defendendam susce-
 perunt firmamẽtum, admodum lubrico
 & falso ab ipsis imponi fundamento:
 Traditionib. nimirũ, seu Verbo cuidã
 non scripto, sed ab ipsis conficito, quod
 admittere & sequi proxima est & breuis-
 sima ad omnes hareses uia. Hinc profe-
 cti boni Monachi pestilẽtissimas quasq;
 doctrinas denuõ obtrudunt Ecclesiã
 iam dudum talium satietate ad nauseam
 usq; defessã: & tamen hoc præter alia o-
 mnia urgent ut in tanta ueritatis E-
 uangelicã luce, ipsorum fascino & præ-

E P I S T O L A

stigijs dementati Pontificem Romanū cum suis idolis & creaturis cernui adoremus. Plura dicere de hoc pestifero hominū genere hīc possem, qui nos nō desinunt hæreticorum, Lutheranorū, Calvinistarumq; probrosissimis uocabulis perfidē traducere. Horū in Ecclesiam ingressum cui rei potius quibusue personis debeamus, quā intestinis litibus & fatoribus harum, non intelligo. De quibus deplorandi aliud tempus esse uideatur. En itaq; uobis Magnifici uiri Physicā illam discordem cōcordiam, fœtibus optimarum rerum producendis aptam & moribus etiā moderandis multum adiumenti afferentem. Solebat M. Cato Plutarcho teste in eius uita, lites & dissidia dedita opera inter seruos & familiares serere, cōcordiam eorundē pertimescens, & hoc uelut optimum exemplum Oeconomicae prudentiæ alijs etiā subiiciebat. At nobis ut summa esset inter Dei domesticos in diuinorum dogmatum & professione & defensione cōcordia, optabile erat. Tum enim minus & gloria-

gloriationum & insultationum à nouis
 istis Monachulis audiremus. Verùm e-
 nim uerò, quid si Dominus qui iustus
 est, & iudicia exercet rectissima, patitur
 iniici Ecclesiæ suæ zizania dissidiorum,
 ut horum occasione quasi resumptis ani-
 mis ruinofam istam Babylonem Roma-
 nam Pontificij alacrius defendant, quæ
 in pœnam nostræ desidiæ ad finem usq;
 Mundi, ut ad uigilantiam subinde exci-
 temur, perdurare debeat? Consimili ra-
 tione ut in Romanis historijs legimus,
 P. Scipio Nasica rationem reperiendam
 esse dicebat, quemadmodum Carthago
 post debellatum Annibalem ne delere-
 tur, sed ut stans & incolumis ciuibus Ro-
 manis alioqui ocio & ignauia se traditu-
 ris, aut intestinis contentionibus labo-
 raturis, terrorem perpetuum ostentaret.
 Nec sanè nos inficiamur, Monachatum
 istum nouum assidue nos uellicantem,
 ut Pontificio regno incommodare ali-
 quando nō leuiter, sic nobis plurimum
 prodesse: ut uel ex Marco isto patre Sa-
 bariensi Iesuita, hoc Scripto breui, quod

E P I S T O L A

nunc uobis Illustres & Magnifici uiri of-
 fertur, à me refutato, fit euident. Exagi-
 tat ille primum uocationẽ nostrã, quod
 non nisi puri Laici, ut loquitur, habendi
 simus, utpote qui Chrisma, rasurã & or-
 dinationem Papisticam non habeamus.
 Hic nostrũ est adhibere curam, ut ali-
 quam ex hoste utilitatem percipiamus:
 faciendocq; assiduẽ officio nostro perficere,
 ut nos ueros Dei operarios, legitime in
 messem ipsius emissos esse, ipsa messis
 congesta accumulataq; copia & ubertate,
 freudentibus ipsis, & nostram uocationem
 frustra allatrantibus, declarem. Exagitat
 etiam coniugia nostra, & fornicarios
 incestuososq; pios Ecclesie ministros in
 matrimonio uiuẽtes uocat. Repellatur
 hæc scelerata calumnia castitate & pudicitia
 nostrorum coniugiorum, quod perfacile
 assequemur, si & ipsi pietate ac honestis
 uitæ exemplis, sociabus diuinitus nobis
 assignatis prelucebimus, proindeq; uigili
 cura elaborabimus, ut illas Dei timentes
 & nõ tam monilibus quàm moribus, ut grauis-
 me

N V N C V P A T O R I A .

mè Fulgentius monet, ornatas efficiamus. Interea turpissimæ aduersariorum coniugia damnantium libidines, in oculis totius Mundi sitæ maxima cum libertate reprehendendæ sunt. Ad hanc uerò breuis libelli editionem quod pertinet, Illustres & Magnifici Domini uolui illum in uestro nomine apparere: cum & uos istiusmodi uocatione (qualis ab isto nefariè uituperatur) præditos Ecclesiæ ministros maximo in precio habeatis, publiceque in cœtibus fidelium audiat: nec à meo officio alienum & abhorrens esse uideatur, gratæ erga uos mentis testificatione aliqua, ista occasione defungi: sub quorum præsidio patrociniisque plures iam annos pro uiriū modulo Ecclesiæ seruiens uiuo. Reperietis in hoc Scripto, quæ ad uestrâ etiâ: hoc est, Principū uiroꝝ dignitatē asserendam, contra noui istius Monachatus obtreccionēs uirulentas pertineant. Si enim sic pergatur (ignoscite liberè quidem sed uerè scribenti) futurum est, ut iam iam ab istis plusquam Angelicæ sanctitatis
 Mona-

E P I S T O L A

Monachis in plebeiorum & eorum quidem prophanorum hominum turbam conijciamini. Hoc ut Deus auertat, monachosq; istos pestilentes increpet, supplex oro, deprecorq; ab eodem: primùm quidem, ut Serenissimum Regem quã diutissimè incolumem seruet, pergatq; per manum ipsius uictorijs & fide præstantem plurimos in annos tot regnis & prouincijs Christianis benefacere. Deinde, ut Principem Illustrissimum cuius pueritiæ eiusdem Dei prouidentia uos nutricios addere dignata est, Spiritu suo sancto iam nunc moderari & omnibus benedictionis suæ muneribus ad senilitatem usq; prosequi & cumulare itidem dignetur. Postremò, ut quam Deus pacem rebus Transsylvanicis uestra Illustris & Magnifici Domini, uigilantia, consilioq; usus, ad sempiternam & in omnem posteritatem duraturam gubernationis uestræ laudem, memoriamq; gratissimam, concessit largitusq; est, eandem propriam efficiat & diuturnam: uosq; simul felices & beatos ad Ecclesię &

NUNCUPATORIA.

& Reipublicæ emolumenta procuranda, & ad ornanda præclara ingenia, benignus tueatur. Datum Varadini 27. Martij Anno D. 1585.

*Illustribus Magnificen. vestris
Subiectiss. Cliens,*

Petrus Berexasius, Ecclesiæ
Varadiensis Minister.

LEC.

LECTORI BENE-
VOLO S.

PERS AEPE fit, ut homines tacendo lo-
qui, & non inficiando confiteri videā-
tur, quemadmodum inquit M. Tull, in
Oratione Sestiana. Congessit furiosus iste
Monachus Sabariēsis in Ecclesiarum ex Pa-
pismo reformatarum Pastores (quorum in
numero nostrum nomen profiteri mini-
mè erubescimus) tam tetra crimina, ut nisi
subscribere ipsi, & de ijs quæ obijciuntur, ta-
citè confiteri voluissēmus, tacere ad tam a-
trocēs accusationes non potuerimus. Nullā
nobis ministrantibus vitam ac beatitudi-
nem eternam, nullum salutis praesidium spe-
randum esse: quod nos de Papisticis sacrifi-
culis turpissimis quāquam idololatriis pro-
nunciare nunquam ausi sumus. Laicos esse
nos & idiotas, immò etiam laicos et prophā-
nos Magistratus nostros: Prætereà nos qui
in matrimonio viuamus non legitimas con-
iuges, sed cōcubinas & scorta habere, & qui
ex illis, suscipiuntur, liberos, quos vnà cum
honestissimis matribus in Dei timore insti-
tuimus educamusq̄, & quibuscum Deum
nostrum domi, foris, publicè & priuatim in
omni-

AD LECTOREM.

omnibus illi gratias agētes celebramus, spurios esse & ex fornicatione genitos: Hæc ergo & permulta cōsimilia per bilem Monachalem nobis exprobrata, quis nisi Monachus quispiam, aut perditæ frontis Iesuita, cum silentio peraudienda iudicasset? Omitte itaq; admirari Lector æquissime, si videbis ad præcipuas istius Monachi calumnias (ad omnes enim infinitum esset) eodem stylo orationis, & pari (ut aiunt) moneta à nobis responderi. Ceterum an hodie Marcus iste uiuat certum non habeo. Huius quidem Orationem cum Actis Iauriensibus Praga excusam Nicolaus Germathius Ecclesia Helmeiensis minister pereruditus triennium ab hinc mihi legendam exhibuit: cui responderi à nostrorum aliquo, Nobilitatem Vngariae superioris vehementer desiderare aiebat. Significabat etiam aulicum nescio quē, hominem minimè malum hac Orat. lecta Papistam abiectā religione nostra esse factum, quod Monachum istum vera omnia prædicare iudicauisset. Nec etiam illud ignorare debes cū Iesuitam istū toties Dalmatam appellauit nihil minus in animo mihi fuisse,

AD LECTOREM.

fuisse, quàm uniuersam gentem ignominia notare. Haberemus quidem quod in Dalmatis iure desideraremus, quorum permulti sufferendis Monachorum dedecoribus mercenarias frontes locant, & confessionem fidei suæ quæstui habent. Sed nulla est innocentissima natio, ut doctiss. quidam medicus nuper scripsit. Mihi verò quod aduersarium istum Dalmata nomine perstrinxi, nihilo æquius aliquis succensere potest, quàm illi qui in Epistolis scripsit: Dalmatis dij male faciant. Tu Orationem primùm Iesuita, quam ut Apologia præmitteremus (ne isti de suppressis boni huius socij sui obiectionibus conqueri possent) David Sigemundus vir doctissimus et Iesuitis minimè amicus nos submonuit, perlege, quo factò exactiùs de ijs quæ à nobis respondentur, iudicabis. VALE.

ORA-

1
ORATIO

MARCI P. IESVITÆ
SABARIENSIS.

I quis fortè ignarus ueteris cō-
suetudinis (Præsul amplifsime,
Reuerendi patres, auditoresq;
optimi) si quis, inquã, ignarus
ueteris in Ecclesia moris, cele-
berrimi huius conuentus, & sacrosanctę Sy-
nodi, ex uarijs & longè disitis prouincijs,
unum in locū collectæ, & frequentiã mire-
tur, & causam sciscitet: Huic ego, alijs cō-
pluribus omisis, duas trësue maioris mo-
menti, huius cogendę Synodi causas, affer-
re non grauabor. Nam primò sanctissimis
priscorum patrum cōcilijs sancitum est, ut
certis temporibus, quisque Episcoporum,
suę diœcesis conuentum celebraret, uerbi
diuini præcones inspiceret, gregisq; domi-
nici pastores recognosceret, & accuratiùs
institueret. Quod aded hac turbulentissi-
ma priscæ fidei, religionis auitæ, & catho-
licæ Ecclesiæ, in uniuersa Pannonia uasti-
tate, necessarium factuerat, ut sine ingenti
animarum iactura, hic Venerabilium uiro-
rum senatus, nulla ratione prætermitti pos-
se uideretur, maximè cùm pro ouili matris
A Eccle-

2. Ecclesiæ propugnatores , rari, ineruditi, torpescentes sint : contra uerò eam tot immanissimorum luporum acies , funestissimi que dæmonis copiæ , innumeræ propè hæreses , tela contorqueant, & ipsam solo æquare , summa ui connitantur : quin eò miseræ res prolapsa est, dum eiusmodi salutare Synodi à Pontificibus haberi desierunt , ut plerique pastorum, pastoralem mansuetudinem exuentes, rari-
3. pacium luporum immanitatem , & feritatem re ipsa induerint : quò factum est, ut perdita illa ouicula, IESU CHRISTI seruatoris nostri humeris , ouili pristino reddita, & agni illi, curæ principis Apostolorum Petri commendati, non iam à ferocibus bestijs, sed ab ipsis, qui pastores uidebantur, propè discerpti sint, & deleti. Et hoc quidem eò factum est, quòd à legitimi sui præsidis, & pontificis obediètia se subdlexerunt. Vt enim membra necesse est languere, ac emori, nisi à capite, sensuum officina, uitalem suum motum, sensumq; deriuent: sic nisi pecoris dominici custodes, ab
4. Episcopis, suis uiuis capitibus, uigorem hauserint, & rectè pascendi gregis artem didicerint, se ipsos primùm, greges deinde Domini cunctos, ueri uiuiq; pabuli inopia:
id est,

id est, uerbi diuini fame, interimant necesse
 est: Quò magis uos, in Christo patres ob-
 seruandissimi, laudãdi mihi uidemini, qui 5.
 nocem Superioris uestri non, ut complu-
 res faciũt, aure surda præterijstis, sed post-
 habitis priuatis negotijs, rebusq; domesti-
 cis, præsuli uestro morem promptissimè
 gerendum esse censuistis. Visum est igitur,
 operæ precium me facturum, si hoc tam fre- 6.
 quenti eruditorum uirorum confesso, quã
 breuissimè dicerem, primò, quis uerus sa-
 cerdos, & Sacrosanctæ Eucharistiæ mini-
 ster censendus sit: deinde, qua morum in-
 tegritate & innocentia, qui tantum myste-
 rium conficit, sacerdotem esse oporteat.
 Peto ergo à uobis, auditores ornatissimi,
 ut me hisce de rebus dicentem, attentè, bo-
 naq; cum uenia audiatis. Hoc igitur, quod
 demonstrandum & explicandum suscepi-
 mus, nimirum, quis tandem uerus sacer-
 dos, & sacrificij nouæ legis administrator, cen-
 seri debeat, nullo pacto dubiteris, audito-
 res optimi, tanti esse momenti & ponde-
 ris, ut eius solius ui, aduersariorum no-
 strorum errores & sectas, funditus euer-
 ti necesse sit. Nam si constiterit sectari- 7.
 os minimè habere ueros & proprios Sa-
 cramentorum ministros, cui dubium erit,

4 ORATIO M. PATRIS

nec uera Sacramenta, nec ullū salutis præ-
 8. sidium apud illos inueniri? Ac primū quidem, nemo Sacramenti ullius minister, aut uerbi diuini prædicator, uel pastor Ecclesiæ esse potest, nisi prius legitimè uocetur,
 9. & mittatur. Hoc, nisi diuinis testimonijs planum fecero, non credatis. Vas electionis diuus Paulus ad Rom. 10. Quomodo (inquit) prædicabunt, nisi mittantur? sicut scriptum est: quàm speciosi pedes euangelizantium. Quo loco hoc aduertendum, Apostolum totam fidem ad uocationem reducere, ut quemadmodum captum pedibus impossibile fuerit ambulare, sic nec uerbum Dei fructuosè quenquam disseminare, absque debita missione. Hæc enim missio, quasi pedes quibus procurrunt euangelizantes, appellatur: Ad Hebræos uerò 5. sic: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatur à DEO, tanquā Aaron. Rursus 1. ad Corinth. 4. pastores Ecclesiarum dicuntur ministri, & dispensatores mysteriorum DEI: quis uerò iure dispensare, & administrare poterit bona domini sui, nisi ab eo accepta facultate? quis alienos thesauros, pro suo arbitratu & inuito domino, sine scelere erogare tentabit? Sanctus porro Hieremias uatū clarissimus, in persona

sona domini 14. cap. falso (inquit) uaticinatur Prophetę in nomine meo, non misi eos nec locutus sum ad eos, uisionem mendacem & seductionem cordis prophetant uobis. Cur, ô D O M I N E, uisionem mēdacem prophetant? quia inquit, non misi eos: nam 23. cap. Non mittebam (ait Dominus ad Prophetas) & ipsi currebāt, nō loquebar ad eos, & ipsi prophetabāt. Veniēt ad uos, dicitur Matt. 7. Quid hoc est, uenient ad uos? sua nimirum autoritate: nos poma nata-
mus, mihi Spiritus suggessit, sic uolo, sic iu-
beo: quod genus Euangelistis, ipsemet D O-
M I N U S (Ioannis 1.) huiusm odi præbet cō-
giarium: Omnes quotquot uenerunt, fures
sunt, & latrones. Quid hoc? quotquot ue-
nerunt, fures sunt & latrones? mihi res nō
liquet, explica oro nobis Sancte Augustine
doctorum celeberrime, quid nam hoc sit?
Omnes (inquit diuus Augustinus tractatu
45. super Ioan.) quotquot uenerunt: id est,
non missi, hoc est, quotquot iniussi arro-
gant sibi Sacramenti conficiendi potesta-
tem, quotquot suo impetu Euangeliū præ-
dicant, non mea, sed D O M I N I uoce, fures
sunt & latrones. Cui sententię (licet con-
tra se) tamen Lutherus etiam subscribit: su-
per Psalmum 82. licitoribus dandum asserit,

ORATIO M. PATRIS

qui uocationem suam sufficienter nō posset comprobare. Quamobrem cū nullius euangelizatio, nec cura pastoralis, aut sacerdotium ratum esse debeat, nisi & uocetur, & etiam mittatur, ut sacra Biblia restantur: relinquitur nunc ut doceamus, nullum ex nouis istis sectarum authoribus diuinitus unquam aut uocatum aut missum

10. fuisse. Dico igitur Lutherum, Calvinum, Bezam, & quotquot nefandissimi hæresiarchæ nostro seculo grassati sunt, aut etiamnum grassantur, ad res diuinas exercendas, nunquam ritè uocatos missosue fuisse. Vnde tibi hoc constat? dicet forsitan aliquis: iam planissimè ostendo, quæso animū aduertite auditores: Si Lutherus, Calvinus, & aliæ profligantissimæ pestes Hungariæ diuinitus uocati & emissi ad prædicandum sunt, eam uocationem aut immediatè ab ipso DEO factam esse oportet, qualis fuit Mosis, Prophetarum & Apostolorum, qui immediatè à DEO & CHRISTO

11. uocati fuere: aut ea uocatio erat mediata, hoc est, per homines missos, & uocatos à DEO ad tale officium, quæ uocatio dicitur ordinaria: quæ ambæ uocationes ex l. ad Galatas petiæ sunt. Paulus Apostolus (inquit) non ab hominibus, neque

que per hominem, sed per IESVM CHRIS-
 TVM & DEVM. Atqui neutro planè mo- 12.
 do, id est, nec mediatè, nec immediatè, isti
 hæresum duces uocati sunt: non priori mo-
 do, id est, non immediatè à solo DEO: nam 13.
 qui per se ab ipsomet DEO uocatur & mit-
 tuntur, eos suam uocationem euidenti, &
 diuino signo, & operibus miraculosis con-
 firmare necesse est. Sic Exodi 4. Moy-
 ses, cùm mittenti se DEO, difficultatem
 Iudæorum in credendo allegasset: Non
 credent (inquit) mihi, sed dicent, non ap-
 paruit tibi DOMINVS. Si non audierint
 (inquit Dominus) sermonem signi prio-
 ris, credent uerbo signi sequentis. Pari ra-
 tione Helias ostendit se esse missum à DEO
 per miraculum: similiter omnes Prophe-
 tæ, suam uocationem signis & porten-
 tis comprobabant. Quid? CHRISTVS
 ipse mittens Apostolos suos, nōne po-
 testatem eis stupenda opera edendi simul
 contulit? nōne profecti illi in orbem
 uniuersum docebant, Domino cooperan-
 te, & sermonem confirmante sequentibus
 signis? At obijciat forsitan aliquis: Quo-
 rum sunt signa? nihil opus est miracu-
 lis, uerbum DEI planum est: maximè
 uerò opus est miraculis, si uis me non du-

S ORATIO M. PATRIS

- bitare te diuinitus ab ipso DEO uocatum & missum esse. Vocationem enim hanc, no
14. tæ hæ necessariò consequuntur: primò, ut & illi qui mittitur, sit nota, & ijs, ad quos mittitur. Si enim ille, qui missus est, non sit certus de sua uocatione, ancipiti semper animo distractus hærebit: & si ijs, ad quos missus est, dubia & incerta existit eius missio, meritò ambigunt, num ab eis sit audiendus: cum DEVS non operetur, nec iuuet quenquam, nisi eius unius opera, qui legitimè missus fuerit. Dicis ergo, ô Lutherane, & tu Calvinista, te à DEO immediatè missum? id uerò ego pernego: proba igitur, si fidē tibi adhiberi uis, ede miracula, profer signa & prodigia. Non possum (inquit) miracula edere: nec ego igitur ullo pacto tibi fidem habere. Hoc enim pacto Dominus IESVS apud Ioannem 15. (Iudæos crimine purgat) Si (inquit) opera nō fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Perpende tādē ô Martine, uim horum uerborum: CHRISTVS ipse, nisi miraculis suam doctrinam stabilisset, ad credēdum sibi neminem obligabat: & uos impia uestra, & importuna dogmata, nullo edito signo, aut miraculo, uultis à nobis credi, & pro diuinis recipi? quæ ista tanta
- remeri-

temeritas? ad eone uobis ipsis placetis? tantumne uobis arrogatis? O infana capita, 16.
 & funera Reipub. Christianę: agite, respondere, si potestis: quis est regum aut principum huius seculi, qui legatos suos ad exterarum gentes, absque euidenti suę missionis testimonio sigilloq; proprio mittat? & nisi sic missi sint, præterquam quod eis nemo fidē habet, nõne impunè & ludibrijs & uinculis onerantur? Quod si res humanas, nisi accedente solida probatione, credere nemo cogitur: uos uultis, ne canem 18.
 quidem claudo à uobis unquam sanato, uel ut credamus DEVM uobis locutū: uos ab ipso in consilium cœleste uocatos: uobis in re omnium grauissimā, animas nostras & corpora, nescio quo deportanda illicò committamus? Esto hæretice stultorum, plena sint omnia, & infinitus numerus: ne tamen hic etiam beneuolus uestri 19.
 noui Euangelij, te auditores nactum existimes, nobis hoc persuadere non poteris. Præterea si isti hæretici, ab ipso met Domino sunt uocati, cur non gloriantur hac missione? Consueuerunt enim sancti Prophetę sæpenuerò in commendationem sui uti: Hæc dicit DOMINVS sitem aperte designant locum & modum, quo uisus est eis 20.

10 ORATIO M. PATRIS

DEVS, & quid dixerit. Qua porro animi a-
lacritate Doctor gentium testatur suam uo-
cationem? Notum (inquit i. ad Galatas) fa-
cio uobis fratres Euangelium, quod euan-
gelizatum est à me, quia non est secundum
hominē, neq; enim ego ab homine accepi
illud, neque didici, sed per reuelationem

21. IESV CHRISTI. Calvinus uerò nihil tale de
sua uocatione sensit, imò contrarium doc-
cet lib. 4. cap. 3. instit. sect. 10. 11. 14. Luth-

22. rus quoque argumentis Anabaptistarum
coaetus, fatetur Epistola de angularibus
concionatoribus, se non immediatè à DEO

23. uocatum. At occurrunt nobis hinc Caluini-
stæ. Beatus Ioannes Baptista, inquiunt, im-
mediatè fuit à DEO uocatus, & tamen te-
ste Scriptura, signum fecit nullum: non i-
gitur necesse est eū, qui immediatè à DEO
mittitur, miraculis fulgere. Egregia uerò
Caluinistarum modestia, ne dicam peru-
lantia, diuo Ioanni Baptistæ se compara-

24. re. Sed uideant isti, longè maximum inter
dium Ioannem Baptistam, & nouicios i-
stos Doctores esse discrimen. Ioannes (in-
quiunt) Baptista signum nullum fecit: esto,

25. quid tum? ideò ne tuę adulterinæ irruptioni
patrocinator? ò tenebricosum homi-
num genus: nōne uides diuum Ioannem
suam

suam uocationem & missionem, expressæ
 Scripturæ testimonio probasse? nõne
 de ipso clarissimè Esaias Propheta iam o-
 lim uaticinatus erat? Hic est (ait etiam Do-
 minus) de quo scriptum est: Ecce ego mit-
 to, &c. Item: Ego uox clamantis in deser-
 to. Adducant nobis etiam aduersarij pro- 26.
 phetiam de sua missione, citent pro se, si
 possunt, Scripturas, euoluant sacros codi-
 ces, inueniẽt certè diuersam quidem à præ-
 conio diui Ioannis, sed tamen uerissimam 27.
 sui aduentus prophetiam, 2. Timoth. 3. In
 nouissimis (inquit) temporibus, discedent
 multi à fide, quòd uenturi sunt illusores in
 deceptionem. Iam uerò cum non tantum
 immediatè à DEO, sed etiam ordinaria uo- 28.
 catione sanctus Ioannes fuerit à DEO uo-
 catus, nec quicquam fidei repugnans do- 29.
 cuerit, miraculis non ita egere uidebatur:
 filius enim Pontificis erat, & in ueteri Te-
 stamento, ordinaria uocatio ex successio-
 ne Aaronica dependebat. Quid hic isti de
 se simile dicere possunt? qui & uocatio-
 nem ordinariam oppugnant, & fidei tur-
 bulentas opiniones in plebe disseminant.
 Sed mihi crede, non defuere miracula di- 30.
 uo Ioanni, uel ipso Melanchthone teste, in
 3. cap. Matth. Bone DEVS, quàm inu-
 sitata

- fitata eius conceptio, quàm mirum illud tripudium, & exultatio clausi adhuc intra materna uiscera? quot inusitati effectus in ipsa infantuli circumcissione coruscarunt? quæ ut diuus Lucas ait, diuulgabantur super omnia montana Iudææ. Cùm ergo antesignani omnium huius seculi hæreticorum, à D E O se uocatos & missos esse, ne minimo quidem argumento probare possint, tota Scriptura eos condemnante: cui dubium erit, non eos pastores, sed lupos esse? & quia per ianuam, ut probatum est, ingressi non sunt, sed furtim irrepserunt, ore ipsius ueritatis, fures ipsissimi uocantur, & latrones. Sed posteaquam hoc illis effugium extortum est, aliam sibi uiam muniunt, aliterque se, quàm hoc priori modo, uocatos dicunt: uia ordinaria: id est, per homines à D E O missos, eam sibi potestatem concionandi & sacrificandi traditam. Per mihi hæc ipsorum placet probatio: discutiamus igitur supremum hoc illorum perfugium, ut omnibus tandem elucescat, hos fascinare plebem, & humano generi illudere uoluisse. Dicis ô Lutherane, & tu Calvinista, ordinaria uos esse uocatione uocatos: id est, per homines: cedò mihi, quinquam isti homines? Catholici Episcopi? antea quidem

quidem Lutherus gloriatus est, se ab ipso
 Papa uocatum esse ad officium docendi, 36.
 nec esse paruipendendam hanc uocatio-
 nem, quòd ea faceret, ut sua doctrina firma,
 & rata esset. Sed hæc promotio parum cõ-
 modi ei attulit, nec diu eius doctrinã de-
 fendit: nam libro, quem aduersus falso no-
 minatum ordinem Episcoporũ inscripsit, 37.
 in Epistola eidem præfixa, quæritur sibi nõ
 ampliùs suum Doctoratum, & ordinatio-
 nem patrocinari. Ego (inquit) per Papalem
 & Cæsaream indignationem titulis meis
 exutus sum, & tot bullis erasus est, & dele-
 tus iste character, ut neque Doctor Theo-
 logiæ, nec quicquam eiusmodi uocer am-
 pliùs. His ergò uerbis omnem sibi adem-
 ptam potestatem Lutherus queritur. Non
 est itaque quòd glorientur hi nouitiæ fidei 38.
 assertores, se à Catholicæ fidei hominibus
 esse uocatos. A' quibus ergò uocati sunt? à
 plebe, inquit: cui Lutherus lib. de Missa 39.
 priuata, & unctione sacerdotũ fol. 243. tã-
 tum authoritatis tribuit, ut affirmet, ipsum 40.
 Diabolum, dummodo à plebe uocatus sit,
 posse dare uerum baptismum, ueram abso-
 lutionem, & uerum corpus & sanguinem
 CHRISTI. O' impuri hominis os longè im-
 purius; qua fronte hæc dicere ausus es? ò
 scelus

scelus ipsum, & impietas: quibus enim te alijs nominibus, ac tanta improbitate dignis appellem? utinam prius animam, quàm graueolentem istam errorum ac scelerum sententiam exhalasses. Iam intelligitis auditores, quo Spiritu afflati foedissimorum errorù duces, nouum suum Euangelium afflictissimæ huic patriæ propinarint. Sed missis Lutheri blasphemijs, rem ipsam perpendamus. Plebs, aiunt, uocauit & misit nos. Ergò rata, & legitima est

41. nostra missio. At in primis falsissimum est,
42. Laicos posse alicui dare potestatem concionandi, & ordinare sacerdotem: quo pacto enim quispiam alteri eam potestatem conferre: quam ipsemet nò habet, poterit?
44. quis uerò ignorat, ciuilem magistratum, nihil prorsus iuris, nihil potestatis habere concionandi, uel Sacramenta administrandi? cum huiusmodi officia & actiones non
45. sint politicæ, & ciuiles, sed spirituales, & ad solos Ecclesiæ pastores spectent. Quòd
46. si magistratus ciuilis habet ius uocandi, & ordinandi sacerdotes & concionatores, cum ab eo, quæ leges antea ratæ habebantur, nunc abrogentur, pari ratione, penes magistratum esset ius abrogandi sacerdotium, sicuti fuerat etiam condendi: quo nihil

nil absurdius unquam dici posset, in Sa- 47.
 cramenta, eorumque ministros profanos 48.
 homines ius obtinere? Denique inusitatum
 est Sacræ scripturæ, solam plebem ordina-
 re Sacerdotem, cum nusquam huius rei te- 49.
 stimonium extet, solos Laicos hoc præstare 50.
 posse. Paulus enim 1. ad Timot. 3. disertè &
 modum, & formam creandi Episcopos Ti-
 motheo præscribit, nulla populi facta men-
 tione. Ibidem cap. 5. Manus (inquit) nemi-
 ni citò imposueris: ergo Episcopus, non
 plebs, Apostolorum etiam temporibus or-
 dinabat. Imò ipse Timotheus per imposi-
 tionem manuum Pauli ordinatus ibidem
 perhibetur. Tito etiam per Epistolam præ-
 cipit, ut ipse, non plebs, constituat presby-
 teros per ciuitates. Hoc quidem uerum
 est, Laicos posse eligere pastorem sibi, non 51.
 tamen ordinare: multum enim differunt e-
 lectio, & ordinatio: electio est actio hu-
 mana: at ordinatio actio CHRISTI est: 52.
 itaque electio mutari potest ab homini-
 bus, ut omnes nouimus: at ordinatio, quia
 à CHRISTO instituta est, mutationi non est
 obnoxia: Itè, electio est exploratio quædã
 personæ ordinandæ, utrum is, qui sacris ini-
 tiãdus est, aptus sit ei muneri, qualem uitã
 duxerit, sit ne sacris literis ornatus: at in
 ordina-

- ordinatione, quia Sacramentum est, confer-
 tur ipsum officium, & potestas supernatu-
 ralis. Malè ergo & uiciosissimè colligas,
 plebs habet ius eligendi sibi pastorem, ha-
 bebitor igitur etiam ordinandi: cum hæc di-
 uersissima inter se sint, & in infinitum di-
 53. stent. Aliud effugium Lutherus lib. de ca-
 priuitate Babylonica suis comminiscitur.
 Omnes (inquit) Christiani sunt Sacerdo-
 tes: sed hoc indignum est responsione: tol-
 lit enim omnem uocationem, & missionè:
 quod palàm est contra Scripturam, ut iam
 54. docuimus: quod & ipsimet suo authori
 displicuit: aliud ergò effingit: Conciona-
 tor sum, doctrinam Apostolicam doceo,
 ergò sum legitimè missus. Insignis hæc sa-
 nè, & ualidissima consequentia est: si fron-
 tis aliquid & cerebri huic homini reliquū
 esset, meritò pudere eum debuerat huius
 argumenti, uideat igitur quid res ipsa con-
 55. tineat. Duo sunt, auditores, in quouis Pa-
 store spectanda, doctrina & uocatio, &
 quãuis doctrina bona sit, tamen si uocatio
 non sit legitima, repudianda est doctrina:
 quid hoc? repudianda sana doctrina? ita di-
 56. co repudianda. An non Apostolica etiã do-
 ctrina & uerissima erat, quam Diabolus de
 CHRISTO prædicabat, cum Lucae 4. dice-
 ret:

tet: Tu es Filius D E I : nihilominus tamen
 loqui à D O M I N O prohibetur: quia uocatus
 non erat. Sic nos ab aduersarijs, non proba
 tionem suæ doctrinæ, sed uocationis requi
 rimus: scimus enim D O M I N V M Ioan. 3. di
 cere: Non potest (inquit) homo accipere 57.
 quicquam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Vn 58.
 de igitur plebi ea facultas, ut pro suo libi
 to manus imponere, concionatorem crea
 re, Sacerdotem ordinare possit? quando ei 59.
 de cœlo hæc potestas oblata est? Hæc cum
 ira sint, auditores in C H R I S T O dilectissi
 mi, nec Lutherum, nec Calvinū, nec quem
 piam hereticorum, nec immediatè, nec me
 diatè uocatum, aut missum fuisse, aut pote
 statem alios ordinandi accepisse, ut abun
 dè probatum est: sequitur euidentissimè,
 apud eos nullam esse peccatorum remis
 sionem, nullam ueram uocationem & ordi
 nationem, nullum corpus aut Sanguinem
 C H R I S T I , sed nuda tantummodo elemen
 ta panis & uini, nullam demum ijs mini
 strantibus uitam æternam, aut beatitudi
 nem esse sperandā: rursus eorū ministros,
 & superintendentes, maximos & nequis
 simos esse populi impostores, & idolola
 triæ inuectores, qui panem & uinum, uel, 60.
 ut Sacramentarij Lutheranis obijciunt, Ce
 B rerem

terem & Bachum pro CHRISTO uenerantur. Et quia non sunt, ut audistis, legitime ordinati, nec intrarunt per ianuam, manifestissimi fures sunt & latrones. Ego, inquit CHRISTVS, Ioannis II. sum ostium: qui ergò CHRISTI ordinatione, quæ ab initio Euangelij in Ecclesia durat, non intrat in ouile, fur est & latro, ut furetur, mactet & perdat ingressus est: nulla etiam Ecclesia ijs est reliqua: docent enim ipsimet, Ecclesiæ signa legitimam esse Sacramentorum administrationem, legitimam uerbi DEI prædicationem, quæ nequeunt fieri nisi à legitimis ministris. Fugite itaq;, charissimi, per DEVM uos oro, si qui Babylo-
 61. nicam istam confusionem hæcenus securi estis: fugite inquam, rapaces istos lupos: fugite homicidas animarum uestrarum, qui sub specie pastoris, iugulum uestrum perunt, & sempiternos cruciatus intentant: redite ad gremium matris uestræ Ecclesiæ Catholicæ, in cuius sinu & tutela beatitudinem, regnumq; immortale uos adepturos confidite. Dixi de Sacrosanctæ Eucharistiæ ministro: nunc qua sanctitate eum esse oporteat, paucissimis perstringam: quæso ut finem etiam pari beneuolentia audiat. Certum est apud omnes nihil sublimius esse

esse D E O ter maximo, nihil sanctius I E S V
 C H R I S T O , D E I Filio ac D O M I N O nostro:
 cū igitur ille idem prorsus, quem Iudæi
 cruci affixerunt, & qui sua uirtute cælos pe-
 tijt, qui quæ iudicaturus est uiuos & mor-
 tuos, ille inquam idem, in S A C R O S A N -
 C T O Missæ Sacrificio, à Sacerdote legiti-
 mo offeratur, & contrectetur: qua tandem
 animi & corporis castitate, qua uitæ inte- 62a
 gritate & innocentia, tam sublimis myste-
 rij ministrum, quod Angelicam etiam pu-
 ritatem requirit, ornatum esse oportet? Sed
 horret mens dicere, erubesco & doleo ex 63a
 intimo corde, dicendum tamen. Quotus
 quisque Sacerdotum & Parochorum est,
 qui non turpissimis uoluptatibus indul-
 geat, & cœno luxuriæ se fœdissimè conta-
 minet, & polluat? & quod fœdissimum est,
 ira omni libidine contaminati, absq; pœni-
 tentia, absq; criminum expiatione, omniū
 conditorem, D O M I N V M Angelorum, Fi-
 lium D E I æterni, suis spurcissimis mani-
 bus circumferunt, & in abominabilem cor-
 dis sui cloacam demergunt: pro nefas: pe-
 ius fratres mei charissimi, peius D E O for-
 det omne mortiferum peccatum, quàm
 nobis uermibus scatens cadauer: & dē-
 testabilior illi est luxuria, ebrietas, auaritia,
 quam

quàm nobis pestifer aliquis Draco, aut Crocodilus. Cùm itaque Sacerdos aut ebriosus, aut concubinarijs, (sunt autem concubinarij, & impudentissimi quidem omnes illi, qui legitimas se thori consortes habere, falsissimè arbitrantur) absque confessione sacramentali peccatorum ad Altare accedit, sacrificium conficit, quantum putatis horroris & nausæ CHRISTO DOMINO, à tam spurco ministro exhiberi? sanè centuplo plus, quàm si horribilis leprosus aut pestilens, & uermibus exesus & semiputridus homo, te uellet amplecti & osculari? En quale præmium, quod laudis genus IESU CHRISTO Redemptori nostro, Sacerdotes impuri reddunt, uerè iuxta Apostolum, rursum crucifigentes Filiù Dei. Iudicate uos ipsi, auditores, si quis seruum, regis unicum & tenerrimum Filiù, in sordes aut cloacam aliquam conijceret, nõne crudelem, barbarum, tyrannum diceretis? quid? nõne Sacratissimæ Mariæ uirginis & Dei Patris Filium, Sacerdos in Altari consecrat? qui si impurus est & adulter, an non quoties communicat, toties ipsum suum Dominum tot probris afficit, & in faciem cædit. O DEI misericordiam inexplicabilem: Ô IESU CHRISTI patientiam

tiam inauditam: qui tam multos sui illu-
 res & Pilatos tam diu patientissimè tole-
 rar, & ad pœnitentiam præstolatur. Olim
 ut 2. Regum cap. 6. scribitur, euestigò iniu-
 riam sibi illatam ulciscabatur. Osa enim nō 64.
 corpus Domini, sed arcam tātū, cū in-
 dignè attigisset, continuò perijt: Abiathar 65.
 sacerdos, Dauidi petenti panes sacros da-
 turus, nōne prius sedulò percontatus est,
 num ipse, num comites mundi essent, ma-
 ximè à mulieribus? Hoc uerò nostro impio
 seculo non desunt, qui nocte turpissimam
 amplexantes Venerem, mane in Altari uir-
 ginis & Dei Filium, iisdem sacrilegis con-
 tingere manibus non uerentur. At solent i-
 sti, qui huic sceleri se manciparunt, & fœ-
 didissimo Spiritu fornicationis aguntur, tur-
 pem uitam suam etiam defendere, nedum
 feria pœnitentia iratum DEVM placare. V-
 xor (inquit) mea est, lege matrimonij eam 66.
 mihi copulaui, peccato igitur uaco. Hic de
 ijs animaduertite, auditores, qui ab hereti-
 cis ordinantur, mihi sermonem non esse: ij
 enim ut ostendi, Laici planè sunt, & non Sa-
 cerdotes: quo circa si aliquid alterius impe-
 dimentum non intercesserit, matrimonia le-
 gitimè contrahere possunt: Sed utrum ca-
 tholicè ordinatus Sacerdos, uerum matri-
 monium

- monium contrahere possit, hoc nunc agitur. Dico igitur: Sacerdotem catholicè ordinatum, nullo pacto cōiugium inire posse, etiamsi millies sibi inuicem cōsentiant, & fidem mutuam præstent: sed eorum ma-
67. trimonium esse meram fornicationem, incestum, sacrilegium. Cur ita quæso? quia
68. suo ipsius ore, inhabilem se fecit ad matrimonium suscipiendum: in ipsa enim ordinatione quisque Sacerdotum, nemine cogente, ex libera animi uoluntate, perpetuâ
69. castitatem se seruaturum, DEO pollicetur: nec ullus ordinatur, nec ordinari omnino
70. potest, nisi consentiat in perpetuam continentiam. Cùm itaque tali uinculo quisque Sacerdotum se obstringat, usq; ad mortem castè uicturum, nōne impedimentū, & obicē contrahendi matrimonij ponunt?
71. nōne irriti sunt eorum cōsensus, & Sacramentum matrimonij nullum? Æternam itaq; damnationem incurrunt Parochi omnes & Sacerdotes, qui sub honesto titulo matrimonij, contra suam conscientiam & potestatem fœdissimè luxuriantur: regio Propheta Dauide 75. Psal. sic attestāte:
72. Vouete & reddite Domino DEO uestro, &c. Displicet enim DEO stulta & infidelis
73. promissio: & ad Tim. 5. Apostolus de uiduis

duis loquens, quæ castitatem DEO spopon
 dissent, cum luxuriatę fuerint in CHRISTO, 74.
 nubere uolunt, damnationem habētes: quæ
 primam fidem irritam fecerunt. En causa,
 quare morti æternæ tradantur: quia primam
 fidem irritam fecerunt: quia uotum semel
 DEO præstitum uiolarunt: quia, teste diuo 75.
 Petro in Actis 5. mentiti sunt Spiritui San-
 cto, cum integrum antea fuisset eis iungi
 matrimonio, ipsi sua spē se DEO cōsecre-
 runt, & nunc perfidi impossibilem sibi con-
 tinentiam clamitant, & nefariè repetunt, 76.
 quod obtulerunt DEO, idē Sathanæ iure
 optimo, & flammis tartareis æternū man-
 cipandi: quia primam fidem irritam fece-
 runt. Ad dices, matrimonium CHRISTVS 77.
 instituit, ut si duæ personæ contrahant,
 nulla humana lege possit dissolui: quod e-
 nim DEVS coniunxit, homo ne separet.
 Sed nullum argumentum est: Ecclesia e-
 nim Catholica matrimonia legitima nec 78.
 prohibet, nec dissoluit, nec etiam si uellet,
 posset dissoluere: sed tantum docet, hoc
 quod putatur esse matrimonium, non esse
 uerum matrimonium: quia scilicet per-
 sonæ ipsæ non sunt aptæ ad contrahen-
 dum: sic enim statuit Ecclesia, Sacerdotes si 79.
 uelint inire coniugium, nullum id esse ma-
 trimo-

trimonium: quia lege Ecclesiastica cautum
 est, neminem ad Sacerdotium, nisi cœlibé
 admittendum: potest igitur mater Eccle-
 80. sia, non quidem cogere quenquam, ut castè
 uiuat, sed si uelit Sacerdotio fungi, cœli-
 bẽm ut uitam ducat. Heus tu, obijciat hĩc
 aliquis, Apostolus nõnne scribit, oportet
 81. (inquit) Episcopum esse unius uxoris
 uirum, Diaconi sint unius uxoris ui-
 ri: constitue presbyteros si quis est unius
 uxoris uir: itaque non est, cur matrimoniũ
 Sacerdotum irritum dicas. Sed nihil te iu-
 uat hic locus: nam si unum quemque Epi-
 scopum diaconum, presbyterum præcipit
 Apostolus unam habere debere uxorem,
 semetipsum, & Titum, & Timotheum, &
 Ioannem Euangelistam, hac uoce damna-
 uerit, & Episcopatu indignos pronuncia-
 uerit, qui uxores non ducebant: imò Apo-
 stolus ad Cor. 7. cupit omnes esse sicuti se-
 metipsum: non est ergo sensus iste Aposto-
 li, ut Episcopi, & Sacerdotes uxorem ha-
 82. beant: quia Episcopos continentes esse iu-
 bet. Rectè igitur huic argumẽto diuus Am-
 brosius ad Vercellensem respondet: haben-
 tem, dixit Apostolus, filios, nõ facientem:
 id est, siquidem habeat filios, subditos ha-
 beat in omni castitate, hoc est, quod diuus
 Chry-

Chrysoſtomus exponit, nihil ſanciens, hæc dicit Apoſtolus, ſed modum præſcribens, quales ſcilicet eſſe debeant, ſi habeant filios. Eccleſia ergò non excludit maritos à 83. ſacerdotio, ſed præcipit, quales ij eſſe debeant. Plurima hîc mihi alia occurrunt argumenta ex Sacra ſcriptura, ſanctis patribus, concilijs, canonibus, & perpetuo uſu Eccleſiæ, quibus cœlibatus Sacerdotum aſtruitur, ſed orationis uela contrahemus. 84. Quamobrem, patres religioſiſſimi, cum intellexeritis, ſacerdotem neminem eſſe poſſe, niſi Sanctæ Romanæ Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ authoritate conſecretur, unde ſit, nulla Sacramenta, nullam Eccleſiam, nullam remiſſionem peccatorum eſſe ubi legitimus Sacerdos non eſt, quod hæreticis uſu uenit, & Sacerdotes omnes, tota uita caſtos eſſe oportere, nec matrimonium poſſe inire, & ſi ſacraſiſſimum I E S U C H R I S T I corpus conſecret Sacerdos, aut ſumat, uel quoduis Sacramētum exerceat in peccato mortali, cum nouo mortali peccato ſe obſtringere: quia Sacramenta, quæ ſunt uafa diuinæ gratiæ, non niſi puro corde, & mundo pectore ſunt tractanda: non enim reſte Scriptura Sapien. 1. in maleuolam animam introibit Sapientia, (quæ eſt

CHRISTVS DOMINVS) nec habitabit
85. in corpore subdito peccatis: Rogo uos, patres obseruandissimi, atque obtestor, per IESV CHRISTI mortem acerbissimam, atque per uestram omnium salutem, sic instituamus uitã nostram, ut tanquam ciuitas supra montem positi, tanquam sal optimus, corruptis fratrum nostrorum moribus condiendis aptissimus, tanquam ardẽs lucerna, ad depellendas has tenebras, quibus in Hungaria Catholica religio obscuratur, idonei efficiamur. Etenim si nos, qui uasa Domini, qui sancta sanctorum ferimus, qui clauem scientiæ habemus, qui pascendo gregi IESV CHRISTI præfici-mur, qui lux mundi, qui sal terræ à Domino nominamur, si inquam nos, aut ignorantia rerum diuinarum laboremus, & in lege Domini cæci impingamus, aut auaritiæ, ebrietatis, luxuriæ, & reliquis nefandissimis scelerib. nos obstringamus, actû de fide, actû de religione, actû de salute omniũ est. Veniat nobis in mentẽ, non modò, quam facimus, regni illius sempiterni iactura: sed etiam pœnarum & tremendi iudicij horror, quod subibimus, si nostra culpa uitiorum & hẽreseõn monstra crudelissima, ouile CHRISTI uastauerint: meminerimus

nerimus etiam, iniquissimam esse commutationem, ut pro momentanea uoluptate, æterna supplicia patiamur: momentaneum enim est, quod delectat: æternum uerò quod cruciat. Quem cruciatum à nobis auertat C H R I S T V S, perpetuæ uirginis, & D E I Filius, cui sit cum Patre & sancto Spiritu honor & gloria in secula.

D I X I .

*H A B I T A F V I T H A E C O-
ratio Sabariæ à M. patre Iesuita,
presente Episcopo, & in frequenti
confessu Pontificiorum:*

Anno Domini,
M. D. L X X I X.
2. die Augusti.

SEV RESPONSIO AD
PRÆCEDENTEM IN-
VECTIVAM.

Errum sane mihi erat, M. Pater Iesuita, atque adeò exploratū, te plures iam ut audio, annos Romano Antichristo militantem, idq; Sabariæ, Vrbe S. Martini natalibus in toto orbe Romano pernobilis, sic abundare sophismatis atq; cauillis ad mendacia tua, quæ nuper in synagoga uestra Oratione quadam futile deblaterasti egregiè ac Iesuiticè defendenda: ut nemo aduersus ea propter haud mediocrem & mentientis authoritatem, & urbis impunè uerbum facturum esse uideretur. Veruntamen quia nostræ, hoc est, Ungarorum consuetudinis non erat, commenta quorumlibet terræ filiorum, præsertim non omni ex parte satis cautè fucata admittere: propterea breui hoc scripto bona tua & Sabariensium pace periculum facere uolui, num nam aliquid ad tuas criminationes diras omninò & capitales, quæ contra Reformatas ex Papismo Ecclesias sunt institutæ, responderi posset.

*Iesuitæ ad cõ-
tentiones in-
euidas prom-
pti.*

2. Ne autem me ignores, oratoriè tecum in præsentia non agam, nec ut tu fecisti, declamabo in corona: ne tui similis fortè eadem stultus, qui præter necessitatem brachium concalefacere uelim, cum facilior pugnandi extra hostem ratio iniri possit. Tu enim omnes Iesuiticæ eloquentiæ ner- *Iesuitæ extra*
 uos expediuisse & contendisse uideris in *hostiè pugna*
 eo, ut hac oratione aduersarios Romanæ *ces.*
 sedis iugulares absentes, qui in Couentu illo Sabarièsi, crudelitatis uestræ perfidiosi non ignari, comparère nolissent. Illud autem mihi unicum propositum erit, ut inuolutæ tuæ illæ de uero Sacerdote disputationes, itemq; de Eucharistiæ ministro, de dignitate eius qui Eucharistiam conficit, quoad eius fieri poterit, euoluantur. Et si enim distinctè omnia loqui & tractare uideri uis: ramen (qui uester mos est) ita multa mices ac confundis, dum te ipsum propositæ rei finibus non contines, ut ad fraudes tuas deprehendas attentio quæpiam requiratur: ne nihil tibi tanto Iesuitæ laudis à nobis tribui conquerare.

3. Principiò de turbulentissima uniuersæ *Iesuitæ pri-*
 Pannoniæ uastitate deploras, quæ ad pri- *sca & auita*
 scæ fidei, religionis auitæ & Catholicæ Ec- *religionis pa-*
 clesæ euerfionem pertineat: quæ quidem *troni.*
 uastitas

1.2. uastitas uobis consilium Sabariensis illius senatus habendi, urgente necessitate expresserit.

Quæ prisca uobis & auita religio sit, nemo ferè est, qui ignoret Romanæ enim sedis placita nihil in diuinis literis fundamenti habentia, & cum his, atque ad eò secum etiam plerunque aduersis frontibus pugnantia (quæ tamen sub specioso Ecclesiasticæ traditionis titulo obtrudantur) priscam & auitam religionem uocare solentis, & qui hæc summa ope defendunt, Romano Pontifici addicti, ij demum uobis sunt Catholici.

Sed quæ prisca sit fides, & quam nullam de hac in Vngaria abolita uastataque iustam conquerendi causam habueris, paucis cognosce. Vtra tibi religio antiquior uideretur? Eâne, quæ uno uerbo DEI longè antiquissimo nititur, nec ullas hominum, nisi ad illud examinatas recipit traditiones an ea, quæ DEI uerbum authoritati hominum subijcit, & pro uerbo DEI uenditat ea omnia, quæcunque hic uel ille nebulo suo arbitrato commentus est? Quid est, quod uerustum dici & priscum in Romana religione possit? Verustum opinor esse uultis, quod Petrus ob egregiam fidei

*Antiqua Pæ
pæ religio.*

confessionem ab ipso Christo spiritualis Monarcha & caput Ecclesiæ sit constitutus, quo iure tituloq; successores etiam ipsius gauderent Romani uidelicet Papæ. Deinde & illud priscum uobis est: imagines & idola esse in templis habenda, quæ librorum instar sint idiotis: Tum hæc: Missam histrionum nestitu loco Cœnæ Dominicæ esse celebrandam, in qua Christus post unnicam semel factam oblationem, qua Paulo teste sanctos reddidit consumatos, de integro quotidie immoletur DEO Patri pro uiuis & defunctis. Ordines Monachorum esse distinctos oportere, ut alij Augustiniani sint, alij Benedictini, alij Franciscani, diuersorum rituum omnes ac meritum, in quibus tamen Iesuitica societas, cuius tu es membrum, emineat. Denique cœlibatuum ministrorum Ecclesiæ, statutorum dierum ieiunia, orationes, pro demortuis, & alias id genus quisquillas seruandas esse. Hæc scilicet uobis sunt antiqua dogmata, hi priscæ fidei præclari & Sacrosancti articuli, quorum abrogatio à nostris Ecclesijs facta in primo statim orationis ingressu tantos tibi mœrorum ac indignationum fluctus excitauit. Sed ut ne tantopere uastitatem religionis in Ungaria

I.
Primatus
Ponti. Rom.

II.
Imagines.

III.
Missæ.

IIII.
Ordines.

V.
Cœlibatus, ieiunia meritoria & confusilia. a

ria lugeas, aut saltem ut post tam amaros fletus oculos æquo animo abstergeas, audi nunciam, quæ nam fidei ueræ & antiquæ capita nostris in Ecclesijs, eorum, quæ iam recensui dogmatum, locum occupauerint.

Ephes 5.
v. 25.

1. Pet. 5.
v. 1.

Gal. 2. v. 14

*Hierony. ad
August.* E:
psl. 30.

4. Confitemur Christum unicum esse Ecclesiæ caput, & hunc titulum homini nemini esse tribuendum, cum caput Ecclesiæ tale esse oporteat, quod possit uitam dare corpori. Ad Petrum autem quod attinet, standum esse iubemus ipsiusmet testimonio, qui presbyteros instituens, Synpresbyterum se non principem aliorum appellat. Et Paulus reprehendere Petrum minus recto pede incedentem non ueretur, quod illi facere, si Petrus à Christo princeps Apostolorum fuisset cõstitutus, & caput Ecclesiæ, capitale certè futurum erat. Cuius quidem rei consideratione motus quondam Porphyrius ille, non sine blasphemia, ut Hieronymus tradit, Pauli arguebat pro-cacitatem, quod principem Apostolorum coràm fuisset ausus reprehendere: quam insaniam pontificiorum commentis de Petri primatu, maximè consentaneam, perfacile illis etiam temporibus orthodoxi refutabant. De Papis autem, Petri (ut uos nungamini)

gamini) successoribus, non potes Marce pater ignorare, à Gregorio Magno Paparum omnium coryphæo, cuius ætas in annum Christi D. LXXVI. incidit, disertè esse dictum: præcursorem Antichristi fore eum, qui Oecumenicum pastorem & caput Ecclesiæ sese dici uoluerit. In cuius quidè Gregorij scriptis prolixè pluribus locis, multisq; argumentis probatum reperies, non posse in terris unum aliquod monstrari aut esse caput Ecclesiæ. Vnde autem & cuius concessu & quàm ægrè, hic titulus ad Romanum Pontificem peruenerit, per facile est historias illorum temporum legenti cognoscere. Phocas is fuit, qui Papæ tantum imperium confirmauit, homo con sceleratus, & turpis paricida, qui occiso Mauricio, primus ut quidam Poëta ad nomen Phocæ alludens ait, Romanum suffocauit imperium. Sed ad alia pergamus. Imaginibus uestris auuos Prophetarum, & ipsos Prophetas opponimus, qui imaginibus doceri quidem homines ueluti per libros, dixerunt, sed non aliud quàm mendacium: & illis inesse eruditionè, sed non aliam quàm uanitatis. In Missæ uestræ locum, cuius nuper nomen extitit, ueram Cænæ dominicæ administrationem substituimus,

Registri lib.

4. in Episto. ad Maur.

Cas. ad Con

stantiam Au

gust. ad Pa

triarch. Iero

solymitanū,

Constantino

polit. Antio

chenum.

Vide & Gra

tianum Dist.

99. Can.

Nilus. Et

seq.

Sabellicus,

Ennea. 8.

lib. 6.

Vilelmus

Stanfurdus

lib. Farrag.

ler. 10. v. 8.

Abac. 2. ver.

18.

stituimus, quæ constat ijs ritibus, quos CHRISTI institutio habet, quosque Apostolus à Domino se accepisse, Corinthiisque tradidisse scribit. Vbi nihil admodum est de Missa Theatrica, nihil de histrionico ueritu, de gesticulationibus, de unica tantum specie Laicis danda, de Sacrificio pro uiuis & mortuis. Ordines Monachorum quocunque sint titulo & nomine abolemus prorsus: ut dulcissimo & antiquissimo Christianorum nomini locus esse in Ecclesia possit. Negat enim Apostolus pro cuiquam eorum nominibus hominû, qui crucifixi pro nobis non sint, licere gloriari.

1. Cor. 1. v.
13.

Sed & illud peruulgatum est atque notum, istos ordines minimè antiquos esse: & præsertim Suieticam istam, cuius tu columen es, societatem & familiam nuper fuisse institutam, & quidem contra decretum concilij Lateranensis Romæ sub Innocentio tertio factum, quo in decreto cauetur, ne numerus ordinum Monachorum deinceps augeatur. Extat eiusdem interdicti solennis repetitio & confirmatio, in Constitutionibus Concilij Lugdunensis sub Bonifacio VIII. editis, in hæc uerba: Religionum diuersitatem nimiam, ne confusionem induceret, consilium consulta
pro-

Sabell. hu-
ius concilij
meminit, En
nead. 9. l. 6.

Lib. 3. de
religiosis
domibus
Tit. 16.

prohibitione uetuit. Et post pauca: Repe-
 dita constitutione districtius inhibemus:
 Ne aliquis de cætero nouum ordinem aut
 religionem adinueniat uel habitum no-
 uæ religionis assumat. Et hæc quidem Bo-
 nifacius. Quare non dubitat Frater Ange-
 lus Clauasius in suis Summis, omnes ordi-
 nes Religiosorum post prohibitionem cõ-
 cilij natos excommunicationi subijcere:
 ut hoc etiam inter cætera lesuitis curæ es-
 se meritò debeat, quemadmodum cum
 hoc tanto Canonista & Iureconsulto, de
 tuenda noua hac ipsorum secta transigi
 possit. De cœlibatu sacerdotum quid atti-
 net dicere? Nosti Canones Innocentij, Sy-
 ritij, Calixti & aliorum, non ita antiquos,
 qui uno Apostoli uerbo refelluntur, quod
 est antiquissimum: Honorabile coniugi-
 um inter omnes. Denique superstitioso-
 rum ieiuniorum, officiorum, & orationum
 pro defunctis, & consimilium fatuitatum,
 nouitij autores sunt, id quod (nisi res ad-
 modum confessa testataque esset) abundè
 ex historijs posset doceri. Quocircà quæ
 tua frons est, quis pudor, Marce pater, qui
 priscam fidem appellare Romanas consti-
 tutiones non uerearis? Quid uetustissi-
 mum ex omni eorum numero, quæ à nobis

*Tit. Religio-
sus.*

*Canon. Decer-
nimus. Disti.
27. Can.*

*Presbyte-
ris Dist. 27.*

*Can. presby-
ter.*

*Hebr. 13. v.
4.*

36 APOLOGIA PRO ECCLE,
abrogata atque adeò uastata esse quere-
ris, proferre potes, cui non à nobis ueru-
stius dogma opponi possit sacrarum lite-
rarum?

5. Porrò autem ut tua isthęc querimonia
plus non solùm approbationis uerume-
tiam commiserationis apud catholicos au-
ditores consequatur, dicis eo rem rediisse,
ut non solùm lupi sanctas ouiculas incur-
sent, uerumetiam qui pastores uideban-
tur, lupinam feritatem induerint, atq; adeò
si qui sint matris Ecclesiæ defensores, eos
esse tum raros tum ineruditos. Quo quidè
loco quos alios carpas, præterquam illos
ipsum uelstrates, qui ruentem in Ungaria Pa-
parum adhuc utcunq; sustentant, non pos-
sum existimare. Nam qui cum Papa & cum
Romana synagoga non faciunt ampliùs, hi
tibi Pastores nec sunt, ut infrà pereruditè
scilicet demonstras, nec etiã esse uidentur.

89.66.
*Carpunt su-
os, sed nimis
mollibraz
chio, Iesuis
ta.*

Quæ tua ingenuitas, quòd tuos etiam
attingis, posset uideri laude digna, nisi pla-
nè syncerioris zeli eam expertem esse de-
prehenderemus. Neq; enim sic leniter at-
que leuiter manum olim uulneri admoue-
bant sancti Prophetæ, cùm uitia reprehen-
denda essent Sacerdotum: ut satis euidens
cuiq; non stultissimo ex ista tua conque-
sione,

stione, quam contra uestros dominici pe-
coris ut tu loqueris custodes quasi aliud 4.
agens instituisti, possit esse, cuiusnam mo-
di Romanæ Ecclesiæ reformatio, discipli-
næq; restauratio, à uobis Iesuitis sit expe-
ctanda, qui meri profectò gnathones estis
Paparum & Episcoporum: & quoties ad
necessarias aut negligentia aut importu-
nissimorum scelerum, quibus illi cooper-
ti sunt, insectationes uentum est, deprehen-
dimini aut bouem in lingua habere, ut ue-
tere prouerbio est dictum, aut certè mutū
canem, qui usque adeò faueat faucibus, ut
contra manifestos fures & latrones satis
habeat pertenui murmure edito dentes re-
strinxisse. Contrà uero in laudes Prælato-
rum uestrorum, eorumq; qui his promptis-
simè obediunt perornandas, quàm prodi-
ga & impudens turba sitis, tum ista tua scri- 5. 86.
priuncula, tum cæteræ uestræ farragines
præclare docent.

6. Sed his omisis propiùs iam mihi re-
cum conferendæ manus sunt Marce pater,
seu (ut haud paulò rectius mihi quidem no-
minari posse uideris) Marce Aper: & exami-
nanda duo illa capita abs te pertractata: *Status eaus*
quorum explicationi catholicæ tātum tri- *se & partis*
buis, ut non dubitans affirmes, unico isto *tio.*

ariete, nullis alijs adhibitis machinis omnia fundamenta subruī posse doctrinæ sectariorum. Vocas autem non absque contumelia sectarios, qui uniuersali Ecclesiæ adhærescentes perditæ Romanensium sectæ nuncium remiserunt. Sed quæ ea capita

6. sint, audiamus. Vnum est: Quis uerus Sacerdos & Sacrosanctæ Eucharistiæ minister sit censendus. Alterum: Quæ morū probitas & innocentia uitæ in eo Sacerdote, qui Eucharistiam conficit, necessariò requiratur. Neq; uerò illud obscurè fers, quorsum has non acutas quidem, sed tamen isto loco insidiosè in medium adductas quæstiones pertinere uelis. Nam illud te per summam impudentiam iactas contra nos confecturum: nos uniuersos qui extra Romanæ Hierarchiæ septa sumus, nec proprios Sacramentorum ministros, nec uera Sacramenta habere, nec ullum apud nos salutis inueniri præsidium, atque adeò quod Apostolus de infelicibus Ephesijs scribit, fuisse illos quondam absque CHRISTO, abalienatos à Sanctorum Repub. extraneos à patris promissionis, spem nõ habentes. Deique expertes in mundo: id ipsum de nobis & præsentī statu nostro iure optimo dici posse.

Ephes. 2. v.
12.

Qua

Qua quidem accusatione, cum nihil ne fingi quidem possit atrocius, opera à me dabitur, ut firma aliqua & perspicua responsione, istud os tuum impudens & uirulentum obturetur: ne rabiosus canis quispiam Dalmaticus de tot per terrarum orbem uniuersum Reformatis Ecclesijs, nò sine gloria DEI detrimento, & dedecore nostro triumphum egisse uideatur.

7. Negas ergo pater Iesuitice, legitimos ministros ijs in Ecclesijs, quæ à Romani Pontificis imperio desciuerunt, monstrari posse? Ita, nego inquis. Neque enim notas illas habent uerorum Ecclesiæ pastorum: uocationem & missionem, quotquot in uestris cœteribus hoc nomen titulumque sibi arrogat. Bona uerba, Marce pater. Neque enim tibi istud temerè pronuncian ti, æquè temerè quisquam credit. Itaque pergis respondens: Omnes uocatos diuinitus & missos ad ministerium Ecclesiæ, oportet aut extra ordinem, hoc est, ab ipso DEO immediatè, (ut uulgò loquuntur,) uocatos missosque esse: aut ordinario modo, hoc est, mediatè per homines. Superioris generis exempla habentur in Mose, Prophetis, Apostolis. Mediatè uerò missorum post ascensionem CHRISTI in

7. 8. 10. 11.

12.

Intentio Iesuitica: Aduersarij Pon. Roma. Nullos legitimos Pastores habent.

cælos, ut Episcoporum, ac diaconorum, & his similiū longē maximus fuit numerus. Atqui aduersarij Romanæ Ecclesiæ, qui se pro doctoribus gerunt, nec extra ordinem immediatē, nec ordinario modo seu mediatē per homines uocati missiq; sunt. Neque igitur prorsus ullo modo.

*Depulsio in-
tentionis Iesui-
tica.*

Ego uerò hīc primū sententiam opinionī tuæ contrariam concipiam ac pronuntiabo: Ecclesias nimirum extra Patrum positas habere uerbi ministros tam immediatē uocatos, quā ordinariē seu mediatē: teq; qui hoc negare audeas non solum sophistam calumniosum & flagitiosē mendacem, sed impium sacrilegum, & conscelerati animi nebulonem rebus addicam necessarijs.

*Firmamen-
tum & pro-
batio depul-
sionis.*

*Extraordi-
narij & Or-
dinarij Ec-
clesiarū Re-
formatarum
ministri.*

8. Aio itaq; fortissimos illos & inuictissimos heroes, nimirum Viclephum, Husium, Hieronymum utrunque Pragensem & Florentinū, Lutherum, Zuinglium, Oecolampadium, cæteris mortalibus aduersus impietatem Antichristianam uocem mittere non audentibus à Domino excitatos, diuinum istud opus repurgandæ à sordibus & fæce humanarum corruptelarum cœlestis doctrinæ, nostro hoc quidem nomine felicissimo seculo, & animosē aggressos

gressos esse, & admiranda felicitate perfecisse. Porrò autem eosdem pios ac sanctos viros constitutis iam Ecclesijs magno numero emisisse in agrum Domini operarios ordinario modo, qui hodie per orbem terrarum tam in finibus Ecclesiæ CHRISTI propagandis, quàm in tenebrarum regno radicibus extirpando nequicquam frendentibus Diabolis & Romano Antichristo maximo successu elaborat, suamq; industriam ac sedulitatem ea in re DEO & hominibus abundè probant. Quod dum affirmo, nihil moror, si Marco patri Iesuitisq; omnibus illiarumpantur.

9. At qui dicet credo Marsus iste Aper, aut potiùs Dalmaticus, omnes illos, qui enumerati sunt, à Romana Ecclesia, quæ catholica dicitur, unà cum scriptis & doctrina sua reprobatos, & anathemate percussos esse,

*Pontificia
condemna-
tio extraor-
dinariorum
qualis.
Interdictum
promulgatū
apud S. Ioa.
à templo:
Anno 1545.*

Ego uerò id non ignoro, meminiq; præclare catalogum quendam pro uobis Pontificijs fuisse confectum, qui doctissimorum uirorum, pro hæreticis aut hæresiar-
chis damnatorum nomina contineret, à Pa-
pæ emissarijs, ac in primis ab Ioanne Del-
lacasà Beneuentano, aut certè uerius, So-
domitano Archiepiscopo: qui non ita mul-

tis ante hunc concinnatum catalogum annis libellum etiam ediderat Venetijs apud Trojanum Nauum typographum, typis publicatum, de laudibus Sodomiae, quod scelus & foedissimam ἀρρηστονίαν, quā DEVS ipse igne & sulfure caelitus demisso, & totius regionis horrenda conflagratione, interitu, maledictione, ad hunc usque diem

Gratian. durante, in illis aliquot civitatum incolis
Caus. 32. est persecutus, quam Papistarum etiam i-
quest. 7. Fla pforum canones (tametsi impurissimo-
giia. rum) execrantur & abominantur, quam i-
Mufonius ci pfi etiam Ethnici τὸ ἡμίμα παρὰ φύσιν appella-
tante Sto- runt, ipse diuinum opus perhibet, seq; hoc
leo. uoluptatis genere profitentur unice dele-
 ctari, ut ex hoc argumento Archiepiscopa-

Legatus A- lis lucubrationis, egregium Marce pater,
postolicus, Camerae Apostolicae Decanum, & in toto
piorum con- illustrissimo Venerorum dominio lega-
dénator So- rum Apostolicum possis agnoscere. Sed
domita. longè aliud est, ex uerbo DEI ab Ecclesia
 & pijs doctoribus iurè condemnari, aliud
 & obscœnis Sodomitis, Cinædis & exo-
 letis falsò mendaciterq; traduci: quos ni-
 si & tu (ut nò iniuria suspicor) impurus es,
 haud negabis impurorum spirituum cer-
 tissima esse organa mancipia.

10. Sed ut ad rem propositam redeamus,
 inter-

interrogabis me fortasse illud: quo argu- *Vnde cõstet,*
 mento constare dicam, quos recensui, im- *Reform. Ec*
 mediatè fuisse à DEO missos & excitatos *clesiarũ Pa*
 ad cœlestem doctrinam reformandam. E- *stores extra*
 go uerò reuicissim interrogo: Veros CHRI *ordinarios*
 SII ac Euangelij testes atque professores, *diuinitus es*
 doctrinæ cœlestis fortissimos & constan- *se missos.*
 tissimos uindices, humanorum menda-
 ciorum CHRISTO suam omnem gloriam
 derogantium æternos hostes, meritorum
 Filij DEI aduersus persuasionem impiam
 iustitiæ operum grauissimos assertores,
 Diabolici regni & omnium, quæ in hoc
 sunt abominationum euersores: denique
 ueritatis in uerbo DEI reuelatæ ad san-
 guinem usque, usq; ad ignem, ad gladios,
 ad dira exquisitaque tormenta propugna-
 tores, aliundè ne tu, quàm à Spiritu sancto
 excitari censes potuisse? Negat Apostolus *1. Cor. 12.*
 esse quenquam, qui CHRISTVM Dominũ *v. 3.*
 dicere possit, nisi per Spiritum sanctum.
 Tu qui CHRISTI maiestatem uoce, scri-
 ptis, ac solida ui Spiritus defendũt, ac ueri-
 tatem in ipsius Euangelio parefactã in con-
 spectu totius mundi sanguine obsignant
 suo, à Spiritu S. excitatos esse, tibi non per-
 suadebis? At uerò nos dum ipsa, quæ sola
 uinci nequit; Veritas: pro illis felicibus a-
 nimabus

*Non mora-
mur condem-
nationē Pon-
tificiam.*

nimabus & ster & loquatur, sitq; palàm, do-
ctrinam eorum piam, & cum fundamentis
Scripturę congruentem, atq; ad eò illam i-
psam Scripturam, rectè & absq; commētis
traditionum interpretatã fuisse: si nescis, pi-
li te non facimus bone Dalmata, & istius-
modi censores aut potiùs rabulas Papales,
qui efferatorum canum in morem, diuinos
nostrarum Ecclesiarum Reformatores al-
latrare non desistunt, ad coruos relega-
mus.

13. 14.

*Argumentum
Iesuiticum
contra uoca-
tionem Mi-
nist. Eccl. Re-
formatæ Ex-
traordina-
riam.*

11. Sed nunc quónam tu argumento, ex-
traordinariam pastorum Ecclesię Refor-
matæ uocationem impetas, atque euerre-
re moliaris, uidentum, Proferte, inquis, mi-
racula, quibus immediata uocatio uestro-
rum Antistitum comprobari possit: quan-
do quidem omnes in Ecclesia extra ordinẽ
à D E O excitati miraculis testatam facere
uocationem suam, ut ipsis credatur, neces-
sariò debent. Atque in hoc Argumento tra-
ctando, exornandoq; ad eò fuiti superbus
& superfluens, ut quasi in latissimos Rhe-
torum campos pleno cursu inuectus es-
ses, atque effusus, perinde uisus sis ex-
ultare.

Ego singula ordine assumã, & ad examen
ueritatis reuocabo, illis tamen ludibrijs
quo

quo ad fieri poterit, præteritis atq; contēptis, quæ tu dedita opera scurrari, & Episcopi tui auribus delitias facere uolēs, per summam impudentiam & improbitatem in nos ingelsisti.

12. Dicis ergo primum & ex Paulo ac Ieremia 9.
 ipfisquē Euangelistis sine aduersario 55.
 probas, quod nunquam est à nobis negatum: neminem Sacramenti ullius ministrum, aut uerbi diuini prædicatorem uel pastorem Ecclesiæ nisi prius legitimè uocatum ac missum, esse posse. Est ita: tecum M. P. sentio. Sed antequam progrediamur longiùs, illud abs te quæro, an eodem pacto probari possit ex tabulis diuini iuris: Episcopos tuos atque Prælatos, Monachos item uarij generis, ac sacrificulos, atque adeò uos ipsos etiam Iesuitas, legitimam uocationem ac missionem habere? Hoc inquam quæro, an quemadmodum constat solos legitimè uocatos ueros esse ministros, eodem modo uerum sit, uos legitimæ uocationis, esse participes, & ob id ad isthæc disputanda satis idoneos. Immo uerò, inquis, à Romano Pontifice uocationem ac missionem habemus. Audio. Sed unde Romanus Pontifex, quam & cuiusmodi habet? Certè non alia uocatio missionem

Papistænulam uocationem legitimam proferre possunt.

An digni sint qui pro legitima uocatione hiscere debeant.

fiōue diuina ad Ecclesiam Pontifici uestro
 totiq; eius satellitio attribui potest, quā
 cuiusmodi in monumentis Prophetarum,
 de uocandis ad regna peruastanda præda-
 toribus Dei in ira eius, & de mittendis ser-
 pentibus ac Basiliscis, passim legimus. Nā
 qđ ad illa Scripturę uerba attinet, quę uos
 ad Papalem uocationem probandam ac-
 cersere soletis: Tu es Petrus & super hanc
 petram. Et illud: Oraui pro te, ne deficiat fi-
 des tua. Et: Pasce oues meas, ter repetitū:
 somnia sunt (ut quidem à uobis perperam
 allegantur) ægrotantium Pontificiorum:
 quę ut aliquid ponderis olim habuerint a-
 pud seclum prius, non tamen eadem fu-
 tilitate qua à uobis proponuntur, admitti
 ista iam ætate ab hominibus sani capitis
 solent.

13. Quare si compendium facere respon-
 dendi uobis uellemus, de nostra uocatio-
 ne controuersiam litemque mouentibus,
 iure oprimo unum illud dicere possemus:
 Istam quę uobis de uocatione nobiscum
 est concertationem iniquissimè esse com-
 paratam, quoniam quidē intolerabile est,
 ut summus orator ait, rationem uitę alien-
 næ reposcere eum, qui non possit reddere
 suę. Sed ne diuerticula quęrere uideamur,

Esa. 13. v. 3.

Ier. 6. v. 17.

*Papalis uo-
 cationis testi-
 monia.*

*M. Tull. Cic.
 Verrina 1.*

10. 11.

examinanda sunt tua argumenta. Subijcis itaque: Lutherum, Calvinum, Bezam, & alias Vngariæ pestes nullam diuinitus habere uocationem, nec immediatâ, nec mediatam. Acius quidem immediatæ uocationis hoc nomine (ut paulò antè dixim⁹) illis adimis, quod signa miraculosa & prodigia, quibus cõfirmari extra ordinaria uocatio debeat, tibi requirenti proferre non possint.

14. Antequam respondemus, libet itidẽ *Miracula*
 quærere: Cùm tu eo tempore, quo per mi- *quo iure rea*
 racula homines doceri D E O fuit uisum, iã *quirant Pon*
 olim transacto, prodigia adhuc & miracu- *tificij.*
 la requiras, an non satis magnũ sis ipse no- *De. Ciu. Dei*
 bis prodigium? Nihil enim iniqui tibi à *libr. 22. cap.*
 me fieri arbitror, dum iphus Augustini uer- *s.*
 bis iniquitatem ostẽdo postulationis tuæ.
 Miraculorum sanè donum non ijs tãtũ,
 qui extra ordinem sunt uocati, (ut tu som-
 niare uideris) sed in omnibus ministris Ec-
 clesiæ, quomodocunq; tandem ad munus
 istud adhibitis, temporarium fuit. Durauit
 autem non ultrà, quàm quoad D E V s illud
 uidit tẽpestiuè certis quibusdã psonis col- *Miraculorũ*
 latũ, ædificationi Ecclesię, & cõfirmationi *Charisma*
 cœlestis doctrinę posse inferuire, idq; ex sa- *quale.*
 piẽti ipsius dispẽsatione. Nam si miracula

ut

ut in se sunt consideres, propria certè & necessaria signa legitimæ uocationis, siue ordinariæ, siue immediatæ, illa esse non possunt: nisi uelis Pseudoprophetas etiam quorum plurimi claruerunt miraculis, ueram uocationem legitimamq; habuisse. Quo quidem nomine sapientissimè DEVS hoc nostro æuo Ecclesijs cauit, cum Reformatores illarum miraculis talibus qualia urgent & flagitant Pontificij, destitutos esse uoluit. Si enim nunc illa peragerentur, in promptu istis nebulonibus esset, quod nobis regerent: Antichristum à Paulo prænunciatum cum potentia & signis ad efficaciam erroris comparatis uenire debuisse: quod ipsum nos DEI beneficio (quandoquidem miraculis ad statuas & imagines reliquiasque Sanctorum, qui ab ipsis coluntur, edi solitis libenter & ambitiosè etiam glorianur) cõtra ipsos torquere rectissimè possumus. Cùm præsertim egregiè cognitum habeamus & meminerimus illud *παράγγελμα* Spiritus sancti ex lege, Deuter. 13. Quum surrexerit in medio tui Propheta, uel somnians somnium, & dederit tibi signum & portetum, eueneritq; signum & portentum, quod loquutus est tibi, dixeritq;: Eamus post Deos alienos, (quos non

Augustinus
 Questione
 83. Et lib.
 Defini Or.
 thodoxæ fidei
 dei cap. 47.

2. Theff. 2.
 v. 9.

non nosti,) & colamus eos, non obedies
 uerbis Prophetę illius, nec somniatori illi:
 quia tentat I E H O V A D E V S uester uos, ut
 sciat an diligatis I E H O V A M D E V M uestru
 toto corde uestro & anima uestra. Hęc ad
 uerbum Moses.

15. Hoc ergo in ista disputatione fixum
 nobis esse debet aduersus præstigias Mo-
 nachorum Iesuiticorum: miraculorum do-
 num nisi permittatur sapienti dispelatio-
 ni eius, qui solus nouit temporum oppor-
 tunitates, & hoc etiam, quando, quibusq;
 ætatibus uigere signa miraculosa debeant,
 & quibus sit personis eorum exhibendo-
 rum facultas attribuenda: neutram uoca-
 tionem, nec immediatam, nec mediatam,
 nec eius quæ per ministros utroq; mo-
 do uocatos annunciat, doctrinæ uerita-
 tem, cõfirmare posse. Exemplo sint C H R I-
 S T I miracula ab ipso edita, plena uirtutis,
 plena maiestatis: quæ cum inquieti Iudæi
 tantoperè flagitarent, tamẽ quid illis pro-
 fecerint ad fidem & ad pietatem, tum est
 declaratum, cum C H R I S T O in terris eden-
 te miracula, quasi ea meritò eludenda &
 minimi facienda essent, è cœlo signum pe-
 teretur miraculosa uoce isthinc delapsa

*Quid ad fi-
 dem confe-
 rant miracu-
 la.*

*Miracula nõ
 nisi Deo sa-
 pienter dis-
 pensante ef-
 ficacia.*

Luc. 11.

v. 19.

D quæ

Joann. 12.
v. 26.

quæ de CHRISTO testificaretur, tonitru esse excitatum, impudentissimè nugabantur. En uobis Iesuitæ, quid & quantum miracula ad legitimam uocationem declarandam conferant. Sed quæsierit non iniuria quispiam: Omnia ne omnino miracula abdicent Ecclesiæ nostræ, cùm ab earum pastoribus negatur miraculis amplius opus esse ad doctrinæ uocationisq; confirmationem. Respódemus autem: quod de cessatione & abrogatione miraculorum à nobis dicitur, id de ijs DEI operibus admirandis, quæ confestim ut facta sunt nullo temporis tractu in sensus quasi se ingerūt, animumq; non nullo tum stupore tū etiam metu percellunt, esse accipiendum.

*Miracula a-
lia sunt sub-
ita & breuia,
alia diutur-
na seu quasi
producta.*

Subitæ quidem & inusitatæ ac præternaturales operationes, quales fuerunt resuscitationes mortuorum, extemporales (ut ita dicamus) morborum dirissimorum ad CHRISTI inuocatum nomen curationes, & consimiles aliæ, nunc quidem nulla præcipua necessitate requiruntur. Proinde quòd Dominus interdum nostro etiam seculo aut in terris prodigia exhibet, aut in aëre aut in ipsis cœlis denique, (cuius generis ac notæ anno M. D. LXXII. stellam nouam ingentis magnitudinis & splendoris

ris in hemisphærio ipsius regionis æthereæ septentrionali uniuersus propè orbis habitatus ampliùs tres menses còspexit.) Id uero non tam ad confirmationem doctrinæ Christianæ, quàm ad homines de breui intervallo aduentus nouissimi Iudicis commonefaciendos meritò pertinere dicimus. Et tamen omnipotens ille rerum Author, qui in omnibus operibus suis est mirabilis, non omittit in doctrina etiã Ecclesiæ propaganda, in flectendis ad Euangelij obsequium hominum mentibus quãtumlibet rigida ceruice præditorum, potestremò in omnipotestate aduersaria, quæ ueritatis progressum impeditura uidebatur, debellanda, singularia quædam & maximorum miraculorum loco ducenda diuinæ suæ uirtutis documenta exhibere.

Sint itaq; hodie nobis, (ne te bone Suita Sabariensis ulterius tam grauem patiamur exactorem) signorum intar & prodigiorum, stupendæ illæ prædicationis uerbi diuini effectiones, quæ in hominibus renouandis, & perinde quasi de integro crearentur, CHRISTO lucrificandis clarissimè conspiciuntur. Quid enim? Nõne uidemus ad primam de CHRISTO & eius

*Qualitè
miraculis Re
formata Ec
clesiæ gloriæ
tur.*

beneficijs institutionem alios prophanis
 superstitionibus abdicatis dataq; DEO glo-
 ria ad Ecclesiæ consortium se aggregare?
 Alios qui blasphemii prius erant & perui-
 caces, nihilq; nec fraudis, nec sæuitiæ dum
 ueritatis oppressione magna ui moliren-
 tur prætermittebāt, cæca obstinatione ab-
 iecta quasi manus dantes mitescere? Non-
 nullos è summa rerum ad salutem attinen-
 tium ignoratione uelut è crassissimis tene-
 bris ad cognitionem & lucem clarissimā
 doctrinæ cœlestis & salutiferæ peruenire?
 Denique plurimos ex idololatriæ fecc, ex
 uitæ contaminatissimæ detestandis sordi-
 bus, ex tenebricosarum libidinum uoragi-
 ne emergentes ad Christianam sanctimo-
 niam & melioris uitæ institutum sese con-
 uertere? Possesse autem uel debere etiam me-
 ritò uitæ renouatæ innocentiam morum-
 que integritatem miraculorum loco cense-
 ri in Ecclesijs nostris, facile admiserit, quis-
 quis unicum illum præclarissimum sanè
 Chrysoctomi locum ex commentarijs in
 Matthæum sibi expendendum proposue-
 rit. Citauit illum nuper in hoc ipso argu-
 mento uersans doctissimus nostri tempo-
 ris Philosophus idemq; Theologus acutis-
 simus: cuius uiri laudes etsi isto quidem lo-
 co si-

Ant. Sadeel.

co silentio potiùs honorandas quàm infir-
mo sermone, ut Hieronymus alicubi loqui *Lib. 3. Ep.*
tur, celebrandas mihi esse statuo: tamen u- *30.*
num istud quod de illo sentio dissimulare
non possum: esse nimirum tanti ingenij ho-
minem, tam perspicacem, tam acri iudicio,
tanta eloquentia & falsa deprehendendi
ac refutandi dexteritate præditum, in eum
finem à Domino nostris temporibus exci-
tatum, ut uerè gloriari posset *CHRISTI EC- Sadeel no-*
clesia, ualidissimum se & admirabilis effi- *stro auo Mal*
cientiæ malleum habere, quo Iesuitæ cum *leus Iesuitis*
suis artibus diabolicis & ueteratoria So- *infestus.*
phistica conterantur: quemadmodum è di-
uerso nonnulli ex Papæ emissarijs hæreti-
corum mallei olim non minùs falsò quàm
ineptè uocitabantur. Sed nunc Chryso- *In Matth. ho*
mi uerba uideamus. Si (inquit) ex auaritia *mil. 33.*
in liberalitatem transferis, siccam & man-
cam manum recuperasti. Si theatralibus lu-
dis spretis relictisq; , cæcus Ecclesiasticos
petieris, claudicanti pedi incolumitatè re-
stituisti. Si oculos tuos ab aliena forma, &
à meretricio aspectu reuocaueris, cæcum
te illuminasti. Si diabolicos cantus despe-
xeris & eorum loco spirituales Psalmos di-
diceris iam loqueris tum antea mutus es.

Hæc sunt maxima miracula, hæc signa

- „ eximia, quæ si faciemus præclari erimus &
 „ illustres, & uitam æternam consequemur.
 „ Hæc Cyprianus.

Rectissimè autem ille ipse nostri tempo-
 ris Scriptor & Disputator eximius atque
 singularis, miraculis nostris accenseri affir-
 mat & demonstrat etiam oportere, inæsti-
 mabile beneficium restauratæ ueræ & or-
 thodoxæ religionis Christianæ, euerisque
 regni Papalis Antichristiani, quod ipse Do-
 minus magnis potentissimorum Monar-
 charum tum fauoribus tum uiribus subni-
 xum, incredibilibus autem copijs ad tuen-
 dam in mundo authoritatem suam ex hy-
 pocrisi collectam, undecunque instructum,
 summis præterea opibus ac prætidijs cir-
 cumseptum, non alia ratione quàm infir-
 missimis usus medijs, aliquot hominũ-
 lorum ex ipsis Satanæ ergastulis extracto-
 rum uoce, charta, calamo, sanguine, labefe-
 cit & disturbauit. Qua de re plura ille piè
 ac pereruditè disserit, in libro de legitima
 Vocatione Pastorum Ecclesiæ Reformatæ,
 quem de omnibus qui de controuersia nõ
 solum Miraculorum, sed etiam legitimæ
 successionis, Ordinationis & aliarum huc
 pertinentium rerum plenius ac uberius e-
 rudiri uolunt, maximoperè etiam atque
 etiam

etiam commendo. Et hæc dicta sint de nostris miraculis, quæ plura sunt quàm Pontificij uellent, undique miraculis diuinæ uirtutis ipsos urgentibus circumclusi & obsessi, intereà uerò externa & subito apparentia, certisque temporibus peculiaria miracula frustra & improbè requirentes. Non enim ignorare possunt quid de hoc miraculorum genere olim scripserit Augustinus, cuius hæc uerba in lib. de uera Relig. leguntur: Sed accepimus maiores nostros eo gradu quo à temporalibus ad æterna conscenditur, uisibilia miracula, (non enim aliter potuerunt) secutos esse: per quos id actum est, ut necessaria non essent posteris. Cùm enim Ecclesia catholica per totum orbem diffusa atque fundata sit, nec miracula illa in nostra tempora durare permessa sunt, ne animus semper uisibilia quæreret, & eorum consuetudine frigeret genus humanum quorum nouitate flagrauit. Hæc ille. Et sanæ operæ precium est, ut ad propositum reuertamur, abs te Dalmata isto loco quærire: Ecquoniam Scripturæ testimonio ista nota externorum miraculorum quam contendis ad legitimam uocationem immediatam necessario accedere oportere, probari à uobis

possit. Nam quæ quidem in oratione ista Sabariensi affers ad id probandum quod affirmas eiusmodi sunt, quæ uel ab idiota quopiam audiendis nostrorum concionibus exercitato, atq; adeò ab ipsis pueris facile refutetur. Primum exempla producis: Moſis, qui in Exodo legitur, antequã missus est, miraculorum edendorum facultate diuinitus esse donatus. Helix item: præterea CHRISTI & Apostolorum. Ex quibus concludis omnes extra ordinem à DEO missos miracula edidisse.

*Refutatur
Arg. Pontificiorum de
Miraculorū
necessitate.*

13.

I. Ab exemplis.

Atqui nos non exempla, sed regulam legemq; requirimus: quã tu dum ex diuinis literis afferre nullam potes, pauculis exemplis citatis uniuersum quiddam cõcludis, atque hoc modo non Ecclesiarum nostrarū doctores nulla uocatione, sed te ipsum nulla præceptionum Dialecticarum cognitione esse præditum euidenter ostendis. Quòd si regulam non proferebas, sufficientem saltem enumerationem exemplorum ad perfectam inductionem conficiendam prætermittere minimè debebas. Nam *ἐπιταγή*, (inquit Aristoteles) *διὰ τῶν ἰσχυρῶν*. Atq; nos quidem de Moſe, Helix, CHRISTO, Apostolis & multis alijs tibi concedimus, extraordinariam eorum uocationem miraculis fuisse

*Prior And:
lyt. lib. 2. ca.*

16.

fuisse testatam: de omnibus autem, qui eiusdem uocationis participes fuerunt iam inde ab initio, idem sentiendum esse pernegamus, cum exempla multa dissimilia reperiantur. Quid enim? An de Abdia, Michea, Nahum, alij sç; multis, qui tamen certissimi fuerunt Prophetæ, & quorum scripta maximo & inæstimabili Ecclesiæ bono leguntur, ulla miraculose factorum historias Marcus pater legere unquam potuit? Nullas profectò, ut nostra quidem fert opinio, nisi fortè ipse tantus Iesuita, ex abdito quopiam ac tenebricoso Vaticanæ bibliothecæ angulo puluerulentas aliquas Sanctorum Veteris Testamenti Legendas suis Monachis in lucem produxerit.

*Ad 1. Argu.
Iesuitarum.
175015.*

Idem dicimus de centum illis Prophetis, tempore Achab & Iezabel ab Aulico illo pio homine secreto in loco abstrusis & conseruatis, quorum ne unus quidem reperiebatur, qui feruente persecutione & abolito propemodum diuino cultu ad populi animos aut ab idololatria reuocandos, aut in uera religione confirmandos è latebris prorepens miracula ederet. Quid de cæteris miraculorum dono carentibus Prophetis dicam? Celebris est memoria eorum in Ecclesia, quorum Psalmi inter Dauidicos

*1. Reg. 18. v.
13.*

*Propheta
Psalmis editis
celebres,
miraculis
destinuti.*

2. Paral.
22. v. 30.

Ioan. 10. v.
35. ex Psal.
82. v. 6.

Ad Græcas
Calendas.

leguntur, in quibus princeps nominatur Alaph, cuius Psalmis perinde ut Dauidis, Rex Ezechias multis post annis DEVM laudari iussit. Et tanta huius autoritas fuit, ut ipse CHRISTVS sermonem DEI per hunc ad principes esse factum dicat. Hunc confitentur Echan, Iedithun, Heman, Core & filij huius. Hi omnes nulla ediderunt miracula, Prophetæ cū essent: aut si qua ediderunt, ex Marco patre, opinor, audiemus.

10. Sed nos ita sentimus: quia hi omnes puram doctrinam in cæterorum Prophetarum, qui miraculis claruerunt, libris comprehendam annunciarunt, miracula cæterorum Prophetarum hoc doni genere præditorum istis attributa & quasi imputata esse. Quod cū ita sit pari iure & nos, quemadmodum illi, ad nostræ uocationis confirmationem, CHRISTI Apostolorumq; miracula, nobis ipsis tanquā propria, (si tamen per hunc Dalmatam licebit) uendicabimus: cum ista ætate professores ueræ doctrinæ tam mediatè quàm immediatè excitatos miraculis destitutos DEVS esse uoluerit, etiam si doctrina sit eadem quæ olim cū idoneum disponente DEO tempus fuit, miraculis est confirmata, per eos pariter qui mediatè, & qui immediatè uocati

uocati essent. Et hæc quidem ad primam probationem tuam.

17. Dicis secundò, miraculis ad extraordinariam uocationem comprobãdam idcirco opus esse, ut uocatio & illi sit certa, qui mittitur, & ijs ad quos mittitur: ne aut ille ancipiti animo hæreat, aut isti ambigant, num ab eis sit audiendus. Peregrinam sanè argumentationem. Quasi uerò nullæ rationes internoscendi legitimas uocationes sint extra eam, quæ in miraculis consistit, aut quasi una hæc omnium sit certissima summeque necessaria, quod longè esse aliter iam est à nobis ostensum.

Ioannes certè Apostolus, quamuis iphus seculo donum miraculorum uigeret, non tamen hæc nobis normam spirituum probandorum an ex DEO sint, nec ne, sed aliam multò certiolem præscribit. Per hoc (inquit) cognoscite Spiritum DEI: Omnis Spiritus qui confitetur IESUM CHRIS-
TUM uenisse in carne, ex DEO est. Quibus ex uerbis poterit si uidebitur Dal-
mata noster condiscere, certam legitime uoca-
tionis extraordinariæ (quatenus quidè ea sub iudicium Ecclesiæ cadere potest) nota-
tam esse, ueram & sinceram doctrinæ de
Filio DEI professionè, & nõ miraculorum

11. Arg. à fi-
ne miraculo-
rum.

14.

Responsio.

Vera norma
spirituum
probando-
rum nõ sunt
miracula.

1. Ioann. 4.
v. 2.

eden-

1. Tim. 3.
Tit. 1.

edendorum facultatem. Et Paulus semel atque iterum notas enumerans uerorum Episcoporum, de miraculis tacer, quamuis illa ætate in utrisque, ordinario modo simul & extra ordinem uocatis, durabat facultas miraculorum.

18. Sed adhuc probas idem tuæ disputationis firmamentum ex CHRISTI uerbis ad Iudæos: Si opera non fecissem inter eos, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Vnde illud elicis: Iudæos remotis miraculis à CHRISTO crimine purgari, quandoquidem ille nisi miraculis doctrinam stabiluisset suam, ad credendum sibi neminem erat obligaturus. Et hanc uim uerborum CHRISTI Lutherum satis pro imperio iubes etiam atque etiam perpendere, in eum finem, ut agnoscere & fateri cogatur, insana capita & funera Reipublicæ Christianæ esse Iesuitis pronunciantibus omnes eos, qui sua dogmata importuna nullo edito miraculo pro diuinis recipi uelint. Respondemus sententiam illam quam perpendi iubes, non uim uerborum CHRISTI esse, sed uanitatem speculationis tuæ. Quid enim absurdius dici potest, quàm CHRISTVM non obligare ad credendum sibi, nisi eos, inter quos miracula fecit? At-

qui

III. Argum.
Ab auctori-
tate Christi.
Ioan. 15.

15.

Responsio.

qui hoc sequi ex præclara ista ratiocinatione tua nemo non uideret. Sed non animaduertisti scilicet sæpenumerò in Scripturis eas locutiones, quæ simplicem negationem habent non tam negare, quàm collatione facta cum alijs id ipsum de quo est oratio instituta, quodam pacto extenuare. Quòd nisi istam obseruationem amplectaris, quomodo hæc dicta explices, equidem studeo cognoscere. Adam non est deceptus, sed mulier seducta rea peccati est facta. Misericordiam uolo, & non sacrificium. Et apud Ioannem: Laborate, non pro cibo qui perit, sed qui permanet in uitam æternam. Item: Non rogaturus sum Patrem pro uobis: & sexcenta alia. Non ergo ea est uis uerborum CHRISTI, quam tu finxisti: non peccaturos fuisse Iudæos, si miracula CHRISTI non uidissent, atque ideò in ipsum non credidissent. Alioqui enim nec Herodes peccatum haberet cum omni sua aula, qui cum signum aliquod CHRISTO exhibente se uisurum speraret, nec quicquam non modò signi, sed ne responsi quidem obtineret, contumeliosè & ludibriosè affectum eum Pilato remisit: nec haberent peccatum innumerum alij, qui docentem ipsum audiuerunt, & quidem ita ut mentes eorum percellerentur
super

Erroris Iesuitici origo & contra hunc obseruatio.

1. Timot. 2.

v. 14.

Osee 6.

Matth. 9.

Ioan. 6.

v. 27.

Ioan. 16.

De his & similibus diebus obiter

Aug. De consensu Euangelist. lib. 2.

c. 27.

† super doctrina eius, miracula autem nulla uiderunt.

19. At nos iam diligentius, & magis dexterè quàm tu, eam uim quæ in uerbis CHRISTI inest, ex analogia Scripturæ perpendamus. Sicut Adam non peccauit, nec deceptus est, quia & minùs aliquanto & posterius, & fortassè tolerabilius peccauit quàm Eua: † sic Iudæi non uisis signis ac miraculis CHRISTI, non haberent peccatum, id est, minùs peccarent, & leuiùs subirent iudicium, quàm ij inter quos CHRISTVS opera admiranda fecit. Vnde tamen non consequitur, quia grauiùs peccant obstinè increduli, qui miraculis non mouentur, propterea illos, qui solam CHRISTI doctrinam auditam sine miraculis non admitterunt, nihil peccasse. Quod si & illi peccarunt, peccas tu etiam fatue Pater atque insulse, * & quidem si minùs contumaciter quàm Iudæi miraculorù spectatores, haud parùm tamen sceleratè, qui neges nostra dogmata ex diuinis literis & sancto Domini nostri IESV CHRISTI Euangelio deprompta sine miraculis credi oportere.

Non praterit me hùc locù à doctissimis quibusdã interpretib. per schema quod Mimesin uocant exponi: peccatum nõ haberët: hoc est, dicitarët apud Dei tribunal nihil (suo quidem ipsorum iudicio) se peccasse. Hac expositio cũ nostra congruit, ut appareat ex utraque, hoc testimonium ualde oscitanter Iesuitam citauisse. Vide Theod. Bezan optimè de Ecclesia meritum Doctorem, quem rabiosus iste Pater fedè lacerat, In Ioann. Annot. cap. 15. v. 22.

* Sceleratum Iesuitarum postulatatum de miraculis.

Nec

Nec uerò temerè hoc dico, peccato huic tuo scelus inesse, quod tute fatearis necesse est, nisi expungere ex Euangelio Matthæi malis hæc CHRISTI uerba: Natio scelerata & adulterina signum requirit. Vides igitur Marce pater in quantum crimen incurreris ipse, dum Iudæos tuos, adulterinam nationem crimine purgare, ex CHRISTI uerbis cōtra CHRISTI mentem uoluisti.

20. Sed illud perquam commodè abs te dictum est, nostra dogmata impia esse & importuna. De impietate, quam nostris dogmatibus impingis, nihil aliud dicam, quam te impiè calumniari, cum non alio nomine doctrinam nostram impietatis accuses, quàm quòd miraculis superuacuis non confirmetur amplius, satis superque olim confirmata. Importunitatem autem eorundem dogmatum nostrorū non prorsus nullam esse intelligimus, & minorem ista in uoce abs te nobis fieri iniuriam, haud grauatim agnoscimus. Est enim certè nostrum Euangelium uobis importunum, utpote quòd traditiones uestras impias, superstitiones, dominatū tyrannicū, quietē, ocium, uoluptates, luxū, libidines tam subito inturbauerit, & quasi in medio cursu interceperit. Voluissetis enim certè uos

Matth. 12. et
16.

15.

Orthodoxo
rū doctrina
Pōtificijs im
pia & impor
tuna.

uos diutiùs D E O & hominibus illuderet.
Sed dogmata nostra ueluti lumine locis
tenebrosis illato, (parùm sanè opportunè
ut uobis uideretur,) fraudes uestras & turpi-
rudines omnium mortalium oculis spe-
ctandas subiecerunt. Non alia ratione ui-
delicet CHRISTVS quondam importunus
Diabolis fuit, qui illum ad se uexandos im-
portunè & ante tempus, siue adeò tēpore
alieno uenisse conquerebantur.

Matth. 8. v.
29.

16. 10.

21. Quapropter tu, qui tã tragicè seu por-
tius Cœtauricè frustra in nos exclamas : O
insana capita, ô pestes, ô funera Reipublicę
Christianę: te ipsum p̄orsus uacui capitis
esse demonstras, ut qui etiam funera Rei-
publicę Christianę appelles eos, qui fun-
damenta iecerunt nostrarum Ecclesiarum.

Funera et pe-
stes papistarũ
Orthodoxi
quomodo.

Funera quidem certè fuerunt Christianę
Reipublicę, quatenus illorum pleriq; ue-
stra opera sunt excarnificati, & ueram Ec-
clesię doctrinam suo sanguine pro CHRIS-
TI nomine profuso confirmarunt. Funera
& hodie sunt illorum successores, quos
tui Pontifices, quantum in ipsis est, mactāt
passim & occidunt: & ij, quos occidere nō
possunt, tamen funera sunt, moriētes quo-
tidie, hoc est, semper ad mortem pro causa
ueritatis obeundam parati. Sed si idem uer-
bum

bum Paulo aliter accipias : hoc est, de ijs, qui strages & funera edunt corporum simul & animarum: uos certè estis funera, & in primis Pontifices uestri, quibus impunè uobis administris licet & in corpora uitāq; hominum grassari, & absq; rationis redditione plenos currus animarum ad tartara quotidie detrudere, ita ut nemini interrogare liceat, his uerbis: Cur ita facis?

22. Est autem & illa futilis admodum ac ridicula calumnia, quòd suprà Caluinum & Bezam pestes etiam Vngariæ uocas, qui nunquam Vngariam uiderunt. Tametsi quod ad hoc ipsorum abs te excogitarum elogium attinet, (quando quidem est quædam Hieronymo teste, etiam honorifica cõtumelia) subscribimus tibi non inuiti hætenus, ut admittamus non Caluinum quidem & Bezam, sed tamè CHRISTVM, per Spiritum suum, in Caluino & Beza, atq; etiam in nobis horum discipulis (dicendum enim est quo acrius Iesuitas mordeat nostra in Domino gloriatio) esse pestem in Vngaria portæ inferorum, & regni Antichristiani, id quod tacentibus nobis ipsa res indicat, & Pontificij (quorum copię his in regionibus ac sic acciã iam sunt, ut non immeritò ad Triarios Iesuitas redijs-

Canon. Si
Papa Dist.
40.

10.

Coniunctum
Iesuit. cõt. p.
fies Vng.
ria: quem
do inter. g.
dum.
Partis 1. E.
pif. 2. ad
Pammach.
& Occidit.

66 APOLOGIA PRO ECCLIA
se uideantur,) fateri necesse habent.

111. Arg. à
Simili.

15.

Claudo canis
à Iesuitis ob-
iectus.

Responsio.

Quæ testi-
monia legati
exhibere te-
neantur.

23. Vrges præterea nos etiam simili quo-
dam à Regum & Principum huius seculi le-
gatis sumpto : qui nisi cum euidenti suæ
missionis testimonio atque sigillo missi
sint, non solum floccipenduntur, uerum e-
tiam malè mulctantur. Quod si res huma-
nas nisi accedente solida probatione cre-
dere nemo cogitur, intolerabile esse uoci-
feratis, quod nos DEI consilio & mandato
uocationem nostram niti nullo miraculo
producto & ne claudo quidem cane un-
quam à nobis sanato, affirmemus. Mihi
uerò similitudo non displicet à Regum &
Principum legatis ducta. Sed quæro il-
lud ex te Iesuita, pater patræ populi Ro-
mani Quiritium: ecquænam alia euiden-
tia testimonia missionis suæ ab his legatis
tu efflagitabis, quàm literas uoluntatis
Dominorum à quibus missi sunt, testes,
& sigilla impressa, quibus hæc literæ, ut au-
thenticæ haberi possint, muniuntur & con-
firmantur? Nam non te arbitror usque eò
insanire, ut extra hæc testimonia, quæ à
suspensione *uap* *ap* *probetas*: hoc est, ementitæ
legationis legatos Principum huius secu-
li uendicant, aliqua etiam prodigia & mi-
raculosa facta ab iisdem exigenda esse senti-
tias:

tias: cum ne à legatis quidem sedis Ro-
 manæ iura uestra præter hæc duo requi-
 rant. Quòd si & à nostris Pastoribus seu me-
 diatè seu immediatè missis hæc duo signa
 exegeris, proferentur ea tibi optima fide:
 Scripturæ primum Sacræ, continentes le-
 gationem de pacificatione cum DEO, &
 salute æterna hominibus propter CHRIS-
 TUM donanda. Deinde Symbola seu Sa-
 cramenta, promissiones gratiæ DEI instar
 sigillorum, ex ipsius CHRISTI institutione
 confirmantia. Sin autem tibi his testimo-
 nijs non contento placuerit ad hunc mo-
 dum aduersum nos argumentari: Exigun-
 tur à legatis Principum huius sæculi testi-
 monia literarum & sigillorum: Ergò & à
 uestris doctoribus exigenda sunt testimo-
 nia miraculorum: Tum ego dicam & si-
 militudinem & argumentationem tuam
 claudicare, uelut olim Romæ claudica-
 bant canes Capitolini, quibus quòd præ-
 ter necessitatem allatrasent eos, qui clara
 luce Deos salutarum uenissent, crura, ut Ci-
 cero scribit, suffringebantur. In qua qui-
 dem clauda seu similitudine seu argumen-
 tatione tua sananda censeo te occupari
 potius oportere, quàm in ista tanta mira-
 culorum edendorum impotètia nobis ob-
 iectanda,

*Extra uag.
comm.lib. 1.*

De Elect.

*Iniunctæ fol.
2. Col. 1.*

*Testimonia
legationis mi-
nistrorum
Eccles. Refor-
mata.*

*Clauda argu-
mentatio mi-
raculosa le-
gitæ sana-
tione india-
gens.*

*Oratione
pro S. Rose.
Amer.*

Cur claudorum canum miraculose sanatores Ref. Eccles. ministri esse nolint.

iectanda, quòd ne claudum quidem canem unquam à nobis sanatum possimus producere. Nam ad nos quidem quod attinet, claudos canes sanandos relinquimus uestris sanctulis, quos religiosa & deuota antiquitas monastica diuersos diuersis morborum generibus medendis & brutis etiã animãtibus, domesticis pariter ac feris, custodiendis atque curandis præfecit: nec tantum nobis permittimus, ut impunè nos laturos speremus, si claudis canibus sanãdis

Eustochius uenationum præses & canum patorum.

Hubertus Eustachij collega in canibus curandis.

De Occult. Nat. Mirac. lib. 3. c. 8.

Eustochij uestri, quem uenatores Papistæ inuocant, munus inuadere, & eius irã prouocare non ueriti fuerimus. Nisi fortasse mauultis ad Hubertum cum claudis canibus remitti, quem inter scyphos & perperationes nocturnas insanis clamoribus, ad rabidos caninorum latratuum sonos atreperatis conformatisq; , à proceribus aulicis, alijsque uenationis studio deditis colli & implorari, Scriptor celebris affirmat Leuinus Lemnius.

24. Neque tamen uidetur isto loco præmittendum illepidum istud de claudocane diciturum & infacetiam, inuitis omnibus Gratijs excogitatam haudquaquam ex declamatoris istius Sabariensis, qui tunc temporis auditorum suorum patientia ab-

uti

uti pro delectamento habuit ingenio pro-
uenisse. Vfus fuit ante hunc eodem ferè io-
candi genere Stanislaus Hofius Episcopus *Hofius Epif.*
Polonicus: qui ne claudum quidem equum à *Varmiensis*
Luthero & discipulis huius esse sanatum scri- *Lib. de tra-*
psit. Consultò equum duntaxat hic pater, *dit. Cap. 95.*
qui nec ultrò bonus esse uellet, nec etiam *pag. 198.*
improbis cum grauitate, in canem, Iesuiti-
ca metamorphosi commutauit, non eò so-
lùm: quia ne Hofij simius uideretur, cau-
dum erat, uerum etiam, quia hoc euidenti
indicio testari uoluit, Iesuitas, recens Mo- *Iesuitarum*
nachorum genus, qui cornicum oculos cò *acumen in*
fixisse uideri uolentes reliquam Monacho *claudo cane*
rum turbam præ se contemnunt, & pro ster *obijciendo.*
quilinio ducunt, tantum præstare inueni-
di argutia Sophistis superiorum tempo-
rum, quantum canes equis generositate
antecellunt.

25. Sed ut claudis equis canibusq; quos *Obiectio:*
Pontificij pro canina sua facundia nobis *Cur non glo-*
obijciunt ualere iussis, ad tua Marce pater *rientur no-*
Sophismata reuertamur: tandè illud etiam *stri instar*
obijcis. Si nostri illi primi doctores, quos *Prophetarū.*
hæreticos nominas, ab ipsomet Domino
sunt uocati, cur non hac missione glori-
entur? Cur non similiter faciant ac Prophete?
Qui his uerbis consueuerunt in sui còmen

20.

dationem uti: Hæc dicit Dominus. Et ap-
 pertè designant locum ac modum, quo uir-
 tus sit eis DEVS, & etiam significant quid
 dixerit: cuius simile quiddam etiam Pau-
 lus fecit Galat. i. Ne autem parùm probabi-
 liter dixisse uidearis nostros ista gloriatio-
 ne non fuisse usos, Caluini & Lutheri tes-
 timonia producis. Respondemus nihil
 minùs nostris prohibitum esse, quàm ca-
 li missionem gloriari, & illa uerba usurpa-
 re: Hæc dicit Dominus: quoties secundum
 Scripturas Propheticas & Apostolicas lo-
 quuntur. Immò cum nostri hoc tempo-
 re DEI uoluntatem annunciant, & scele-
 ra quidem hominum ac impietatem de-
 testantur, afflictos autem promissionibus
 gratiæ DEI consolantur atque subleuant,
 siue ordinaria uia, siue extra ordinem mis-
 si sint, tutiùs atque certiùs (quod quidem
 ad homines attinet) quam Prophetæ ue-
 teres & Apostoli illis uocibus uti possunt.
 Nam depromuntur illæ ex eorum Pro-
 phetarum Apostolorumque libris, quibus
 aut miracula fuerunt concessa, aut reuelati-
 ones factæ, aut euentus prædictis re-
 sponderunt: ita ut illi nobis confirmatis-
 sima suæ doctrinæ monumenta reliquerint:
 quæ ipsorum ætate à plurimis in dubium
 uocabantur.

*Lib. 4. ca. 3.
 Instit. Sect.
 20. 11. 14.
 Lutherus Epis-
 tola de Angu-
 lar. Concio-
 nat.*

*An Reform.
 Eccl. Mini-
 stri gloriari
 possint dicē-
 tes: Hæc dicit
 Dominus.*

Quod

Quod uerò extra limites à Prophetis & Apostolis definitos non gloriantur non sic loquentes: Hæc dicit Dominus: Et nec locum etiam ac modum designant quo DEVS ipsis sit uisus, eò sit, quia ab illis ueteribus satis clarè omnia ad cognoscendam DEI uoluntatem pertinentia sunt perscripta Spiritus sancti impulsu: quæ & reuelationibus ac miraculis DEVS uoluit confirmari, ita ut nec nouis scripturionibus Catholicis & authenticis, nec reuelationibus ac miraculis hodie opus sit amplius.

*Reuelatio-
nibus et scri-
ptis authen-
ticis nouis
hodie Eccle-
sia carere po-
test.*

*A' Deo mis-
sos immédia-
tè non neces-
se est semper
nouas affer-
re reuelatio-
nes.*

*Caluinus
quemadmo-
dum uoca-
tus.*

21.

*Videte Iesum
ta Viã Cal-
uini ab opti-
mo filio eius-
dem descri-
ptã. Gestum
hoc est An-
no D. 1536.
Mense Aug.*

Interea uerò nihil obstat, quominus nihil quicquam à se proferentes, nec nouas reuelationes iactâtes, sed ueteres per Prophetas, CHRISTVM & Apostolos factas firmissime retinêtes, & ut alij retineât, quod in ipsis est, procurantes ab ipso Domino missi dicantur.

26. Ad Caluini testimonium quod attinet, est illud quidem uerum, Caluinum non sentire se immediatè à DEO uocatum esse. Est enim per homines uocatus, qui Presbyterium: hoc est, Pastorum collegium in Ecclesia Geneuensi constituebant, qui præerant eo tẽpore Vilelmus Farellus & Petrus Viretus, docti uiri, & à Papalibus. superstitionibus

nibus iam pridem alienissimi. Quid ergo aliud de sua uocatione sentire potuit? Nec tamen idcirco uocationes extraordinarias negat Calvinus, cum se uia & modo ordinario esse uocatum concedit. Nam eiusdem libri quarti, quem tu citasti cap. 3. sect. 11. distinguit inter solennem atq; externam, quæ ad publicum Ecclesiæ ordinem spectat, uocationem, & inter arcanam illam, cuius sibi quisq; Minister coram DEO conscius est, & quæ Ecclesiam testem non habet. Quibus ex uerbis haud dubiè colligitur Calvinum sentire, eos qui ante ipsum solenni & externa uocatione caruerunt, & tamen ueram doctrinam Euangelij prædicarunt, arcana & extraordinaria ratione suis se excitatos.

*Distinctio
Caluini inter
solennem seu
externam &
inter arcanam
uocationem.*

Lutheri uocatio mixta. Ad Lutheri autem testimonium hoc tibi respósum sit M. p. fuisse illi negocium cum Anabaptistis nouas reuelationes extra DEI uerbum iactantibus. Hos ut refutaret, se ipsum pro exemplo statuit, & quamuis immediatè etiam esset à DEO excitatus, tamen negat se immediata duntaxat uocatione niti: & rectè quidem, cum sæpenumerò accidat, ut in iisdem personis certissime notæ ordinariæ simul & extraordinariæ uocationis adsint, quod in Matthia, in Paulo, in

*Mixta uocatio ministro
tam Ecclesiæ
non infrens.*

lo, in Barnabba apparuit, in quorum uocatione arcanum DEI decretum, & Ecclesiæ censura concurrerunt.

Act. 1. v. 23.

Act. 13. v. 2.

Ne autem Luthero id usu uenisse neges, & alterutram, non ambas uocationes illi attribuendas esse calumniaris, attende ipsius historiam, Pontificijs non periucundam, quam ego paucis hîc perstringam. Postquam enim ille Augustinianæ sectæ fraterculus, ut Ionij uestri uerbis utamur, è claustris aut lustris potius Papisticis, DEO cor ipsius exstimulante, & zelo gloriæ Filij sui magis magisq; accedente emerfit: simul ac primum illum inuicti animi uirum, & in defendenda ueritate admirabili & diuina quadam fortitudine, constantiaq; præditum esse omnibus constitit, ad puritatem doctrinæ restituendam, & ad Papatum euertendū uocatus etiam per homines fuit. Per quos uerò homines? Per Magistratus & principes, non solum nō aduerfante, sed etiam applaudente ac pro tanto DEI beneficio, gratias agente populo Christiano totius propemodum Germaniæ: cui iam dudum intolerabile esse uidebatur, quod obnoxia esset detestabili auaritiæ & tyrannidi Pontificiorum, & præsertim legatorum Romanæ Curiæ, qui per id tempus non si-

In Vita Leo

nus X. pagin.

194 Basi-

lien. edit.

Immediata

Luth. uoca-

tio.

Ordinaria

seu mediata

Luth. uoca-

tio.

Auaritia les-

gatorum i o-

uificiorū ple-

bi intoleras-

bilis.

Pag. 193.

ne summa, ut idem Iouius assentitur, impudētia bullatas indulgentiarum nugæ, quæ essent dare pondus idoneæ fumo, per templa circumferebant, ut his pecunia incauti emungerentur.

46. 47.

*An semper
Episcopi ha-
beant ius eli-
gendi Pasto-
res nec alij
præterea.
Quando or-
dinatio & e-
lectio mini-
strorum Ec-
clesiæ operâ
magistratus
requirat.*

27. Verùm inquis, non Magistratus & Principes ius uocandi & ordinandi Pastores habent, sed Episcopi. Fateor Ecclesijs iam constitutis, ubi ordinationi per Presbyterium locus esse potest. Quamuis ne tunc quidem à uocationis & electionis iure populus (ut & tu concedis) multò autem minùs Principes excluduntur. At quoties de integro, quod ad externam ac uisibilem formam attinet, aut constituendæ aut reformandæ sunt Ecclesiæ, præteritis ijs, qui se duces fidei & religionis custodes esse mentiuntur, cùm tamen eorum culpa & scelere religio sit adulterata atq; corrupta pij Principes à DEO excitati uerū cultum ac orthodoxam religionem electis & ordinatis Pastoribus, qui à corruptelis falsæ doctrinæ sint alieni, restituunt.

*Pontificia
obiectio con-
tra Princi-
pes.*

28. Sed hoc loco operæ precium est, quid maximè Pontificij obijciant expendere. Proferunt Vsiæ Regis exemplum, qui cùm Sacerdotibus nequicquam prohibentibus thymiana adoleret, in pœnâ usurpati muneris

neris alieni lepra est à DEO percussus: quo quidem exemplo tanquam larua etiam Paulus III. Pontifex Romanus patrum nostrorum memoria Carolum V. Cæsare ter-ritauit, quòd ille inconsulto CHRISTI uicario, concilium in proximum autumnum audiendis partibus in negotio religionis dissidentibus indicendum promississet.

Respondemus autem nos, nihil Pontificijs Vsiæ exemplum suffragari: quòd longè aliud sit Sacerdotem se facere eum, qui Magistratus est ac Princeps, ita officijs Sacerdotum proprijs sese ingerat: aliud item curare, ut legitimi Sacerdotes administrèt sacra, ac purum DEI uerbum abiectis corruptelis annuncient. Adolere quidem thymiana Sacerdotum fuit, nec quispiam Rex aut Magistratus auctoritatem istam sacrificandi sibi sumere debuit unquam. At uerò qui non adolent thymiana, nec rapiunt ad se Sacerdotũ officium ulla in parte, sed tamen Principes cum sint, officij ratione deposcente, curant, ut religionis puritas aut integra cõseruetur, aut uitiata restauretur, ad istud exemplum minimè pertinent.

An uos Monachi Iesuitæ Magistratus pios pecudum pastores & armentarios,
qui

*Epist. Pauli
III. Pontificis
Maximi
ad Carol. V.
Romæ apud
S. Marcum
24. Aug.*

1544.

*Responsio.
Differunt Sa-
cerdotem se
facere Prin-
cipem & Sa-
cerdotes mo-
derari ac re-
gere.*

*Peruersum
Iesuitarum
de Magistratibus iudicium.*

42.
46.

qui sola corpora pascant, esse censetis? non autem hominum ratione utentium & immortali anima prædicatorum curatores, qui etiam animabus fidelium debeant sedulo providere? At inquis Laici sunt Magistratus, nihil iuris ac potestatis ad concionandum & Sacramenta administranda obtinentes. Rectè: sed plurimum iuris ac potestatis penes eosdem est ad repurgandam à falsis dogmatibus Ecclesiam, quod non est concionari, nec Sacerdotum munus usurpare. Sed tamen quod Principes Laicis connumerat, quo iure quaque iniuria facias, tu uideris, aut ij potiùs uiderint, quorum in ea re dignitas & muneris excellentia agitur.

Magistratus Laici sunt Iesuitis.

Exempla

sanctorum regum et magistratum qui personas ministerio idoneas amotis falsis doctoribus elegerunt.

29. Ac ut te hîc semel paucis absoluiam, cum præsertim infrà hoc argumentum tractandum sit fusiùs, dico exemplo à uobis producto, sed nihil contra nos facienti, Vniuersitatis Regis, qui præsentibus Sacerdotibus & accinctis ac incensum adolendum, atq; adeò sedulo prohibentibus, actioni sacrificandi sese ingerens, magnam impietatis culpam suscepit, opponi à nobis posse exempla Iosifæ & Ezechifæ Sanctorum Regum: quæ uos, ut opinor, magis urent, quàm nos istud Vniuersitatis à uobis citatum. Hi

duo

duo Reges uitiato & penè dicam oblite- *Principum*
 rato uero DEI cultu, & idolis per loca ex- *populi Dei*
 celsa superiorum Regum incuria partim, *Reformatio*
 partim impietate erectis, simul ac primùm *nis Ecclesie*
 regnum inierunt, nullam moram duxerunt *procuratoris*
 interponendam, quin continuò librum sc̄e *zelus et indu*
 deris coram populo legendum curarent, *stria.*
 populum uoto ad uerum DEI cultum, &
 eius præcepta custodienda obstringerent,
 imagines, statuas, & reliqua generis eius-
 dem idololatriæ instrumenta in cineres cõ-
 uerterent, Sacerdotes idolorum partim a- *2. Reg. 23.*
 mouerent, partim occiderent, deniq; abo- *2. Para. 33.*
 minationibus omnibus è medio sublatis
 in ueterem religionis ordinem à DEO per
 Prophetas mandatum uniuersos & singu-
 los mortales redigerent. Et hæc omnia fa-
 cientes affirmat sacra historia fecisse bonũ
 in oculis Domini.

Facta autem hæc eadem esse, cùm opus
 fuit, à superioribus Regibus, uel ipsius Da- *Davidis in*
 uidis exemplo satis constat, qui in exilio *exilio uotum*
 cõstitutus uouet DEO, posteaquam patriæ *de Religio-*
 compos fuerit redditus, omnia se, quæ ad *ne & cultu*
 Religionem & Templi DEI decus orna- *Dei curado.*
 mentumque, atque etiam ad Sacerdotum *si resituatur.*
 sanctitatem pertineant, diligētissimè pro- *Psaln. 132.*
 uisurum. Atq; hæc quidem de Lutheri uo- *& passim.*
 catione,

catione, quam ut ipse mediatam fateretur esse, ita non negat præcessisse diuinam excitationem, immò id passim suis in scriptis affirmat. Nec tamen necesse est me illius librorum locos hîc citare, ne Sanctum uirum mortuum denuò quasi exhumatum uidear cogere ad dicendam suam causam coram uobis Pontificijs: hoc est, in foro alieno. Nam uos quidem illum ueluti hominem pestilentem & ἀντιθέου pro internecino hoste habetis, non alia de causa, si Erasmo magna ex parte Papistæ credimus, quâ quod coronam Papæ infulas Episcoporum & uentrem Monachorum attingit.

Vnde Luth.
oderint Pon
tificij.

23.

An Baptista
exemplo re-
tè probetur
uocationes
immediatas
posse carere
miraculis.

30. Venio nunc ad refutationem tuam de Ioanne Baptista, quem ais perperam à nostris citari, probare uolētibus, immediatam uocationem posse carere miraculis. Erratis, inquis, negātes eū, qui immediatè à DEO mittitur, necesse esse fulgere miraculis, eò quòd teste Scriptura Ioānes etiā Baptista signum fecerit nullum. Mox autē immodestiam nos accusas his uerbis: Egregia uerò Caluinistarum modestia, ne dicā petulantia Diuo Ioanni Baptistæ se comparare.

2. Obiectio-
nis Refuta-
tio.

Ego uerò hîc tuam M. pater modestiam multis modis desidero. Primùm, aut imperitè

peritè prætermisisti, aut fraudulenter suppressisti Chrysofostomi nomen, qui primus contra tui similes fatuos miraculorum flagitatores hac obiectione est usus. Sic enim ille: Ecquod miraculum edidit Ioannes Baptista, qui tot tantasque ciuitates erudiuit? Nam Euangelista testatur eum nihil miraculosè egisse, dicens: Ioannes quidem signum fecit nullum.

*Hom. 47. in
Matthæum.*

Hic mihi libet uicissim tibi istud repone: Egregia uerò Iesuitarum modestia, ne dicam scelerata audacia, scripturæ simul & Ioanni, non quidem Baptistæ, sed uerè Chrysofostomo meritum ex re nomen habenti apertè contradicere. Ad nostram uerò modestiam quod attinet, scitote Iesuitæ aliud esse Diuo Ioanni Baptistæ sese quempiam comparare: aliud contra uos Monachos probare illius exemplo uelle, docète Scriptura ipsa, & autoritate Chrysofostomi suffragante, immediatas uocationes posse carere miraculis.

*Modestus Pō
tifex Iesuitarum
Numen
& Creator,
qui se præferri uult Petro et Dei honorem sibi
arrogat.*

31. At quantò reuilius, ò modestum genus hominum Pontificem uestrum admoneritis modestiæ? qui se CHRISTI uicarium perhibet, qui se Diuo Petro non solùm cōparat, uerū etiam in eo, quod à nemine patitur sua facta iudicari, illo superiorein facit,

Act. 4. v. 19.
cc. cit, cūm Petrus ipse sæpenumerò se iudicandum alijs ultrò obtulerit: qui denique DEI maiestatem sibi arrogans omnib. creaturis ad Ecclesiam pertinentibus & extra hanc positis, ne Angelis quidem Paradisi exceptis, ius dicit atq; imperat?

In bulla Clementis VI.
Super anno Jubil. 1352.
Modestus Iesuitæ. Sed quid de Pontificibus dico? Vos ipsi tandem ô superbissimi Monachi Iesuitæ discite modestiam, & desinite uosmet Filio DEI comparare, cuius saluificum nomē usurpantes, hoc quasi uelum crudelitati uestræ, fraudibus, ingluuiei, ac sordibus prætenditis.

Autor sectæ Iesuitarum Ignatius Loiola.
Iesuitarum nomen excutitur. 32. Enimuero Patriarcha ille uester Loiola, seu quis alius, si nihil aliud in DEI cōtumeliam fecisset, locutusue esset, ob id solum pœnarum gehennæ reus censi omnium Christianorum consensu deberet, quòd uestræ sectæ nomen istud Iesuitarum & societatis IESV indiderit. Quamobrem inquis? Nōne communiter, quicumque CHRISTO nomen dedimus in baptismo, Christiani appellamur, quòd etiam ipsum nomen *ωαρεάνυμορ* est ab eodem DEI Filio? Est ita. Sed si molestum tibi sancte q; illi societati tuæ non est, dicam quid inter hæc duo interfit: quòd communiter omnes fideles Christiani appelliantur: & quòd uos

pecu-

peculiare Monachorum genus uocamini
Iesuitæ.

Primum in significato appellationis *Pfal. 45.*
CHRISTI, DEI Filius, ut ex Dauide Epistola *v. 8.*
ad Hebræos docet, consortes habet: Su- *Hebr. 1.*
mus enim & nos uncti ex ipsius plenitudi- *v. 9.*
ne, gratia DEI & Spiritu sancto, & quidem
in Reges & Sacerdotes. In eo autem quod
IESU Nomen declarat supra omne nomē
constitutum, nemo DEI Filio nec consors *Apoc. 1.*
est, nec socius, quoniam quidem ut ex innu- *v. 6.*
meris Scripturæ locis probatur, ipse unicus *1. Pet. 2.*
est Saluator: nec est prætereà aliud sub cœ- *v. 9.*
lo nomen, quo in nomine spes salutis turò *Actor 4.*
collocari, de figiq; possit. *v. 12.*

33. Quocirca incredibile est M. pater,
quantùm cœlesti sapientia Lojolam uestrū
anteierint Antiochienses illi, qui per Pauli
& Barnabbæ prædicationem ad fidem con-
uerſi, indicandæ suæ professionis causa,
Christiani quàm Iesuitæ dici maluerunt: *Actor. 11.*
quæ appellatio à Spiritu DEI auctore pro- *v. 26.*
fecta mansit in hodiernum diem. Scio hæc
Iesuitis acutulis nimis crassa uideri: quia ni-
hil ad laudem & ornamentum faciūt ipso- *Parte 2. Tit.*
rū societatis. Sed habeo distinctionis istius *Christianus*
auctorem Pelbartum Temesuariensem è *parapho*
nostra gente, Monachum Minoritam de 2.

F obser-

obseruantia: qui ante LXXX. annos: hoc est, ante exauditum in mundo Iesuitarum nomen in libros Sententiarum commentaria scribens fidenter hanc quæstionem mouet: Quare Christiani populi ab hoc nomine CHRISTVS denominantur, non autem à nomine IESV uocantur Iesuitæ? Responderet autem inter alia nomen IESV diuinitatem Filij DEI respicere, cuius est saluare proprium, ut apud Esaiam dicitur: DEVS iustus & saluans non est præter me. Eundem autem DEI Filium quàm CHRISTVS est: hoc est, unctus, communicare nobiscū. Eiusdem prorsus est sententiæ Doctor Fa-mosus, qui in lectiones Euāgelicas scripsit, & ipse etiam Georgius Vicelius, propemodum Iesuita: Ne semper Monachos de industria citare uideamur, quorū obsolescos commentarios inter rancidas nuces & inter pulueres repertos à nobis consuli nõnunquam molestissimè ferunt Iesuitæ, id quod ex acerbis Moguntiensium querimonijs nuper editis constat. Fatemur sanè, quod à nobis in isto genere fit, tædio non uacare, quod tamen perferendum necessariò nobis esse ad Iesuitas infamia & dedecore locupletandos animaduertimus. Sed hinc uideor Iesuitas audire responsantes, qui

*Esaiæ 45. v.
21. 22.*

*Postilla super
Euang.
in die festo
Circumcis.
sedit Colon.
fol. 697.*

*Vide Iambicos
Senarios
P. Thyrei.*

qui ita dicant: non rectè à nobis de IESU no-
mine ipsorum societati litem inferri: cum
isto nomine uocari olim ducem populi
DEI Moſis ſucceſſorem, & multis poſt ſe-
culis ſummum etiam Pontificem non de-
decuerit: nec propterea à blaſphemiae aut di-
uinæ Maieltatis læſæ accuſentur ij, qui
hoc nominis illis indiderunt. At qui reſpó-
demus Ducem illum & Pontificem ſum-
mum typos CHRISTI umbrasque fuiſſe,
atque ideò minus indignos, qui lic appel-
larentur DEI prouidentia atque conſilio,
cùm uerum illum IESUM figurarent mundi
Saluatorem. Poſtea uerò quàm ille eſt exhi-
bitus, ceſſauitſe umbras quis ignorat? Ne-
mo igitur umbrarum euanidarum exem-
plo in Ieſuitico nomine aut uſurpando aut
defendendo niti poteſt aut debet: aut ſi
quis nitetur, ut incogitans & prauas imi-
tator umbraticum ſe mortalem, atque ad-
eò ipſarum umbrarum umbram eſſe fatea-
tur neceſſe eſt. Ac de Ieſuitica quidem mo-
deſtia haſtenus. Nunc quàm argutè M. p.
diſſimilitudinem exempli Baptiſtæ ulte-
riùs demonſtres, attendamus.

*Nomen Ieſu
olim Duci &
ſacerdoti pó-
puli Dei indi-
tum.*

*Ioſue filius
Nun qui &
Ieſus, Heb.
4. v. 8.
Ieſua ſacera-
dos magnus.
1. Eſdr. 5.
Zachar. 3.*

34. Non egebat, inquis, miraculis Ioan-
nes. Quid ita? Quia, ais, uocationem ſuam
& miſſionem expreſſo Scripturæ testi-
monio.

nio confirmabat. Vaticinatus fuerat olim de ipso Esaias. De ipso etiam CHRISTVS ait fuisse prædictum per Malachiam: Ecce ego mitto. Negas autem nos Prophetiam de nostra missione proferre posse, nisi fortè illa uelimus gloriari, quæ 2. Timoth. 3. extat, quam magnopere descriptioni aduentus nostri, aut ut paulò superius loqueris, ad ulterinæ irruptionis, accommodatam esse tu quidem affirmas.

29. 27.

Hic uerò te deprehendo manifestè à te ipso dissidètem, qui uerbum DEI seu Scripturæ testimonium extraordinariæ uocationis notam sufficientem fuisse dicas in Ioanne, cum totius tuæ disputationis non aliud sit scopus, quàm ut probes, neminè, qui uerbum quidem DEI habet, miraculis uerò destituitur, pro immediatè uocato aut misso esse ducendum.

55. 56.

*Pastores
Ref. Eccle-
siarum Scri-
pturæ testi-
monij suam
uocationem
stabiliumt.*

35. Est autem ita ut dicis, Ioannem Scripturæ testimonio uocationem suam probauisse. Falleris uerò in eo, quod eodè testimonij genere nos carere existimas. Habemus enim certè non solum purissimū DEI uerbum à sæcibus uestrarum traditionum repurgatum, uerum etiam in hoc DEI uerbo expressa uaticinia missionis & uocationis eorum, qui nouissimo hoc seculo

Pon-

Pontificios errores, abominabilem idolomaniam, neglectum ueri ac spiritualis cultus DEI, mendacia, imposturas, sacrorum nundinationes, & infinita eiusdem generis malorum agmina ex Ecclesia semel exturbarent, & ueram ac uoluntati DEI in uerbo patefactę congruentem, ipsius colēdi adorandiq; rationem quasi postliminiō in illā reducerent. Cuiusmodi inter plurima est *Apoc. 14.*
 hoc in Apocalypsi: Vidi Angelum uolantē *v. 7.*
 per medium cęli, habentem Euangelium *cc*
 æternum, ut Euangelizaret incolis terrę, *cc*
 & omni genti & tribui, & linguę, & populo, *cc*
 dicentem uoce magna: Timete DEVM *cc*
 & ei tribuite gloriam: nam uenit hora iudicij eius: & adorete eum, qui fecit cęlum & *cc*
 terram, maria & fontes aquarum, *cc*

Quo ipso loco aliorum præterea Angelorum fit mentio, qui primò huic succinentes epiniciū decantarunt de uicta & solo *61.*
 æquata Babylone ciuitate, meretrice magna: (Roma autē hīc per Babylonem meretricem, Hieronymo interprete, atq; aded *Ad Marcelle
lam Epist.*
 Tertulliano ipso intelligitur,) quę de uino *59.*
 scortationis suę miscuit Regibus terrę, *Lib. contra
Iud. eos.*
 quam sub interdico DEI omnipotentis *Contra Mar
cionem l. 3.*
 nemo deinde adorare debeat, quàm necesse sit, unā cum suis mercibus & mercatori-

bus sic cōtemni, ut nulli mortales mercandi & negociandi gratia ad eam accessuri sint amplius. Quorum quidem Angelorum (ut sic loquamur) personis primos illos celebres & diuina fortitudine præditos Euangelij nostri Athletas significatos ac prænunciatos fuisse, toto mundo unà nobiscum attestante, ipsoque approbante Deo, affirmamus: Cùm ad illorum doctrinam, industriam, sedulitatem, & felicissimos laborum successus exactè singulæ huius seu uisionis seu Prophetiæ partes congruant.

36. Quòd si uobis odio nostri ardentibus, & inuidiæ tabe propemodum cōsumptis, quibus ipsa obstinatio & studium ueritatis opprimendæ iam pridem bonam mentem omnem eripuit, isthæc applicatio ad stomachū non fecerit, queretis haud dubiè: Ecquonam argumento probemus uisionem istam Ioannis ad primos illos Proceres nostros pertinere. Nobis uerò in promptu responsio erit: ipsam facti ueritatem, quæ in nostris illis impleta est, factis luculentum esse huius rei testimonium: cùm non aliud etiam Ioannes, nisi huius generis habuerit argumentum, quo illa Prophetica dicta de se sonare planum face-

*Veritas facti
testis prædicationis de
Paucioribus Ecclesiarum
Reform.*

faceret. Sicut ergo in Ioanne impletum est, quod uox clamantis fuerit in deserto, quod uias Domini præparauerit, quod ante ipsum apparitoris munere functus uenerit, & hac impletione comprobatum est illas Prophetias de ipso fuisse editas: sic in nostris non sine magno Antichristi malo perfecta atque impleta fuerunt hæc omnia: Quod uenerint summa celeritate, & uenerint Euangelium æternum non traditiones hominum, non Legendas non Decreta Pontificia habentes. Deinde quod omni populo, tribui, linguæ, genti, non sibi tantum & Musis (quod uos Latine missantes & Litaneas cantillantes facere soletis) Euangelium annunciarint. Prætereà autem, quod unicum DEVM timendum adorandumque & eius uoluntatem sectandam proponentes, Babylonem Romanam meretricem septem montibus insidentem, de gradu quantumlibet tumultuantem deiecerint: Denique quod mercatoribus illius, merces ipsorum, Missas, imagines, reliquias, indulgentias, medalias & consimiles nugas uiles & contemptas efficiendo maximum luctum attulerint.

I.

II.

III.

IIII.

V.

37. Quæ cum eiusmodi sint omnia, ut à

nemine ne malignissimo quidē negari possint: dicimus impletionem uisionis Ioannis in nostris Doctoribus excellentissimis profectò DE I organis factam certissimum esse argumentum, de his olim eam ipsam uisionem fuisse propositam. Quare Pauli Prophetiam de nouissimis temporibus, quam ad nos accommodare uolens nō solum maliciosè, uerumetiam ineptè atque confusè citas, ut nihil ad nos pertinentem Papistis tanquam proprium quoddam peculiū relinquimus: de quorum aduentu Apostolum agere, si distinctè & dilucidè, ut se uerba habent, utrunque locum citauisses, clarissimè apparere poterat. Sed uidelicet forex esse hīc quidē noluisti, q̄ te in iudicio perderes, eoq; fecisti, ut utrunq; locum mitteres, neutrum autem citares, ne tibi proferenda essent illa uerba: Spiritibus seductoribus attendentes, ac doctrinis dæmoniorum, per hypocrisin falsiloquorum, cauterio resectam conscientiam habentium, prohibentium contrahere matrimonium, & iubentium abstinere à cibis: quæ omnes notæ non nostris Pastoribus Marce pater, sed tibi tuisq; Pontificib. Sanctissimis inuruntur.

38. Verūm hīc ponam uerba citationis
tuæ,

Locus Pauli de falsi doctoribus, Papistis & Iesuitis adaptatus.

27.

tuæ, ut uideant lectores eam à me nō præ- *Inepiſſima*
 ter rationem exagitari. Habent, inquis, ue- *Pauli locorū*
 riſſimam ſui aduētus Prophetiam: 2. Tim. *citatio.*
 3. In nouiſſimis diebus diſcedent multi à *1. Tim. 4.*
 fide, quòd uenturi ſunt illuſores in dece- *2. Tim. 3.*
 ptionem.

Mihi fanè de iſta citatione cogitanti ue- *Cornelius*
 nit in mentem, idem tibi uſu ueniſſe, quod *Celfus lib. 5.*
 quibuſdam rabie affectis ſolet, qui tandem *cap. 27.*
 perhibentibus Medicis hydrophobi effi- *Plin. lib. 29.*
 ciuntur. Hi enim in aliquem locum tranſi- *c. 5.*
 currere cupientes uſque eò pergunt, dum
 ad aquam oppoſitam peruentum eſt, qua
 conſpecta ſubitò expauelcunt, & quam-
 uis acriter ſitiant, tamen formidine aquæ
 urgente ulteriuſ minimè currentes retror-
 ſum ſe recipiunt. Et profectò, cùm iſtos in-
 duceres illuſores in deceptionem uentu-
 ros, qui in contextu Pauli nulli comparèt,
 & teipſum decepiſti, & tuis auditoribus
 magnis certè aſinis, illuſiſti: idemq; tibi ac-
 cidit quod nonnullis infeliciter mendaci- *Quidam e-*
 bus accidere uidemus, quibus perſæpè *è dicitur* *tiam mentiri*
Βονομοφως δανατδμ ψύσασθαι, ut inquit Baſilius. *uolentes non*
possunt.
 Atque hæc quidem de ratione tua, cur Ioã- *Cont. Eu-*
 nes extra ordinem miſſus miracula edere *nom. lib. 1.*
 non debuerit. *28. 29*

39. Probas tertio loco exempli diſſimi- *litudi.*

711. *Obie-* litudinem, atque id etiam ipsum, quòd Io-
ctionis Refu- annes nihil indiguerit miraculis ex eo,
tatio. quòd Sacerdotis erat filius, & in Veteri
 Testamento ordinaria uocatio ex succes-
 sione Aaronica dependebat. Hic non pos-
 sum satis incogitantiam tuam mirari, qui
 tam futiliter & insulsè ratiocineris: Fuit
 Ioannes Sacerdotis Filius ex ea tribu,
 quæ successionem Aaronicam habebat:
 Ergo fuit etiam ordinaria uocatione uo-
 catus.

Quæro autem ego, utrum omnes fue-
 rint aut esse per DEI legem potuerint Sa-
 cerdotes, qui ex Aaronica familia orti es-
 sent? Non sic insanis opinor, hoc ut affirma-
 re audeas, nisi omnes illas obseruationes
 in deligendis personis ad Sacerdotium ad-
 hibendis, quæ in lege extant, adulterinas
 minimeque à DEO mandatas uelis pro-
 nunciare. Quòd si ad ordinationem Sa-
 cerdotum delectu opus fuit (quamuis ex
 Aaronica familia omnes assumerentur in
 Veteri Testamento) talem autem ordina-
 tionem, ad illas obseruationes conforma-
 tam Ioannes Zachariæ filius ut liquidò
 constat, nullam habuit, quanta est teme-
 ritas & inscitia Baptistæ officium, quod re-
 uerè Propheticum fuit non Sacerdotale,
 à suc-

Leuit. 21. 22.

à succelsione Aaronica suspendere, & *Cantic. Zac*
ordinariam fuisse eius uocationem con- *charia Luc.*
tendere? *1. v. 76.*

40. Addis præterea unam rationem, *29.*
cur non ita ualde Ioannes miraculis egere
sit uisus. Nihil, inquis, fidei repugnans do- *IIII. Obie*
cuit. Rectè: Sed quì minùs eadem ratio *ctionis refu*
ad nos etiam excusandos de miraculis, *tatio.*

quorum tu tam inclemens & rigidus ad
inhumanitatem usq; es exactor, ualere de-
bet? Certè nec nos, nec illi primores nostri
sanctissimi uiri quicquam fidei repugnans
docuerunt. Immò hæc causa illis fuit de-
ficiendi à uobis Pontificijs: quia omnia &
fidei & uerbo D E I, in quo fides fundata es-
se debet, contraria uos & repugnantia do-
cere penitùs perspiciebant.

41. Sed in hac de Baptista disputatione *30.*
reuocas te tandem, & cùm superiùs con- *An miracu*
cesseris id quod concedendum necessario *la habuerit*
fuit: Baptistæ uocationem miraculis ca- *Ioannis uo*
ruisse, eò quòd illis non indigebat: nunc *catio.*
non defuisse tamen Diuo Ioanni miracu-
la, Melanchthonis etiam autoritate, quò
magis nos premas, ostendis. Ais conce-
ptionem inusitatã illius fuisse: deinde pro-
fers tripudium illud & exultationem clau-
si adhuc intra materna uiscera, deniq; mi-
randos

randos illos effectus, qui cum in eius cite
cumcisione ueluti coruscassent, diuulga-
ta fuerunt, ut Lucas ait, super omnia mon-
tana Iudææ. Nos hæc omnia sic esse gesta
concedimus. Sed distinguimus inter mira-

*Distinguitur
inter miracu-
la ortus et uo-
cationis.*

Luc. 3. v. 2.

cula natalium Ioannis, & inter miracula
uocationis. Nam ex eodem Luca tene-
mus Ioannem multis annis antequam se
ostenderet Israëli, priuatum uixisse. Tan-
dem uerò illi uocationem esse diuinitus
oblatam, cum anno XIII. imperij Tybe-
rij Cæsaris sub Pontificibus Anna & Caia-
pha uerbum Domini ad eum est factum in
deserto,

42. Manet ergo adhuc illud firmum: Io-
annis uocationem miraculis caruisse: hoc
est, ut Euangelista scribit, signum ab ipso e-
ditum esse nullum, cum tamen extra ordi-
nem fuerit à DEO excitatus. Et simul ma-
net etiam, ad extraordinarias uocationes
legitimas & ueras non semper, sed tum cū
DEO idoneum est uisum, requiri miracu-
la, ut etiam ad ordinarias. Si ergo hæc ma-
nent, iacet tuum illud *συμπρασμα*, quod tam
præclaris argumentis subiungis: Nos à to-
ta Scriptura condemnari pro hæreticis, &
lupos esse non Pastores, cumq; non per ia-
nuam ingressi simus, sed furtim irreperim-
us,

*Rabiosa Ier-
suta cõclu-
sio.*

mus, ore ipsius ueritatis fures ipsissimos uocari, & latrones.

43. Cogor autem hic ego respondere secundum stultitiam tuam, ne sapere tibi uidearis. Eho sycophanta & nugator impudens, ostende age nobis quo unico Scripturæ loco euiceris & comprobaris hactenus, eos omnes, qui ueram Ecclesiæ scriptis Prophetarum ac Apostolorum comprehensam doctrinam relictis traditionibus humanis DEI uerbo repugnantibus defendunt ac propagant, si miraculis careant pro hæreticis esse damnandos? Huc enim certè spectauit tota illa superior oratio tua, in qua ad propositæ rei probationem (ut manifestum nostra legentibus fore confido) nihil tu quidem attulisti præter meras calumnias, ex perperam citatis & miserè distortis Scripturæ locis coagmentatas: quæ profectò inanes fuerunt ac frigidæ, atq; adeò (ne quid grauius dicam) ieiunæ, multò magis, quàm esse solent feriæ illæ uestræ ieiuniosæ.

Ad luporum autem nomen quod at- *Luporū ap-
tinet, quod nobis tribuis, quæro non iam pelatio res
abs te, sed ab omnibus, qui paulò minùs torquetur
quàm tu, tuiq; sodales Romano Pontifici in Pontificis
addicti mancipatiq; sunt: ij ne lupi sint, qui cios.
quòd*

quòd unicum CHRISTVM summum Pa-
storem agnoscant, & uocem alieni non au-
diant, quotidie mactantur, laniantur, cæ-
duntur, rapiuntur, disperguntur: an ij po-
tius, per quos hæc laniena Diabolo horri-
biliter debachante exercetur? Nos sanè
Marce pater sic existimamus: Etsi stulto-
rum plena sunt omnia apud uos Pontifi-
cios, te tamen nulli ex auditoribus tuis
Sabariensibus ulla orationis ad inducen-
dum accommodatæ, ui & copia posse per-
suadere, nos magis meritò quàm uos lu-
pos esse nominandos, si dilanationis cor-
porum humanorum & uexationis ratio ha-
beat. Et quidem homines ij, in quorum
corpora uos grassamini, non Turcæ sunt,
non Persæ, non Tartari aut Agareni, sed ex
ijs nationibus orti, qui multis ab hinc secu-
lis CHRISTO nomen dederunt, & etiam-
num ex DEI uerbo illum agnoscunt, cele-
brant, inuocant, uenerantur.

*Pontificij lu-
pi & lanistæ
corporum
humanorū.*

*Pontificij a-
nimarum lu-
pi.*

Cæterùm in animas hominum grassatio
& lupina feritas, quæ nam est, si ea non est,
quam Pontifex Romanus plenos currus
animarum ad Tartara quotidie demittens,
& quidem absque redditione rationis, ut
suprà dictum est, immaniter exercet? Nam
nos quidem nullas animas iugulamus, nul-
las

las pro nostra libidine laniamus, aut sine ratione ad Tartara detrudimus, sed omnibus in CHRISTVM credentibus & bonum operantibus, salutem æternam ex gratuita DEI misericordia certò promittimus.

44. Sed nec illud etiam stolidè pater probasti, quod temerè & incogitanter affirmas, ad nos pertinere, quòd CHRISTVS Veritas dicit: Fures & latrones esse eos, qui per ianuam non sunt ingressi. An enim non per ianuam ingressi sumus? quam tu ianuam aliam ad ingrediendum in Ecclesiam, domum DEI uiuentis somnias, extra eum, qui dixit: Ego sum ostium ouium, per me si quis ingredietur, seruabitur, & ingredietur, & egredietur & pascua reperiet? Ingressi nos sumus per hoc uerum ostium IESVM CHRISTVM & eius Euangelium, quod purè profitentur & annunciamus. Per Pontificem autem Romanum, eiusque traditiones, & per commentitium ordinationis Sacramentum: hoc est, per pseudothýrum ingredi nolimus, quod uos fecistis, furtim, callidè ac sensim subrepentes, & iam Pauli ætate mysterium iniquitatis operari aggressi, uerè fures & latrones.

32.

Ioann. 10.
v. 7. 9.

*Lanua per quam ingres-
si sunt Eccle-
siarum Ref.
Ministri.
Pontifex ianuam adultera-
rina.*

Pro-

*Clausula dis-
putationis
de Extraor-
dinarijs.*

Probatum à me haftenus est aduersus
tuam accusationem uanissimam Ecclesias
nostras habere ueros Pastores, quorū non
nulli extra ordinem à DEO excitati ad Pa-
pismum destruendum, & ueritatem coele-
stem ab Antichristianis sordibus perpur-
gandam. Nunc mihi iam expeditior mon-
stratur uia ac ratio ad refellendum te, qui
exhausto rubore nostros Pastores ordi-
naria seu mediata uocatione carere con-
tendis.

*Probatum Ec-
clesias Ref.
habere Pa-
stores Ordini-
narios.*

45. Atque ut ab auspicio bono proficisci
uel ipso te iudice uideamur, primū hinc ti-
bi tuisq; Episcopis gratificabimur, conce-
demusq; rectè à uobis negari, ullos esse a-
pud nos, qui concionandi simul & sacrifi-
candi (ut tu loqueris) potestatem habeant.
Neque enim certè aut extra ordinem aut
ordinario modo uocati nostri ius habent
concionandi & sacrificandi, (ut quidem
uos Sacrificandi uerbum de oblatione in-
numeris uicibus repetita CHRISTI
coram Patre pro uiuis & mortuis accipe-
re soletis.) At habent potestatem con-
cionandi & Sacramenta administrandi, u-
trocunq; sint modo uocati. Sed nunc de
uocatis ordinaria ratione agendum nobis
est, cū tuæ nugę immediatam nostrorum
Ecclē-

Ecclesiastarum uocationem impugnātes, abundè sint hæctenus refutatæ.

46. Cedò inquis, mihi: quinam isti homines, per quos uocari sunt Romanæ sedis aduersarij? Hic tu noli expectare, dum tibi proferam Episcopos tuos cacolycos, quorum ordinationem, quòd nobis adimis, quam nunquam habuimus, est quòd tibi gratias agamus. Nam sine controuersia si per latrones illos Pontifices tuos, si per Cardinales & Episcopos, prælaros item & suffraganeos, & reliquam huiusmodi collusionem effemus uocati, latrunculos nos esse ultrò fateremur. Sed uestra sit ista per hos facta uocatio, uos estote latrunculi, qui buscum lusitet ac mundo excæcato illudat Satan & Romanus Antichristus. Nam & hoc inter præclaras & Apostolicas Leonis X. Põtificis uestri uirtutes ab historicis recenseretur, quòd peritè solitus fuerit ludere latrunculis.

34. 35.
Vocatio legi-
tima Media-
ta non pen-
det ab ordi-
natione Ro-
mana seu ca-
colyca.

Pontifex la-
trunculandi
et latrocinā-
di peritus.

Paulus Io-
uius in uita
Leonis X.
pag. 192.

47. At inquis, Lutherus aliquando ista per nostros facta uocatione gloriabatur, quam minimè paruipendendam esse dicebar. Nos uerò respondemus, iocò ne an sermò id Lutherus dixerit, satis certum non esse, cum tu locum (conscijs ut credi potest, mendacij tui,) non annotaris. Sed etiam

*Ex lib. Ad-
uersus falso
nom. ord. E-
piscop.
Quorumnā
hominum o-
pera uocati
Eccl. Ref.
Ministri.*

tiam si reuerā ita senserit aliquando Luthe-
rus: tamen illum postea *de utraque oportet* ali-
ter multo informarunt, id quod testimo-
nium propriæ confessionis abs te citatum
satis ostendit. Sed quos tandem tibi homi-
nes proferemus? Plebemne? Nequaquam
etiam: Si per plebem idiotas tantum & me-
chanicos, cæterosq; id genus imi subsellij
homines intelligis. Sin autem Magistratus
etiam, ut uideris plebeijs annumeras, quid
absurdi erit, si dicam plures è numero no-
strorum per Magistratus ac Principes esse
uocatos, populi assensu? Hoc idem supra
de Luthero affirmavi, & hoc iuris pios
Principes habere, ut falsis Pastoribus re-
iectis legitimos & ueros substituant, o-
stendi.

*Legitimam
uocationem
et ordinatio-
nem fieri pos-
se per plebē.*

Sed nolo te hac nostrorum responsione
esse contentum, quod per Magistratus &
populū uocati sint ordinario modo. Quan-
quam si contenderem ab infima plebe uo-
catus esse, atque etiam ordinatos, quid
contradicere possent Iesuitæ? An non Sa-
cramenta, quod ad dignationem attinet
& reuerentiam sui, parem rationem ha-
bent? Est autem Ordinatio uobis unum
ex Septem Sacramentis. Nec potest ne-
gari Baptismum uerum ac legitimum Ec-
clesiæ

clesiæ Sacramentum posse secundum ue-
stros Canones in casu, ut loquimini, neces-
sitate, à plebeijs nõ solum uiris, uerum
etiam aniculis administrari.

Quod si uerum est, ut uos statuitis ex illa
regula, quæ tradit Sacramentorum uim
ex dignitate administrantis non pende-
re, qui minùs ego rectè affirmarem, Ordi-
nationem ab idiotis & plebeijs homini-
bus in pari casu necessitatis: hoc est, defi-
cientibus ordinarijs Pastorum & Presby-
terorum collegijs administrari posse? Nisi
fortè plus conferre arbitramini Ordina-
tionem ad ministerium Ecclesiasticum,
quàm Baptismum ad salutem, quod nequa-
quam sentire uidentur Scholastici & Ca-
nonistæ: id quod ex eorum libris ad liqui-
dum probari potest: Sed nolo inquam uos
huic responsioni, quod per plebeios ho-
mines, & qui hõs dignitate antecellunt,
Magistratus, uocati sumus, acquiescere.
Nam post Ecclesiam summo Dei benefi-
cio per homines diuinitùs immediatè ex-
citatos reformatam, per eosdem sic etiam
ordinarium ministerium, & legitimam
pastorum eligendorum rationem restitu-
tam esse dicimus, ut omnes iam à collegio
Pastorù examinati, approbati, atq; ad præ-

*Causa 30.
quest. 1. Ad
luna.*

*De Consecr.
distinct. 4.*

Mulier. Itè.

*In Necessita-
te.*

*Si Baptis-
mus admini-
strari potest
à plebeijs, Er-
go & Ordina-
tio.*

*Lib. Supple-
ment. Can.*

*Sacramen-
tum. De Con-
secr. Dist. 4.*

*Can. per Bas-
tismum.*

*Per quos Or-
dinati Euan-
gelici Pasto-
res.*

dicandum emissi, ueri Ecclesiarum Ministri cenferi debeant.

39.40.

48. Tu uerò, ut solam à plebe factam uocationem, ac prætereà nullam nobis relin-
quas, Lutheri dictum affers ex lib. de Missa
priuata & unctiōe Sacerdotum. Luthe-
rus, inquis, eius libri folio 243. tantum au-
thoritatis tribuit plebi, ut affirmet ipsum
Diabolum dum modò à plebe uocatus sit,
posse dare uerum baptismum, ueram ab-
solutionem, uerum corpus & sanguinem
CHRISTI.

*Lutheri di-
ctum de Mie-
nisterio dia-
boli, expendi-
tur.*

Hic tibi unum illud responsum sit. Lu-
therum uehementioris ingenij hominem,
quali ad Papatum initiò concutiendum ac
pessundandum opus erat, non pauca pro-
nunciasse & scripsisse paulò rigidius, quæ
aut simpliciter nullius articuli fidei detri-
mento reijcienda sint, aut certè commoda
interpretatione emollienda. Atq; utinam,

*Lutheri do-
ctrina nequa-
quam secun-
dus Papatum
Euangelicis.*

quantum nos Lutheri tribuimus, cuius
dogmata, nisi prius ad uerbū DEI exigatur
nequaquam recipimus, tantundem à uo-
bis & nihilo ampliùs Minotauro illi Ro-
mano, Pontifici uestro Satanæ uicario tri-
bueretur. Hoc enim si fieret, minùs labora-
remus. Veruntamen si cùm hæc scribebas
præ studio Episcopi tui lautè accipiēdi re-
cordari

cordari potuiffes, inter duodecim illos
 CHRISTI discipulos atq; comites unum
 Diabolum, qui tamen legitimus fuerit A-
 postolus, esse repertum, nequaquam tãto-
 pere naufeaffes, nec illam turpem conui-
 tiorum sentinam tumulo ac cineribus Lu-
 theri uita hac mortali defuncti superfudif-
 fes: qui si hodie in uiuis ageret, crede mihi
 Marce pater, mirificum uobis Iesuitis no-
 uis Monachis præberet congiarium.

49. Sed hoc loco tuam de uocatione per
 plebem facta: hoc est, per omnes eos, qui
 sunt extra Hierarchiam, siue priuati sint, si-
 ue Magistratus, disputationẽ excutiamus.
 Ais nostros pastores, quos obiter semel ac
 iterum noui Euangelij professores & noui
 tiæ fidei homines appellas, uel in primis
 uocatione tali gloriari, qui ita dicat: Plebs
 uocauit & misit nos.

41.

Ad calumniosam nouitatis accusationẽ
 quod attinet, ignorare ut maximè uelitis,
 non potestis, multa uobis esse à pijs & or-
 thodoxis Doctoribus nostris responsa, &
 hæc in primis: Id uerius esse quod prius id
 prius, quod ab initio id ab initio quod ab
 Apostolis, ex Tertulliano. Quare cum pro-
 cul ualere iussis hominum commentis so-
 lam ueritatem doctrinæ Propheticæ & A-
 postolicæ

Lib. 4. cõtra
 Marcion.

postolicæ recipiamus, non posse cuiquam rectè sentienti, fidei nostræ confessionem uideri nouam, nisi quibus scripta ipsa Prophetica & Apostolica noua sunt. Et quia confessionem nostra hac tempestate ac memoria Cæsari Principibusque oblatam obijcitis, à qua ueræ pietati addictos Confessionistas, barbarissimo quidem uerbo, sed barbariore iudicio appellitare soletis, responsum etiam à nostris est: non id tempus considerandum esse, quo fidei confessio exhibetur, (cùm Petrus Apostolus piè nos ac diuinitùs iubeat semper esse paratos ad edendam fidei ac spei nostræ confessionem) sed solam confessionis fidei ueritatem spectandam esse, quæ sit ad normam diuinarum literarum, (si modò uos eas lucifugæ nō auersaremini,) examinanda. Ad hæc & similia plurima audienda cùm uos iam dudum obsurdueritis, simulque magis muti & elingues piscibus ipsis facti sitis, non arbitramur necessarium esse nouas nos responsiones sollicitè commentando elaborare. Redeo ad gloriatio- nem quam nobis tribuis de uocatione per plebem facta.

Agnoscamus te satis astutum & uersipellem, qui ut in oratione ista præclara, om-
ni a

*Confessionis-
starū appel-
latio Iesuita
rum inueni-
tum.*

1. Pet. 3.

v. 15.

nia haberes expeditiora, aduersarios tibi
 finxisti, quales uoluisti. At uerò nos nihil
 minùs in animo habemus uir bone, quàm
 te patronum in hac causa adhibere, aut
 expectare dum ad ea, quæ interrogamur,
 à te respondeatur. Itaque præuaricator
 impudens recede de medio, facesse in ma-
 lam rem cum fictitia illa non nostra, sed
 tua uoce: Plebs uocauit & misit nos, ni-
 hil te nobis opus est, parce uerbis, per a-
 lium aut per nos ipsos quæ instituimus
 transigemus. Ecquis autem ignorat nihil
 minùs frequens apud nostros esse, quàm
 prærogatiua uocationis per plebem factæ
 gloriari? Neque tamen propterea uerum
 est, quod contendis Magistratum ciuilem
 potestate ordinandi Pastores penitùs esse
 destitutum.

50. Hoc tu uis conficere hac primùm ra-
 tione, quod nemo possit cõferre alteri po-
 testatem, quam ipse non habeat. Et manife-
 stum est, inquis, Magistratus ciuiles nihil
 potestatis ad concionandum, nihil ad sa-
 crificandum habere.

Põtificij nes-
 gant à Magi-
 stratu ordi-
 nari posse
 Pastores.
 43. 57. 58.

Hic te dico fœdè errare, qui nescias di-
 stinguere inter ius exercendi aliquas a-
 ctiones, & inter potestatem iniungedi cer-
 ta munera, quorù munerum sunt eæ actio-

Ratio resu-
 tata.

nes propriae. Parum hoc accipis? Si astantinas tuas & benè longas aures arrigere te non pigebit, ego paucis istud cuiusmodi sit, te docebo. Possunt ordinarij & legitimi Magistratus, munera conferre idoneis personis, tametsi actiones eorum mu-

In Magistratum in ministerium Ecclesiae similitudinibus illustratum.

nerum exercere nequaquam uel necesse habeant uel possint. Verbi causa potestatem obtinet Rex aut dux exercitus, nominandi atque creandi præcones in castris, tametsi Rex præconium facere ipse per officium non possit, ac nec debeat quidem. Consimili ratione Magistratus in aliqua Republica Medicos fideles ac peritos adhibere atq; in Ciuitatem accersere potest, utcunque ipsi interea Magistratui medicinam factitare & pharmacis concinnandis occupari non liceat. Eodem prorsus modo pij Reges ac Principes, in constituendis & ordinandis ijs, qui prædicando uerbum Dei & Sacramenta exhibendo legitime ministerium obeant, dissipatis præsertim antè per falsos Pastores Ecclesijs, plurimum iuris habent; nisi tu fortasse censes secundè duntaxat tabulae Decalogi, non autem utriusq; custodes Magistratus esse.

Ne uerò excipias, quod in politicis rebus fieri posse certum est, id locum nõ habere

bere in Spiritualibus, ad exempla Sancto-
rum Regum populi Iudaici supra à me po-
sita te remitto, qui etsi nec concionaban-
tur, nec sacrificabant, tamen concionatori-
bus falsis & sacrificulis idolorum interfi-
ciendis aut è medio pellendis, ueris autem
Doctoribus & Sacrorum Ministris eligen-
dis, nihil à Regio suo munere alienum fa-
ciebant: quicquid interea Cardinalis An-
glicus cum cæteris sophistis de Pontificia
dignitate garriat, quem non puduit scribe-
re, Regem, quatenus Rex sit, nunquam Sa-
cerdori in suo munere præcipere, sed po-
tius Regi Sacerdotem quæ facienda sunt
præscribere. Quod sanè pronunciatum in e-
ptisimis ab illo rationibus probari facile
intelliget, quicūq; libros illius ad Henricū
Angliæ Regem Magnifico quodam styli o-
rationisq; genere scriptos multisque elo-
quentiæ luminibus distinctos, atque adeò
hoc nōdminelectione eruditorum non om-
ninò indignos, peruoluerit.

51. Sed antequam prodeat in medium
secunda ratio tua, qua ius in Pastores & in
ministerium Magistratibus eripere cona-
ris, insaniam tuam & stoliditatem, quæ in
hac contra Magistratus instituta disputa-
tione singularis inest, paucis detegamus.

*Reginaldus
Polus, De
sens. Eccles.
Vni. libr. 1.
pag. 1 s. b.*

Distinct. 63. Scribit Gratianus Hadrianum Papam, in
C. Hadria- Synodo Lateranensi, cui centum quinqua-
nus Distinct. ginta quatuor Episcopi interfuerunt, ius
63. C in Sy- eligendi Pontificis Romani & ordinandi,
nodo. atque etiam Episcoporum per omnes pro-

uincias constituendorum consecrando-
 rumq; Carlo Regi Francorum solenniter
 attribuisse: Et quicumq; contra hoc decre-
 tum sentiret, anathematis pœna publica-
 tionisq; bonorum afficiendum sanxisse.
 Hoc ipsum Decretum Leo Papa cum toto
 Clero ac populo Romano, Othone primo
 regnante in perpetuum confirmasse, & sub
 pœna excommunicationis, perpetuiq; exi-
 lij obseruandum edixisse apud eundem le-
 gitur. Vnde igitur tanta hæc audacia Iesui-
 tis Pontificiæ doctrinæ aduocatis nulla ro-
 tius Romæ consensu confirmatorum Ca-
 nonum habita ratione contra ius Principi-
 pum in eligendis Episcopis tam diro cla-

Iesuite Pa- moloque fremitu disputare? Possumus-
paliū Ca- ne hoc quoque Dalmata, ex te audire? Ec-
nonum testi- quid sentis, in quos te laqueos malè sana
monio sunt isthac tua uehementia indueris? Ecquid a-
anathema. nimaduertis tuorum te Pontificum decre-

42. 45. to, quòd Magistratum ius in ordinatione

46. Episcoporum attentaris, minimeq; id
 factum tectum reliqueris, cum tota tua fo-
 cietate

cietate Suitica anathema esse factum, dignum exilio, dignum suspendio? Sed reuertor ad rationes tuas.

52. Dicis secundò officia & actiones Ecclesiasticas, cum Spirituales sint, non politicae, ad solos Episcopos pertinere. De actionibus & officijs, fateor ita esse: At aliter est de moderatione seu regimine tum officiorum tum actionum Ecclesiasticarum, cuius potestatem penes Magistratus esse uideor iam satis ostendisse.

II. Ratio res futata, 45. Spiritualib. moderandis praesunt Magistratus.

Quod si actionibus & officijs Spiritu- libus gubernandis non praesent Magistratus, sequeretur propterea, nec personis quidem, quae officia sustinent & actiones exercent, eos praesent. At Apostolus omnem animam potestatibus sublimioribus iubet subiectam esse, quem locum impiè quondam ab Origene deprauatum, (cum ille istius uocis ($\omega\acute{\alpha}\sigma\alpha\ \psi\upsilon\chi\eta$) notionem ad solos homines $\psi\upsilon\chi\eta\delta\acute{\iota}\varsigma$: hoc est, animales, $\alpha\upsilon\tau\epsilon\upsilon\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{\iota}\delta\acute{\iota}\varsigma$: hoc est, Spirituales excludens, restringeret:) Chrysostomus sic exposuit: Omnibus haec praecipuntur, Sacerdotibus pariter & Monachis: non autem ijs solùm, qui huius uitae negocijs occupantur, id quod statim in ipso proœmio declarat Apostolus, cum sic dicit: Omnis anima potestatibus

Locus Pauli Rom. 10. ab Origene corruptus.

testatibus subiecta sit. Etiam si Apostolus, etiam si Euangelista, etiam si Propheta, uel alius quiuis fueris. Subiectio enim ista pietatem non evertit.

*Papiste Magistratum
contemptores.*

Hæc Chrysostronus. Cuius ex uerbis facilis est cuilibet existimandi copia, Papistas gubernatorum politicorum ius & potestatem in Spiritualibus abnegantes, manifestissimos esse Magistratum contemptores, & sectas Anabaptistarum ac Libertinorum, quarum ipsi originem ad nos falso & impudenter referunt à Spiritu Papistico esse progeneratas.

*III. ratio
refutata.*

46.

53. Absurdum etiam tertio loco inducis, si ciuiles Magistratus qui te authore prophani sunt, ius habeant uocandi & ordinandi concionatores, eosdem habituros esse ius abrogandi Sacerdotium. At ego dico te perabsurdum esse, qui frustra absurditatem in re plana: hoc est, quod aiunt, nodum in scirpo quæras. Nam cui dubium est Magistratum ciuilem posse hætenus abrogare Sacerdotium, ut falsis impijsq; Doctoribus reiectis, ueros legitimosq; substituat? Hoc fecisse scribuntur Reges illi in Dei populo, quorum non semel à nobis facta mentio est: qui si hodie in uiuis agerent, prophanam istam & patibulo dignam temeritatem tuam,

tiam, quod prophanos appellare non ue-
rearis eos, qui Rēpublicam ex DEI ordina-
tione gerunt atq; gubernant, impunitam
minimē dimitterent.

54. Sed hīc temperare mihi equidem nō
possum, quin uos appellem, ō Christiani
orbis Monarchæ & Principes illustrissimi,
quorum bona pars Papali iugo onerata,
miserrimis etiam nū accipit modis. Quo-
usq; tandem Romano huic prostibulo ma-
tri abominationum teterrimæ, tyrannicū
in Ecclesiam DEI imperium exercenti fa-
sces submitteris? Quousq; illa bestia septi-
ceps, qua nulla unquam post homines na-
tos superior exorta est & crudelior, ue-
stra hac nimia facilitate & patientia abute-
tur? An non hoc stupendum & monstri si-
mile est? Reges Christianarum nationum
Pōtificum decretis subesse? eorum pedes,
quibus crux CHRISTI conculcatur, exo-
sculari? & omnibus dictatis ac legibus, que
non ad DEI laudem & Ecclesiæ commo-
dum, sed ad Romanæ sedis fastum augen-
dum, & Papalis animi effrenem libidinem
explendam diriguntur, abiectissima humi-
litate obedire? Nōne satius erat his stu-
dijs posthabitis ultore gladio, quem non
frustra uobis attribuit DEVS, primū qui-
dem

*Commonitio
ad Principes*

pes. De J. a.

Y. 16

11

*Aurea cruce
ces in cal-
ceamentis*

*Rom. Pontif-
icis. Iouus
in Vita Fla-
driani V. l.*

pag. 255.

dem Filij DEI gloriam ex Antichristi manibus uindicare: deinde uerò functionis uestræ decus & maiestatem ab istis profligatæ impudentiæ monstris uerius quàm hominibus labefactatam asserere? Quam sanè ad rem exemplo suo præire uobis nuper uidebatur Carolus ille V. Cæsar inuictissimus & laudatissimus: qui acerbis quibusdam contumelijs & iniurijs irritatus, capta per Pompeium Cardinalem urbe Roma, hostem suum clementem Pontificem in arce Molis Hadriani unà cum purpuratis Patribus aliquandiu obsessum, ad escas asinarum carniū, talium palato asinorum aptissimas compellebat. Idem uobis totius mundi iudicio & consensu faciendum esset.

Iouius in uita Pompeij Col. Card.

Pōtiffes potentia & opibus ausi per Principes.

Lib. 1. De iurando.

Considerate enim oro, cum animis uestris, quid illi iam inde ab initio à uobis exegerint, simul autem quam obsequij uestri mercedem rependerint. Imperium urbis Romæ occasione fabulæ de donatione Constantini Magni, qua nihil uanius esse potest, nihil futilius, adimi uobis æquis animis passi estis. Doctissimos uiros mendacio huic detestabili libris etiam editis contradicentes, inter quos non Accursius modò Iurifconsultus ab Interprete Clemen-

Clementinarum citatus, uerum etiã Laurentius Valla ante cxx. annos fuit, in istorum gratiam prædonum, ultrò despiciatui duxistis. Titulum uniuersalis Episcopi, quod ipsorum Paparum testimonio, nemini nisi Antichristiano conueniens est, sibi usurpare permisistis. Vestram (ignoscite: dolens hoc dico) in pijs hominibus contrucidandis prouisionem & operam illis locauistis. Sacrificulos eorum & cæteram rasorum turbam ad ipsos attrinentem donationibus agrorum, prædiorum, latifundiorum opulētissimos reddidistis. Denique in uestras ipsorum ceruices atq; capita ius illis attribuistis, ut nemo uestrū, nisi impetrata, aut precio muneribusque empta Romanæ sedis confirmatione rectè legitimeq; se regnare existimarit.

At uos contra pro ista demissione, ne dicam seruili morigeratione hanc ab illis gratiam reportatis: ut quotquot Magistratum geritis, & ad Reipublicæ clauum sedentes, magno humani generis bono, regna, imperia, prouincias ciuitatesq; temperatis, in numero secularium, carnalium, Laicorū, prophanorumq; hominum reponamini: Ut uobis omni disceptatione, & cognitione rerum sacrarum interdicatur:

Tit. 9. Romani Principes.

Lib. de falsa

Donat. Cōst.

de quo Volateranus libr.

21. pag.

231. Iouius

Elog. Doct.

uirorum 13.

Anguinã

merces quã

Pontifices

Principibus

rependunt.

Ut anathematis fulmina, si qua in re cupiditaribus eorum non satisfeceritis, semper capitibus uestris parata esse intelligatis: Denique ut calcibus illorum in colla admisis atq; receptis pro pestiferis animalibus, Basiliscis, & Aspidibus, immò pro Diabolis, (nimirum iuxta Psalmi prædictionem,) conculcemini. Certè illum Psalmi locum quo uos honestat Romanus Pontifex, ubi mentio fit conculcationis Aspidum & Basiliscorum, de Diabolis Augustinus interpretatur. Et ne putetis illum sceleratam istam de uobis contumeliosè sentiendi atque loquendi consuetudinem dedidicisse tandem, seq; ad modestiã mansuetudinẽq; recepisse, opere precium est, quid hac nostra memoria uobis usu uenerit, considerare. Ausus est Doctor quidam primarius Papæ satelles, Hieronymus cognomento Mutius clarissimos Imperatores Carolum & Ferdinandum, atq; adeò uniuersam nationem Germanicam uelut ob Imperium præterius & fas occupatum ad seq; translatum, mordacissimo libro edito per omnia regna totumq; orbem terrarum traducere. Eius libri à Iulio Papa III. promulgato breui, quod uocant, cõfirmati & dilaudati uerba hic uobis adscribam, ut impu-

*Paulus Iou-
nius Elog. l.
1. Vollerera
nus, fol.
230.*

*Vide reli-
quos histori-
cos Pontifi-
cios in uita
Alexandri
III.*

*Hieronymi
Mutij impu-
dẽ audacia.*

l. 1. c. 1. h. u.

impudentissimum huius obtrektoris ue *Impudens*
 stri factum, & arrogantiam, extremo, non *obtrectatio*
 hominum tantum (ad quorum salutem il- *Hieronymi*
 læsam Principum Maiestatem conseruari *Mutij contra*
 pertinet,) uerumetiam DEI, Regna consti *Principes.*
 tuentis & transferentis odio, lōgè dignif- *Fol. 71.*
 simam, omnes perspiciatis. Barbara, in-
 quit, Germaniæ natio, Imperatoriam di-
 gnitatem non absq; totius Italiæ præiudi-
 cio sibi usurpauisse haudquaquam satura,
 inuidaq; quod CHRISTI Vicariatus apud
 nos sit, ut nos omni gloria omniq; bono
 priuet, in hanc rebellionis phrenesim inci-
 dit. Quid ad hanc indignitatem addi po-
 test? Sed confidimus fore, ut aliquando uo-
 bis DEVS mentes oculosq; ad istas fraudes
 Pontificias, quibus fœdè hætenus in uos
 est illufum, planiùs nosciras, aperiat.
 Nos uerò ad extremum nostri paterculi ar-
 gumentum, orationem transferemus.

55. Probat adhuc uocationem à plebe & *IIII. Ratio*
 Magistratibus factam idcirco legitimã non *refutata.*
 esse, quia nusquã talis ordinationis in Scri *49.*
 pruris fiat mentio. Ego uerò cur de ordina-
 tione illa solenni aliquid etiam Ceremo-
 niarum habente, concedere hoc non de-
 beam, causam nullam perspicio. Sed tamè
 intereà affirmo legitimas uocationes, me-

H diatas

Legitimæ uo-
cationes con-
stare possunt, etiamsi
absit solennis ordina-
tio.

diatas & ordinarias posse constare citra so-
 lennem illam ordinationē. Exemplo sint
 illi ueteres, à pijs Regibus in locum Sacer-
 dotum idola colentium subrogati, de qui-
 bus antè diximus: quos minimè creden-
 dum est à Sacerdotum collegio, quod tūc
 erat nullum, fuisse solenniter inauguratos,
 & tamen habebantur ijdem, quòd ad sacrū
 munus à Magistratibus populi Dei adhi-
 biti essent, legitimi Sacerdotes.

50. Fallitur itaque bonus Iesuita, si nos illis
 Pauli locis magnopere constringi urgeriq;
 censer: 1. Timoth. 3. & 5. & Titi, 1. Vbi ait sic
 præscribi formam creandi Episcopos, ut
 nulla fiat populi mentio. Quod aliquate-
 nus falsum esse uidebit & deprehēdet, qui
 diligentius attendet, quæ 1. Tim. 3. v. 7. Et
 5. v. 22. Et Tit. 1. v. 6. dicuntur.

Sed etiāsi nulla his in locis nec expressa
 nec tacita mentio fieret plebis, quo nomi-
 ne omnes extra suum Clerum positos Pó-
 tificij cōprehendunt, non tamen esset con-
 sequens nullius legitimæ & ordinariæ uo-
 cationis arbitriū ac ius penes Magistratus
 51. ac plebē esse. Porrò & ipse aduersarius con-
 cedit plebi (tamen si non sine Papalium Ca-
 62. nonum iniuria si Gratiano credimus) Ele-
 63. ctionem Pastorum, quæ certè uocationis
 pars

pars est potissima, unde sæpè electionis
 uerbo ipsa uocatio indicatur, ueluti in illo *Ioann. 6.*
 CHRISTI dicto: Ego duodecim elegi uos. *v. 70.*

56. Est autem in primis friuolum & nu- *52.*
 gatorium, quòd Electionem & Ordinatio-
 nem tam anxie superstitionesq; inter se iste
 distinguit, & hanc illa facere conatur mul-
 tis partibus superiorè. Electio, inquit, ple-
 bi conceditur, Ordinatio non item. Est e-
 nim Electio, actio humana, Ordinatio uerò *Electiois et*
 actio CHRISTI est. Tum præterea: Electio *Ordinatio-*
 mutari potest ab hominibus. Ordinatio *nis nugato-*
 uerò mutationi non est obnoxia. Deniq; *ria distin-*
 Electio est exploratio quædam personæ ad *ctio.*
 ordinandum idoneæ. At in Ordinatione
 cõfertur potestas supernaturalis. Est enim
 Sacramentum Ordinatio. Hæc Marsus iste
 Aper, magno uidelicet conatu, magnas *Distinctio B-*
 nugas, ut ait Poëta Comicus. Ecquis enim *lectionis &*
 unquam præter istum dixit, aut electionem *Ordinatio-*
 esse actionem merè humanam aut ordina- *nis Iesuiticâ*
 tionem merè diuinam: non autem utram- *expenditur.*
 que diuinam per homines administratam?
 Quod uerò ad mutationem attinet. E-
 lectioni simul & Ordinationi illa sæpè in-
 cidit, quoties occulto quidem, sed ius-
 to tamen DEI iudicio post Electionem
 & Ordinationem certi homines repro-
 H 2 bantur,

banur, ut in Iuda & multis Apostatis factum uidemus. Iam uerò quòd ordinatione supernaturalem gratiam & potestatem conferri somniat, cuiusmodi est? Quònam Scripturæ testimonio nititur? Si ordinatio Sacramentum esset, ut falsò statuunt Papistæ, tamen gratiæ cœlestis efficiens causa minimè dicenda esset, cùm ex Apostolica doctrina Sacramenta nihil aliud, quàm *ση-*

Rom. 4. v. *μὴ αὐτὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἔσθαι* esse didicerimus: hoc est, signa seu sigilla, quæ non conferant gratiam,

11.
Sacramenta non conferunt, sed obsequant gratiam.

sed per Spiritum S. collatam externo symbolo confirmant.

Ordinatio solennis non semper ad electionem requiritur.

Sed ut de Sacramentis omittamus dicere, Ordinatio sanè, quam iste urget, nihil est aliud, nisi uocationis legitimæ & electionis publica ac solennis declaratio, qua tamen carere interdum salua ministerij dignitate possunt ij, qui ad Ecclesiasticam functionem præsertim perturbatis temporibus, & presbyterij statu minùs commode se habente accersuntur. Vnde facilè quilibet sanus iudicabit Ordinationem nequaquam tot gradibus, quot iste uult, supra Electionem eminere, atq; aded hac etiã inferiori esse. Qua quidem in parte longior esse nolo, cùm sit ad reliqua Iesuiticę declamationis membra properandum.

57. Dicit itaq; deinceps, Lutherum duo alia sibi suisq; effugia comminisci, quò utriusque uocationis iure exclusus, utcunq; tamen legitimi Sacerdotis nomen rueri possit, & in aliqua parte hærere istius dignitatis. Vnum est: Omnes Christianos esse Sacerdotes: Alterum, Omnes Apostolicam doctrinam docentes esse legitimos Pastores. Ac priùs quidem illud, de communi Sacerdotio omnium Christianorum responsione non dignatur, qua tolli ait omnem uocationem & missionem. Verùm in eo apertè non iam Luthero, sed Apostolis obloquitur aduersarius, qui nos Regale Sacerdotium & gentem sanctam appellât, quotquot credimus in CHRISTVM IESVM, & ijde aiût à Filio DEI nos esse dilectos, & lotos sanguine ipsius à peccatis nostris, Regesq; & Sacerdotes coram DEO Patre factos. Proinde in Epistola ad Hebr. cuiusmodi simus Sacerdotes per CHRISTVM facti, pulchrè declaratur, ubi dicitur: Nos per CHRISTVM assiduè offerre DEO Sacrificium laudis, fructum labiorum confitentium nomini eius.

Sequitur itaq; rectissimè sensisse Lutherum, omnes Christianos esse Sacerdotes, cùm in isto quidem nomine nihil illi inter

*Luth. à Iesu
tis exagitan
tur.*

55.

*Defenditur
Lutherus.*

2. Pet. 2.

Apoc. 1. 6.

13.

se differant. Nectamen conficitur hinc, quod iste infert, tolli omnem uocationem & missionem. Nam etsi omnes Christiani sunt Sacerdotes: Ministri tamen Ecclesiæ & Pastores nō omnes sunt, sed ij duntaxat, qui solenniter uocantur: nisi fortè pro sua sapientia Iesuitica Sacerdotes & Pastores in nouo Testamento synonyma esse autumat, quod non antè uobis persuadebit, quàm euidens & liquidum Scripturæ testimonium produxerit, ubi post uerum & æternum Sacerdotem DEI Filium exhibitum, Sacerdotum adhuc, qui uictimas ullas DEO offerant, præter laudes & confessionem nominis diuini (quas offerre omniū est Christianorum) fiat mentio.

Sacerdotis uocabulum quemadmodum usurpatum à ueteribus.

53.

Nectamen sumus uelcij, in scriptis ueterum Sacerdotis uocabulum admodum frequens esse, ea significatione positum, ut Ministrū Ecclesiæ declaret. Atqui manifesta est uocis latè usurpatæ abusio, cū in Nouo Testamento nec Apostoli nec Euangelistæ, nec Pastores, nec Doctores Ecclesiarū, Sacerdotes, peculiari & solis ipsis debito nomine appellentur. Eat nunc aduersarius, & clamitet istud effugium de generali Noui Testamenti Sacerdotio ipsi authori displicuisse. Certè si uim uocabuli & usum eiusdem,

eiusdem, qui in Scripturis est, spectes, sepo-
sita paululū ea disputatione, quæ de uoca-
tione est Ministrorū, nihil à Luthero apri-
us magisq; concinnum dici potuit, quàm
nostros Pastores esse Sacerdotes, eò quòd
omnes Christiani sint Sacerdotes.

58. In altero autem, quod à nostris exco-
gitatum ait, plusculum sudat, identidem *Calumniæ le-
surtica.*
Lutherum increpitans, ut stupidum & im-
pudentem, qui omnes Apostolicam doctri-
nam profitētes legitimos Concionatores
esse, ridicula consequentia affirmet. Sed
hīc etiam cum sua umbra luctatur ineptis-
simus Iesuita, & aduersariorum rationi-
bus, ad suū sensum & captū accomodādis
singendisq; delicias facit. Nusquam enim
Lutherus dixit absque legitima uocatione
& missione aliqua quenquam legitimum
Pastorem fieri posse, etiam si Apostolicā do-
ctrinā profiteatur. Diaboli exemplū quòd
allegat, puerile admodū est & ad rem mini-
mè pertinet. Verū qua est garrulitate præ-
ditus, fuitiles & inanes rationes quàm nul-
las afferre ad sustinenda sua commenta ma-
uult. Sanam inquit, & Apostolicam doctri-
nā Diabolus prædicabat, cū diceret: Tu es
*56. Diaboli exē-
plum stolidè
à Iesuita ala-
legatum.*
CHRISTVS Filius Altissimi: Et tamē quia
*Luc. 4. v.
34. 35.*

uocatione carebat loqui à CHRISTO pro-
hibetur.

hibetur. En præclaram argumentationem, in qua non causa affertur pro causa. Prohibetur Diabolus loqui à CHRISTO, nō quia sanam doctrinam prædicabat, uocatione autem carebat, cū omninō nec prædicatio, nec uocatio ad prædicandi munus, ad hoc à DEO reiectum & repudiatum genus pertineat: Sed primū: quia non erat CHRISTO cordi à tam turpi & illaudato authore profecta laus & personæ ipsius cōmendatio: Deinde quia tergiuersator ille maliciosus fraudulenter assentando moras neētere & quasi diem proferre exeundi ex illo homine infelici & calamitoso, moriebatur: id quod ex aliorum Spirituū immundorum historia apud Matthæum & Marc. 5. v. 7. Marcum pater.

Sed quo ore etiam sceleratus iste Patriarcha Sabariēsis Diabolum doctrinam Apostolicam prædicasse, affirmare audet? Nam ut concedamus uerum esse per se, quod dicit CHRISTVM Sanctum illum DEI esse: tamen ex ijs uerbis, quæ fictæ suæ confessioni præmittit, manifestum fit, ueritatem in ore mendacis mendacium esse factam: quandoquidem IESVM Nazarenum talē Messiam & DEI Filiū fatetur se agnoscere, cui cū Diabolis & eorum regno nihil sit

nego-

Quomodo
falsa & fal-
lax, Diaboli
de Christo
confessio.

negotij. Propterea dicit: Quid nobis est tecum? Atque hoc pacto ueritatem diuinæ promissionis, quæ prima est in Paradiso facta, quantum in ipso est, conuellit: qua in promissione hoc disertè dicitur à Domino: Inimicitias ponam inter te, & inter mulierem. Semen ipsius conteret caput tuum: tu uerò conteres ei calcaneum. Quibus uerbis mendacissimè contradicitur à Diabolo, negante quicquam ipsis cum CHRISTO, aut quod consequens est CHRISTO etiam cum ipsis negotij esse. Potes itaque nisi cæcus es, uidere noster Dalmata, insidiosissimum in ista confessione delitescere mendacium, ueritatis specie fucoq; conuelarum, atque ea re multò perniciosius, quàm euidens in aliquod apertūq; (ut sic loquamur) falsiloquium. Nam quod M. Tullius quondam de Iniusticia hominū in genere pronunciauit: Nullam esse capitaliorem istius generis pestem, quàm eorū iniusticiam, qui cum maximè fallunt, id agunt, ut uiri boni esse uideantur: id ipsum de mendacijs Diaboli rectissimè dici potest: ea nimirum tum esse maximè exitialia cum id maximè author & pater mendacij agit ut uerax esse uideatur.

Cicero Of
 " sic. l. 1. c.
 " de Iustia
 " cia.
 "

Et tamen hæc Diaboli oratio si Iesuitis

Diaboli fu- credimus, Apostolicam doctrinam contir-
ror Aposto- ner: qui sanè Iesuite cum suis Pontificibus,
lica doctrina atq; aded cum tota Romana Pseudecclesia,
Iesuitis. diabolicas omnes doctrinas, in quibus aut
 officium CHRISTI negatur, aut benefi-
Iesuite Dia- Apostolicis amplecti soleant. Vnde facile
bolis finiti- quilibet existimabit, quo iure, quaq; iniu-
mi. ria, nos iste hoc loco tacitè Diabolis cõpa-
 ret, qui ipse interea diabolicum fremitum
 Apostolicam doctrinam illoro ore uocàs,
 Diabolo finitimum se esse, quod ad doctri-
 næ profersione attinet, egregiè nobis de-
 monstrat.

Altera cons- 59. Non excutio breuitatis causa, quæ
clusio Iesui- quasi retractans superiorem disputatione
ta plena im- de uocatione quæ fit per plebem, subte-
pietatis & xuit. Ad conclusionem eius partis uenio,
mendacio- quæ prior in partitione fuit, ut in initio est ab
rum. hoc Pontificio Oratore (Si tamen Orato-
 re potius quàm cõductitio rabula ut supra
 etiam dixi,) propositum. Hac igitur in con-
 clusione idem quod supra urget: nostros

59. Pastores omni prorsus uocatione carere,
 & nullam illis ministrantibus remissio-
 nem peccatorum, nullam beatitudinem &
 uitam æternam esse sperandam. Ad hæc, i-
 dola loco CHRISTI ab ijs, qui hos secten-
 tur,

tur, adorari in cœna Domini: Cererem nimirum & Bacchum, ut Sacramentarij obijciunt Lutheranis.

Benè habet autem, quòd suam conclusionem tam acerbam in nos torquens illud præfatur: Hæc cū ita sint: Ea intelligēs, quæ de utroq; uocationis genere ineptissimè disputauit, quæq; à nobis ex diuinarum literarum bona fide adductis testimonijs sunt refutata. Quid si ergo, & ego, (ut

Pari facilitate conclusio Iesuitæ infertur & negatur.

optimo iure uideor posse) contrà excipiā: Hæc cū ita non sint? Atque perfacilè hoc modo præferuida ista nostri accusatoris eloquentia, tū autè granditas uerborum & incōsulta uehementia in neruū erūper, aut potiùs in fumum & fauillam euanescet.

Quod uerò ad eos attinet, qui in Cœnæ doctrina Lutherum secuti à nobis dissentiunt, reprehendi eos à nostris (quod uobis sit notum Iesuitæ) minimè negamus. Atque in primis in eo reprehenduntur, quod Transsubstantiatione, dea illa Papiistica, idololatriæ parente explosa ac repudiata, eius tamen sororem germanam Consubstantiationem, pertinaciùs retineant ac defendant. Quæ si admitteretur, necesse erit profectò (quod bona sit quorundam pace dictum) uobiscum unà panem &

An rectè Lutherū pertinacius sequentes reprehendantur.

*Consubstantiatio, Trās-
substantiatio-
nis soror.*

uinum

uinum ipsos adorare, haud paulò maiore,
quàm gentilium insania, qui nò panem &
uinum, sed horum authores adorabāt. Nec
est, quod aut tu dicas à Papistis panem in
CHRISTVM transsubstantiatum adorari,
aut fratres illi nostri affirmant, CHRISTVM
se diuino cultu afficere in Cœna, panis con-
iunctum. Nam Sacræ literæ CHRISTVM
non in altari, nec in pane, nec omninò in
terris, (quod ad corpus seu carnè attinet,)
sed sursum in cœlis quærendū esse docent,
atq; etiam Spiritualiter colendum & ado-
randum.

*Christus pa-
ni nequaquã
coniunctus
locali situ.*

*Fratres cur
agnoscantur
à nobis qui
in doctrina
cœnæ ab Or-
thodoxis dis-
sentiant.* Dixi autem illos fratres nostros, propte-
reà quòd nec in ueræ fidei fundamentis à
nobis dissentiant, & eius culpæ, quæ hac
accusatione obijcitur, quòd panem ado-
rent perpauci eorum sint affines, atque ad-
eò nò alij, nisi quos adhuc aut Papistici fer-
menti reliquiæ capiunt, aut contradictio-
nis Spiritus transuersos agit, ne in ueritate
agnita acquiescant.

*Dissidia in
Ecclesijs Re-
formatis.
Hieron. Epi.
ad Damas-
sum.* 60. Sed paucula quædam hîc dicenda
sunt de dissensionibus nostrorum, de qui-
bus nimis uerum esse uidemus, quod in ge-
nere de peccatis scandala offerentib. qui-
dam ex ueteribus pronunciauit, quòd ni-
mirum illa sint ἐν ὁρίων φασίλων δαιμόνων. Nullis
enim

enim alijs epulis tam delicatè pascuntur, & suos Pontifices pascunt cacodæmones isti Iesuitæ Romanæ aulæ parafiti, quàm commemoratione nimium (ut ipsi gloriatur) proluxa, eorum certaminum, quibus Ecclesiæ Reformatæ studijs partium undique gliscentibus miserabilem in modum, quasi inter se colliduntur.

Primum negandum non est nostris in Ecclesijs, quæ Papatus iugum ceruicibus excusserunt suis, dissensiones (& quidem de rebus maximi momenti) reperiri. Sed tamen qui dissidia nobis exprobrant, Evangelij professoribus, suam potiùs produnt *ἡμιχρηστανία* diabolicam, quàm nos spoliant titulo ueræ Ecclesiæ. Quid enim? An dissidia notæ erunt Iesuitis sic statuentibus falsæ Ecclesiæ? Hoc certè si detur, nec in populo DEI, quo tempore CHRISTVS est exhibitus, uera fuit Ecclesia, utpotè in quo uariæ sectæ fuerint, Pharisæorum, Essenorum, & Sadducæorum. Nec primitiua illa Ecclesia ab Apostolis CHRISTO in cælum reuerso plantata, isto nomine digna censebitur, quippe quæ diuersis sectarû & schismatum subinde exorientium factionibus minimè caruerit, de quibus sic Apostolus: *Actor. 20.*
 Exuobis ipsis uestroq; numero exurgent
 uiri

*Responso ad
 obiectionem
 de dissidijs.*

*Dissidia non
 sunt notæ fal
 sæ Ecclesiæ.*

Epist. 1. Ca.
2.

uiriloquentes peruersa, ut abducant discipulos post se. Et Ioannes: Ex uobis exierunt, sed non erant ex uobis. Nec uerò obscurum est unam Corinthiorum Ecclesiam singulari studio à Paulo collectam, & in CHRISTI fide institutam, etsi multis ac illustribus Spiritus S. donis ornata esset, multas sectas habuisse.

Quorsum
Deus cõten-
tiones, scan-
dala & hæ-
reses in Ec-
clesia esse si-
nat.

Permittit hoc & ordinat etiam iusto suo iudicio DEVS, ut Ecclesia ipsius in hoc mundo uersans, à contentionibus, falsis doctrinis, scandalis & hæresibus tuta esse nullo pacto possit: immò ut his assiduè exerceatur. Et hac quidem in parte haud rarò Diabolo suas catenas laxat ac remittit, ut non modò ambitiosa ingenia & ad contentiones nata excitet ad tumultuandum quodam quasi flabello, uerum etiam exasperet interdum eos ad sua dogmata mordicè defendenda, qui nihil minus, quàm turbare Ecclesiam & profectum uerbi DEI retardare in animo habebant. Exemplo

Augustini
cum Hiero-
nymo & Hie-
ronymi cum
Ruffino as-
cerba con-
tentio.
Hieron. ad
August. Epi.
30. & 33.
Ad Ruff. B.
pist. 40.

sint Hieronymus & Augustinus, qui quantis de rebus aliquando inter se dissenserint ex eo intelligi licet, quòd alter eorum alteri hæresim, & quidem sceleratissimam attribuere non sit ueritus. Quid de Ruffini cū eodem Hieronymo Tragedijs attinet dicere?

dicere? Qui sanè Ruffinus si hæreticus fuisse, & tot erroribus affinis, quot illi ab Hieronymo per bilem & iracundiam exprobrantur, nunquam hos duos Theologos Augustinus ad pristinam familiaritatem & gratiam reconciliare, tanquam utrosq; bonos viros & in fundamētis fidei orthodoxos, rétauisset. Quare non est quòd uociferetur Iesuitæ, hæreticos esse & quidē suo ipsorum iudicio condemnatos, qui amissa interdum per altercationem ueritate, pertinaciter suis placitis inhærentes, acerbius sese mutuò criminantur. Sic sunt & dispensantur Dei sapientis iudicia, ut improbum illud ambitiosè contendendi cacoëthes nequaquam ex moribus militantis huius Ecclesiæ extirpari penitùs possit: ut ne quis in hac mūdi figura, quæ præterit, perfectam expectet consummationem corporis CHRISTI, quam non nisi ad diem aduentus ipsius consequetur. Intereà monemur à Paulo Apostolo, ut omnes, qui aliquid aut perfectum aut ad perfectionem quam proximè accedens adepti sumus, idem sentiamus. Quæ uerò nobis parùm aut nullo modo conueniunt cū fratribus, expectari iubet, dū ea DEVS ijs, qui bona fide Sacras literas tractant, reuelat ac patefaciat

August. ad Hier. Epist.

34.

Philipp. 3. v. 15.

130 APOLOGIA PRO ECCLE-
tesiaciat per Spiritum sanctum.

Quod si Suita essem, & enumerandis ex-
probrandisq; dissensionibus, quæ in uestra
M. p. pseudecclesia uigent, ueluti sus cæni
uolutabro iuxtà uobiscum delectarer, quã
multas Monachorum & Monacharum, e-
asq; inter se diuersissimas, a hostili odio
inuicem pugnantes sectas proferre pos-
sem? Cuius tamẽ rei ut specimẽ habeas, le-
gas licebit, quæ aliquot ab hinc annis He-
rebrandus Tubingensis contra tuos sodal-
es Ingolstadienses doctissimè perscripsit,
cuius in libello anno 1577. edito, plus quã
C X X X V I. ordines uestri, studijs ac ritibus
inter se differentes, multò autem magis di-
gnatione & meritis, ad alphabeti ordinem
recensentur.

At facit ille, dices, ordinibus Papisticis
luculètam iniuriam, qui ut nominibus dis-
cernantur & institutis, unitate tamen re-
ligionis & animorum inter se sunt deuin-
cti. Quàm hoc uerum sit, præstantissimi do-
ctoris Ridæi Rhenensis potius uerbis quã
nostris declaremus. Sunt illius super hac
re uerba: Teterimum chaos ortum est in
Ecclesia hodierna per nostros Pharisæos:
inter quos non modica est diuersitas in fi-
de & alijs iam dictis: sed unus nititur me-
lior

Innumera
dissidia Pseu-
decclesie
Pontificie.

Lib. de Vita
et Honestate
Clericorum
cap. 8.

Floruit cir-
ca annum
1467.

lior esse alio, sanctior, approbator. Mino-
 res fratres se sanctitate præferunt & iusti-
 tia. Prædicatores scientia & doctrina, Au-
 gustinenses, Carmelitæ, Antonitæ, Bene-
 dictinenses, Bernarditæ & omnes alij, sibi
 mutuò contrariantur, obloquuntur, & sæ-
 piùs alij alios persequuntur: in quibus ue-
 ra animorum diuersitas non unitas inue-
 nitur. Habes M. pater quàm bellè ordinib.
 uestris inter se quod ad fidem & religionē
 attinet conueniat: & potuisti in Bembi ue-
 stri Epistolis aliquid legere de Cicestrinen-
 sium contra Ambrosianos furore & Tragæ-
 dijs: itemq; in uolumine Clementinarum
 de Beguardis monachis & Beguinis, qui-
 bus Ordinibus ipso recensente Pontifice
 Rom. octo hæreses flagitiosissimæ & sacri-
 legiorum plenæ obijciuntur: ut tu & om-
 nes Papistæ desinatist tandem dissensiones
 nostrorum aquilinis aut uiperinis potius
 notare oculis, ad proprias talpæ.

Lib. 6. Epist. 35.
Clementin. Lib. 5. De Hæret. Tit. 3. Cano. Ad nostrum. Vide etiam Bernardum Lucéburgen seml. 2. lit. B.

61. **E**Thæc quidem de uocatione legi-
 tima Ministrorum Ecclesiæ ex Pa-
 patu uestro Antichristiano refor-
 matæ tibi sint responsa. Reliquum est, ut ad
 ea, quæ de Sanctitate uitæ & innocentia
 ueri Ministri Eucharistiæ, (ut tu quidem lo-
 queris)

Refutatio secunda par- tis declamatio- nis Iesu- tice.

queris) posteriori parte declamationis istius disputantur, sic transeundum.

Ais Missæ sacrificium, in quo CHRISTVS à Sacerdote contrectetur, & DEO Patri offeratur summa animi & corporis castitate & uitæ innocentia prorsus Angelica peragi oportere. Nos de legitimis ac ueris Sacramentis idem affirmamus, ex quorum censu Missa uestra idololatræ merito excluditur, cum nec nomen quidem huius in Scripturis Sanctis extet, nec horrenda illa blasphemia, quæ hæc continet, CHRISTI oblationem unicam prophanans atq; euetrens, ferri in Ecclesia debeat.

*Missæ nihil
minus quam
Sacramen-
tum.*

*Reuerentia
Cœnæ Domini
debita festi-
tudo inculcã-
da.*

Absit ergo, ut aliquid cum illa commu-
ne habeamus, à qua totis pectoribus abhor-
remus. Cœnam sanè Domini iuxta DEI in-
stitutionem cum religione, sanctitate, re-
uerentiaque, utpote corporis & sanguinis
CHRISTI Sacramentum, exhiberi ac-
cipi q; nos præcipimus, & fidelium cœti-
bus sedulò inculcamus ex Apostolo, profa-
nam & indiligentem huius tractationem
ingentium pœnarum in hac etiam uita, ac
tristium calamitatum publicè priuatimq;
esse causam, uindicatè in eos Domino, qui
corpus Filij ipsius non discernunt.

*2. Sam. 6. v.
6.*

64.

Exemplum Osa subitò à Domino per-
culsi

euſi & exanimati, quis non uider contra uos facere? Vt enim ille non rectè nec decenter ferebat arcam, bobus ignauia ipſius & oſcitantia in tranſuerſum declinantibus: ſic uos Eccleſiam ueſtram à recta ſimplicitate diuinæ institutionis declinare paſſi eſtis ad humana commenta, falebras que mendaciorum, & mox temerè ſpurcas manus Sacramentis admouentes, turpiſſimis ea & ipſi Diabolo erubeſcendis, aut (ſi ille uobiſcum unà neſcit erubeſcere) certè ridendis ſordibus abominandarum ſuperſtitionum polluiſtis. De Abiathar autè Sacerdote, & quæſtione huius poſterius reſpondebitur.

*Oſe exem-
plum rector-
quetur in Pō
tificios.*

62. Iam uerò prodis apertè, quid Miſſa ueſtra tam ſplendide commendanda effectum uelis, dum omnem effrenati oris uirulentiam in coniugatos & matrimonij lege copulatos Eccleſiæ miniſtros effundis. Quorum duo genera conſtituis: Vnum eorum, qui à ueſtris catholicè ordinantur. Vide autem hīc an non rectiūs fueris dicturus, Romanè, quàm catholicè: niſi fortè in Dialectica leſuitica uniuerſale cum particulari idem ualeat. Alterum eorum, qui ab hæreticis ſunt ordinati, hoc eſt, ab ijs, qui patefactam in uerbo DEI

63.
*Commendatio Miſſæ Pō
tificiæ frau-
di eſt Matrimo-
nio diuinè
tēs inſtituto.
Contradictio
eſt in Phraſi
ſi Catholica
Romana.*

ueritatem & uniuersam Scripturam ample
ctuntur, Romanorum autem Pontificum
commēta, superstitionesq; ex eodem DEI
uerbo detestabantur. Priores illos, quòd sa-
craissimæ Virginis matris, & DEI Patris,
Filium, spurcis manibus contrectent, cir-
cumferant & crucifigant impuros abomi-

Puri Laici nobiles, sacrilegos pronuncias. Hos uerò,
quòd dicitur ab im-
puris Cleri-
cis, serēdum
est.

quòd puri Laici sint, quamobrem à Matrimo-
nio arcendi esse uideantur, causam nul-
lam esse contendis. Ego uerò impure Cle-
rici de tuis cacolycis Papisticè ordinatis il-
la attributa omnia perfacilè admiserim, cō-
cesserimq; libens, impuritatem, abomina-

*Ipsi Iesuitæ
sacrificulorū
suorum pro-
pria wādy
recensent.*

tionem, sacrilegium, Missaricæ idoloma-
nię, & Missariorum sacrificulorum propria
quædam ornamenta esse. De his itaq; non
certabo tecum, quòd ad nos minimè atti-
neant. Instrue eos, ut lubet, obiurga tuo ar-
bitratū & exhortare: dum illud si possis, ca-
ueas, ne Æthiops Æthiopes dealbare, aut
ueriùs, latro latrones carpere, & ad uirtu-
tem inflectere uelle, irritò labore uidearis.

*Impudentia
Iesuitarū &
uecordia, La-
icos uocan-
tū Ref. Ec-
cles. Mini-
stros.*

63. De nostris respondeo, quos tu & fru-
strā & improbè in ordinem idiotarum co-
gere laboras, cū & Sacrarum literarum
cognitione per DEI gratiā excellant, mul-
tò magis quàm Rasi illi tui, & axungia Pa-
pali

pali delibuti, non Eucharistiæ, sed Missæ Pontificij Sa-
 administri: & ut supra diffusè ac perspicuè crificuli non
 à me est ostensum legitimam, ordinariâq; Eucharistiæ
 uocationem, (licet tot sententijs & sena- sed Missæ ad-
 tus consultis uestris confixi,) ad Ecclesiæ mi- ministri.

Neque tamen id ipsum, quòd ueri sint
 Ecclesiæ ministri impedimento ipsis est, *Ecc. Ref.*
 quominus pleriq; qui se charisma illud cò *Ministri cur*
 tinentiæ non habere sentiunt, sanctè in Do *mariti.*
 mino Matrimonium contrahant, maritiq;
 fiant, ut hoc remedio à DEO concessò &
 instituto, libidines uagæ, & quæ ex his na-
 scuntur scelera, in quibus uos impunè uo-
 lutamini, & turpis etiam concupiscentiæ
 flammæ ac incendia auerti declinariq; pos-
 sint. Castitatis enim in cœlibatu si charisma
 còtinentiæ desit, prælia sunt dura, (ut præ- *Augustinus*
 clarè Augustinus inquit:) Vbi quotidiana *lib. de hone-*
 est pugna, rara autem uictoria. *state Mulie-*
rum.

Omitto hic multa ex diuinis literis testi-
 monia colligere, quibus dogma istud im-
 pium de Sacerdotum cœlibatu in còtem-
 ptum primè illius in genere humano ordi-
 nationis diuinæ excogitatum, refutetur.
 Possum diuinam benedictionem proferre,
 qua confirmatum honestatumq; Matrimo-
 nium, nec ministerio Ecclesiastico, nec alij

ulli uitæ generi labem ac dedecus aspergere potest. Quò respiciens Apostolus gra-
uissimis uerbis *τιμιον* illud esse affirmauit,
& *ἀμιατορον ἰσῶσι*, quem locum suprâ etiam
citauimus.

Quid in Sac-
cerdotibus
Vet. Testa-
menti maxi-
mè probet ac
defendant
Pontificij,

Lupanaria
Romæ.

Barthola-
mæus Cassa-
naus Glor.
Mundi parte
12. consid.
77. p. 370.

Deinde in promptu sunt ueterum exem-
pla Sacerdotum, sub priori Testamento,
quorum uos cum tanto studio decumas ac
pompa uestium unâ cum ritibus quibus-
dam & Ceremonijs, non sine iustissima lu-
daismi accusatione defendatis, debebatis
eorundem etiam sanctimoniam, castita-
temq; conjugalem imitari, explosis mere-
tricibus, quarum ingentem numerû & am-
plissimos greges suis in uiuarijs, uel Ro-
mâ illa uestræ sanctitatis scaturigo palàm
fouere dicitur. Caue autem istud ex con-
uenticulorum nugis ac circularum aut ex
uagis rumoribus habere me existimes. Au-
dent, qua sunt impudentia, Iureconfulti ue-
stri lupanaria Ecclesiæ Romanæ, quæ tole-
rari ex iure naturali ob ualitudinem reli-
quas necessitates debeant, uoluminibus
etiam editis defendere. Et adhuc indi-
gnabimini nobis si Romam uestram, Anti-
christi sedem appellabimus Meretricem il-
lam matrem fornicationû & abominatio-
num terræ, qua in urbe & sede accepimus

ex

ex ipforum Pontificum numero fuisse non *Ioannes 13.*
 neminem, qui in scorti complexu uitam fi- *Anno Dom.*
 niens fœtidam & abominabilem animam *964. Vide*
 exhalauerit, ut recto tramite ad Satanam *Platinam &*
 transfret, cui uiuens plenas uini pateras *Luiuprandi*
 præbibere erat solitus. Sed hoc *in παρόδι in*
 gratiam Sanctissimorum. *lib. 6.*

Constat autem Prophetarum etiã nõ-
 nullos coniuges habuisse suas, inter quos *Exech. 24.*
 princeps Ezechiel uxoris suæ mentionem *v. 16. 17.*
 facit. Tãmautem non erat probro sanctif- *18.*
 simo & præstantissimo Spiritus S. organo,
 uxor, dum Ecclesię ministrans doctoris of-
 ficio fungeretur, ut non sit ueritus diuinif-
 simo libro suo aliquid etiam de tempore
 mortis illius inferere.

Nec in nouo etiam Testamento quis- *Matth. 8, v.*
 quam ignorat Petri socrum, & Philippi E- *14.*
 uãgelistæ quatuor filias Prophetantes: nec *Act. 12. v.*
 etiam Pauli compãrem germanam ex Epi- *9. Clemens*
 stola ad Philippenses, quem tamen locum *Alexandri.*
 non tãm ego, ad Pauli Apostoli uxorem *Stromatum*
 refero, quã Clemens Alexandrinus ex *lib. 3.*
 ueterum sententia de illa interpretatur. *Philip. 3, v.*
 Sed abscedamus paulũm ab ijs testimo- *4.*
 nijs & exemplis, quæ ex Sacris literis in-
 numera depromi possunt. Ad antiquita-
 tem ueniamus Apostolorum temporibus

proximam, cuius traditionibus plus etiam honoris deferunt Iesuitæ, quàm ipsis Scripturis sanctis.

Epistola ad Dracontium. 64. Athanasius de Episcopis Ægyptijs & de Monachis ita scriptum reliquit. Multi ex Episcopis matrimonia non inierunt: Monachi uerò liberorum parentes sunt facti, quemadmodum uicissim Episcopos filiorum patres animaduertas. Ignatius autem uetustior Athanasio, (quippe qui Polycarpo auditori Ioannis Euangelistæ *ὄνυξρον* fuisse perhibetur) sic inquit: Gratulor uobis uirgines sanctimoniam, ut Helix, Iesux, Melchisedech, Elisæi, Ieremiæ, Baptistæ, Ioannis, Timothei Titi, Euodij, Clementis, qui cœlibes uixerunt. Et mox addit: Horum facta à me mentio est, non quo uituperatos uelim reliquos Sanctos, qui nuptijs copulati fuerunt. Opto enim DEO dignus in ipsorum uestigijs inueniri in regno DEI: ut Abrahami, Isaaci, Iacobi, Iosephi, Esaiæ, & aliorum Prœphetarum: item ut Petri, Pauli & aliorum Apostolorum, qui in consuetudine coniugali uixerunt.

Pag. 43. Eadem Epistola Apostolico profusus Spiritu dicitur ab Ignatio: Si quis DEVM & CHRISTVM confiteretur, corruptionem autem

autem & immundiciem uocat legitimam conjugij misionem, & liberorum procreationē, aut cibos quosdam abominabiles, talis habet incolam seu inhabitatorē Draconem illum Apostatam. Qui quidem Ignatij canones, Apostolorum etiam asserentes coniugium, disertissimè ostendunt Syricij decreta & aliorum, quæ consuetudini conjugali Sacerdotum, mundiciem & puritatem auferunt, contaminationem autem & pollutionem tribuunt, doctrinam esse à Diabolo profectam. Nec uerò est isto loco audiendus Hieronymus, qui Iouiniano quondam Petri coniugati aliorumque Apostolorum obijcanti exempla sic respōdebat, ut negaret Petrum posteaquam in Apostolatam fuerit assumptus, officiū conjugale retinuisse: eò quòd ex persona omnium Apostolorum dicat: Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te. Quod ineptissimum cōmentum perspicuè ex uerbo DEI Bonauentura Rom Ecclesiæ Presbyter & Cardinalis refellit, cum inquit: Socius Petri tenebatur magnis febribus. Sed si locus erat, eius filiam Petrus habebat in uxorem. Nec eā ob CHRISTI discipulatum dimiserat, quia Dominus contrarium dicebat: Matrimonium nō esse malum, sed bonum.

*Cōtra Iouin.
libr. 1. c. 14.*

*Matth. 19.
v. 27.*

*De Temp.
Serm. 32. c.*

Lib. 4. c. 23. Dionysius Corinthius Episcopus, teste Eusebio, Epistolam ad Gnosios Cretenses scripsit, in qua Pinytum diœcesis illius Episcopum adhortatur in hæc uerba: Ne graue illud onus de cœlibatu fratribus tanquã necessarium imposito: habeto potius rationem multorum infirmitatis. Quid plura? Satis nota est. Nicenæ synodi molitio de perferenda nouitia adhuc cœlibatus lege, cui cum sonora uoce contradicens, intercessisset Paphnutius, à Synodo fuit abrogata, ut authores sunt Socrates & Sozomenus. Et audi tandem Dalmata Synodũ Gangrensem, in tuum caput, his uerbis fulminantem: Si quis discernit inter Presbyterum cõiugatum, tanquam occasione nuptiarum, quod offerre non debeat, quodq; non oporteat eo ministrante de oblatione percipere, & ab eius oblatione ideò se abstinet, anathema sit.

Socrates l. 2. c. 11. Sozomen. l. 1. c. 23.

Vide Gratianũ Canon. Si quis Dist. 28.

Quòd si exemplis etiam est opus, Hilarius celebris Pictauiensis Ecclesiæ in Gallia Episcopus, teste Mantuano Poëta Pontificio coniugatus fuit. Nam ut inquit ille; Non horruit illa Tempestate DEVS thalamos, cunabula, tædas. Idem legimus in historijs de Nazianzeni patre, de Nissenno, fratre Basilij, de Spiridione, de quo illud confirmat

firmat historia: cum uxorem & liberos haberet, non tamen propterea fuisse in diuinarum rerum exercitatione alijs deteriore.

Huc adde patrem Basilij, & quos Vice-lius etiam, alioqui adulator Pontificius inter conjugatos recenlet: Valerium, Felicem Tertullianum, Leonem, Siluerium, omnes Episcopos aut Presbyteros. Quo maior est tua Monache Pseudonyme temeritas & impudentia, qui diabolico prorsus ore tot præstantissimos uiros, tot clarissima Ecclesiæ lumina, pro fornicarijs, incestuosjs, sacrilegis ad Tartara detrudere, & damnationi æternæ addicere (nihil ipse æternæ damnationis ignem sacrilegis diuinæ ordinationis obrectatoribus debitum perhorrescens) non erubuiſti.

65. Sed non obrectamus matrimonio, *Astuta Iesuitarum exceptio.*
 inquis. Nec Ecclesia catholica matrimonia prohibet legitima, sed tantum pro sua auctoritate lege cauet, ne quisquam ad Sacerdotium, nisi cælebs admittatur. Responde ergo hoc primum mihi Iesuita: Quomodo sibi satis constet uestra Ecclesia non nisi cælibes ad sacerdotium admittens? Cum aliquando sanxerit canonem in hæc uerba: Diaconi quicumque, cum ordinantur, si
 in

,, in ipsa ordinatione protestati sunt dicen-
 ,, tes se uelle habere uxores, nec posse conti-
 ,, nere: hi si postea ad nuptias peruenerint,
 ,, maneant in ministerio. Deinde & illud re-
 sponde: Ecquidnam inter sit inter hæc duo:
 Si prohibeas certis in personis coniugiū:
 Et, si easdem personas proposita infamiæ
 & reiectionis à sacerdotio pœna, à coniu-
 gio arceas? Nonne hæc *παράνομα* sunt? Quã-

*Pontificij
 dedecorum
 suorum cal-
 lidi abnega-
 tores.
 Tom. ult. in
 præfat. libri
 Iob.*

tillum interualli inter hæc intercedit? At-
 qui illud antiquum omninò proprieq; suū
 obtinent Pontificij, ea ut se docere negent,
 quæ in ipsorum libris rotidem literis, &
 ijs quidem sæpè uncialibus ut sic cū Hie-
 ronymo loquar, per scripta digito monstra-
 ri possunt. Ut autem cōstet liquidius apud
 Iesuitas, Euangelicis esse oculos, ut hos nō
 necesse habeant utendos petere à Pontifi-
 cij, age aliquot insignia testimonia contra
 ipsos ueteratoriè suam nuptiarum prohi-
 bitionem eiurantes, producamus. Hiero-
 nymus ipsorum, ista in parte profectò nec
 pius nec orthodoxus, nuptias quaslibet
 damnans, finem earum mortem esse con-
 tendit, quemadmodum & peccati. Et quia
 semper orandum est, inquit, idè nūquam
 coniugio seruiendum. Et huc torquet il-
 lud Matth. 24. Væ prægnantibus. Itè: Hæc

*Contra Ioui-
 nianum &
 passim.
 Gratianus
 Causa 31. q.
 1. Can. Quo-
 modo.*

una est, inquit, differentia inter uxorem & scortū, quod tolerabilius est uni esse profuturam, quàm multis. Illud autem manifestissimum: Si propter angustiam temporis habentibus uxorum usus tollitur, quantò magis non habentibus ne accipiant, imperatur?

Lib. 5. Comment. in Ier.

Tertullianus autem: Matrimonij, inquit, & stupri uideretur esse differentia, sed utrobique est commistio. Ergo, inquis, & primas nuptias damnas? Non immeritò: quia & ipsæ constant ex eo quod est stuprum. Contradixit impiæ huic & nequam Christianæ Hieronymi & Tertulliani sententiæ pluribus in locis, nec absque uehementia D. Augustinus præter alios multos rectè de nuptijs sentientes. Legatur liber Definitionum Orthodoxæ fidei cap. 3. Consentanea istis dicunt Papistæ omnes, & in his Iesuitæ, quantumcunq; pingere impia sua dogmata, & suspitione patrocini doctrinæ dæmoniacæ amouere à se ipsis studeant. Perpetua enim ipsorum est consuetudo, opponere coniugio castitatem, ita ut unum ex his perimat alterum, unde si ipsis credetur coniugium necessariorum pro re incesta & impudica damnabitur. Sed respòde mihi si pores Iesuita, si matrimonium

Tib. de Exhortat. Casti.

Pontificij cōiugium & castitatem contrariè inter se opponunt.

monium est ut uos statueris Sacramentum, qui potest castum non esse? Aut cur Sacramentum istud incestos facit utentes ipso, cum Sacramentorum ea conditio sit, ut per illa etiam sanctificari nos oporteat? Quale quæso hoc est Sacramentum, cuius usus participantes, in primis autem Sacerdotes, ad quos peculiariter pertinet Sacramentorum tractatio, castitate & pudicitia evertit? Hic uerò uobis hæret aqua, ut dicitur, & ne sacrilegi deprehendami, in a-

*Sacramentū
cū sit Ma-
trimoniū, ta-
men probro
est sacrifici-
lis.*

79. sylum autoritatis & constitutionum Ecclesie, ueluti latrones in speluncam uosmet recipitis: affirmatisq; castum esse in alijs ordinibus coniugium, præterquam in Sacerdotibus, quorum matrimonia incestus sunt & sacrilegia, ob uiolatam Ecclesie autoritatem, quæ lege cauit, neminem ad sacerdotium, nisi cœlibem esse admit- tendum.

*Papistici do-
ctores in uni-
uersum nu-
ptiarum ho-
stes.*

66. Ego uerò bone uir paulò antè ex Hieronymo & Tertulliano, qui mordicus à uobis ex diametro cōtra Scripturam sentientes defenduntur, probauit, atque ex uer- stra etiam castitatis & coniugij flagitiola antithesi cōstat: omnes omniū nuptias, cuiuscunq; sint ordinis; (ex uestro quidem sensu) incestas esse. Alioqui enim nec Sa-
cerdotes

cerdotes incestare (ut hoc Virgilianum
uerbum usurpare liceat) nec stupri ac pro-
stitutionis loco haberi possent nuptiæ,
quorum uos utrumq; firmiter asseueratis.

Porro autem abs te quæro, an non Satani-
ca potius quàm Ecclesiastica autoritate &
lege sit cautum, arcendum esse aliquè à Sacer-
dotio, qui cœlebs non sit? Quid aliud hoc
est, quàm matrimonium, sub pœna infamiæ
& à ministerio Ecclesiastico reiectionis

*Satanica
est, non Ec-
clesiastica au-
thoritas quæ
nuptias pro-
hibet.*

diabolica doctrina in Ecclesiam introdu-
cta prohibere? Sed de hoc suprâ egimus: &
legi potest in libro Sententiarum, Leonis
Papæ Canon, coniugium Clericorum cer-
ta ratione permittens, prohibitioni Ponti-
ficiæ uehementer contrarius.

*Sentent. lib.
4. Dist. 37.
Nunc ergo.*

67. Ais prætereà matrem Ecclesiam non
cogere quenquam, ut castè uiuat, sed si ue-
lit Sacerdotio fungi, cœlibem ut uitam
ducat. Hæc tua mi suauis homo, uerba
sunt. Dico autem ego, nec matrem ho-
nestam esse tuam Ecclesiam, nec matro-
nam, sed meretricem, quæ non sic instituat
suos liberos, ut castè pudiceque uiuant.
Plus satis notum est illud uestrum: Si non
castè, cautè. Quod quidem ludicrum
ioculare fictitiumq; diæterium uideri pos-
set, nisi in Canone Cœlestini Papæ fun-
damentum

*80.
Prodigiosa
Iesuitarum
sententia de
sua Ecclesia.*

damentum haberet, in quo hoc præcipitur: Episcopum aut Presbyterum de stupro aut adulterio perpetrato cum ijs mulieribus, quæ ei sua fuerint peccata confessæ, accusatum atque conuictum, tum denique esse deponendum, cum astu solertiaque cauere non potuerit, ne in conscientiam populi deueniret: si uerò fallere noticiam populi uauerit, minimè esse puniendum.

Gratianus

Causa 30.

Quæst. 1.

Non debet.

Idem confir-

mant Scho-

lia Can. Si

quis Dist. 81.

Et Can. Pres-

byter Dist.

28.

Plutarch. in

Vita Lycurs-

gi.

Hypocritæ

et Papistas

rum contra

Clericos scor-

riates et adul-

terantes disci-

plina.

Quis hinc non uideat Papisticum Canonem ab hoc Scelestino ad ueterum potius gentilium præscriptum & rationem, quam ad Dei mandatorum instituta conformatum? Tradunt historiæ licuisse Spartæ pueris ac adolescentibus furari legibus Lacedæmonicis: sic tamen, ut deprehensi flagitijs cederentur. Quod Lacedæmonij sanxerunt olim de puerorū furtis, idem decreuit Pont. Rom. de suorum Raſorum adulterijs. Et quemadmodum pœna illa deprehensorū in furtis puerorum non ad coercenda furta, sed ad excitandam eorundem furantiū nequitiam, ut callidè ingenioseq; furarentur, pertinebat: sic Pontificius Canon in eos solū Sacerdotes, quorum adulteria publicè innotuerint, pœnam statuens, non tam mœchari Clericos prohibet, quàm eosdem in mœchando cautè prouideq; uersari præ-

ri præcipit. Nec uerò temerè abstinere à co- *Cum non co-*
 gendo ad castitatem Ecclesia cacolyca, quæ *gat quinqua-*
 ipsa casta non est, sed fornicationibus spi- *Pontificia*
 ritualibus & corporalibus contaminatissi- *Ecclesia ad*
 sima. Nouit optimè mundus uestras (ut de *caste uiuens*
 sola externâ fornicatione in præsentia, à *dum.*
 nobis agatur, fœditates, quæ non in Anglia
 solùm compertæ sunt (ubi circiter annum *Casti Papæ*
 Christi M. D. XXXVII. uisitatione per dice- *Religio.*
 ceses, Henrici VIII. Regis iussu facta, ingès
 numerus Monachorum adulterorum, scort-
 ratorum, pæderastarum, in Monasterijs est
 inuentus, quorum etiam nomina in libro *Liber Cæpi-*
 Breuiarij compertorum, qui publicè extat, *dij seu Bre-*
 recensentur: nec solùm in Germania, ipsa- *uiarij con-*
 que Italia, & in alijs circûiacentibus regnis *pertorum.*
 deprehendi solent, uerumetiam inter ru-
 dera parietinasq; claustrorum & cœnobia-
 rum dirutorum, in nostra Vngaria ad ho-
 diernum diem, non sine horrore uisuntur.
 Vix ulla certè fuerūt monasteria, ijs ex mo-
 nasterijs, quorum à fundamentis iusto Dei
 iudicio euerforū insculpta cadauera in hac
 patria hodie cernimus, quin habuerint *Monachi seu*
 quædam aut subterranea aut alioqui se- *riorum pa-*
 creta & tenebricosa inter ipsos parietes lo- *tres, calibes*
 ca, ubi ossa mortuorum infantium recon- *tamen & cas-*
 derentur, ex effreni ocioforum ac delica- *sii.*
 K torum

torum Monachorum (cœlibum tamen omnium & castorum) fornicandi licentia progenitorum. Non sanè ineptè nec falsò Volaterranus monasteria uocaret solatium miserorum, & decoctorum refugium: nisi exiliter admodum & minutè scèdam istorum locorum conditionem describere uideretur. Nam præterquam quòd sua culpa miseri & decoctores in hæc se latibula abdere solent: nihil errabis, si quot tibi passim claustra conuentualium occurrant, rotidem ganeonum, scortatorum, homicidarum, puerariorum, mollium cinædorumq; castella & receptacula uidere te minimè dubitās affirmaueris. Sed eodè ingenio præditi sunt scriptores Pontificij, quo iam à principio Iesuitas nostros præditos esse diximus. Attingūt quidem stylo suo regni istius Babylonici sordes turpissimas: Verùm de his sic plerunque timidè & quasi uacillantibus digitis scribunt, atque si Locrensibus conderent leges, aut Elephanto assem porrigerent: ut in prouerbijs dici solet.

68. Possẽ multa sanè testimonia profligatæ & detestandæ Monachalis libidinis adducere, nisi ab ijs commemorandis ipsa abhorreret oratio. Porro autem nec
ita

*Lib. 22. pa.
226.*

*Scriptorum
Pontificiorũ
natura et in-
genium.*

ita ualdè necesse est huius generis exempla recenteri quibus Papistarū libri, (ipsius *Papistæ præcones suorum scelerum.* Dei iustissimo iudicio ad probra sua enarranda monachos impellente,) sunt referatissimi: tacentibusq; nobis istorum turpitudines non loquuntur solùm, uerùm etiã proclamant. Immò uerò Pontificij scriptores, Sodomæorum peccata sua prædicationum mensurã in eo excefferunt, quòd mortuos Sanctos, in primisq; Mariam B. V. impudicissimis cogitatis factisq; suis, ac detestabili nequitiaë patrocinari non obscure prædicant. Legat cui erit ocium quiq; pauculas aliquot bonas horas perdere nõ grauabitur, sermones Discipuli de Tẽpore, ubi sermone 164. monachus quidã Cœnobij Secretarius salutata subinde Virgine Maria, cum eius licentia, (sic uerba sonant *Monachus cum licentiã Mariæ scõrãtans.* historiã obscœnissimẽ) ad scelus deliberatum perpetrandum nocte intempesta egredi solitus fuisse narratur. Legantur etiã huius argumenti miracula B. Virginis ab hoc ipso Discipulo collecta, itemq; uolumen quod Speculum exemplorum inscribitur. Sed nimirum recentiores Monachi ac sacerdotes castitatis in cœlibatu sunt sturdiosiores. Nam in alta pace, & ignauo ocio superioribus seculis permultos fuisse ui-

*Cautiores
q̄ castiores
ueteribus mo-
nachis noui
monachi.*

ta moribusq; dissolutos, saniores Papistæ ultrò fatentur. Nos uerò Papisticum Clerum qui hodie est, ex ipsorum regula cautiorem quidem esse, quàm priscum illud Monachorum uulgus fuerit, concedimus: castiorem autem esse audacter pernegamus.

*Parcitur nos
mini istius.
Scriptum est
enim: Nolite
tangere Chri-
stos meos.
Scilicet.*

*Indulgēs ma-
ter Rom. Ec-
clesiæ.*

Non longè abieris M. Pater. Considera tecum, quid hominis sit præter innumeros alios, articularius ille & unguentatus, qui nuper Agriam uagabundus lustrauit Episcopus. Tonstrinæ ipsè de tanto prælato palàm quotidie, quod uerissimum est, loquuntur: Eum dum his in terris stante adhuc Papatu sit uersatus, maximum fuisse Sodomitam: & posteaquam hinc istò, ubi nunc uiuit, migrauerit, cælum mutauisse, non uitam impuram in melius conuertisse: id quod eiusdem turpitudinis cōtinue abundè sit testatus. Quare nihil propius factum esse semel atq; iterum, (quemadmodum primarij uiri, qui in re præsentifuerunt grauisimi testes confirmant) quàm ut ex ipsius Papistici cōsiliij sentētia, carnifici infelicibus lignis ustulandus traderetur. Et sic se res habet. Esset enim haud dubiè traditus, & suo merito quidē, nisi (quæ matris uestræ Ecclesiæ M. pater erga impuros

puros liberos misericordia est, & indulgentia, satis ornatè diserteq; tua isthac oratione celebrata) per ipsos iudices noxæ esset exemptus: qui ipsi sibi, (ut credi par est) malè conscii erant, haud multùm illis ab similes, qui sigillatim è templo exhibant, posteaquam CHRISTI respòsum de muliere adultera, ab ijs, qui sine peccato forerent, lapidibus obruèda audiissent. Quid plura attinet dici? Satis notum est uetus illud ac uerissimum uerbum apud M. Varonem: Canis non est caninam.

Parœmia apud Varro- nem, Lib. 6. de Lingua Latina.

Habet tamen hic talis apud uos unà cū sui similibus, Reuerendissimi appellatio- nem. Sic enim Episcopos uestros compellare soletis: non sanè ineleganter Episcopalem dominationem ac uirtutè: hoc est, rem prorsus nullam, uerbo, quod in lingua Latina est nullū, declarantes, ut M. Tullius cuidam olim obijciebat.

Reuerendus, dior, dissi- mus, ex Papæ stica Gram- matica peti- ta compara- tionis formu- la.

Porro autem hic talis, Papæ authorita- tem princeps in Vngaria propugnat, (scilicet ut labra lactucis quadrent:) hic pios uerbi Diuini Ministros, quos a perra ui non potest, calamo & dentata charra, scriptis- que uirulentis insectatur. Edidit nuper Vn- garica lingua (nihil enim quicquam ut in- signiter est rudis, hætenus Latinè, quod

Cicero Phi- lippica Ora- tion. 13.

nos sciamus scripsit) huius propemodum argumenti libellum, in quo eadem rationes: quæ hîc M. pater ad oppugnandam uocationem nostram affert, repetuntur: ut hîc ne ab illo, an ille ab hoc ea habeat, decernere uix possis. Ea cum ego pro nostris hominibus raptim refutanda suscepissem, & negotium iam ad medium fermè processisset, tum denique in Acta Sabariensia incidi, ex quibus hanc Orationem quòd aliquid neruorum habere uidebatur, in præsentia mihi examinandam confutandamq; desumpsi. Quapropter supersedendum esse statui labore uernacula lingua cum illo concertandi: hæc eadem quæ tibi M. pater respondeo, tibi ille etiam responsa putet. Volo enim uos tâquam duos parietes sordidos de una eadèq; fidelia dealbare. Sed nimis uereor, ne Æthiopes sitis potius, ut suprâ quoq; memini, qui nec ipsi uos mutare pellem uestram, (ut est apud Prophetâ) nec ab alijs ullo pacto dealbari possitis. Verùm ad id unde discessit, nostra, nostra reuertatur oratio.

69. Fatemur itaq; stolide Dalmata nihil abs te esse ista in oratione uerius pronunciatum, quàm quòd negasti ab Ecclesia uestra **Q V E N Q V A M C O G I V T C A S T E**

VIVAT: sic tamen ut aliquid huic tuæ confessioni ingenuæ deesse uideatur. Nam cum ais Ecclesiam uestram non cogere suos, ut CASTE uiuant, dicis benè, sed non plenè, ut loquitur alicubi Augustinus: quãdo quidem uestra Ecclesia non solùm non cogit ad castè uiuendum quenquam, uerum etiam innumeros homines diabolica ficti cœlibatus lege, ad fœdè incestæque uiuendum, aut compellit aut certè inuitat: dum plus honoris defert concubinarijs & scortatoribus, quàm coniugatis. Quemadmodum capitalis ille Eccius in Enchiridio scribere ausus est in hæc uerba: Is, qui plures habuit concubinas, potest in Sacerdotem consecrari: qui uerò plures legitimas uxores, non potest: & addit rationem, quia uxoratus non potest accommodari ad re-præsentationem Sacramenti. O peruer-sitatem diabolicam, ô sceleratum uerti-ginis & fornicationis spiritum. Non exa-gito in præsentia illud quòd contra Augu-stinum pluribus concubinis implicatos consecrari in Sacerdotes posse garrit. Cùm ille de Clericatus impedimentis agens sic aliquando scripserit, si modò liber non est *ἄνδρα μὴ γαμῶ*: Maritum duarum post bap-tis-mum matronarum Clericum nõ esse ordi-

Suppletur.
quod deest
ingenuæ Ie-
suitarum cõ-
fessionis de
sua Ecclesia.
De doctrina
Christi. l. 4.

Ench. c. 19.
de Cœlib. p.

“ 129.

“

“

“

“

“

“

Lib. Definit.
Orthod. fid.

c. 35.

“

“

“

“

nandum. Neq; eum qui unam quidem, sed concubinam habuit non matronam. Tantum Augustinus. Sed illud minùs etiam in Eccio ferendum est, quòd concubinarios præ uxoratis honorandos esse statuit, ut sacerdotio etiam sint dignandi, à cuius dignitate coniugati arceantur.

Enchiridion At fortassis aliter sentiunt Iesuite, & *En-*
Eccianù pugio quidam chiridio illo Ecciano nihil utuntur. Immodò hoc Enchiridion: id est, hunc pugionè
Iesuitarum. (hac enim significatione istam uocem usut
Herod. li. 1. pat Herodotus) semper & ubique suis in

Iesuite cursi tæ cursitationibus assueri grauiorem sarcinam & instrumentum bibliothecarium secum trahere minùs sæpè possint ac soleât. Porro consentaneum est, (ut & hoc obiter

Impudentis- addamus (profano huic Eccij deliramento, illud, quod Canon quidam impudentiæ plenus habet, ab Huldericho Episcopo Augustano singularis innocentie & sanctitatis uiro in Epist. ad Nicolaum Papam citatus. Verba Canonis hæc sunt: Honestius est PLVRIBVS OCCVLTE implicari, quã

apertè

apertè in hominum conscientia & uultu cum una colligari. Vixit autem hic Huldreichus circiter annum CHRISTI nongentesimum, cuius Epistola graui oratione matrimonium Pastorum Ecclesiæ defendens, factum uerò & adscititium hypocritarum conuulsum acriter impugnans, in Bibliotheca Holandica inuenta: Basileæ autem Anno M. D. LV. excusa, & ab interitu uindicata publicè extat. Sed quid opus est ueterum testimonijs? Certè Gregorius à Valentia Hispanus, impudens Iesuita ac uirulentus nuper admodum scripsit totidem uerbis: Sacerdotem uxorem ducentem grauius peccare, quàm scortatam aut adulterantem. Esse enim non coniugium, sed sacrilegium id facinus sacerdotum: Nec ignorari à quocumque sacrilegium grauius esse peccatum quam scortatione aut adulterio. Hæc ille.

Vide Gesneri Bibliothecæ nouæ edit. pa. 307.

Anno 1581.
 " In Refut.
 " Apolog.
 " Herbradi
 " pag. 78.
 "

O' ferale & detestatum caput, Iesuitam Hispanum, cum fædo isto obscenoq; peruersissimæ opinionis monstro in solas terras deportandum. Responde si potes ô Valentianensis: Si negem matrimonium sacerdotum esse sacrilegium, ut uerissimè possum, quam tu afferes rationem ad sistendam sustinendamq; impiam istam opinionem tuam? Nullam aliam poteris, quàm

Cur contra- quòd contractu matrimonij sacerdotibus
elus matri- interdictum à uestra Ecclesia sit, cuius pro-
monij sacer- hibitioni quempiam ausu temerario (sic
dotalis sac- clausulæ loquuntur bullarum Papalium,)
crilegium. contraire, nihil sit aliud quàm sacrilegio se-
 ipsum obligare.

Adulteria et Iam uerò si matrimonij sacerdotalis &
scortationes adulterij differentia hîc consistit, aptissima
sacerdotum consecutione inferre possumus, quemad-
Pontificiorû modum matrimonium sacerdotum est sa-
non sacrile- crilegum facinus proptereà quia ab Ec-
gia, quare. clesia Romana prohibetur, sic sacerdotum
 adulteria scortationesque proptereà non
 esse sacrilegia: quia ab eadem Ecclesia ue-
 stra minimè prohibentur, & adulterando
 impunè atq; scortando Pontificij sacerdo-
 tes nullam uiolant Ecclesiæ legem. Si e-
 nim uiolarent aliquam, adulterij delictum
 & scortationis, idem nomen sacrilegij, cû
 sacrilego (ut uos uultis) matrimonij con-
 tracti facinore, sibi acquireret. Ecquis dubi-
 tare ampliùs possit, quin optimè Iesuitæ
 inter se, alij alijs tam bellè succincentes con-
 sentiant? Dicit M. pater Sabariensis ab
 Ecclesia sua neminem cogi ut castè uiuat.
 Dicit item Gregorius pater Valentienfis
 matrimonium sacerdotum ob uiolatas Ec-
 clesiæ leges sacrilegium esse: adulteriû au-
 tem

rem & scortationem non item. O' sapien-
 tiam Iesuiticam. Hic meritò sanè illa Augu-
 stini uox locum habere potest: Quis un-
 quam ita desipuit ut hoc scaperet? Amplius
 autem quærendum est, nunquidnam aliud
 ex hoc Pontificiorum insulsiſſimo parado-
 xo consequatur. Si nihil præterea, illud cer-
 tè unum in primis commemorabile: Quia
 Pontificij sacerdotes, dum scortantur & a-
 dultantur sacrilegio se non obstringant,
 hoc ipsum argumento esse quòd minimè
 sint à nobis pro templis Spiritus S. habendi.
 Alioqui si templa DEI essent, non pos-
 sent cõtaminandis per adulterium & scor-
 tationes corporibus suis sacrilegij scelus
 nõ suscipere, si quid Paulo Apostolo haud
 paulò meliori, quàm Pont. Rom. sit, aut ul-
 lus Iesuita, Theologo credimus.

August. cons-
 tralulianum
 lib. 6. c. 1.

Pontificij sa-
 cerdotes non
 possunt habe-
 ri templa
 Spiritus San-
 cti.

1. Cor. 3. v.
 16. 17.
 1. Cor. 6. v.
 18. 19.
 2. Cor. 6. v.
 16.

70. Ne longum sit, si tu una opera Roma-
 nam Ecclesiam patronam scortationis, at-
 que adeò matrem esse fatearis, hostem au-
 tem legitimi coniugij à DEO instituti (hoc
 enim, ut diximus, addendum necessariò
 est) palmam damus tuæ illi de uestra Ec-
 clesia sententiæ, qua hoc dicitur: nemi-
 nem ab illa ad castè uiuendum cogi & obli-
 gati. Ad uos certè Iesuitas Monachorum

Cassii Iesu's
 12.

sanctis-

sanctissimos quod attinet, castitatis lege non teneri societatem uestram satis restantur illa cœlibatus uestri portentosa dedecora, quæ Viennæ, Augustæ, Ingolstadij, alijsq; in locis iustum DEI iudicium in dies (ut nuncio rumor fertur, patefacit. Est sanè rumore nequaquam de nihilo, inter laborandum pro uestri Pontificis restauranda authoritate, si quando nõ rectè sub manus succedunt incepta, frustrationum tedia atque incommoda non satis liberali uos solatio demulcere consueuisse.

Habemus & nos in proximo recètes Iesuitarum colonias in Transsylvaniam à Romano Põtifice intrusas uerius quàm indutatas, quæ multum agendo hæctenus pro tyrannide Papali in integrum restituenda, nihil propemodum egerunt, & nec egregiũ quippiam, aut saltem à bona fama utcunq; cõprobatum capiti illi suo & Creatori nauare potuerunt: si unum tamen hoc excipias, quòd excitatis infano sumptu Collegijs, & mediocri cœtu discipulorum inter initia collecto quorundam filios Nobilium magna mercede nihil sapere docuerunt.

Transsylvanienses Iesuitæ.

70, 71.

71. Sed tandem ad obicem uoti cõmentitium atq; adedò alia, quibus Sacerdotum coniu-

coniugium ab isto oppugnatur, ueniendū est. Ait suo ipsius ore inhabilem ad Matrimonium fieri eum, qui ex libera animi uoluntate perpetuam castitatem, continentiamq; DEO pollicetur. Quo loco rursus non imperitè tantum, sed etiam spurcè immodesteq; Continentiæ & Castitatis uocabula, & res etiam illis significatas, Matrimonio nuptijsq; opponit. At nos identidem ipsi illud Paulinum reponamus: Matrimonium *τίμιον* esse & *ἀπίαστον* inter omnes. Et quæso quis est omnium, qui non facile animaduertat puerilè importuni huius blateronis leuitate, cum suprâ dixerit Ecclesiam suam catholicam nõ damnare nec prohibere nuptias? Qui potest quæso non damnare Matrimonij contractum, qui illū extra castitatis limites collocat, cum nihil inter hæc duo: Castum & incestum, purum, & impurum, tanquam medium interiectū esse possit? Perfricate itaq; frontem, si quā habetis, Iesuitæ, & alterutrum facite ex his duobus: aut Matrimonium benedictione diuina sancitum: quia castum non sit prohibete: Et sic quod bonum est dicite malum. Aut ne prohibete, quod ipsi sentitis impurum esse atq; incestum, in Ecclesia uestra: Et sic quod malum est, dicite bonum:

Obex Pontificius & cælibatus uotū.

79.

80.

Puerilis Iesuitæ inconstantia & leuitas.

78.

Optio Iesuitis proposita.

Esa. 5. ut ne parùm meritò. Væ illud apud Esaiam denunciatum capitibus uestris superuenire uideatur. Intereà uerò nobis non persuadebitis castitatem matrimonio esse opponendam, aut illam ab hoc semper, necessarioque seiungi oportere, cùm ne Ethnicos quidem de legitimis nuptiis tam abiectè ignominioseque sensisse unius Virgilij testimonio constet, qui sic inquit: Intereà pendent dulces circum oscula nati,

2. Georg. ad finem.

De Sancta Virgi. c. 20. CASTA PUDICITIAM seruat domus. Cui sententiæ fauet Augustinus, expressè nominans castitatem coniugalem & pudicas nuptias. Et Epiphanius congressui coniugali *συνόμινα* tribuit, hoc est, mundiciem & sanctitatem.

Epiph. To. 3. lib. 1. Hæresi 45.

Epist. 2. et 3.

Et quid de Fulgentio celeberrimo Afrorum Episcopo, nulliq; ueterum non confereudo Theologo attinet dicere? Quoties ille, quæso, pudicitiae coniugalis, duabus illis eloquentissimè scriptis, una ad Gallâ uiduam: altera ad Probam uirginem epistolis, mentionem facit? Execratur, (inquit quodam loco) adulterinos concubitus castitas coniugalis, & honestas uerecundiae tenax. Et mox: Vtrumq; donum DEI est: & coniugalis pudicitia, & continentia uidualis. Sed quid ueterum colligo testimonia?

nia? An non ipsæ Iesuitæ coguntur quod uerum est fateri uolunt, testimonium ferre de puritate coniugali. Legi possunt Petri Thyrei Moguntiensis thes-
 tes coniugalem castitatem inculpatâ pronunciantis ex illo Apostoli dicto: Si acce-
 peris uxorem non peccasti, & si nupserit uirgo, non peccauit.

*De Antichri
 sto c. 8. The-
 si 78.*

At enim respondebit hoc loco, coniu-
 gium Sacerdotum non eo nomine infame
 apud ipsos esse, quia per se sint immundæ
 nuptiæ, sed quia prohibitioni Ecclesiæ ab-
 ijs, qui semel in cœlibatus legem consen-
 serunt, non stetur. Respôdimus suprâ huic
 exceptioni, & etiamnum dicimus: si uerû
 est Pontificios non damnare ne in Sacer-
 dotibus quidem nuptias, sed contumaciâ
 duntaxat, & uouendi leuitatem, illud ne-
 cessariò consequi: debere ipsos Sacerdo-
 tibus coniugatis etiam Ecclesiæ lex illa,
 quam iactant, tam æqua esset, quàm est ini-
 quisima, non crimen fornicationis, in-
 cestus, sacrilegij, sed inobedientiæ dun-
 taxat & leuitatis impingere: cùm præfer-
 tim ipsorum etiam Canones inter Sacer-
 dotes uxorem ducentes & inter fornica-
 rios, non solùm ob peccati inæqualē mo-
 dum,

79.

*Can. Qui si-
 ne Dist. 26.
 Vide Cœcil.
 Neocasarië.
 Dist. 28. Ca.
 Presbyter.*

dum, uerùm etiam ob pœnæ irrogandæ
 mensuram diligenter satis distinguant: ex-
 67. pressè dicente glossa: Presbyter matrimo-
 67. nium contrahens ab officio deponitur, nõ
 67. à beneficio: & secundum hoc magis puni-
 67. tur sacerdos qui fornicatur quàm qui legi-
 67. timè contrahit, eò quòd facit (fornicans)
 67. contra sacrum ordinem & etiam contra le-
 67. gem, & ideò minùs peccat ducendo uxo-
 67. rem: quia hoc sibi licere credit. Hæc glossa.

67. At cùm in Sacerdotum matrimonio illa
 tam tetra scelera concurrere M. pater affir-
 mer, euidens est, fallacissimè Iesuitas ho-
 minibus imponere, dum aiunt coniuges
 Ecclesiæ ministros non ob coniugium, sed
 ob contumaciam, futilitatemq; uouendi
 ab ipsis reprehendi. Sed quale illud quæso
 Syntaxis Ie-
 suitica. est? Suo ore nemine cogente inhabilem se
 68. fecit. Quisnam? Sacerdotes. Utinam huic
 parti tuæ orationis uerborum tantùm in-
 esset solœcismus M. pater, non etiam rerũ
 ac sensuum fœda barbaries, & inscitia sa-
 crarum literarum clarum euidensq; testi-
 monium.

An uouere
 quis debuerit
 priùs quæren-
 dum, quàm
 de uoto sol-
 uendo agæ-
 tur.

Nos dicimus illud priùs esse quæren-
 dum, quàm de præstando perpetui cœliba-
 tus uoto agatur: An se suo ore inhabilẽ fa-
 cere uelle ad matrimonium contrahendũ
 quis-

quisquam debuerit, qui se charismate continentiae destitutum esse, atque adeo uri etiam sentiebat? Minimè uerò debuit. Obstabat enim mandatum non à larua Pontificiæ Ecclesiæ, sed ab Apostolo præscriptum. Si non continent, nuptias contrahant, melius enim est nubere, quàm uri. Tum illud CHRIST. 1. Corint. 7. QUI POTEST CAPERE, CAPIAT. Quod posterius per inuersionem redditum hoc modo: QUI NON POTEST CAPERE, NE CAPIAT, aut ne frustra capret: omnes illas inhabilitates, omnes obices M. pater, Pontificios, impetu quodam diuinæ ueritatis euertit, in nihilumque, quod nihil antè fuit, redigit. 72. 73.

72. Ad dictum uerò Psalmi: Vouete & reddite Domino DEO uestro: quid respondimus? Nihil ampliùs, nisi quod ipse M. pater fatali quadam incogitantia lapsus ita se subiunxit, sic inquit: Displicet DEO stulta & infidelis promissio. Quod dat, accipimus, & Goliathum istum corde & auribus incircumcisum suo sibi gladio ad hunc modum iugulamus. Psal. 75. Dictum Psa. de uotis reddendis explicatur in Ies. re. orque tur.

Si stulta & infidelis promissio DEO displicet, quod aut fatentur Iesuitæ, aut cum pudore negare non possunt: Promissio autem de perpetuo cœlibatu, ab ijs facta, qui

L non

non sint perpetuæ continentiaë capaces, & stulta est & infidelis: displicere eam D E O dubium non est, atq; idcirco rescindendâ esse. Antecedens uerum est, uerû igitur consequens. Cœlibatus promissionē à nō idoneis factam, stultam meritò uocari, ex eo probari potest, quod ne ciuilitèr quidem sapientis esse ducitur, si aliquid cuiquam recipias, quod præstare non sit in tua facultate cōstitutum. Quantò minùs cum D E O talibus promissis ludere sapientis est? Deinde nōne stultus meritò censendus est promissor, qui D E O id spondeat, quod ille non requirit? Aded autem non requirit, acceptumue habet D E V S cœlibatum perpetuum ab ijs, qui dono continentiaë carent, ut contrarium potiùs præcipiat, ut ex Apostolo & CHRISTI uerbis paulò antè ostendimus. Infidelem uerò esse eandem cœlibatus promissionem multò etiã faciliùs probamus. Quam enim fidei ueræ partem ei promissioni inesse putabimus, quæ posteaquam est facta, non præstatur, cum nec talis sit ut præstari ullo pacto possit.

*Obiectiones
Pōtificiaë de
præstâdis ijs
quæ temerè
uouentur.*

73. Duo tamen hîc sunt, quæ à Pontificijs afferuntur, minimè prætereunda. Primum aiunt Votarios illos suos, & religiosos, de facultate præstandi uota, per fidem certos esse,

esse, etiam si continentiae dono se carere sentiant, quandoquidem DEVS dona sua rectè petentibus non deneget. Respondemus sæpenumerò DEVM sua dona petentibus negare, cum illa non rectè (ut & uos sentire uidemini) hoc est, non secundum ipsius uoluntatem peruntur. Non petit autem continentiae donum iuxta DEI uoluntatem, qui temerario irretitus uoto, quasi è syngrapha cum illa Maiestate agens, postulat sibi id dari, quod sapienti consilio illius certis duntaxat personis concedi debet.

Possumus autem iure sanè & nostro instituto conuenienter hoc loco Iesuitas percontari: Ecquis nam ipsis reuelauerit hanc esse DEI uoluntatem, ut qui continere non possunt, uoto se obstringant, & à DEO continentie donum petant, & siue illud detur, siue non detur, nihilominus perpetuò cælibes uiuere perseuerent? Quorsum ergo nobis Pauli regulam Iesuitæ: Si non continent, contrahant matrimonium? Quare qui contra hanc DEI uoluntatem manifestaram in ipsius uerbo, spreto ac repudiato incontinentiae remedio à DEO istud donum efflagitabunt, haud immeritò non solum spe sua frustrabuntur, uerùm etiam ut

I.

Cœci. Tridēt. Sessiois 8. Can. 9. Responsio. Quid sit res et petere.

*Quæstio Ica
suis propo
sita de uotis.*

*Superstitiose
uotarij nihil
precibus suis
à Deo obtine
re possunt.*

166 APOLOGIA PRO ECCLE.
serui scelerati & impudentes obmutefce-
re, & ab oculis abscedere iuebuntur.

Summa est: non possunt acceptæ esse in
DEI conspectu uotatorum hypocritarum
preces, quòd fide careant, quæ uerbo DEI
niti solet. Non nititur autem uerbo DEI
istorum nec uorum, nec postulatum, nec e-
tiam fides, immò contra illud nititur, cum
DEI uerbum iubeat dono carentes matri-
monium amplecti, nò auté illo reiecto atq;
contempto ad cœlibatum & totius uitæ
continentiam, frustra aspirare. Vouete er-
go & reddite, inquit Psalmus: sed uouerit
debent reddenda, & quæ reddi possint,
non autem stultè ac infideliter promitten-
da sunt, quæ nec præstari possunt, nec à DEO
præcepta sunt, nec quòd DEO grata sint
& accepta, testimonia in sacris literis ha-
bent.

II.

77.
1. Tim. 5.
p. 11.
74. Deinde afferunt quosdam Scriptu-
ræ locos Iesuitæ, quibus damnantur, qui
aut fidem DEO datam fefellerunt, aut pro-
missa sua retractarunt. De uiduis agens in-
quit Apostolus: Iuniores uiduas reijce. Nà
posteaquã luxuriatæ fuerint in CHRISTO,
nubere uolunt, damnationem habentes,
quòd primam fidem irritam fecerunt. Vn-
de inferunt, morti æternæ & condemna-
tioni

tioni addici uiduas: quia uorū semel DEO
 præstitum uiolauerint, quo se ad uiduita-
 tem antè obstrinxerant. Huc etiam iste Her 75.
 maphroditus trahit quasi obtorto collo Pe-
 trum ex Actis, cap. 5. affirmantem Ananiã
 DEO mentitum dignum esse pœna etiam
 corporali. Non hîc agam de crassa ueteris
 Interpretis non sacrarum modò literarum,
 sed linguæ etiam Græcæ inscitia, qui ita il-
 lum locum Epistolę ad Timoth. uertit, ut à
 M patre citatur. Si cui & cupiditas est & o-
 cium in ipsa uerba inquirendi, is doctissi-
 ma nostrorum interpretum & præceptorū
 scripta consulere poterit. Ut ne semper ad
 unum Hieronymum (si modò is est uetus
 interpres) tanquam ad scopulum adhære-
 scamus, quem Pontificij unum & solum,
 quod ad Biblicam translationem attinet,
 uigere & ualere in Ecclesia contendunt o-
 portere, atque adedò adorandum etiam unã
 cum Maria esse, quam ille caput serpentis
 cõculcaturam, in primæ promissionis uer-
 sione, matrem Filio substituēs, hoc est, mu-
 lierem Semini Mulieris, erubescendo er-
 rore pronunciauit. Atque hunc errorem
 permirum sanè est maxima animorum ob-
 stinatione defendi à Iesuitis & Pontificijs,
 ut fatius esse ducant Academicam de con-

Responsio.

textu legédo dubitationem inducere, quã
 Mariam fraudare imaginaria ista & nun-
 quam illi expetita laude & gloriola serpen-
 tis debellati, atq; contriti, ut ex Doëgi Lu-
 sitani rabiosis pro Trident. Concilio scri-
 ptis, & aliorum apparet. Illud uideretur quæ-
 rendum, quænam illa sit prima fides, cu-
 jus abnegatio damnationem uidiuis illis
 Paulinis afferat. Votúmne? Minimè profe-
 ctò, cùm nulla uoti non solum mentio, sed
 ne tenuissima quidè suspicio in Pauli uer-
 bisprehendatur. Ostendant autem si
 possunt aduersarij, Fidei uocabulum in scri-
 pturis uoti significatione usurpatum. A-
 lioqui nihil hac ipsorù Paulini loci citatio-
 ne absurdius erit, nihil alienius. An enim
 uolunt omnes matronas Iesuitæ, fidem
 CHRISTI professas in uiolenta uiduitate
 seruanda tales facere, qualis illa ipsorum
 fuit Francisca Romana uotaria? De qua fanè
 nec audeo, nec salua uerecundia pos-
 sum etiam, quod Volaterranus annotauit,
 hîc adscribere: demirorq; historicum non
 ignobilem nequaquam esse ingenuo pu-
 dore prohibitum atque retentum, quomi-
 nùs rem dignam omnium ignorantia, ut
 sic cum Bernardo loquar, & perpetuo si-
 lentio quantum fieri possit comprimen-
 dam

*Doëgius An-
 dradius De-
 fens fidei Tri-
 dentinæ li. 4.
 Greg. Valët.
 Refut. Apol.
 Heb. cap. 5.
 pag. 120.
 Quæ uidiuæ
 primam fidẽ
 faciebant ir-
 ritam.*

*Lib. 22.
 pa. 232.
 Ad Cœlesti-
 num Episto.
 235.*

dam monumentis etiam literarum commendaret.

Nos uerò primam fidē ex analogia Scripturæ pro illa ipsa fiducia in DEO acquiescente per CHRISTVM, & de tota Christianismi professione, in Baptismo primū suscepta, & postea bonis etiam sanctisque operib. testata, interpretamur. Eadē phrasī Apocal. 2. extat, qui locus hunc sic luculenter dilucideque explicat, ut nihil omnino loci Iesuiticis fucis imposturisque relinquat.

Iubetur ibi Ioannes scribere ministro Ecclesiæ Ephesinæ: Habeo aduersum te quiddam, quòd charitatem tuam primam deseruisti. Memor ergo esto unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera facito. Vbi nemo non uidet eodem sensu primam charitatem & prima opera ab Ioanne, quo primam fidem à Paulo dici. Quemadmodum autem primam charitatem & prima opera reliquisse Ephesinus ille dicitur Angelus, sic de his uiduis iunioribus conqueritur Apostolus, quæ non solum prius CHRISTVM in Baptismo professę, uerum etiam postea ad officium pauperibus Ecclesiæ, peregrinis, afflictis, ægrotisq; ministrãdi, adhibite, nihilominus

procedente tempore nupturientes, & uoluptatum illecebra sensuque agitatae, quia nuptias suas intra cœtum Christianorum minùs honorificas fore ob leuitatis notam uerebantur, non dubitabant fidem CHRIS-

Lasciuire cōtra Christum quid.

Marius ut Cic. tradit lib. 7. Epi.

Lib. 6. de Trinit. Lib. contr. prophan. hær. nouit. Præfat. in Epist. ad Titum.

TI abijcere, ut uel Iudæis uel gentilibus nubere possent. Et hoc erat lasciuire cōtra CHRISTVM ut Paulus loquitur, non autem in CHRISTO, ut M. pater Apostoli uerba citauit, suos scilicet securus Romanenses, non Græcæ tantùm linguæ imperitros, uerumetiam Græcorum ipsorum cōtemptores, quorum inter maiores fuisse olim accepimus non neminem, qui Græcos sic amaret, ut ne ad uillam quidem suam Græca uia ire dignaretur. Habes expositionem loci Paulini, quã probat Athanasius, & Vincentius Lyrinensis, & ipse etiã Hieronymus.

75. Alterum uerò illum ex Actis locum de Anania DEO non hominibus mentito, quãnam rationis specie ad uotum cœlibatus confirmandum accommodes, equidẽ non intelligo. Agitur ibi de hypocrisi Ananiæ & Sapphirę, in deponendis ad Apostolorum pedes facultaribus pecunijsq; deprehensa. Mentiti illi DEO sunt, fatemur. Sed quid hoc ad cœlibatus & perpetuę cōtinentiæ

tinentiæ uotû? Verû tu cui solène est quid-
 uis ex quouis conari probare, sic quantum
 arbitrari possum, sentis. Si mētientes DEO, *An uoto cœ-*
 iter offerendum facultates & cōsecrandû, *libatus homi-*
 exitium sibi certissimum accersunt, quan- *nes Deo con-*
 tō minûs pro innocentibus habebuntur, *secrentur.*
 qui posteaquam semetipsos DEO, suscepto
 cœlibatus uoto semel consecrarunt, cōtra-
 cto matrimonio ad Satanam transfugiunt,
 flammis Tartareis æternûm mancipandi?
 Respondeo: Principium hic tu & quidem
 geminum petis. Nam in posteriore cōnexi
 huius hypothetici membro sumis tibi, quæ
 maximè sunt controuerfa.

Primum, consecrari hominem DEO per
 susceptum cœlibatus uotum. Item: Con-
 tracto matrimonio eum, qui uoti reus sit,
 ad Satanam, inferis mancipiandû transfu-
 gere. Horum utrumq; falsissimum esse di-
 cimus, existimamusq; rectissimè iudicatu-
 rum eum, qui duo hæc inuersione quadam
 inter se, ut uera esse possint, permutanda
 statuatur. Nam certè ad Satanam transit is,
 qui doctrinam ab illo profectam de prohi-
 bitione nuptiarum legitimarum, quæ ho-
 noratæ sunt & impollutæ inter omnes, sue-
 rit amplexus. Contrà uerò DEO se offert,
 & consecrat, quicumque scortationis uitam

dæ respectu, & aliarum causarum finalium, ad quas institutio matrimonij refertur, cōiugio à DEO benedicto, ipsius nomine inuocato copulari se patietur, & interim honestè, sobriè, & cum sanctificatione suum uas habens, excluso morbo gentilis concupiscentiæ ut Paulus, grauissimè monet, totum se sistet DEO hostiam uiuentem, ipsique acceptam per IESVM CHRISTVM.

1. *Theff.* 4.
v. 4.

En tibi M. pater, quid' nam sit aliquem DEO se offerre & consecrare. Tibi uerò si creditur coniugati post uotum non DEO consecrantur, uerùm Satanæ mancipantur. Audimus non piam nec Apostolicam, nec omninò in Ecclesia ferendam uocem, sed ingratarum ac detestabilem grunnitum ex ore, rictibusque Suitarum prodeuntem.

Opponamus autem huic porcorum gregi à Diabolis obsesso Cyprianum, qui Apostolico prorsus spiritu, Apostolicam Romanam Pontificis doctrinam, quam tanta rabie nouus iste Monachatus propugnandam
Li. 1. Ep. 11. suscipit, iam pridem refutauit. Sic enim a-
 ,, licubi scripsit: Quod si se ex fide CHRISTO
 ,, dicauerunt, pudicè & castè sine ulla fabula
 ,, perseuerent. Ita fortes & stabiles præmi-
 um

um uirginitatis expectent. Si autem perfe-
 uerare nolunt aut non possunt, melius est
 ut nubant, quàm ut in ignem suis delicijs
 cadant. Certè nullum fratribus aut sorori-
 bus scandalum faciant. Nec est, quod hîc
 clamitet miser Hofius, puerorum instar, *Hofiana Cyp-*
 qui aliquid in faba repererunt, priuatam *prianæ sentē*
 hanc esse unius Cypriani opinionē de nu- *tia elusio.*
 ptijs earū, quæ post uotum non possunt si
 uelint, nec etiā uolunt si possint cōtinere.
 Constat enim non à Cypriano solo, sed à
 Coëpiscopis pluribus, in quibus Cęcilius,
 Viçtor, Sedulius, Tertullus, nominantur,
 singulari diligentia & accurata delibera-
 tione adhibita eam epistolam ad Pompo-
 nium esse confectam: id quod ipsa testatur
 inscriptio, quam si inspexisset unquam sy-
 cophanta ille, nequam sanctissimum ui-
 rum & Martyrem nihil tale meritum pri-
 uatæ temeritatis tam malitiosè insimulaf-
 set. Possem adscribere uerba Hesyçhij, qui
 nec ipse aliter sentit. Et Chrysofostomi, qui
 ex earum cōiugio mulierum, quæ uidui-
 tatem professæ continere non potuerunt,
 multa bona prouenire censet. Hos Patres
 & plurimos alios sacrosancta illa uestra
 Oecumenica generalis Tridentina Sy-
 nodus, maximo supercilio, nimirum
 ut

*In 20 cap.**Leuit. in 2.**Timoth. 5. c.**In 20. cap.**Timot. 5. ca.**Impudens au**dacia Tridēa**tinorum.*

ut quidam fecit: Sæuo Neptuni freta tri-
denre sui, anathematis fulmine ferijt, cùm
statuit in hæc uerba: Si quis dixerit posse
omnes contrahere matrimonium, qui non
sentiunt se castitatis, etiamsi eam uouerint,
habere donum, anathema sit. Nos uerò ut
præfractam istam conciliabuli & Papalis sa-
rellitij audaciam rerūdamus, libentissimis
animis Panormitani, Gersonis que senten-
tiam admittemus, qui simplici Laico scri-
pturam producenti quàm toti simul con-
cilio: & excellenter in sacris literis erudito
cuiquam, authoritatem Catholicam profe-
renti, quàm generali Synodo, plus esse cre-
dendum scripserunt: ut hoc modo anathe-
ma illud à concilio in Cyprianum & simi-
les rectè sentientes uibratum, meritò in
capita Tridentinorum, ueluti repercus-
sione quadam saxæ ueritatis, recidere o-
porteat.

*An rescindē-
tes temeraria
uota repetāt
quod obtu-
lerint, Deo.*

76. Obijcis tamen nefariè reperti, quod
oblatum sit DEO. Apage istam mi Herma-
phrodite stoliditatem. Nō reperunt ij, qui
temeraria uota rescindunt, quod fuerit ob-
latum DEO, sed stultam tantùm & incon-
sultam promissionem per summam leui-
tatem ea de re factam, quæ offerri DEO nec
debet, nec potuit, corrigunt, intentionēq;
malum

malum alioqui exitum habituram in melius, pœnitentiæ & ueri ac spiritualis Dei cultus meditatione conuertunt. Qua de re quædam Veterum dicta edisce, qui haud paulò meliores fuerunt & uiri & Theologi, quàm aut tu aut tuus ille Episcopus cû tota Tridentini conciliabuli fœce in unam massam conflatus. Sic ergo Isidorus: In malis promissis rescinde fidem, & in turpi uoto muta decretum. Et: quod incautè uouisti ne facias, impia est promissio, quæ scelerè adimpletur. Elibertanus autem Canon: Definitio incauta laudabiliter soluenda est: neq; est ea res præuaricatio, sed remeritatis emendatio. Eadem super hoc Beadæ sententia est, ita dicentis: Si aliquid fortè nos incautius iurare contigerit, quod obseruatum in peiorem uergat exitum, liberè illud salubriori consilio mutandum nouerimus, ac magis, instante necessitate semel peierandum, quàm pro uitando periuurio in aliud crimen grandius diuertendum. Porro ut hoc unum non omittamus, hæc omnia dicta, ex Patribus recitata egregiè consentiunt cum illa Pontificij iuris Regula, quæ in decretis Bonifacij VIII, extat his uerbis: Nō est obligatorium contra bonos mores præstitum iuramentum.

In Synon. l. 2.

Vide Gratianū Cauf. 22. quæst. 4.

Homil. 44. citante Gratiano.

Li. 5. De Regulis iuris.

Reg. 59. ☉

Sed 70.

Sed fortassis excipies, non incauta esse nectemeraria, nec bonis moribus noxia uotatorum uestrorum promissa: nec obseruata in malum exitum uergere. Hic uerò ipsa rei ueritas per se lucet, in totius mudi oculis posita. Noti estis nobis, Monachi, plus satis, *ἔξωθεν* ut loquuntur Græci, *ἔσωθεν*: defessi sumus iā olim satietate audiēdi de uestris illis libidinum portentis claustralibus: ne tibi M. pater uidearis in ultima India ad hospites transmarinos de cleri uestri continentia uerba facere. Pontificius certè cœlibatus sic superioribus seculis orbem terrarum impleuit & inquinauit libidinibus abominandis, ut ex his foetor & diritas (uel ipsius Petrarchæ uestri testimonio) ad cœlos pertigerit in ipsius DEI cōspectum: nec est dubiū quin Sodomam etiam & Gomorrhā in eiusdem iudicio penitūs iustificarit.

*In Rhythmis
Italicis citante
Eusebio
Capt.*

1. Tim. 3. v.

3. Ibidem v.

12. 2. Tim.

1. v. 6.

81.

77. Nunc tandem aliquot Pauli locos de Episcopo, qui unius uxoris uir esse debeat, contra sceleratum cœlibatum Papisticum à nostris adduci solitos, quemadmodum explicet M. pater, uideamus. Oportet Episcopum unius uxoris esse uirum. Diaconi sint unius uxoris uiri. Constitue Presbyteros, si quis est unius uxoris uir. Vnde
rectif-

rectissimè colligitur ac infertur legem de
 cœlibatu ministrorum Ecclesiæ non esse
 Apostolicam, & propterea Presbyteros
 atque Pastores maritos esse posse. Respon-
 det autem paternitas Iesuitica, aliò hæc di-
 cta pertinere, minimeq; ex Pauli uerbis, id
 quod nos conficere studemus sequi: alio-
 qui absurdū esset inquit, hac ipsa uoce Pau-
 li primùm ipsum Paulum, deinde uerò Ti-
 motheum, Titum & Ioannem Euangelistã
 Episcopatu indignos pronuciari, qui u-
 xores non ducebant.

*Tergiuersa
 tio Iesuitica.*

Quis hic istum Sophistam uasfrè & impu-
 denter à scopo discedentem, & ineptè rã
 transilientem non apertè depre-
 hendat? Heus Iesuita, uigila quæso: reclu-
 de oculos, & uide tute ipse sanus ne hic sis
 an insanias. Non illud nunc agitur sint nec
 ne cœlibes & continentes Episcopatu di-
 gni, sed: an qui cœlibes esse nec uolunt
 nec possunt, à dignitate & honore Episco-
 paratus capessendo arceri debeant: quam
 legem Apostolicæ doctrinæ contrariam
 esse illis Apostoli dictis euidentissimè
 probatur. Ut autem maximè tibi Paulum
 cœlibem fuisse concedamus (quamuis
 Clemès, ut supra diximus, diuersum sensu
 rit) præterea cœlibes etiam Timotheum,

*Frustra Ies-
 uita Pauli-
 nis dictis ad
 absurdū nos
 adigere con-
 tantur.*

Titum,

Titum, Ioannem Euangelistam: tamen nihil abs te minus fit, misero Monacho, & ipsa maleuolentia ieiuno, quàm ut nos ad incommodum adigamur, qui nunquam sensimus omnes Episcopos ad unum maritos necessariò esse debere, aut sic oportere Episcopum unius uxoris esse uirum, ut qui cœlibem uitam còtinentiæ dono præditi agant, Episcopatu indigni sint reputandi.

Quin immò aptiores etiam & expeditiores ad Episcopatus obeunda munera, præsertim afflictis temporibus & calamitosus cum Apostolo agnoscimus eos, qui cœlibis uitæ institutum sequuntur, dum extra periculum uisionis: hoc est, extra iactum telorum diabolicorum, & eorù quidem ignitorum sint constituti. Qualium sanè hominum in ipsa CHRISTI Ecclesia perexiguus: in Pontificia autem nullus omninò est numerus. Quod cum ita sit, accedimus Ambrosij & Chrysofomi sententiæ, nec illam in controuersiam uocamus, quæ est: nihil hîc sancire Paulum de eo, quòd omnes Episcopi unius uxoris uiri esse debeant, sed modum tantùm præscribere, quales scilicet esse debeant, si pro conditione sua ad cœlibatum minimè idonei, in
matri-

matrimonio uiuant, liberosque suscipiant.

Tibi uerò febriculose & somnolente pater, si pensum tuum absoluere uolebas, nō id erat probandum, quod à nobis non negabatur: modum hīc tantum præscribi ab Apostolo, qualēsnam Sacerdotes si mariti sint & liberos habeant, esse conueniat: sed illud potiùs ostendendum: ex clarissimis illis & tertio repetitis Pauli uerbis non rectè colligi, probariq; Sacerdotibus licere esse coniugatis. Quod tu sanè ne uerbo quidem attingis: sed alias res agis, & tanquam mus in pice hæres, aut ut aliud simile tibi Monacho adaptemus, uersutæ illi & nequam bestię uulpeculæ persimilis es, quæ imminente uenatore cū se uideriā iam cauda apprehendendam, aliò atque alio eam interfugiendum identidem trajicere consueuit. Ut scitè admodum ueteres Peripatetici Sophistam *Αυδῆπαρον ἰσῶον*, hoc est, ut Latini (aliunde tamen petita translatione) reddiderunt, lubricum animal esse dixerint. Ad te tamen quod attinet M. pater, nequaquam sinemus paternitatem tuā isto loco Sophistica lubricitate illa tantum pollere, aliquo pacto elabi ut possis. Medius enim teneris, & iam iam ego crassi

M men-

*Proprium
w&th Sophistarum in
Iesuitis conspici-
tur.*

mendacij crimen fronti tuæ meretriciæ im-
pingam, cuius te reum esse, sani iudicij le-
ctorib. planissimè quasi exerto digito de-
mōstrabo. Dicis antequam perores, ut tua

83. *Palpabile & crassum le-
suisse menda-
cium.* uerba huc apponam: Ecclesia non excludit
maritos à Sacerdotio: sed præcipit, quales
ij (mariti Sacerdotes) esse debeant Supra
uerò ita dicebas: Ecclesia non cogit quen-
quam ut castè uiuat, sed si Sacerdotio fun-

80. gi uelit, cœlibem ut uitam ducat. An ergo
Pseudecclesia uestra non excludit à Sacer-
dotio maritos, si Sacerdotio fungentes co-
git cœlibem ut uitam ducant? O' menda-
cem obliuiosum. Quare monendus es mi-
hi M. pater, Episcopum tuum ut exores,
habeat aliquando Doctorum Medicinæ
Presburgensium & Viennensium, senatum
atq; cōcilium, qui tibi tanto Pontificiæ do-
ctrinæ patrono artificiosam memoriã con-
cinnent, (posse enim dicuntur,) ne dein-
ceps tam inartificiosus mentiendi author,
dum pro Papæ decretis propugnas, de im-
prouiso perinde atque nunc deprehensus,
merito tuo ridearis.

78. Sed quia tandem orationis uela con-
trahere te uelle ais, nec ego quidem Lecto-
rem tenebo diutiùs, si antequam finem fa-
cio, tria adhuc Scripturæ loca quibus hy-

poeri

poeticum & ementitum cœlibatum ue-
 strum defendit Oratio tua, paucis exami-
 nentur. Primus locus est in meditullio &
 quasi corde orationis de Abiatharis Sacer-
 dotis percunctatione super comitum Da-
 uidis puritate, præsertim à mulieribus, an-
 tequam sancti panes traderentur, instituta:
 qua tu obiectione, tanquã splendido quo-
 dam & illustri emblemate hanc lucubra-
 tiunculam exornare uoluisti. Historia ex-
 tar 1. Samuel. 21. Hinc uerò quid aliud M. pa-
 ter inferre possis, quã quòd omnes Pótifi-
 cij (tacitè tamen) farentur & asserunt: ma-
 trimonium impurum esse & immundum,
 non uideo. Si enim puritatem hic Sacer-
 dos requirit, quam nisi in cœlibatu, nusquã
 esse *αὐτοπόρως* isti Iesuite uolunt, sequitur ad
 istorum quidem normam, omnes coniu-
 ges & nuptijs copulatos impuros esse. Ar-
 que hoc loco rursus uerum esse compe-
 rietur quod suprã diximus, Papistas, om-
 nia omnium coniugia damnare, non tan-
 tùm Sacerdotum: nisi fortè statuatur quis, Da-
 uidem & pueros eius, comitesque omnes
 fuisse Sacerdotes, in quibus siue Abiathar
 siue Achimelech (utrumque enim ei Sacer-
 doti nomen tribuitur) puritatem à mulie-
 ribus, hoc est, ut Pótificia interpretatio tra-

Quaestio Ad
 biatharis.

65.

Desumpt
 hæc obiectio
 est à Iesuita,
 ex Can. Sciã
 tis. Dist. 7.

1. Sam. 21.

v. 1.

Mar. 2. v.

26.

dit, cœlibatum requirere debuerit. Sed hoc absurdissimum est, & dictu stultissimum.

Quare si Iesuitæ audiendi sunt, plebeiorum etiam & omnium ordinum in genere humano matrimonia uelut impura damanda erunt: quandoquidem si Abiathar puritatem: id est, cœlibatum in pueris, qui Sacerdotes non erant, requisit, consecrarium est, si mariti fuerint non cœlibes, comites Davidis, impuros fuisse: quæ opinio tàm Abiatharis (si ita sensit,) quàm Iesuitarum ita prorsus sentientium, Apostolico illi pronunciatu: Honorabile coniugium & torus impollutus inter omnes, è regione opponitur.

Sed uerba uidenda sunt Abiatharis, ne expositioni Pontificiæ exagitantæ, cuius absurditas per se est euidens, immoremur. Aut ergo curiosa fuit quæstio importuni Sacerdotis, quod doctissimi quidam sentiunt: aut si piè cordateq; locutus est Abiathar, quod perfacilè Iesuitis, (ne nos nostrorum authoritatibus pugnare distitent) concedimus: puritatem Papisticâ: hoc est, aut cœlibatum, aut ab usu coniugum abstinentiam requirere in illis Davidis comitibus non potuit. Quid ita? Primû, nusquam legerat in diuinis literis coniugiû esse impurum.

*Petr. Marty.
in 1. Sap. 12.
pag. 118.*

purum. Meminerat etiam, se coniugem esse, aut si non fuerit, plurimos alios extrai-
psum Sacerdotes in matrimonio uixisse,
qui non secus quàm Abiathar sacros panes
tractabant, & illis uescebantur. Quinam ex
go Sacerdotum puritas sacros panes uer-
santium & comedentium, eo ipso, quòd
mariti essent, non impediabatur? Dauidis
autem comitum puritas, nisi à mulieribus:
id est (interpretibus Iesuitis) ab uxoribus
abstinuissent constare non poterat. Quare
si in instituto permanebis M. pater, ut in-
terrogationem hanc de cœlibatu accipias,
nihil de Sacerdote isto, quod pium sit, aut
quod omninò cohæreat, sentire poteris.

Leuit. 15.

Nos autem dicimus, quod res est, alias
fuisse pollutionis ex muliebri contactu ra-
tiones in Veteri Testamento, quemadmo-
dum legalia illa interdicta satis omnibus
nota, ostendunt. Nec pluribus uerbis est o-
pus ad quæstionem istam Sacerdotalem:
An pueri mundi fuerint à mulieribus expli-
candam.

79. Porrò autem duos posteriores locos
ad uotiui cœlibatus confirmationem per-
tinentes in extrema oratione collocasti,
quibus agmen claudendi negotium dedis-
te uideris. Paulus ait: Cupio omnes esse,

ut ego sum. Ergo uult omnes esse cœlibes inquis. Respondeo aliud esse optare: aliud præcipere: aliud item cupere, aliud sperare. Et cur non subijciebas homo uersutissime quòd immediatè sequitur in Pauli cõ-textu? Sed unusquisque, inquit, proprium donum habet ex D E O, alius quidem sic, a-

82. lius uerò illo modo. Postremò ais Paulum uelle Episcopum esse continentem. Verù id est. Sed continentia non everti coniugium, & esse suam etiam matrimonio castitatem, suprà est ostensum. Itaq; hæc etiã dicta à confirmanda necessitate cœlibatus Episcoporum longissimè remota sunt.

84. *Ad perorationem Iesuiticam Resp.* 80. Hæc postquam exposuimus, permit-tendum tibi est, orationis ut uela contra-has, dum posthac caueas, ne in ueritatem diuinam eiusq; assertores plenis impuden-tiæ uelis (quod hac oratione fecisti) inue-hâre. Nunquã enim mihi crede, si deinceps uela facies, portum tenebis, sed antequam appellas, aut remigio fessus, labore nauigã-di frustra consumpto, infaniam tuã deplora-bis, aut tempestate iræ diuinæ ad scopu-lũ subitò allisus, naufragium fidei salutisq; facies. In extrema oratione exhortatur su-um A sinoclerum hic Iesuita ad prælucen-dum populo Christiano nõ doctrina solũ, sed

sed etiã moribus, & integra à uiciorum corruptelis conuersatione uitæ. Rectè id quidè honesta oratio est. Sed uereor sanè, ne nimis serò iste receptui canat, cum toto attente mundo, Pontificiorũ rã doctrina quã mores nõ ex DEI uerbo, sed ex humanis cõmētis, & friuolis traditionibus sint iam olim formati, & reformatio etiam eorundè quæ à Iesuitis ostentatur, nequaquam ad regulam sacrarum literarum, sed ad humana decreta & ceremonias quasdam, Iudaismum, ut suprã quoq; meminimus redolentes instituat. De doctrina nunc nihil dicã. Ceterum moralis institutio uestra M. pater, eodè zelo de ebrietate Sacerdotibus fugienda, quo de barba à superiore labro abscindenda, itemq; de uestibus Sacerdotalibus bis in anno ad minimum lauandis, & id genus alijs nugis præcipiens, omnem disciplinæ Ecclesiasticæ grauitatem quasi neruis incisus labefactare mihi quidem uideatur: quando quidem rituum istorum omnium nõ alius fermè est usus in uera sanctimonia & pietate, quàm qui canum esse solent in balneo, ut dicitur in prouerbis. Sed tamè ne quid de his obiter adductis exemplis indigneris bone Iesuita, poterunt sacrificuli uestri consentientib. etiã nobis, &

Exhortationes Pontificiorum ad suum Clerũ quales.

Ethice Iesuitica, in concilio Sabariensi promulgata. Vide conslit. Laurien. Can. 21. 26. 18.

ipforum institutum approbantibus, face-
re, ut non nutriant barbam: immò (ut hoc
auctarium superaddamus,) nec capillum

*Barba sacri-
ficulis cur nõ
nutrienda.* quidem unum. Barbam quidem nutrire nõ
debebunt ex interdicto uestro, ne illa CHRIS-
TI sanguinem, quem à se in Missa exorbe-
ri gloriantur, contaminent, quem multis
alijs modis contumelia afficiunt & profa-

*Cur depila-
tos esse eos-
dem conue-
niat.* nant. Capillum autem idcirco gerere non
debebunt, ne quis imperitus rerum suspi-
cetur in aliquo eorum, pilum unum aut
Christiani hominis, aut omninò boni uiri

*Vestes eorũ
nequiequam
lauantur.* superesse. Ad uestes uerò illorum eluen-
das, & emundandas quæ sub illis delites-
cunt sordes, multis fluminibus nostra qui-
dẽ sententia opus esset: lögè sanè pluribus,
quã quos Xerxis exercitus ille ingens, ut
in historijs legimus, quondam exsiccabat.

*Laur. Consti,
Can. 22.*

81. Antequam finem facio, rem adhuc u-
nam relatu non indignam ex ijsdem regu-
lis Iesuitarum moralibus, perpendamus.
Venationis usu & aucupiorum Clero suo
interdicunt Iesuitæ, quorum utrorumque
ad uoluptatem quæsita exercitatio San-
ctissimũ ipsum & Beatissimũ Pont. Rom.
assiduè occupatum habet: ut ex ipsis Papi-
sticorũ Scriptorũ historijs nouimus. Qua
de re ad summæ gloriæ apicem adscribere
non

non grauabimur, quæ à P. Iouio historico- *Li. 4. p. 196.*
 rum alioqui grauissimo in Vita Leonis X. “
 Pontificis, amœno quodam & delicato, (si “
 ita dici licet) styli genere sunt perscripta. “
 Sic ergo ille: VENATIONIBVS etiam & au- “ *Pontifex*
 cupijs nobilioribus adeò PERDITE stude- “ *Rom. mul*
 bat, ut spurcissimas sæpe tempestates, in- “ *tus in ue-*
 salubresq; uentos, & frequentia mansio- “ *nationib.*
 num ac itinerum incommoda obstinatè “
 contemneret: confusus ætati ac firmæ uale- “
 tudini, quam equitatione uarioque motu “
 corporis rueri se posse existimabat: præser- “
 tim si inambulationibus apertis uagare- “
 tur, ac animam innati caloris copia æstua- “
 tem & cœlo libero & multo spiritu recrea- “
 ret. Et mox: Manlianam uillam secun- “
 dum Tyberim, quinto ab Vrbe lapide, quã- “
 quam proximi stagni halitu & caliginosi “
 aëris intemperie propè toto anni tempo- “
 re infamem hyeme maximè frequenta- “
 bat. Ex ea enim, ueluti ex portu uenato- “
 rum classes in subiectos Salinarum cam- “
 pos ceruorum copia celebres educebant- “
 tur. In uenando autem sicuti præcepta ar- “
 tis ad normam exactioris disciplinæ pa- “
 tientissimè obseruare erat solitus, ita seue- “
 ritatem asperè admodum, uir alioqui le- “
 nissimus semper exercuit, in eos præsertim “

,, qui petulanti discursu, aut uocibus temerè
 ,, editis improuisa feris effugia præbuisſent:
 ,, ita ut claros sæpe uiros acerbisſimis con-
 ,, tumelijs oneraret. At ſi quando imperitia
 ,, uel fortuito errore hominũ, aut feris ſub-
 ,, tiliore aliquo inſperatæ fugæ compendio
 ,, ſeruatis, uel ijs denſo in nemore contuma-
 ,, ciũs latentibus infeliciter uenaretur, incre-
 ,, dibile eſt, quali uultus animi q̄; habitu do-
 ,, lorem iracundiam q̄; præferret. Propterea
 ,, amici familiares ea tẽporis momenta pro-
 ,, uocandæ liberalitati maximè aduerſa ſedu-
 ,, lõ deuitabant: quando aliàs ſecundum o-
 ,, pimam uenationem, ac præſertim uario ac
 ,, inſigni aliquo labore nobilem, maxima be-
 ,, neficia incredibili liberalitate collocaret.
 ,, Rurſus: **V**RBS ſtatim Viterbium ad aquas
 ,, calidas euolabat, ubi coturnicum perdi-
 ,, cum q̄; & Phafianorum aucupijs aliquan-
 ,, diu erat intentus: quod genus auium ac-
 ,, cipitribus ac aſturibus arte edoctis ſingu-
 ,, lari cum uoluptate ſectabatur. Tum au-
 ,, tem illud: **I**NDE per Tuſcum agrum ue-
 ,, nabundus modicis itineribus ad mare cir-
 ,, ca Grauiſcas & Centumcellas descende-
 ,, bat. Quo uix flexu apud Cornerum in
 ,, Tarquinienſi longè celeberrima ceruorum
 ,, aprorum q̄; uenatio parabatur, & ea qui-
 dem

dem in perampla planicie, ac maximè ad
 tendendas insidias opportuna, quæ artifi-
 cio nature humanis uoluptatibus arriden-
 tis perpetuis terrenis collibus cincta, in-
 gentis amphitheatri speciem ad ferarum
 exitium uenantibus præbet. Hæc & plu-
 ra eiusdem sententiæ, Iouius. Ex quibus
 rectè consideratis æstimatisque facillè qui-
 libet animaduertet, quæcunque in conuen-
 tibus Iesuitarum tanquam impia & à ser-
 uorum DEI humilitate aliena abhorren-
 tiaq; publica deliberatione prohibeantur,
 ex eorum genere esse, quæ maximè arri-
 dent, cordiq; sunt Pontificibus ipsis, à qui-
 bus eò quòd Pastores sint, & quidem uni-
 uersales, in uniuersum gregem exempla cu-
 iuscunq; generis manare, quæ citra pericu-
 li merum ad imitationem recipi à quibus-
 uis debeant, rectissimum est.

82. Quod si dicant, Pontificiæ Maiestati
 condonandum esse, quod minùs pos-
 sit concedi alijs inferioris Cleri ordini-
 bus: Respondemus, nugas esse meras:
 cum Apostolus prælatorum dignitatem
 non in aucupijs, non in uenationibus, a-
 lijsque id genus uoluptatibus & harum li-
 centia, uerùm in solitudine de Ecclesijs
 constituat. Sed condonetur Pontifici Ro-
 mano

Rom. 12,
 v. 6.

mano illa uenationis aucupiorumq; oblectatio. Condonetur etiam Episcopis Vngaricis, quos si in ordinem cogere (ut uelle uidentur) aggressi fuerint Iesuitæ, prouinciam, ut mea quidem fert opinio, capiendam. Non ignota est res nostratibus, Transsibiscanis præsertim, Episcopum titulo tenus Varadiensem, qui per paucis ab hinc hebdomadis Iazouij, non sine sceleratissimè actæ infamia post se relicta, decessit, hospitium cursori cuidam, seu ut nunc loquuntur postæ Pontificio ad hanc nouam societatem attinenti præbuisse. Qui quidem cursor cum non peramanter nec pro dignitate noui istius ordinis accipi se animaduerneret, (neque enim cumulabatur muneribus nec etiam cuiquam aulicorum erat in animo, si discedere uellet, scindere bono Iesuitæ penulam) dicere nonnulla liberius de dissoluta Episcoporum Vngaricorum uita ingressus fuit. Aiebat indignos esse, qui Episcopi uocarentur, nihil aliud agentes nisi helluantes, uenantes, aucupijs incumbentes, & quod caput est, scortilla diuersa quotidie clara luce ad se accersentes. Subiungebat (quàm uerè hic non excutio,) Prælatos Italicos qui sub oculis Sanctissimi uiuerent, aliter habere

habere uitæ suæ rationes institutas. Quæ
 uerba ad Episcopi aures cum peruenissent,
 sic illius animum percusserunt, ut nisi le-
 suta tempestiuè se isthinc amouisset, mili-
 tes aulæ eiusdè primarij, ipsius domini sui
 imperio, baculari pulsatione obiter præmis-
 sa, præcipitem fuerint eiekturi. Nemo itaq;
 qui beneuolus sit, suadere Iesuitis debet, ut
 Vngarici cleri & in primis Prælatorum a-
 nimos ad aliquem modestiæ pietatisque
 sensum retrahere studeant. Plus illos cubi-
 lia, culina, aues, piscatio *, pinguisq; feri-
 na, quàm aut regnum cœlorum, aut Ponti-
 ficis amplitudinis & maiestatis incolumi-
 tas, capiunt. Et cur obsecro non sint in istis
 Episcopis ac presbyteris tolerabilia quæ
 in Pontifice non solum non dantur crimi-
 ni, uerum etiam laudi ducuntur?

* aut pin-
 guisq; feri-
 nae.

Maiora quædam hic Scriptor quem pau-
 lò antè laudauimus Leoni cõdonanda esse
 censet: ex quibus illud est, quod Sodomix
 laborauerit infamia, cuius præclaræ excu-
 sationes ab hoc ipso afferuntur: Primùm,
 quòd alia sint Principis uitia, alia hominis.
 Deinde quòd seruidæ ætatis, & prosperæ
 ualerudinis æstus aliter sustineri infræna-
 ri que non potuerint. Ad hæc: quod Leo

Vita Leonis
 Li. 4. pa. 92.

Alius Sinc-
 cerus in Es-
 tum-pigr.

tumlibet impurus fuerit, ad famam tamen superiorum Pontificum collatus, castitatis continentiaëque laudem mereatur. Arrigite aures etiam atque etiam, nostri Iesuitæ: Ecquid ista auditis? Ecquid uestrorum uos Pontificum pudet? inter quos Leo X. Sodomita longè omnium castissimus tanti historici & Episcopi confessione iure optimo reputatur. Quòd si Rom. Pontificem libidinari & fœdissima quæq; perpetrare patientissimis animis fertis, ò præclari ἀρμολογῶν præfecti; moribus, quo iure quæso cæteris tum Episcopis uestris tum presbyteris, quòd feras uolucresq; consecentur, crimini dabitis?

*Venatores
ouium Christi
Pontificij.*

83. Illud est totius mundi iudicio intolerabile, quod lupi isti Pontificij perpetua uenatione occupantur non iam ferarum, sed CHRISTI ouium, quas miserè maectant & interficiunt, quarum sanguine annum iam sexagesimum igni ferroque crudeliter hausto sitim suam rabidam explere non possunt, quarum ne nomen quidem ac memoriam in terra uiuentium superesse summam omnium suorum & uotorum & conatum, iam pridem statuerunt. Nihil enim minùs ferre possunt, quàm si uideant pios ac simplices homi-

homines uni CHRISTO per fidem ad-
 dictos reiectis hominum doctrinis, mun-
 doque abnegato post exantlatos miseræ
 huius uitæ labores ad æternæ felicitatis
 portum aspirare: cum carnales ipsi inter-
 eà sint, & uoluptatibus terrenis inebriati:
 nec primitias Spiritus habeant, quibus i-
 psam Pontificem Romanum carere, at-
 que in eo uno minimè esse Petri successo-
 rem eximius quidam Iesuita nuper scri-
 psit. Quod ipsum an & uos sentiat de
 uestre Ecclesiæ capite, ò nostri Iesuitæ, cu-
 pimus quàm primùm resciscere. Hoc e-
 nim pacto Sanctissimus D. V. (non enim
 N.) Papa, Spiritu adoptionis quo omnes
 filij DEI donari solent destitutus, deterri-
 mus omnium mortalium CHRISTI NO-
 men profitentium, aut quoquomodo a-
 gnoscentium erit, (nedum caput Ecclesiæ,)
 atque ad eò ueri nominis & tituli SERVO-
 RVM SERVVS, uocari poterit, eo tamen
 sensu quo ista phrasis semel in sacris Bi-
 blijs usurpatur, Gen. 9. his uerbis: Maledi-
 ctus Chanaan, seruus seruorum erit fratri-
 bus suis.

*Fran. Tura-
 rianus, Con-
 tra Ant. Sa-
 deelpa. 175.
 176. Res-
 spons.*

84. Sed tantum sit de Venatione in Sy-
 nodo Sabariensi prohibita, & de alijs qui-
 busdam friuolis canonibus Iesuitarum auspi-
 cio

cio ibidem (quod nec benè uertat) promulgatis: quę an aliquid ad pietatem Christianam & sanctos ministrorum Ecclesiasticorum mores faciant & quatenus à Pontificijs ipsis, summis pariter ac infimis seruentur, non est obscurum. Solemus & nos, nō Iesuitarū exemplo (quāuis hos nostro tempore mundus iste inhpidus laudet ac admiretur, & eosdem M. p. clauem scientiæ habere gloriosius quàm uerius ueterum instar Pharisæorum affirmer) sed officij ratione admoniti, obtestari nostros sedulò etiā atq; etiam per Dominum IESVM CHRISTVM, & per illustrem iamq; propinquū, atq; adeò foribus imminentem aduentum eius, ut sint in specula semper, nec ullū dies noctesq; pro Ecclesia orandi finem faciāt, ut eam Dominus postremis hisce difficilissimis temporibus aduersus Pontificios furores potenter conseruet ac tueatur. Nec tantū orent, uerum etiam cœleste uerbū, quod in ipsorum ore posuit Dominus, fideliter annuncient, ac prædicationem huius autoritatemque, sanctę uitę & honestis morum exemplis confirmant ac stabiliant. Diligenter autem aduigilent, & cum animis suis quàm attentissimè obseruent artificia Satanę atq; Antichristi, quibus in
hac

Ioachimus
Camer. dicit
aduersus quē
dam clauib.
gloriantem:
esse κληδία
κακοθίστατα
quædam: ex
Aristophan:
nis Cercal. ce
lebr. Itemq;
ex 1. 1. c. Lu:
cæ clauē quā
dam ablatā
à Iudæis, ut
ne paterent
fores cælo:
rum. Tales
clauēs no:
stros Pharis:
seos Iesuitas
possidere nō
abnuimus.

hac postrema, & ad interitū uergente mundi ætate securos homines captare, atq; ipsos etiam (si fieri posset) Dei filios in fraudē exitiale inducere illi moliuntur. Expendat præterea secum uel in primis quod genus Monachorū & quale sit istud Iesuiticum: de quo ego meum, quàm potero breuissimè sensum exponam.

85. Duo sunt, quæ de Antichristi ruina & euerfione à Paulo prædicuntur. Vnū, Quòd conficiendus sit Spiritu oris Domini. Alterum, quòd illustri eius aduentu abolendus & quasi obliterandus. Cōfecit sanè Dei Filius Seruator noster custos ac index Ecclesiæ suæ, pergitiq; in dies conficere uerbo suo Antichristum: qui tamen durabit usque ad mundi finem. Quòd ut fieri possit, Iesuitæ exorti sunt non in postremis, qui sinu- tur iusto Dei iudicio ad tempus in Ecclesia grassari: imò quibus hæ datæ sunt partes, ut quatefactum & collabentem Antichristi dominatum, stylo suo & perplexis insidiosisq; disputationibus suffulciat, quòd perditus ille homo, ad Iesu Christi D. N. diem exterminandus eradicandusq;, atq; adeò in nihilum redigendus, reseruetur.

86. Interea nos lupos istos premere Dei

N uerbo

de Iesuitis

2. Thef. c. 2.

*Durabit Pō-
tificia Pseu-
declesia us-
que ad finem
seculi.*

Munsterus
 Lib. 6. Cos-
 mogr. pag.
 2087.

uerbo confectariq; non desistemus, bonaq;
 in spe erimus, Papalis imperij insigne il-
 lud, triplicem coronam apud inferos con-
 flatam, qualem ipse Satanus apud barba-
 ros illos Calecuthenses Indos ferre dici-
 tur, malleo diuinæ iusticiæ, ac ueritatis in-
 uictæ, propediem comminutum iri: atque
 etiam fore, ut euerso primatu Antichristia-
 no, Iesuitæ ipsi, qui illum tanta ui defen-
 dunt, pro insigni ea, quam spe sibi nunc de-
 stinant, gloria, insignem se ignominiam so-
 cietati suæ conciliatam, ac sempiternū de-
 decus reportasse intelligant. Nec sanè ne
 nunc quidem recentes isti Sophistæ con-
 tortis illis, quibus se iactant, argumentorū
 strophis ac disputationū, magnopere nos
 perterrent: Nec etiam causa ulla est, cur aut
 Papam Iesuitarum Creatorem nimis per-
 horrescamus, aut eius Palatium, unde bru-
 ta anathematum fulmina uibratur, aut de-
 nique Tarpeiam illam sedem atq; arcem,
 quæ ut Hieronymus ait ad Marcellam scri-
 bens, sæpiùs iam de cælo fulminata,
 satis ostenditur DEO di-

Li. 3. Epist.
 30.

splicere.

ZENION

IESVITIS EXHIBI-
TVM, ALIQVOT

EPIGRAMMATA

AB ALVMNIS SCHOLAE
VARADIENSIS CONSCRIBITA & edita, in gratiam Iesuitarum.*Quibus accedit institutio Monachi,
Carmen, cui titulus est inditus,*

IESVITA.

In titulum PATRIS, quo Iesuitae
superbiunt.VNT omnes PATRES nequissima
turba SVITAE,*Et tumet hac titulo perfida secta suo.*Est Marcus PATER, est Franciscus
ipse Ioannes,*Antoniusq; uiget fama decora PATRIS.*

Noimus & PATREM Volgangi nomine dictum

*Et Stephanum PATREM Gregoriumq; simul.*Deniq; non adeo quisquam est Iesuita minutus,
Sordibus aut plenus, quin PATER esse uelit.

Sed si omnes PATRES, est ne his Pater omnibus unus?

(Terra horum genitrix) at Pater est Satanus.

N 2 ille

198 APOLOGIA PRO ECCLESIA

Ille Pater fraudum Satanas fallaxq; ferusq;
Sanguinis ille avidus, corda superba gerens.
Is Pater hos PATRES imo subinisit ab Orco
Falleret ut mundum de meliore nota.
Hunc referunt PATREM fastu, uita, arte Suitæ,
Quare hos Tartarcos quis neget esse PATRES?

D. S. F.

In Marcum P.

MARCE quid insanis, quæ te dementia uexat?
Auden' te doctis æquiparare uiris?
Doctus es: at doctrina animas tua perdit & olim
In Stygias tecum præcipitabit aquas.

M. D.

In eundem.

DIC mihi Marce, Patris gaudes cur nomine tantum,
Cum tibi sit soboles non nisi clam, genita?

M. D.

In Suitas.

NOMEN ab immundo sue cur sumpsere SVITA?
Scilicet immundis sunt suis similes.
Porca luto gaudet turgens abdomine uentris,
Gaudet inhumanis quisq; Suita sonis.

Inscit

Inscit illa luto quosuis discrimine nullo:
Inquinat hæc doctos garrula secta uiros.

M. D.

In Chrisma & Rasuram Cle-
ri Romani.

CHRISMATE quòd careant, quod RASO uer-
tice nostri

Damnantur capitis Romule Papa tibi,
Papa tibi, atq; tuis impura mente cinædis
Grande nefas saluis misificare pilis.
Grande nefas sanctas non unctum accedere ad aras,

Hoc etenim pietas cardine uestra sita est.
O' stolidum rectæq; caput rationis inane,
Purgandum Anticyris non numerabilibus.

At tibi nos Missam & RASOS cum CHRISMATE
Linquimus, & Monachis Porcigenisq; tuis. (crines,

Iura iidem debes tu nostra relinquere nobis,
Vt liceat summi iussa sonare Dei.
Vtq; simul Domini liceat mysteria CHRISTI

IRRASIS populo tradere uerticibus.

D. S. F.

In Paulum Arenam, Iesuitastrum
Varadiensem.

EX Acheronteis protrusus nuper ARENIS
Condigni Paulus nomine omen habet.

N 2

Per

Per quem funiculos ex uida. nescit ARENA
 Papa, oibus Christi dum parat insidias.
 Hic ubi pellucens flauas deuoluit ARENAS,
 Chrysius & nitido permeat arua pede.
 Hic se ille ad *Libyæ* numerum confidit ARENÆ
 Posse Suitarum multiplicare genus,
 Atq; agrum Domini iactis conspergere ARENIS,
 Ne uireat sancto germine leta seges.
 Verum ut puluere a uento disflantur ARENÆ
 Et rapit has subitis turbidus imber aquis.
 Ut fera diluuias madidas euerrit ARENAS,
 Aliaq; littoreas subruit unda domos.
 Sic te diuina tempestas auferet ira,
 Dum struere in fragili littore tecla paras.
 Auferet illa simul te Paule tuosq; Suitas,
 Quos Stygis in lucem nigra lacuna dedit.
 Nam ruit aggesto surgens in puluere turris,
 Nec fundat stabiles puris ARENA domos.

D. S. F.

In Manlium Emeranum, Iesuitarum
 affeclam & Parasitum, *ωο-*

τηριοκλήπιω.

IVRE colis Manli turpes Emerane Suitas,
 Secta nimis quadrat moribus ista tuis.
 Sunt Monachi uaga turba tui, sic ipse uagaris
 Ambiguus, certa nec statione manes.
 Deuota in Mariam Monachi sunt pectora: sic tu
 Deuotos oculos ceu Monialis, habes.

Prodere

Prodere falsiloqui insontes didicere Suita,
 Artificem sic tu proditionis agis.
 Deniq; non monachis calicem interuertere Christi
 Religio est, populo quem dedit ille suo.
 Sic tu quæ curas conuasas pocula, & illis
 Visceras adhibes furtificasq; manus.
 Erro, Pontifici deuotus, proclitor & fur
 Poclorum, uastro uafrior Autolyco:
 Perge fouere tuos, perge exornare Suitas,
 Lætucas labris conuenienter habes.

D. S. F.

In eundem.

MANLIVS incedit, seruate ô poelaministri,
 Ne quid adornato transuolet ex abaco.
 Nam quibus his uasis piceatos applicat ungues,
 Migrare in loculos marsupiumq; solent.

D. S. F.

N 4 IN

APOLOGIA PRO ECCLĒ
 INSTITVTIO MONA-
 CHI, CARMEN, CUI
 titulus est inditus,

IESVITA.

Ingeniosus & studiosus bonarum li-
 terarum Adolescens ex Eribulo iene,
 Monachorum quondam olitore, con-
 silium uitæ ad pacem & securitatem,
 nec non ad iustam nominis glo-
 riam instituendæ, ex-
 quirat.

OC quoq; consiltis Eribule fidelibus ada-
 de, ADO.

Quo cumulare modo possim mihi comode
 da uitæ

Ex facili atq; æuum curis agitare solutis.

Nam neq; literulas Latias Graliasq; uigenti
 Perceptas animo, atq; artes Musasq; benignas
 Deserere intendo, quia me dulcedine ducunt
 Præcipua. Agrestis Corydon & Demea durus
 Tractant stimulos taurum, & sibi sarcula habent.
 Me iuuat ingenuas pectus coluisse per artes.
 Nec tamen interea, (haud benè sanis est ueluti mos,)
 Implicitus causis populi decidere lites
 Rixosas cupio: mihi nec ciuilia cordi
 Iura, nec arridet Templi plebeia cateruas

His,

His, qui conuenta clamant mercede docentq;
 Donarim cathedras Plebanis, qui simul urbes
 Oppidaq; intrarunt, iam libertate relicta
 Mancipio sese mox dedunt, atq; cathedris
 Affixi, in priuas peragunt suamunia luces.
 Quin etiam ductis permulsi uxoribus, horum,
 Nectuntur laqueis fatui, dum pondera sumunt
 Auersanda asinis, bellum & sociale capeffunt.
 Hostibus eueniant ingrata hæc praelia nostris:
 Moruus est, torquent cuius mala tædia uitam.

SEN.

Accipe, (quando quidem curas uitæq; labores
 Pauperiemq; simul misis ambagibus horres,)
 Copia qua uictus tibi sit ratione paranda,
 Sudores nimios citra, laterumq; tumultus.
 Principio uitæ modo commemorata, salua
 Cauis inferni canis, afflatuq; Chimæra.
 Publica res ualeat ualeant ciuilia iura,
 Plebanis malè sit, sua quos facundia sortes
 Coniicit in miseris, maneat sua pœna maritos.
 Tu genio capitiq; tuo benè consule solers,
 Ut quoties uitæ libet instrumenta beata
 Promere, sint præsto, nec te hæc quaesueris extra.
 Quod capiam (queris) uitæ genus? inteream si
 Non illud caput est: dicam: Monachalibus exple
 Delicijs fugientem animam. Si noueris uti
 Tam facili norma, sapiens mox omnia nôris,
 Omnia peruinces, experto crede magistro.
 Sed monitis opus est. Si tu Monachalia iusta
 Illa putas, quæ Clausirales per prisca tulerunt

N 5

Secula,

Secla, pudorificis exculi uestibus, atq;
 Chordis præcincti rigidis, procul auius erras.
 Quid mihi calopodas, quid nunc meditare cucullos?
 Ne tibi sit tanti Franciscus, ne tibi clara
 Præsul ab Hippona, sed nec sanctissimus ille
 Bernardus doctiue potens Hieronymus oris,
 Istorum ut ritus, leges aut tollere uestes
 Incidat in mentem. Valeant Cicestria tecta
 Carmeliq; domus, & cellæ Cluniacenses.
 Omnia quæ sano si quis sibi pectore constet,
 Non obolo ærato sibi comparet. Horrida uita est
 Nempe cuculligerum, quos tu si tramite recto
 Rem reputer, iam uix hominum dignabere censu.
 Brua uiris mens est, quos uasta oblectat eremus,
 Prærupti nemoris patientes uiuere dorso
 Quos iuuat, & penitus condi syluestribus antris,
 Qui clausi in tenebris rabiosa silentia rodunt,
 Pauperies quibus est ultronea, uita beata,
 Et numeris perfecta suis. Fuge credere quicquam
 Esse magis fatuum genere hoc, præuiq; cerebri.
 Contemplare etenim, quoties mendica caterua
 Saltibus è densis prorepens tendit ad urbes:
 Quam fæda illuuiet, quam frons adrasa pilorum
 Scabricia, & sordens olidæ putredine cappæ?
 At tamen hi tales saccis atq; utribus amplis
 Armati, uicos adeunt & ditia lustrant
 Prædia fallaces, uimetaq; lata peragrant.
 Atq; ita si quicquam Cereris Bachi ue recentis
 Corrasum est, secum reuehunt hyemiq; reponunt.

Sit tua dissimilis ratio, cautusq; putato
 Esse cuculligeris satius, Monachisq; minutis,
 Punibus, in cunctis queis sunt, ex arbore celsa
 Effractis pendere gulis, quam uiuere tales.
 At uero noua nunc emet sit secta per orbem
 Non modò quæ monachos claustrales, nec modò Patres
 Sacrificos superet: uerum Regesq; Ducēsq;
 Diuicis, fama, doctrinæ laudibus amplis.
 Casaribus, Regi, Ducibus clarisq; Dynastiis
 Principibusq; uiris CHRISTI de nomine dici
 CHRISTICOLAS satis est: hæc nomen sumpsit IESV
 Nominibus cunctis sublimius, optima secta,
 Secta modesta, pudens: tum relligiosa, fidelis.
 Hanc tu si sapiēs, rebus, generose, relictis
 Ingrediere: erit hic celestis uita, futura
 Principium. Socius quoniam famosus IESV
 Incedes, caput & summa inter nubila condēs.
 Nec tu conualles nec tu captabis eremos
 Claustrorum aut tenebras, aut auia lustra ferarum.
 Sed Regum atq; Ducum, bone, Sanctorumq; Papatum
 Usq; ferere oculis: atq; Oceanum pelagusq;
 Hircanum citius, gemini uel nominis Istrum
 Destituent unda, quam te tua gaudia. Sed nunc
 Da uacuas aures non te inuicunda docenti, &
 Semotum à curis animum. Postquam IESVITA
 Factus es, Imperio te auctum iam crede potenti,
 Quadrifidam & pulcher gestato uertice mitram
 Indicium quæ sit, Ventorum quatuor Orbis
 Sub tua iura redactorum. At ne negligē ROMAM.

Visere

206 APOLOGIA PRO ECCLB.

Visere Pontificem princeps tibi cura sit: VRBIS

Eximias celebra laudes, fer ad æthera famam.

ROMA caput mundi, Flos terræ, Sancta q; ROMA

ROMA salutanti donans cælestia regna.

Romipetez, *Sic non difficili multos ratione parabis*

Papisticum *Romipetas, eris & tota cantatus in VRBE.*

uocabulū, *Carus Pontifici, & sublimi mente repostus.*

Vide præf. *Quis tibi iam tandem tali contendere uecors*

Audeat, ô magni ter & amplius, in chæte serue

Pontificis? Nam tu solidissima fulmina gestas

Numinis Italici. Iouis ales es. At tibi cura

Esse uelim, ne forte loco marcescat in uno

Ille tue uirtutis honos, & uiuida fama.

Quo magis, (ut primùm Roma deuotus ab VRBE

Medalias tibi quæstisti,) per cuncta uagare

Regna, tuo quærens mox hospita tecta uicissim

Pontifici. Aude igitur nostra tellure relicta

Currere ad extremas mundi prædiuitis oras,

Occiduo sub Sole sitas, quæ nobilis auri

Muneribus factæ, per uasta profunda petuntur,

Remigio promptis iuuentæ nuper Iberis.

Quo simul accèssi, fului conquire metalli

Vim magnam, reditum properans. Verùm intereà te

Quid prohibet chartis doctum fallacibus uis?

Scribe igitur IESV socijs, quæcumq; putabis

A' nimium stultis credi tibi posse, disertis

Testibus haud opus est, credent longinqua propinqui.

Quare age non cuiquam fando exaudita per orbem

Simplicibus profer miracula, qualibus Indos

Officij admoneant cœlestia numina faciis.
 Sed neq; te uaga uita iuuet cursusq; uiaq;
 Ex toto laudo magis aulas celsaq; Regum
 Atria, que is iubeo te uiuere semper amicum.
 Sic melius calamo tristem solabere ROMAM
 Dum rabido scribes contraria quæq; Luthero,
 Scriptaq; Caluini lacerabis dente superbo.
 At quoties uarias in sectas didita turba
 Te trahet ad uiua certandum uoce, (fit istud
 Interdum, nulla est quoniam sincera uoluptas,
 Omnis commoditas sua fert incommoda secum:)
 Pontificem proprij lateris defende misellum
 Oppositu: Patres Graios pariterq; Latinos
 In testes adhibe, pro TRADITIONIBVS atq;
 CONCILIIS pugna. Cœlestis pagina uerbi
 Flexilis & fluxa est: & erit tibi uilior alga
 Si modò sis sanus. Si quis Decreta citabit
 Pontificum, si quis Canones intortaq; iura,
 (Aut illum, dedit haud meritum cui GRATIA nomen,)
 Historicòsue libros uasfer aduersarius instans,
 Vt proferre notas magni queat ANTICHRISTI:
 Prouida sit tibi mens, tales non tangere libros,
 Auersari etiam, & liquidò confessa negare
 Tuta uia est. Nugas, commentaq; uana uocato
 Prodidit immenso quæcunq; uolumine Papa.
 Postmodò nam poteris, si non te tempora iacent,
 Papienas libros antiquo reddere honori.
 Indultu id Papæ facies, VRB Ique fauebis,
 Nam nihil est iustum, si non sit idem uile ROMA.

Forstnan

208 APOLOGIA PRO ECCLES

Forsitan & ludis tu præficiere regendis:
 Hic quid opus factio? Plures conquire magister
 Discipulos, auri montes promitte, nec illos
 Blandicijis captare pius mendacibus, usquam
 Turpe puta: ampullas iace magnas & quate creber
 Pulpita, iunge minas præceptis atq; precatis:
 Crescentes tumidis infla sermonibus utres:
 Sic facili nisu Romano haud parua creabis
 Gaudia Pontifici: semor nam turba uirorum
 Decedet sensim, Libitina census acerba.
 Succedent pueri sera de gente nepotum,
 Et iuuenes pariter uestris obnoxia turba
 Nequitijs, monachos oneris qui parte leuabunt.
 Illud præcaueas, tu ne qua didactra requiras,
 Paganis ea sed ludi concede magistris.
 At quo fit grauis ære manus tibi, Regius illud
 Dependat fiscus: sopheriam quod uendere gratis
 Tu soleas, passim grata celebrabere fama.
 Attamen haud segnis tibi sit ditescere cura,
 Agrestes habeas moneo, fortesq; colonos:
 Horum opera assidue facias, quorum indiget usus,
 Et clauso inscribas auro: ME TANGERE NOLI.
 Quod si perditior quisquam pauperue colonus
 Præpinguem Veneris gustarit luce suillam,
 Siue adeo bubulam, Romana oracula contra,
 Mulctetur boue, frumento, uino, lare, nummis.
 Tum quoties plenis redijt uindemia labris,
 Exige sollicitus decumas, ne rustica pubes
 Auertat quicquam: Calcatas comprimere uuas

Ipse tuis manibus nunquam pigrêre, colonus
 Quas male pressârît, partem interuertere succi
 Quo posset meditans: oculis hominem decet uti,
 Arte bonus sua qui tractare negotia curet.
 Sed ne sublinem rapiat te gloria mundi
 Inspidas hominum uoces mala multa mouentùm
 Infractus tolera, si te dixêre SVITAM
 Consmile aut aliquid, statua patientius audi.
 Porro autem uxorem, ne cura domestica crescat,
 Iurgia ne quando ueniant litesq; molestæ,
 Præcipue caueas, & connubialia uincla
 Vitupera, haud stultè sapiens. Quid si male uexet
 Te furiosa Venus, præstò turba ampla luparum est,
 Vade citius Romam, aut alienos concute lectos,
 Extra si Romani desint collegia quinta.
 Iam si doctrinamq; tuam, moresq; probatos
 Pertæsus quisquam carpat, uel libera facta
 Externis audax eliminet, ocyus illum
 Exerce cruceibus non extra mœnia fixis.
 Cur etenim improbus is manicas & ferrea uincla,
 Vincla pedum, rauco strepitu quandoq; molestus
 Splendore afficeret? longo caue tempore uiuat.
 Sit locus interior tenebris & sordibus horrens,
 Quàm radijs Phœbi, Stygijs admotior umbris,
 Detrudi quò dignus erit: tu missus abibis
 Pontificis uenia, infernas ruet ille sub umbras,
 Nec minus idcirco uultus furiosus & acer
 Sit tibi Caluinos contra, sauosq; Lutheros.
 Nec uirides tabulis ceras, sed rubra sigilla

210 APOL. PRO ECCLES. REFORM.

Appendē, & nitidā uarians pulmenta culinae

Lauticijs multis differtus transige uitam.

Plura monendus eras: Olitorem dicere pauca

Par fuit, idcirco uerbum non amplius addam.

INSTITVTIONIS MO-
NACHI FINIS.

TRACTA.

TRACTATVLVS
DE
HYPOSTATICA
VNIONE DVARVM NATVRA-
RVM IN CHRISTO MEDIATO-
*re breuibus Questionibus com-
prehensus.*

AUCTORE
MATTHIA THORACONYMO,
1 5 8 6.

MATTH. 24. MARC. 13.

Tunc si quis uobis dixerit, Ecce h̄c Christus,
aut: Ecce illic, aut: Ecce in deserto est, aut: Ecce
in conclauibus: caute, ne egredimini, ne credi-
tote. Ecce pr̄dixi uobis omnia. Surgent enim
Pseudochristi & Pseudoprophetæ, & edent si-
gna magna & miracula, ita ut seducant (si fieri
possit) etiam electos.

AD LECTOREM.
*Quis uerus Christus: quis Pseudochristus, id ex hoc
Paruo cognosces, Lector amice, libro.*

○ SPE-

TRACTATUS
HYPOTATICA
NATON DVAVM NATURA
IN CHIMIA NATURA
principia

MATTHIA THORACONT
1786

MATHEMATICAE
Tunc dicitur quod in
in conductum
in conductum
in conductum
in conductum
in conductum

ANALYSIS
in conductum
in conductum

SPECTABILI ET MAGNIFICO DOMINO, DOMINO FRANCISCO Dobo de Ruzca, Comiti Comitatus Barsiensis, ac partium Regni Hungariæ Cisdanubianarum Supremo Capite-
neo, &c. Domino ac Patrono suo gratiosissimo,

GRATIAM ET PACEM A DEO PATRE PER CHRISTVM IESVM.

Seruator noster Christus Iesus, cum adhuc corporali sua presentia in terris versaretur, prædixit fore, ut postremis temporibus multi exoriantur Pseudoprophetae, qui miseris mortalibus, eò quòd simplicem Euangelij veritatem non receperunt, loco veri Christi, varios Pseudochristos obtrusuri sint. Idq; ita, & factum iam pridem esse, & fieri adhuc hodie, perspicuum & manifestum est. Etenim inde usq; à tempore Apostolorum, sincera Christi Ecclesia cum talibus Pseudoprophetis consiliari & luctari necesse habuit. Quippe viuo adhuc Iohanne Euangelista, erant iam qui negarent æ-

O 2 iernam

ternam Christi deitatem: erant etiam qui negarent veram ipsius carnem siue humanitatem. Nec ita longè post memoriam Apostolorum, eandem concordiam, mutatis duntaxat personis, Diabolus mille nequitiarum artifex egit. Veram namq; & eternam Deitatem Christi negavit Arius, Sabellius, Samosatenus: veram eiusdè carnem siue humanitatem negavit Marcion, Eutyches, Apollinaris. Hoc autem seculo qui & quales Pseudochristi à seductoribus Pseudoprophetais Mundo obtrudantur: ex his ipsis, quæ hoc Tractatulo continentur, legentibus cognoscere licebit. Atq; hæc quidè ego, sic postulante ratione muneris mei, non ita pridem auditoribus meis proposui & explicavi: Cùmq; eadem non indigna esse iudicaret, quæ cū pluribus communicarentur & latius propagarentur, euulganda esse, idq; sub auspicio inclyti nominis Magnificentia Tue, putavi: Cùm ut qualiscūq; testificatio mea erga Tuam Magnificentiam gratitudinis extaret: siquidem septimum iam annū liberali patrocinio & sustentatione Tue Magnificentiæ vtor: tum ut non obscure intelligant

telligant omnes, qui hac legent, Tuam Magnificentiam veram de vero Christo Seruatore nostro doctrinam libèter & ex animo amplecti: id quod vel ex eo praesens etas intelligit, et futura quoq; cognoscet, quòd Tua Magnificentia magno studio in eam curam incumbit, ut viros doctrina, virtute, fide ac pietate praestantes cum scholis tum Ecclesijs in ditione sua praefectos habeat: sicut etiam habet. Enimuerò hac demum res decus & splendorem nominis pariter ac generis magis ac magis Tuae Magnificentiae adaugebit. Et si enim pulchra & eximia laus est Tuae Magnificentiae: Non solum tot tantasq; curas ac sollicitudines dies noctesq; pro salute & tranquillitate afflictæ patriæ animo se perferre, sed etiam fortiter & victoriosè crebrò cum hoste barbaro sanguinem Christianum sitiente configere: tamè multo maior & nunc est, & apud piam posteritatem erit ex eo, quod Magnificentia Tua, pro virili sua parte, fidelem & sedulam dat operam, ut cum studio bonarum literarum sincera etiam & incorrupta Euangelij doctrina propagetur, ac conseruetur. Nempe,

quanto bona illa cœlestia, voce Euangelij patefacta, terrenis et caducis bonis præstât, tanto maiori laude digni sunt, qui ea ad normam volûtatis diuinæ in salutem mortalium & laudem nominis diuinitatè spargi ac conseruari procurant. Sed hac iam pridem notiora esse Tuæ Magnificentie arbitror, quàm ut me hoc tempore plura verba de iisdem facere necesse sit. Quare quod superest, toto pectore vota facio, ut æternus Dei Filius, Dominus & Seruator noster Christus Iesus, Tuæ Magnificentie cum suis omnibus, longa & optata vitæ spatia clementer largiri dignetur. Patachini, Mense Aprili, Anno Domini 1586.

Tuæ Magnificentie deditissimus Seruus

Matthias Thoraconymus.

TRA-

TRACTATUS

DE

HYPOSTATICA VNIO-
NE DVARVM NATVRARVM
in Christo Mediatore.*Quid nominatur unio?*

I.

Nio siue unio, Græcè *ἕνωσις* dicta, est duarum pluriūmve rerum coniunctio & copulatio. Eius variæ sunt species. Interdum enim materia cum forma:

interdum accidens cum subiecto: interdum partes cum partibus ad constituendum totum uniantur.

Differ'ne unitas ab unione?

II.

Maximè. Unitas enim, quam *ἑνότης* Græci uocant, aut principium numeri significat, licet ipsa numerus non sit: aut naturæ identitatem (ut ita loquamur) in ijs, quæ numero differunt. Verbi causa, Petri, Pauli, Iohannis, quia una omnium trium est natura siue essentia, nempe humanitas: unitas etiam siue identitas est naturæ ipsorum. In personis autem Trinitas consistit, eò quòd horum trium inter se distincte sint tres personæ, quarum singulæ unitatem personæ constituunt.

III. *Est'ne in Christo unitas & unio?*

Est fanè unitas quidem Personæ: quia unica duntaxat est persona Christus. Unio uerò seu unio naturarum: quia in Christo duæ distinctæ naturæ, diuina uidelicet & humana, unitæ & copulatæ sunt.

IIII. *Quid uocas naturam?*

Idem quod essentiam siue substantiam, & quod Græci οὐσία & φύσις dicunt. Hæc enim promiscuè tum Græci tum Latini Theologi pro eodem usurpant.

V. *Quid uerò ὑπόστασις?*

Idem quod Latini personam & substantiam Græci autem promiscuè ὑπόστασις, ὑπερσῆμα & πρόσωπον appellant.

VI. *Quid est persona?*

Est naturæ rationalis indiuidua substantia non sustentata in alio.

VII. *istâ intelligo: iam igitur quid sit hypostatica duarum in Christo naturarum unio, scire aueo.*

Hypostatica duarum in Christo naturarum unio, est humanæ naturæ ex substantia Virginis Mariæ sine peccato facta assumptio in unitatem personæ τὸ λόγος. Qua assumptione ὁ λόγος Dei Filius carnem assumptam

DVARVM NATVR. IN CHRISTO. 119
sumptam: id est, humanam naturam, suam
propriam fecit, ut loquitur Cyrillus.

Habet'ne ista unio aliud nomen?

VIII.

Haber. Nam Latini Theologi eam etiã
incarnationem appellant, sicuti Græcos,
præsertim Athanasium & Theodoretũ, qui
eam nunc *σάρκωσις*, nunc *ἰνσάρκωσις*: id est, in-
carnationem, siue carnis assumptionem:
nunc deniq; *ἰνανθρώπησις*: id est, humanitatis
assumptionē nuncupant. Vnde ipsum Chri-
stum *θεῖον ἄνθρωπον* & *θεῖον ἄνθρωπον*: id est, Deum ho-
minem, nominant.

Cur ita?

IX.

Quia æternus Dei Filius est uerus tum
Deus tum homo in unitate personæ.

Quando cœpit hæc unio siue in-
carnatio?

X.

A' primo statim conceptionis momēto.
Ac ipsa humanitas concepta quidem est o-
peratione sancti Spiritus præter usitatum
ordinem naturæ, ac supra omnem mentis
humanę captum: incrementa autem sua ha-
bit secundum usitatum naturæ ordinem,
tum in utero matris Virginis tũ extra hunc
in lucem edita.

Luc. 1. 35.

Luc. 2. 6.
42. 52.

Quod est fundamentum istius hypostati-
cæ unionis?

XI.

Fundamentũ unionis hypostaticę ipsum
O 5 Dei

Dei uerbum nobis proponit. Primùm cùm Christum uocat Immanuelem: id est, nobiscum Deum. Quam uocem Græci conati sunt exprimere, cùm Christum *θεῖον ἄνθρωπον* & *θεῖον ἀνθρώπον* appellarunt. Deinde locum Esaiæ clariùs exponit Iohannes Euangelista, cū docet τὸν λόγον, qui ab initio erat apud Deū, qui erat Deus, per quem omnia facta sunt, factum esse carnem: id est, hominem: Caro enim in sacris literis, phrasi Hebræa, sæpissimè naturam humanam significat. Deniq; tum Iohannes tum Esaias apertius intelliguntur ex declaratione Pauli Apostoli ad Heb. cap. 2. 14. 16, ubi dicit Filium Dei participè factū esse carnis & sanguinis, eūq; assumpsisse semen Abrahæ: id est, humanā naturā ex semine Abrahami. Atq; hac loquendi formula pleriq; ueterū mysteriū incarnationis Filij Dei declarabāt. Ex hac declaratione intelligi possūt etiā hæc loca Ioh. 2. 19. 21. 2. Cor. 5. 19. Phil. 2. 7. Col. 2. 9. 1. Tim. 3. 16.

XII.

Quid hinc ampliùs efficitur?

Hoc nimirum, quòd mysteriū hypostaticæ unionis commodissimè explicatur uerbo, assumendi. Vnde certò colligitur aliā esse naturā assumentem, aliā item assumptā: Ac proinde duas esse perfectas in una Christi persona naturas, deitatē uidelicet ac humani-

manitatem, personali unione incōfusè, in-
conuertibiliter, indiuulsè, inseparabiliter,
copulatas & unitas esse, ut loquitur Syno-

Anno Domi
ni 455.

XIII.

*Si perfectæ duæ in Christo naturæ sunt: nōne
etiam duæ personæ?*

Minimè gentiū. Nam etiam in homine
duæ sunt naturæ, altera corporea & corru-
ptibilis, altera incorporea & incorruptibi-
lis, anima uidelicet rationalis. Quæ tamen
non duas, sed unam tantū hypostasin con-
stituunt. Sic quoq; in Christo, licet duę sint
naturę: non propterea tamen duę personę,
nec duo Christi, nec duo Filij, alter Dei, al-
ter Marię: sed unus Christus, unus Filius à

Heb. 7. 3.

XIIII.

Qui sic istud?

Quoniam Christus post factam assum-
ptionem humanitatis, persona seu hypo-
stasis propriè uocatur & est, non respectu
humanæ naturæ, quæ in deitate τοῦ λόγου su-
stentatur, sed diuinæ tantū, quanquā ab
humana minimè separatæ.

Quæ uerò huius rei causa est?

XV.

Quia humana Christi natura nunquā ex-
titit, nisi in deitate τοῦ λόγου, à qua etiamnum
sustentatur & in eternū sustērabitur. Quod
si unquam humana illa natura à Christo
assum-

assumpta, prius ut persona extitisset, quàm à λόγῳ assumeretur: iam sanè duarum personarum facta fuisset unio: ac proinde Christus ex duabus personis constaret. Qui error fuit Nestorij, refutatus & damnatus in

A.D. 431. Synodo Ephesina prima.

XVI. Si una est tantum persona Christi: uidetur facta esse confusio tum naturarum tum proprietatum.

Id uerò minimè consequitur. Nam & in cuiusuis hominis unica persona duæ sunt naturæ corruptibilis & incorruptibilis, quæ tamen & essentia & proprietatibus distinguuntur. Nam altera est spiritualis, altera corporea. Spiritualis proprium est ratiocinari, intelligere, discere, docere, disputare, numerare, &c. Corporeæ proprium est ire, stare, sedere, iacere dormire, &c. Sic quoq; Christus est una tantum persona in duabus naturis, ut propterea, nec naturæ ipsæ, nec naturarum proprietates uel aboleræ uel sic confuse sint, ut ex his tertiū quidam, nempe una Christi essentia & subsistentia, cessante naturarum discrimine, resultet. Qui error fuit Eutychetis Monothetarum, Suenkfeldij, & hodie est Ubiquistarum.

Declarat

Declara planius quid uelis?

XVII.

Hoc dico. Sicut per unionem hypostaticam neq; deitas in humanitatem, neq; humanitas in deitatem conuersa est: ita unius naturæ proprietates essentielles in alteram naturam nulla ratione demigrarunt. Idcirco sola natura *τὸ ἀλόγος* est æterna, infinita, in-circumscripta, immortalis, omnipotens, om-niscia, creatrix omnium rerum. Humana autem natura certo tempore cœpit, & est creatura, non rerum omnium creatrix, est finita & circumscripta, non est omnipotēs, & mortalis fuit, quanquam iam non sit, ne-que nata est omniscia: quia creuit sapien-tia, & ignorat diem extremi iudicij, Luc. 2. 52. Marc. 13. 32.

*Cum indissolubilis sit ista unio: nõne uti ipsa
deitas, sic quoq; humanitas Christi est in-
finita ac proinde ubiq;?*

XVIII.

Nequaquam. Infinitas enim perinde uti æternitas, ita est solius deitatis propria, ut in creaturam nulla ratione cadere possit: alioqui Deus esset mutabilis. Proinde cum humana in Christo natura sit creatura: fini-tam hanc & circumscriptam esse tum tem-pore tum loco necesse est. Et de tempore quidẽ non dubitantur. Numeratur enim iã
à partu

à partu Virginis anni 1586. Sed an loco eti-
 am finita & circumscripta sit humanitas
 Christi uehementer disputatur. Circūscri-
 ptum autem & finitum, etiā loci respectu,
 esse Christum, qua homo est, sacra Scriptu-
 ra locupletissimè testatur, siue statū humili-
 ationis, siue glorificationis cōsideremus.
 In statu humiliationis, cū in præsepi iacuit,
 non erat certè tunc alibi. Et Magi eū non Ie-
 rosolymis, sed in Bethlehem tantū inuenie-
 runt. Et cū in Ægypto fuit, in Iudæa nusquā
 repertus est. Et duodecim annos natus puer
 existens, cū in tēplo disputaret, alibi, licet
 quæsitus, nusquā reperiri potuit. Deniq; cū
 in cruce penderet, cū in sepulchro iaceret,
 alibi certè tunc corpore præsertim suo, de
 quo potissimū disputatur, nusquā fuit. Sic
 quoq; in statu glorificationis, cū egressus
 esset sepulchro, in eo postea, licet quæsitus,
 repertus tamen nō est. Et Angeli dicūt: Ec-
 ce locus ubi posuerunt eum. Surrexit, non
 est hīc. Dehinc diuersis tū locis tum tempo-
 ribus cōspiciendū se exhibuit. Primū qui-
 dē eo quo resurrexit die, Marię Magdalenę
 manē uisus est in horto. Deinde post meri-
 diē duobus euntib. in Emaus. Tertiō uespe-
 ri undecim discipulis suis Ierosolymæ. Et
 post octo dies ibidē eisdē. Tandē ad mare
 Tybe-

Tyberiadis discipulis piscantibus. Præter- 1. Cor. 15.
 ea amplius quàm quingentis fratrib. Deni. 6.
 que die 40. uisus est multis, quos ipse edu- 1. Cor. 13.
 xit Ierosolymis in montem Oliueti, ex cu- 6.
 ius uertice sublarus est in nubem, ex nube
 ferebatur in Cœlū, imò penetrauit omnes *Act. 1.*
 Cœlos, atque ibi ubi ubi uult liberrimè in *Hebr. 4. 14.*
 gloria & maiestate ineffabili manet usq; ad *Eph. 4. 10.*
 tempora restitutionis omnium: id est, usq; *Act. 3. 21.*
 ad extremū diem ultimi illius iudicij: idq; *Heb. 8. 4.*
 ad eò ut si nūc in terris esset, ne Sacerdos q-
 dem esset. Christus igiē humanitate sua &
 corpore suo finitus ac circūscriptus est, ad-
 eò ut nunc nō nisi supra omnes Cœlos sit,
 quantūuis interim maiestate deitatis suæ,
 in Cœlo & in terra nusquam nō sit: siquidē
 deitas infinita & incircumscripta est.

Nōne diuellitur ista unio: si Christus humani- *XIX.*
 tate sua ubiq; non sit?

Nequaquam. Finitum enim infinito su-
 stentatum diuelli ab eo neutiquam potest.
 Arqui humana natura finita est, quæ ab in-
 finita *τὸν λόγον* deitate sustentata, tātō minus
 ab ea diuelli & distrahi potest, quanto ar-
 ctior facta est hypostatica unio.

Nōne saltem multus simul in locis corpus *XX.*
 Christi esse potest?

Nō potest. Primū quia unū cōrpus nu-
 mero,

mero, quale & Christi est, actu ipso in multis simul locis esse est impossibile. Deinde quia simul actu ipso in pluribus locis esse est tantum naturæ infinitæ, qualis certè humana Christi natura non est. Deniq; quia sacra Scriptura nusquã docet, corpus Christi uel nunc esse, uel unquam fuisse simul in multis locis, sed enim contrarium docet, uti suprà ostensum est.

XXI. Atqui Christus est omnipotens: nõne igitur potest corpore suo multis simul in locis esse?

Ad huiusmodi quæstionẽ respõdet Tertullianus aduersus Praxeam scribens his uerbis: Planè quidem Deo nihil difficile. Sed si tam abruptè in præsumptionibus nostris hac sententia utamur, quiduis de Deo confingere poterimus quasi fecerit: quia facere potuerit. Hæc ille. Nempe igitur non tantùm quid Christus possit, sed multò magis quid uelit nobis considerandum est. Quid autem uelit nos de corpore suo sentire, id nobis uerbo suo patefecit. At uerbũ ipsius nusquam docet, ipsum corpore suo multis simul in locis uel nunc esse, uel unquam fuisse. Tantum ergo sapiamus quantum norma uerbi diuini permittitur.

Nõne

Nónne uerbum Dei est, Panem Eucharistiæ esse corpus Christi: is uerò panis in multis locis est, ergo & corpus Christi? XXII.

Cōcedo, panem Eucharisticum esse corpus Christi, sed sacramentali & impropria locutione, quatenus nimirū panis est signū & sigillū corporis Christi pro nobis traditi in remissionem peccatorum. Atq; ita panis est corpus Christi sacramentale. Quippe panem hunc Christus non locum, sed sacramentum & mysterium sui corporis constituit. Et uide quā incepta sit hæc collectio. Panis est sacramentale corpus Christi. Ergo natiuū corpus Christi est in pane, ac proinde multis simul in locis. Quasi uerò Christus in prima Cœna docere uoluisset suos fideles, Corpus suum deinceps in pane Eucharistico locum esse habiturum.

Potes'ne testimonijs etiam piæ antiquitatis probare, Distinctas esse tum naturas tum earum proprietates in Christo? XXIII.

Perquam sanè facilè. Audi igitur breuiter, quid hac de re Patres Orthodoxi scriptum reliquerint.

Ignatius discipulus Iohánis Euangelistæ in Epistola ad Polycarpū. Expecta Christū Filiū Dei in tempore, qui omni tēpore caret: palpabilè, omnemq; cōtactum refugiē-

228 DE HYPOSTATICA VNIONE
tem, utpote incorporeum, propter nos
uerò in corpore tangibilè & palpabilè: om-
nibus passionib. carentè, propter nos uerò
passionib. obnoxium factū ut hominem,
quas omnib. modis propter nos tolerauit.

Tertullianus in libro de S. Trinitate: Si
homo tantūmodo Christus, quomodo ad-
est ubiq; inuocatus? cū hęc hominis natura
non sit, sed Dei, ut omni loco adesse possit.

Gregorius Nazianzenus in Epistola ad
Cledonium 1. Neq; enim hominē à deitate
separamus, sed unum eundēq; profitemur,
prius quidē nō hominē, sed Deum & Filiū
unigenitum, & seculis omnib. antiquiorē,
à corpore rebusq; corporeis purū ac libe-
rum. Postremò autē etiam hominē salutis
nostrę causa assumptū, carne passibilē, dei-
tate impassibilē, corpore circumscriptum,
Spiritu incircumscriptū terrenū eundē &
cœlestē, spectabilē & intelligibilē, loco cō-
prehensibilē & incōprehensibilē, ut p eun-
dē hominē totū simul ac Deū, totus homo
in peccatū lapsus resingat atq; instauretur.

Ieronimus in expositione fidei ad Dama-
zum: Illorū blasphemiam execramur qui nō
uero sensu asserere conātur, à tēpore susceptę
carnis omnia quę erāt deitatis, in hominē
demigrasse: & rursus quę erant humanita-
tis

tis in Deum esse transfusa. Vt quod nulla unquam hæresis dicere ausa est, uideatur hac confusione utraq; ex inanita substantia diuinitatis scilicet & humanitatis.

Athanafius in Symbolo: & qualis Patri secundū deitatē minor Patre, secundū humanitatē. Qui licet Deus sit & homo, non duo tamē, sed unus est Christus. Vnus autē nō conuersione deitatis in carnē, sed assumptione humanitatis in Deū. Vnus omnino non cōfusione substātię, sed unitate psonę.

Idē in disputatione cōtra Arium: Eius est ire & uenire qui aliquibus locorū terminis circūscribitur, & eum in quo erat deserens locū, ad eū in quo nō erat, ueniebat. Cæterum Verbi deitas uniuersa implens, nullis locorum terminis separatur, sicuti nihil est und discēdat: ita nihil est quò ueniat.

Gregorius Nyssenus: Quis hoc dicit, quod circumscriptioe carnis, quasi quodā uase & receptaculo natura infinita contineatur.

Seuerianus: Christus erat Cœlestis & terrenus, uisibilis & inuisibilis: Cœlestis secundum deitatis naturā: uisibilis secundum carnem: terrenus secundum humanitatis naturam: inuisibilis secundum Spiritum. In loco uersans secundum corpus, extra locum positus secundum Verbum.

Augustinus contra Iudæos lib. 13. cap. 17. Dei Filium secundum substantiam diuinitatis suæ, inuisibilem, incorporeū, immortalem & incircumscriptū nos credere & cōfiteri oportet. Iuxta humanitatem uerò, uisibilem, corporeū, localem atque omnia membra humana ueraciter habentem, credere conuenit & confiteri.

Idem Epist. 57. ad Dardanum: Christus secundum formam humanam, non est purandus ubiq; diffusus. Cauendum est enim ne ita diuinitatē astruamus hominis ut ueritatem corporis auferamus. Non est autem consequens ut quod in Deo est, ita sit ubiq;, ut Deus.

Theodoretus in 2. Dialogo: Vnum Filiū Dei agnosco & adoro Dominum nostrum Iesum Christum. Deitatis uerò & humanitatis differentiam esse didici. Duas in ipso naturas considerare & utriq; conuenientia tribuere oportet.

Vigilius libr. 4. Vnus Dei Filius idemq; hominis factus Filius, circumscribitur loco per naturam carnis suæ, & loco non capitur per naturam deitatis suæ. Hæc est fides catholica, quam Apostoli tradiderunt, Martyres robotarunt, & fideles nunc usq; custodiunt.

Si humanitas Christi non est exaequata deitati:

Christus non uidetur esse superior sanctis Angelis & electis Dei?

Istud uerò neuiquam consequitur. Duo enim sunt Christi ornāmēta, quæ ipsum, etiam qua homo est, longè supra omnes Angelos & electos Dei collocant. Primum enim humana in Christo natura propter ineffabilem copulationem, qua hypostaticè unita est: deinde propter admirandam exaltationem longè supra omnes creaturas ad ineffabilem gloriam & dignitatē euecta est, ut uidere licet Heb. 1. 5. 13. Apoc. 5. 12. 13. Hæc tamen ineffabilis gloria, neque ipsam essentiam humanitatis, neque proprietates ipsius essentialia aboleuit. Proinde in fœdo errore sunt, qui uel propter unionem, uel propter exaltationem illam docent, corpus Christi perinde ut deitatem ipsius, ubiq; esse, uel saltem multis simul in locis. Etenim si corpus Christi est ubiq;, est etiam infinitum: & si est infinitum, est ipsa deitas: quod si est deitas iam certè non est corpus. Si autem multis simul in locis est, fieri non potest, quin tot simul sint corpora quot sunt loca. Quod totum tale est, ut absurdius eo nihil esse possit.

XXV.

Statuis ergo tu aliud atq; aliud
in Christo?

Certè utiq;. Et si enim una tantùm est persona Christi ex duabus naturis constans post unionem: tamen quia & naturæ ipsæ & harum proprietates saluæ permanent & incõfusæ, rectè dicitur & creditur, aliud esse deitatem, & aliud humanitatē. Sic enim diuersissimas duas naturas discerni ac distinguere necesse est: cùm impossibile sit, ut uel deitas in humanitatem, uel humanitas in deitatem reapse conuertatur.

XXVI.

Si sic est, nonne igitur alius atque
alius est Christus?

Nequaquã. Nec enim alius est Dei Filius & alius Mariæ. Quia unica dūtaxat est persona Christi, ut supra declaratum est.

XXVII.

Atqui in sancta Trinitate alius atque
alius est?

Rectè sanè. Alius est enim Pater, alius Filius, alius Spiritus S. Quia hac locutione tres distinctæ personæ significantur, quæ suis personalibus proprietatibus discernuntur.

Matt. 3. 16.

Ioh. 14. 16.

XXVIII.

Quid uocas personales proprietates?

Patris proprietates est esse genitorē. Filij est esse genitum. Spiritus sancti, procedere siue emanare ab utroq;.

EST

Est ne uerò in sancta etiam Trinitate aliud atq; aliud? XXX.

Non est. Aliud enim significat aliam rem sine aliam essentiam aliamue naturam. At enim uerò Patris, Filij & Spiritus Sancti una eademq; est natura siue essentia, Spiritus uidelicet æternus & simplicissimus, cuius essentialia proprietates, utpote æternitas, infinitas, immortalitas, omnipotentia, omniscientia & cæteræ, cõmunes sunt omnibus tribus personis.

Hæc quidem ita esse intelligo: at uerò nõne infinita- XXX.

tem ac proinde ubiquitatem humanæ suæ naturæ

uendicat Christus, cum inquit: Nullus ascen-

dit in Cœlum nisi qui descendit è Cœ-

lo, Filius hominis qui est

in Cœlo &

Minimè gentium. Hoc enim & similia sacre Scripturæ de Christo dicta intelligenda & explicanda sunt secundum doctrinam communicationis idiomatum.

Quid est communicatio idiomatum?

XXXI.

Quod Græci κοινωσιαν ιδιωμάτων dicunt, id Latine communicatio proprietatum dici potest. Est autem communicatio idiomatum phrasis seu forma loquendi, in qua proprietates unius naturæ tribuitur personæ in concreto (nõ in abstracto) idq; propter hypostaticam duarum naturarum unionem.

XXXII.

Quid hîc uocas concretum &
abstractum?

Côcretum hîc dicitur nomē totius personæ ab alterutra natura deductum. Verbi causa: Deus, Dominus gloriæ, Filius Dei, sunt nomina quæ totam Christi personam deitate & humanitate constantē designât, quamuis hæc nomina à sola deitate deducta sint. Sic quoq; Filius hominis, Filius uirginis, Christus homo, sunt nomina quæ totam personam duabus naturis constantem designant, quantumuis hæc nomina ab humanitate tantum deducta sint. Abstractum uerò significat nomen, naturâ absolutè designans, ut deitas, humanitas: item, diuina natura, humana natura.

XXXIII.

Quid uerò nominas proprietates naturæ?

Idiplum quod Dialectici quarto modo proprium cuiusq; naturæ dicunt. Exempli causa: Æternitas, infinitas, immortalitas, immutabilitas, omnipotentia, omniscientia, est proprietas solius deitatis. Sic hominis, quatenus homo, propriū est, loqui, flere, ridere: quatenus autē homo est animal, propriū eius est sentire, dormire, uigilare, esurire, sitire, fatigari, de loco in locū suo-pte impulsu moueri. Et quatenus est homo corpus animatū, proprium eius est uegetari,

tari, nutriri, propagari. Quatenus uerò homo est absolutè corp⁹, propriū eius est esse quantū esse circūscriptū, esse in certo loco.

Quorsum ista tam enucleatè?

XXXIII.

Quoniam multū interest in p̄sona Christi, non tantum naturas & proprietates earum distinguere: sed etiam rectè ac uerè de mysterio unionis hypostaticæ tum loqui tum credere.

Quomodo igitur de Christo loquendum est?

XXXV.

Ita ut ipsa ueritas requirit. Requirit autè hæc ut quæcunq; Christo secundū utranq; naturam insunt, ea de ipso prædicentur.

Explica hoc planius?

XXXVI.

Sic rem accipe. Quoniã Christus ex duabus naturis constat, peculiare de ipso locutiones existunt, quæ uero intellectu accipiendæ sunt.

Rectè igitur dicitur: Deus (ὁ θεός, & uidelicet) est hic homo, scilicet ex Virgine natus. Et rursum: Hic homo, ex Virgine scilicet natus, est Deus. Atq; ita concretum de concreto rectè hic prædicatur, sed hoc intellectu: Deus ὁ θεός & est homo, non in se, sed in assumpta humanitate. Et uicissim hic homo est Deus, non in se, sed in assumente & sustentante deitate τοῦ θεός. Nisi enim ista sic intelligātur, statueretur naturarum & proprietatum

236 DE HYPOSTATICA VNIONE
prietatū Eurychiana confusio: atq; ita Chri-
stus nec uerè Deus, nec uerè homo esset,
sed aliud quiddam ac proinde ne Seruator
quidem esset. Tantum nimirum interest re-
ctè de Christo tum loqui tum credere.

Rectè præterea dicitur: Deus $\theta\acute{\nu}\sigma\zeta$ est
conceptus, natus, passus, crucifixus, mor-
tuus, sepultus, &c. non quidem in se: id est,
non secundum deitatem, uerùm in natura
assumpta: id est, secundum humanitatem.
Sic quoq; Hic homo, scilicet ex Virgine na-
tus, est æternus, infinitus, immortalis, om-
nipotens, &c. nō quidē in se: id est, non se-
cundū humanā naturam, sed in assumente
natura: id est, secundū deitatē $\tau\omicron\upsilon\ \theta\acute{\nu}\sigma\zeta$. Et ta-
les quidē propositiones ueræ sunt & piæ
creduntur. At uerò falsæ sunt & impiæ hæ
locutiones. Deitas est caro, deitas est hu-
manitas, Deitas est homo: Deus est huma-
nitas. Item humanitas est deitas, humani-
tas est Deus: Homo est deitas: item deitas
est concepta, nata, passa, mortua: Item hu-
manitas siue, caro est æterna, finita, immor-
talis, omnipotens, omniscia, &c.

XXXVII. Ediffere iam quæ locutiones intelligendæ & expli-
candæ sint secundum doctrinam com-
municationis idiomatum?

Æ tantum propositiones siue enuncia-
tiones

tiones in quibus denominatio personę est ab una natura: proprietas autem quę toti personę tribuitur est alterius naturę. Verbi causa. Cũ dicitur, Deus est passus, mortuus, sepultus, &c. in hac propositione nomen personę (quod est DEVS) habet denominationem à deitate: proprietas autem, quę de hoc subiecto DEVS prædicatur, est alterius naturę, népe humanę, cuius proprium est pati, mori, sepeliri. Sic cũ dicitur: Filius hominis est ante Abrahamum. Hic nomen personę, quod est, Filius hominis, ab humanitate deductum est. Esse autem ante Abrahamum proprietas est, non humanę Christi naturę, quę lôgè post Abrahamum esse cœpit, sed diuinę τοῦ λόγου naturę, per quam mundus factus est. Hoc modo intelligenda sunt etiam hæc Scripturę dicta. Deus proprio sanguine acquisiuit Ecclesiam. Dominus glorię à iudæis crucifixus est. Filius hominis cum Nicodemo in terris loquens descendit è Cœlo & est in Cœlo. Hęc & similia dicta uera sunt per communicationem idiomatum.

Act. 20. 28.

1. Cor. 2. 8.

Ioh. 3. 13.

Quod nam est fundamentum communicationis idiomatum?

XXXVIII.

Doctrinę cõmunicationis idiomatum fundamentum est personalis siue hypostatica

rica

238 DE HYPOSTATICA VNIONE
rica duarum in Christo naturarū unio: quia
ὁ λόγος & Deus, factus est caro: id est, homo in
unitate personæ, sic ut unus idemq; sit tum
Dei tum hominis Filius, ac proinde uerus
tum Deus tum homo, ut etiam supra decla-
ratum est.

XXXIX. *Dirige me norma aliqua, ut de tanto mysterio
rectè loqui, sentire & crede-
re queam?*

Normā, si cupis, hæc sanè esto. Proprie-
tas unius naturæ non prædicatur de altera
natura in Abstracto, sed in concreto tantū:
Vel, ut planiùs dicam: Proprietas unius na-
turæ non prædicatur de nomine Abstracto
alterius naturæ, sed tantū de nomine cō-
creto totam personam designante: Exem-
pli causa. Proprietas unius naturæ, huma-
næ uidelicet, est hæc, pati, mori, esurire, siti-
re: nomē uerò Abstractum alterius naturæ,
diuinæ uidelicet, est hoc, deitas: Concretū
autem hoc, DEVS. Proinde non rectè dici-
tur hoc modo, Deitas est passa, mortua, esu-
riuit, sitiuit, &c. Rectè autem isto, Deus (nē-
pe ὁ λόγος &) est passus, mortuus, esuriuit, siti-
uit, non quidem in se, sed in natura assu-
pta. Sic quoq; non rectè dicitur, humanitas
est æterna, omnipotens, immortalis, infini-
ta. Rectè autem: hic homo (uidelicet ex Vir-
gine

gine natus) est æternus, omnipotens, immortalis, infinitus, non quidē in se, (id est, in humanitate) sed in assumente natura: ut & hoc iam superius inculcatum est.

Rectēne autem dixerim: Christus secundum humanitatem suam est ubiq;? XL.

Nequaquam. Illud enim perinde est ac si dicas, Christus, qua homo est, ubique est: Vel, Christus sua humanitate ubiq; est: Vel, Christi humanitas est ubiq;, id quod est absurdum, & peccat contra datam normam: quia proprietas deitatis (esse ubiq;) prædicatur de nomine abstracto alterius nature: id est, de humanitate. Quod si istud uerè diceretur, uerè diceretur etiam hoc, Christus secundum deitatem suam est mortuus: Vel, deitas Christi est mortua. Sed hoc est impossibile: Ergo & illud.

Non igitur omnes de Christo locutiones per communicationem idiomatum intelligendæ & explicandæ sunt? XLI.

Non certè: sed eæ duntaxat, in quibus unius nature proprietas prædicatur de nomine personæ ab altera natura deducto, ut iam toties dictum est.

Quid ergo de cæteris locutionibus statuendum est? XLII.

Primùm cum prædicatum est eiusdē nature,

240 DE HYPOSTATICA VNIONE
turæ, à qua est denominatio totius perso-
næ in subiecto, tunc locutio talis est propria,
nec opus est eam explicare ac declarare per
cōmunicationem idiomatum. Tales sunt
hæ propositiones: Filius hominis est pas-
sus, mortuus, crucifixus: Itē: Filius Dei est
æternus, immortalis, creator Cœli & terre.
In his enim & similibus propositionibus
tum prædicatum tum subiecta ab eadem na-
tura dependent. Verbi causa: Filius Dei, est
subiectum & nomen totius personæ à dei-
tate deductum. Sic etiam, esse æternum,
proprietas est ipsius Deitatis.

Secundò. Sic quoq; cum dico: Christus
Deus est æternus, est omnipotēs, est crea-
tor rerum omniū. Item: Christus homo cre-
uit sapientiā, ætate, gratiā: locutiones ac
propositiones eiusmodi sunt usitatæ & p-
priæ, neq; necesse est eas per cōmunicatio-
nem idiomatū explicare. Cū enim dicitur,
Christus Deus: perinde est ac si dicatur,
Christus qua Deus est: uel, Christus secun-
dum deitatem est æternus: ac proinde, ac si
dicatur, Christi deitas est æterna. Sic quoq;
cū dicitur, Christus homo, perinde est si
dicatur, Christus, qua homo est, uel, Chri-
stus secundū humanitatē, ac proinde Chri-
sti humanitas creuit sapientiā, ætate, gratiā.
Tertiò.

Tertio. Cùm dicimus: Verbum caro factum est: Deus factus est homo: Deus Verbum est homo: Hic homo Christus est Deus: ueræ quidem sunt etiã hæ propositiones propter hypostaticam unionem, sed non necesse habent explicari, per communicationem idiomatum: tametsi æquè sint inusitatae, unionem duarum naturarum designantes: In his enim proprietas unius naturæ de subiecto: sed natura de natura, in concreto tamen, præter omnem naturæ ordinem prædicatur. Nec ullum est in tota natura exemplum, quo ista locutio declarari possit. Etsi enim usitatum est dicere, Hominem esse uulpem, lupum, leonem: Moysen esse Deum Pharaonis: tamen eiusmodi locutiones figuratae sunt, & per Metaphoram explicantur: ut sit sensus: Homo est leo: id est, homo est similis leoni: Moyses est Deus: id est, similis Deo, uel, est loco Dei apud Pharaonem.

Quarto. Porrò cùm dicitur: Christus est Seruator, Redemptor, Iustificator, Liberator, Mediator, &c. Huiusmodi propositiones uerè sunt, non cõmunicatione idiomatum: sed & toti personæ, & utrique naturæ prædicata earum conueniunt: quia sunt nomina officij, quæ ad totam personam &

utramq;

242 DE HYPOSTATICA VNIONE
utramq; naturam referuntur: tamen si distin-
ctè quædam gessit Verbum Deus, quædam
distinctè caro Verbi, sed nec Verbum Deus
absq; carne, nec caro absq; Verbo Deo. At-
que hanc loquendi formulam ueteres no-
minarunt *κοινωνοίησιν*, quasi dicas commune
operationem utriusq; naturæ.

*XL III. Rectè ista: sed ipsa communicatio idiomatum
sue proprietatum realis ne est, an
uerò secus habet?*

Opportunè queris. Proinde quid hoc rei
sit diligèter animaduerte. Communicatio
igitur proprietatum respectu personæ rea-
lis est. Proprietas enim unius naturæ, quæ
de nomine concreto, personam designan-
te prædicatur, reuera ipsi personæ inest. Er-
si enim ipsa persona ab altera natura deno-
minata est: non tamen excluditur altera na-
tura. Ergo cum dicitur, Deus proprium san-
guinem fudit: id est, mortuus est pro Eccle-
sia: uera est propositio per communicatio-
nem proprietatum. Estq; hæc realis cõmu-
nicatio proprietatũ ratione personæ. Quia
reuera hæc persona, nempe Deus *ὁ θεός* ha-
buit sanguinem, eumq; fudit pro Ecclesia:
non quidem qua Deus est, siquidem deitas
sanguine caret: Sed quatenus idem, qui
Deus

Deus dicitur, est etiam uerè homo sanguine præditus. Cæterùm respectu naturarũ, eiusmodi propositiones nequaquam reales sunt: id est, proprietates unius naturæ nequaquam uerè potest prædicari de abstracto nomine alterius naturæ. Et si enim rectè dicitur: Deus proprium sanguinem fudit pro Ecclesia: non rectè tamen dicitur: Deitas proprium sanguinem fudit pro Ecclesia: Sine, quod idem est, Deitas mortua est pro Ecclesia. Deitas enim sanguine caret & immortalis est. Nam sicut deitas essentialia proprietates suas non communicauit cum humanitate, ut respectu naturarum possit dici realis facta communicatio proprietatum: ita neq; humanitas essentialia proprietates suas cum deitate comunicauit, ut deitas reapse posset dici habuisse & fuisse sanguinẽ, ac proinde mortuam esse. Quod si realis communicatio proprietatum respectu ipsarum naturarum esse statueretur, sequeretur ipsas naturas confusas esse. Quod est impossibile. Quomodo enim æterna & infinita deitas conuerteretur in humanitatem tempore & loco circumscriptam? Et quomodo humanitas tempore & loco circumscripta conuerteretur in æternam & infinitam deitatẽ? Rea-

244 DE HYPOSTATICA VNIONE
lis igitur communicatio proprietatum re-
spectu naturarum nulla omninò est. Vnde
constat erroris reos esse qui phylicá & rea-
lé in ipsis naturis Christi proprietatum có-
municationem comminiscuntur, tantú id-
eò ut omnipræsentiam seu ubiquitatē car-
nis Christi, ac proinde oralé (ut loquútur)
ipsius manducationem stabilire possint.
Quod quidem nihil aliud est, quã fœdissi-
mum errorem partim Eutychetis, partim
Capernaitarum ab inferis reuocare.

XLIIII. Atqui rectè dicitur, *Totus Christus est ubiq;*, ergo
& humanitas, ac proinde caro ipsius
ubique est?

Sic quidem loquuntur quidam ex Vete-
ribus: *Totus Christus est ubiq;*: addunt au-
tem, sed non totum Christi. Per hoc enim
naturas distinguunt, per illud unitatem
personę insinuant. *Totus ergo Christus est*
passus, mortuus, sepultus: sed non totum
Christi: quia deitas non est passa, mortua,
sepulta. Sic totus quidem Christus est eter-
nus, omnipotens, omnipræsens siue ubiq;.
Atq; sic prædicata omnium propositionũ,
quæ per communicationem idiomatum,
de tota persona Christi ueræ sunt accuratè
ad naturas suas restringi oportet.

Quis

Quis modus & quæ ista est restrin-
gendi ratio?

XLV.

Proprietas unius naturæ, quæ de tota persona prædicatur, restringenda est ad eam naturam, à qua talis proprietas dependet, idque per certas loquendi formulas: Verbi causa. Hæc propositio, Deus est mortuus, sic restringitur: Hæc persona quæ est & Deus & homo mortua est secundum humanitatem, secundum carnem: Vel, mortua est humanitate, carne: Vel mortua est, qua homo, seu quatenus homo est: Vel, mortua est in assumpta humanitate siue carne.

Potestne eiusmodi restrictionem testimonijs Apostolicis comprobare?

XLVI.

Possum. Constat enim Apostolos, qui Spiritu Dei locuti sunt, eiusmodi restrictionem primos usurpasse. Quam enim proprietatem unius naturæ uno aliquo loco de tota Christi persona enunciant, eam alio in loco ad suam naturam restringunt. Talia sunt hæc.

1. Matthæi 22. 42. Christus dicitur esse Filius Davidis. Hoc Act. 2. 30. Et Rom. 1. 3. restringitur sic: Christus est Filius Davidis secundum carnem: id est, secundum humanitatem.

Q 2

11. Matthæi.

246 DE HYPOSTATICA VNIÖNĒ

11. Matth. 1. 1. Christus dicitur esse ex Patribus, Dauide, Abrahamo & cæteris. Hoc Rom. 8. 5. sic restringitur: Christus est ex Patribus, quod ad carnem attinet, qui est supra omnes Deus laudandus in secula.

111. 2. Cor. 13. 5. dicitur: An non agnoscitis Iesum Christum in uobis esse. Hoc uerò Rom. 8. 9. 10. 11. ad Spiritum deitatis Christi restringitur.

1111. 1. Corinth. 15. 3. Christus dicitur esse mortuus pro peccatis nostris. Hoc uerò, 1. Pet. 3. 18. Et 1. Pet. 4. 1. ad carnem: id est, humanitatem Christi restringitur.

v. Ioh. 2. 19. Ioh. 10. 18. Christus dicitur semetipse reducem fecisse ex mortuis. Verū hoc Rom. 1. 4. 1. Pet. 3. 18. ad Spiritum deitatis ipsius restringitur.

v 1. Christus est omnipotens, Matth. 28. 18. Heb. 1. 2. Hoc ad energiam deitatis ipsius restringitur, Phil. 3. 21.

Ex his testimonijs Apostolicis satis euidenter perspicitur, proprietates unius naturæ, quæ toti personæ Christi rectè tribuuntur in concreto, restringendas esse ad suam naturam per abstractum.

Adde

Adde his consensum orthodoxæ
antiquitatis?

Gregorius Nazianzenus in 1. Epistol. ad Cledo. Nemo ascendit in Cœlum, nisi qui è Cœlo descendit: Hæc & similia dicta intelligenda sunt per communicationē idiomatum, propter duarum naturarum unionem: ut cum dicimus: Christus habitat in cordibus nostris, uidelicet non secundum apparentem naturam, sed secundum inuisibilem: Quia sicut naturæ unitæ sunt, ita etiam attributa naturarum permutantur.

Theodoretus in Asynchyto: Sic de Christo habenda est oratio, cum de naturis loquimur, suum cuiq; tribuamus, & sciamus quædam esse deitatis, quædam humanitatis propria. Cum autem de persona uerba facimus, communicanda sunt naturarum propria, & hæc atq; illa Seruatori Christo tribuenda sunt, & idem appellandus est & Deus & homo: & Filius Dei & Filius hominis: & Filius Daudis, & Dominus Daudis: Et semen Abrahamæ, & conditor Abrahamæ. Atq; idem de omnibus appellationibus dictum putemus.

Idem in Dialogo 3. Communia personæ sunt naturarum propria. Idem enim est

248 DE HYPOSTATICA VNIONE
propter unionē & Filius hominis, & Filius
Dei, & æternus, & temporalis, & Filius Da
uidis, & Dominus Davidis. Et alia huius
modi similiter.

Vigilius Martyr. lib. 2. contra Eutychia
nos. Secundum proprietatem naturæ sola
caro mortem sensit, sola caro sepulturæ of
ficiū habuit: secundum unionem autem
personæ, Deus mortuus est & sepultus.
Quia persona Verbi in carne est, quæ mor
tis dispendium sensit. Ergo secundum pro
prietatem naturæ caro mortua est non
Verbum: Item secundum unionem per
sonæ, & caro descendit de Cælo, & Ver
bum est mortuum atque sepulcrum. Cū
ergo dicimus, Dominum passum & mor
tuum, non expauescat Nestorius: quia se
cundum unionem personæ dicimus. Rur
sum cū dicimus, Dominum nec passum
nec mortuum: quia est omninò impasibi
lis, non formidet Eutyches: quia secūndum
naturæ proprietatem dicimus.

Idem lib. 5. Impium & sacrilegum est, ea
quæ sunt propria carnis Christi ad natu
ræ Verbi proprietatem referre. Et quæ sunt
propria Verbi, proprietati naturæ carnis as
scribere. Et impium est homini ea quæ sunt
propria carnis per exceptionem proprie
tatis

tatis alienare à Verbo, & quæ sunt propria Verbi eadem exceptionis lege alienare à carne: cum sit eis utrunque in Christo commune, & Christus sit utrunque. Hęc isti Patres de his, quæ pro præfenti instituto sufficere possunt.

His & ipse contentus sum: sed quomodo probas Christum esse verum & æternum Deum? XLVIII.

Securus ductum sacre Scripturę, Christũ verum & æternum Deum esse sic probó.

i. Quia est Deus fortis, Pater æternitatis, Esaiaë 9. 6.

ii. Quia est Ichoua, Jerem. 23. 6.

iii. Quia quamuis ex Bethlehem prodierit, quo ad carnem: idem tamen egressum suum habet ab initio à diebus æternitatis, Mich. 5. 2.

iiii. Quia est verus Deus & uita æterna, 1. Ioh. 5. 20.

v. Quia est Deus laudandus in secula, Rom. 9. 5.

vi. Quia est magnus Deus, cuius illustris aduentus expectatur, Tit. 2. 13.

vii. Quia sine cõtrouersia magnũ est pietatis mysterium quod Deus conspicuus factus est in carne, 1. Tim. 3. 16.

Q 4

viii. Quia

viii. Quia Christus seipsum inculpatū obtulit Deo per Spiritum æternum. Hebr. 9. 14. Hoc autem de Spiritu deitatis τὸ λόγος, qui personali unione in humana natura, tanquam in templo, habitat, intelligēdum esse, liquet ex his locis, Ioh. 2. 19. 21. Ioh. 10. 18. 2. Cor. 5. 19. Coloss. 2. 9. 1. Tim. 3. 16. Phil. 2. 6. 7. Rom. 8. 11. Rom. 4. 1. Petri 3. 18. Hebr. 2. 14. 16. 17.

ix. Quia Christus est creator & conseruator mundi ac rerum omnium, Iohan. 1. 3. 10. Heb. 1. 3. 10. Col. 1. 16.

x. Quia Christus æquē honorandus est ac Deus Pater, Ioh. 5. 23.

xi. Quia est proprius & unigenitus Dei Filius, ac proinde coessentialis & coæternalis Patri, Roman. 8. 3. 32. Ioh. 1. 14. 18.

xii. Quia Filius Dei neque initium dierum neq; finem uitæ habet, Heb. 7. 3.

xiii. Quia eadem per omnia operatur Filius, quæcunque operatur Deus Pater, ac proinde eiusdem est cum Deo Patre potentia, Ioh. 5. 17. 19.

xiiii. Quia ipse Christus omnib. electis Dei inde usque ab initio Mundi confert ueram ueri Dei notitiam, Iohan. 1. 18. Matt. 11. 27.

xv. Quia perinde uti Deus Pater baptizat

DVARVM NATVR. IN CHRISTO. 251
zar Spiritu sancto, Ioh. 1. 33. Iohan. 15. 26. Iohan. 16. 15.

XVI. Quia in Christum perinde ut in Deum Patrem credendum est, Ioh. 14. 1.

XVII. Quia Christus perinde inuocandus est ac Deus Pater, Iohan. 14. 14. 1. Corinth. 1. 2.

XVIII. Quia in nomen: id est, in agnitionem & cultum ipsius Christi, perinde docendi & baptizandi sunt omnes in Ecclesiam recepti recipiendiue, sicuti in nomen Patris & Spiritus sancti, Matth. 28. 19.

Hæc tam manifesta sacræ Scripturæ testimonia satis superq; demonstrant, Christum Filium Dei esse uerum & æternum Deum, rerum omnium creatorem & conseruatorem.

Acquiesco in istis: at quomodo probas Christum sic esse uerè hominem, ut & anima rationali & corpore humano constet? XLIX.

Eadem sacra Scriptura, quæ dictante Spiritu sancto confecta est, ac proinde de ueritate eius dubitare nefas est, nos abundè hac de re erudit. Quippe ipse Christus subinde se appellat Filium hominis. Filius autem hominis idiotismo Hebræo tantum

dem significat quantum homo. De eodem toties scribitur, quod sit Filius Davidis, Filius Abrahamæ, Filius Mariæ. Speciatim autem, quod ad animam rationalem attinet, nonne dicitur creuisse sapientia? qua quia nec corpus, nec deitas crescere potuit, de anima istud intelligatur oportet. Tum nonne ipsemet Christus inquit potestatem se habere ponendi animam suam & recipiendi eam? Præterea cum inquit: Pater, in manus tuas commendo Spiritum meum, utique de anima istud accipi necesse est: cum de corpore & deitate ipsius hoc intelligi absurdum sit. Adhæc, quid est, quod ait: Tristis est anima mea usque ad mortem? Denique, nisi ipsam animam rationalem Christus assumpisset: neque uerus & perfectus homo fuisset: neque integrum hominem liberasset à potestate inferorum, quod utrunque per absurdum est. Proinde turpiter errabat Apollinaris, qui Deitatem τοῦ λόγου uicem animæ rationalis in Christi corpore obtinisset somniabat. Quod autem ad ueritatem humani corporis spectat, quid aliud agitur in sacra Scriptura, cum toties sit mentio capitis, manuum, lateris, pedum aliorumque uerè humani corporis membrorum?

brorum? Atque ita unus idemque Christus Mediator & Seruator noster est uerum Deus æternus, tum homo ex uirgine in seculo natus.

Quid est Mediator?

L.

Est persona læsas & eas quæ læserunt personas inter se reconcilians, idq; deprecando, satisfaciendo, & cauendo ne amplius fiat iniuria. Sic Christus est Mediator inter Deum contumacia hominis læsum, & inter genus humanum peccato iræque Dei obnoxium se interponens, & utranque partem reconcilians.

Quare Mediatorem uerum Deum esse oportuit?

LI.

Eius rei hæ sunt causæ. Primò quia nulla finita creatura, neque Angelorum neque hominum ne dum aliarum rerum pro genere humano æquiualens *λύτρον* persoluere potuit Deo (Deo inquam, non Diabolo: quia Deus erat offensus, non Diabolus) idq; ideo quia cum Deus sit infinitus, infinita etiam ipsius ira, ac proinde ipsum quoq; peccatū ratione offensi Dei infinitū esset, oportuit etiā Mediatorem infinite nature,

254 DE HYPOSTATICA VNIONE
ture, ac proinde Deum esse, ut omni ex parte
iustitiæ Dei satisfieri posset.

I. Cùm genus hominum fuerit propria
possessio Filij Dei (Iohan. 10. 29. Iohan. 17.
2. 10. 24.) quam ipsi Pater dedit; neminem
magis decuit quærere amissam illam posses-
sionem, quàm ipsummet qui eam posside-
derat. Idcirco etiam ultrò per Spiritum
æternum se inculpatum obtulit Deo, Heb.
9. 14.

II. Cùm solus Deus sit Seruator, uim
peccati, mortis, Diaboli & inferorum, præ-
ter solum Deum superare potuisset nemo;
Esaïæ 43. 11. 25.

III. Quia in domo Dei: id est, in corpo-
ribus electorum, habitare, luce & lætitiâ
cœlesti eos perfundere, nulla creatura, præ-
ter solum creatorem, potest, Hebr. 3. 3. 6.
Roman. 8. 11.

*LII. Quare Mediatorem uerum hominem
esse oportuit?*

Causæ huius rei sunt. 1. Quia ordo iusti-
tiæ Dei hoc postulabat, cū homo peccau-
erit, ut homo uicissim pœnas lueret & legē
Dei impleret. 2. Cùm Mediator ex decre-
to Dei æternum Sacerdotium obire de-
buerit, oportuit eum habere quod offerret
sacri-

DVARVM NATVR. IN CHRISTO. 255
sacrificium pro expiatione peccatorum,
Hebr. 2. 14. 15. 17. Hebr. 4. 2. 3. 3. Vt electi
Dei talem haberent Pontificem, qui in om-
nibus tentatus (absque tamen labe pecca-
ti) posset affici sensu miseriarum ipsorum,
Hebr. 2. 17. Hebr. 4. 15. 4. Vt tanto maiore
cum spe ac fiducia, per ipsum, utpote Fra-
trem nostrum, ad thronum gratiæ accede-
re possemus, Hebr. 4. 16.

*Cur Mediatorem ex uirgine na-
sci oportuit?*

LIII.

1. Qui debuit esse semen mulieris, non
uiri, Gen. 3. 15. 2. Quia secundum utranq;
naturam admirabilem ipsum esse decuit,
Esa. 9. 6. 3. Vt ueritas typo Melchisedeci
responderet, quippe reapse debuit esse, tū
sine Patre, quō ad humanitatem: tum sine
matre, quō ad deitatem, Psal. 110. Hebr. 7. 3.
4. Vt exclusa generatione naturali & assum-
pta carne per inumbrationem sancti Spiritus
purus & immunis à peccato esset. Ne-
mo enim eiusdem culpe reus Mediator es-
se potest, cū ipse potius Mediatore indi-
geat. 5. Quia sic oportuit impleri

Prophetiam Esaiaë 7. 14.

Matt. 1. 23.

Quos

LIII.

Quot sunt officia Mediatoris?

- Tria potissimùm. 1. Deprecari pro ea parte quæ læsit. 2. Satisfacere parti læsæ. 3. Cauere ne amplius fiat iniuria.

LV.

Quomodo Christus deprecatur pro parte lædente?

Id quidem abundè docet Iohan. 17. capite sui Euangelij. Istam autem deprecationem non solum tempore carnis assumptæ, sed etiam antequam secula temporum inciperent duci, factam esse uidetur Apostolus innuere (Hebr. 9. 14.) cùm inquit: Christum per Spiritum æternum seipsum obtulisse inculpatum Deo. Huc etiam alludere uidetur Apocalypsis, ubi scriptum est: Agnum illum mactatum esse, à iactis mundi fundamentis. (Apocal. 13. 8.) Quod etsi de uirtute ac efficacia meriti Christi rectè intelligitur: tamen altius etiam quiddam per id insinuari negari uix debet: modò sic ista accipiantur, ut analogiæ fidei nihil repugnent.

LVI.

Quomodo autem Christus satisfecit pro hominibus?

Dupliciter sanè. Primùm legem implendo pro ipsis: Secundò proferendo pœnam, quam

quam ipsi in æternum meriti fuerant. Quæ
duo cum credimus nostra causa facta esse,
eaque fide nobis applicamus, sic fit ut iusti
coram Deo reputemur, nō nostra sed Chri-
sti iustitia.

Quomodo uerò cauet Christus ne am-
plius fiat iniuria?

LVII.

Id ipse quidem efficit baptizando Spiritu
sancto, per quem clamamus: Abba Pa-
ter, atque ita cum fiducia ad thronum gra-
tiæ accedimus. Præterea ductu Spiritus
sancti etiam atque id operam damus, ut uo-
luntatem Dei faciamus. Sicubi autem
deficimus, sicuti sanè permultum defici-
mus, id nobis non imputatur ad damna-
tionem, sed merito Christi tanquam um-
braculo quodam tegimur, nobisque e-
iusmodi defectus per & propter Filium
Mediatorem condonatur. In hac enim
uita subinde illud cum Paulo Apostolo *Rom. 7.*
fateri cogimur: non facio bonum quod
uolo, sed malum quod nolo, hoc fa-
cio. Vbi autem Filius Dei uoce sua om-
nes mortuos excitârit, tunc efficiet ip-
se, ut uita cœlesti induti, deposita om-
ni infirmitate carnis nostræ, deinceps
nunquam offendamus Deum. *autem*

autem uitam æternam cum Christo nos

Ioh. 14. 3. qui in ipsum credimus, non quidem in hi-

Ioh. 17. 24. sce terris, sed illic ubi nunc ipse est corpo-

Eph. 4. 10. rali sua præsentia, hoc est, supra omnes Cœ-

1. Pet. 3. 22. los, quo ipse nobis iam præiuit, atque ibi

in ineffabili gloria & maiestate sua ad dex-

tram Dei sedet, omnia sibi subiecta habes.

Act. 3. 21. Vnde sanè non prius corporali præsentia

descendet, nisi in extremo die huius secu-

li, iudicaturus uniuersum genus hominum

Dan. 7. 13. mortuorum pariter ac uiuorum. Descen-

Apoc. 1. 7. det autem non ad terras usq; ipsas, sed ad

Mat. 24. 30. nubes duntaxat, ex illis iustissimi iudicij

Mat. 26. 64. sententiam dicturus. Tunc electi Dei in

1. Thess. 4. occursum Domino in aëra rapientur, atq;

17. ita cum ipso supra omnes istos aspectabili-

les Cœlos, emigrabunt in æternas illas, ip-

sis à Filio Dei præparatas mansiones. Ibi

Ioh. 14. 3. sunt ea bona, quæ oculus nondum uidit,

1. Cor. 2. 9. nec auris audiuit, nec in mentem hominis

uenerunt, quæ præparauit Deus ijs, qui ip-

sum diligunt. His bonis perfruuntur sancti

Dei homines, qui uerum Christum, Dei Fi-

lium: uerum, inquam, & æternum Deum

eundemq; uerum hominem in unica per-

sona, unicum Seruatorem suum agnoscunt,

colunt, uenerantur: eumq; corporali ipsius

Coloss. 3. 1. præsentia non alibi nisi supra omnes Cœ-

los

los usque ad finem seculi esse statuunt. Qui *Eph. 4. 10.*
uero ex deprauato sensu sacrae Scripturae
Pseudochristos sibi constringunt, colunt, ue-
nerantur, eosdemque alijs obtrudunt, ii om-
nes Pseudoprophetae sunt, & nisi resipue-
rint, aeternis illis bonis excludentur.

Quos tu mihi Pseudoprophetas & Pseu- *LVIII.*
dochristos narras?

Itane nunquam legisti uel audisti, ista Ser- *Matth. 24.*
uatoris nostri uerba? Tunc si quis uobis di- *Marc. 13.*
xerit: Ecce hic Christus: aut, Ecce illic: aut,
Ecce in deserto est: aut, Ecce in conclauibus.
Cauete ne egredimini, ne credite. Ecce
prædixi uobis omnia. Surgent enim Pseu-
dochristi & Pseudoprophetae, & edent signa,
& miracula, ita ut seducant (si fieri possit)
etiam electos.

Obsecro, ista mihi plenius & planius *LIX.*
enucleare uelis?

Faciam libenter. Audi igitur. Pseudo-
prophetas sacra Scriptura nominat omnes
eos, qui in religione falsa pro ueris docent:
qui uerbum Dei sacris Codicibus compre-
hensum deprauant: qui opiniones sinceræ
fidei Christianæ repugnantes spargunt, tu-
entur, defendunt: qui deniq; miseris mor-
talibus

260 DE HYPOSTATICA VNIONE
talibus Pseudochristos in cæca cerebri sui
phantasia confictos, agnoscendos & colen-
dos proponunt.

LX. Putas'ne tales Pseudopphetas esse
in Mundo?

Sunt profectò : & quidem longè pluri-
mi. Primùm enim tota illa cæterua, quæ à
Pseudodeo illo Romæ residente, Magno,
inquam, illo Antichristo dependet, arque
docendis mortalibus præfecta est, Pseudo-
prophetiæ rea est, ac Pseudochristos infini-
tos hominum generi agnoscendos, adorân-
dosq; insinuat atq; intrudit.

LXI. Quis sic obsecros

Nunquámne audisti qualia illi docent
de Pane Eucharistico? Docent enim à
multis iam seculis, idque Concilijs suis
decisum habent, Panem Eucharisticum,
facta consecratione, per Sacerdotem, ita
transsubstantiari, ut sub sola specie Pa-
nis tantùm, & præter speciem Vini, sit ue-
ra caro Christi, & sanguis & anima & dei-
tas, & totus Christus, ac idem corpus ab-
solutè, & sub una qualibet earum specie-
rum singulariter: uti est in Bulla condem-
natoria Papæ Martini Quinti, in Conci-
lio

lio Constantiensi, anno Domini 1418. determinatum. Ex quibus uerbis satis superque opinor, intelligis tot hinc Pseudochristos confingi & stabiliri, quot unquam fuerunt, sunt & erunt Panis Eucharistici frustula, quæ illi hostias nominare consueuerunt. Vide autem stuporem istorum hominum longè maximum. Credunt enim ipsi, & alijs quoque persuadere conantur, Quodlibet frustulum panis Eucharistici reapse transmutari, & (ut ipsi loquuntur) transsubstantiari in uerum corpus sanguinem, animam & Deitatem Christi: ideoque hostias illas suas adorandas misero uulgo ostentant: Vulgus autem frustulum Panis pro Deo adorat ac ueneratur: quæ certè ingens & horrenda est idololatria: quis enim, obsecro, sana mente præditus, credat ex panis frustulo, per consecrationem, hoc est, per aliquot uerborum pronunciationem, ullo modo fieri posse, non tantùm corpus & animam uerè humanam, sed etiam ipsam deitatem? quis item credat, ex tam paruula creatura, sola uerborum quorundam pronunciatione facta, statim fieri creatorem infinitum & æternum? An non sic mutabilis esset Deus? nõne sic honor soli

Deo debitus creaturę daretur? quibus certè repugnant illa: Ego Deus, & non mutor. *Esaia 42.* Item, gloriam meam alteri non dabo. Atque sic uides Romanistas infinitos miseris mortalib. confinxisse Pseudochristos quos illi partim in desertis ostentant, partim in urbibus, oppidis, pagis, arcibus passim cit cumferunt ac reponunt, partim ciborijs, monstrantijs, cauernis murorum, alijsq; petralibus includunt, partim deniq; carnali gulę deglutiendos præbent.

LXII. Est profectò ita ut dicis: sed nõnne præter hos etiam alij sunt Pseudoprophetae?

Sunt certè permulti adhuc, qui partim uera & æterna deitate, partim uera humanitate carentẽ Christum in ebria sua phantasia sibi confingunt: Quanquam etiam ille transsubstantiatus Romanensium Christum deitatis tũ humanitatis expers est. Si quidem panis duntaxat frustulũ est & permanet, etiam si millies more ipsorum consecretur: id quod & oculi & lingua testantur. Quod frustulum cum pro Deo habeatur & colatur, purum putum idolum id esse quis neget?

Assentior: at qui sunt qui Christum æterna dei- LXIII.
tate carentem sibi confingunt?

Isti sunt Seruegani (qui uulgò Ariani dicuntur) sic dicti à Serueto Michaële homine Hispano eoq; nequissimo, ut qui & animarum mortalitatē asseruerit, & Moysen ridiculum impostorem fuisse scripserit. Christum autem non Deum hominem, sed diuinissimum tantū hominem supra omnes homines donis diuinis à Deo exornatum, & redemptorem constitutum esse docuit. Quam opinionem falsam & blasphemam esse, ex ijs, quæ suprà de Christo Mediatore ex sacris Scripturis attulimus, manifestum euadit.

Qui sunt autem qui Christum uera tum deitate LXIII.
tum humanitate carentem sibi com-
miniscuntur?

Illi ipsi, qui Vbiquitarij nominantur. Hi enim nobis horrenda opinionum monstra de Christo pepererunt. Docent nanque in Christo duplicem esse deitatem, unam æternam, qua ὁ λόγος ab æterno extitit, & hanc communicantem nominant: alteram autem temporalem, quam communicatam, & in Filium Mariæ quali transfusam ab æterna τοῦ λόγου deitate affirmant. Et de hac cō-

*Uniquitatem
 hanc deitatem qua
 est Filius*

*Phil. 2. 6.**Coloss. 2. 9.*

municata deitate intelligunt loca Pauli, ubi scribit Christum in forma Dei esse, & in eo corporaliter habitare deitatem. Qua absurditate nihil est absurdius. Si enim æterna deitas aliam deitatem rei creatæ & finitæ communicaret, sequeretur eam esse tum mutabilem, tum partibilem, quod certè est falsissimū. Deinde ijdem Vbiquitarij disertè docent, etiã humanitatē in Christo esse duplicem: Vnam circumscriptam & localem; alteram uerò exæquatam deitati illi communicatæ, quam æquè infinitam esse atque communicantem tradunt, & ita ipsam humanitatem coinfinite esse communicatæ deitati somniant. Atque hæc est ipsorum ubiquitas, siue omnipræsencia, quam maiestatem Christi esse contendunt. Porro coniunctionem istius communicate deitatis & coinfinite humanitatis (quorum neutrum reapse nusquam est) unionē hypostaticam Vbiquitarij nominant. Et sic in stultissimo cerebro suo Pseudochristum sibi confingunt & temporali & communicata deitate atque coinfinite humanitate constantem, qualis certè in rerum natura nusquam est.

Cæterum istius Vbiquitarij Pseudochristi corpus (quod tamen est non corpus) dicunt

DVARVM NATVR. IN CHRISTO. 265
cunt se in sacra Cœna manducare. O' hor-
ribilissima opinionum monstra. Horribi-
lior certè hæresis ab orbe condito uix un-
quam exitit. Quis autem non uideret etiam
istos homines idololatrias esse? siquidē me-
rum cerebri sui figmentū cultu diuino pro-
sequuntur. Hæc uerò portenta peperit de-
lirus ille Senex Iohannes Brentius, fœda
lacuna ubiquitatis à seculis nunquam au-
ditæ. Idq; uidere est cùm in alijs ipsius li-
bris, tum potissimùm in Recognitione &
eo quem de Maiestate Christi conscripsit.

Quod ne ipsi affinxisse uideamur, age
uerba ipsius referamus. Sic igitur ille in Ma-
iestate sua. Voco autem in præsentia, sicut
& suis locis suprà, diuinitatem Christi, non
eam, quam Filius Dei in se ab æterno ha-
buit, sed quam tempore incarnationis Fi-
lio hominis communicauit, seu, ut Augu-
stini uerbo utar, participauit. Alia enim est
diuinitas cōmunicans seu participans: alia
cōmunicata seu participata: sicut alius est
donator, aliud donum ipsum. Hæc eadē in
Recognitione ipsius leguntur. Atq; ita du-
plicem esse deitatem Filij Dei statuit. Sic
quoq; duplicē sibi constringit humanitatem
Christi, ex dicto quodā Augustini perperā
intellecto. Verba eius sunt. Duo tribuit (Au-

Paruitus

*Pag. 91. in
quarto.*

*Pag. 173 in
quarto.*

*Maie pag.
68.*

266 DE HYPOSTATICA VNIONE
gustinus) Filio hominis: Filio, in quâ homi-
nis: alterû, carnis infirmitatē, qua se humili-
liauit & factus est obediens usq; ad mortē
crucis, & secundum hanc infirmitatem fuit
in terra, ambulauit, uisus est, concionatus,
passus, mortuus. Nec sentiendum est quòd
secundum hanc infirmitatis formam fuerit
tunc in Cœlo aut impleuerit omnia. Alter-
rum diuinitatem carni participatam, qua
caro eleuata est perfectè ad omnem deita-
tis plenitudinem, ut sicut Deus ipse est om-
nipotens & omnipræsens: ita & caro ad
omnem deitatis plenitudinem perfectè e-
leuata, omnipotens esset & omnipræsens.

*Caro ubiqui-
taria.*

pag. 46. In Recognitione personalem un:ionem sic
definit. Fit hic sermo de inhabitatione per-
sonali eius Deitatis, quæ per Filium Dei
seu τὸν λόγον Filio hominis communicatur:
de hac ergo dicit Paulus: In eo habitat om-
nis plenitudo deitatis corporaliter. Hęc &
plurima huius generis opinionum môstra
Vbiquitarijs accepta feruntur.

*L XV. Nulli' ne præterea homines sunt qui sibi Pseudo-
christum confingunt?*

Sunt sanè adhuc quidam perinde Hel-
leboro purgandi ac ipsi Vbiquitarij, aut e-
tiam Romanistæ. Etñ enim & Brentianam
illam

illam ubiuitatem, & Pontificiam transsubstantiationem, refugere & reformidare uidentur: tamen nihilo meliores in sua phantasia conceptas fouent opiniones. Quippe tum scribunt tum uociferantur audacter, Christum corporali sua præsentia non tantum in Cœlis, sed etiam in terris reuera esse: atque adedò docent, corpus Christi uerè humanum in quolibet frustulo panis Eucharistici reapse integrum esse, idque ab omnibus sacra Cœna utentibus, impijs pariter atq; pijs ore corporeo percipi & manducari. Hi perinde, uti Romanistæ, tot nobis Christos corporea forma præditos cōfingunt, quot unquam fuerunt, sunt & erunt frustula panis Cœnæ Dominicæ. At enim uerò tales Christos corporali forma in pane Eucharistico latitantes Pseudochristos esse, eosq; qui talibus Christi diuinos cultus adhibent idololatriam exercere manifestum est. Quippe unus duntaxat est uerus Christus Seruator humani generis, uerus tum Deus tum homo in hypostatica unione. Hic uerus Christus, qua homo est, hoc est, corporali sua præsentia inde usque à tempore Ascensionis suæ, non nisi longè supra omnes Cœlos est & erit usq; ad tempora restitutionis omnium: Qua uerò De-

268 DE HYPOSTATICA VNIONE
us, hoc est, Spirituali deitatis suæ præsen-
tia, non tantum totam rerum naturam re-
git & sustentat: sed etiam una cum Deo Pa-
tre & Spiritu sancto in omnium fidelium
corporibus tanquam in templo habitat, e-
osque uera ueri Dei notitia, fide, spe, di-
lectione ac lætitia donat & exornat. Huic
uero Christo Seruatori nostro unà cum Pa-
tre & sancto Spiritu, sit honor, laus, celebra-
tio, gratiarum actio & gloria per omnia se-
cula usq; in æternum, Amen.

BREVIS APOLOGIA MAT-
thiæ Thoraconymi.

CVM maleuolorum & inuidorū meo-
rum iniquis calumnijs ad quosdam
disseminatum sit, Me honori & glo-
riæ æterni Filij Dei, Domini N. I. C. more
Seruetanorum impiè detrahare ac deroga-
re: necessarium esse iudicauì, hanc breuem
Apologiam ac defensionem mei calum-
niæ, maleuolentiæ ac inuidiæ illorum op-
ponere.

Thesis.

Dominus N. I. C. æternus æterni Dei Fi-
lius, uerus Deus ac uerus homo, omnium
interno tum externo honore ac ueneratio-
ne, utpotè timore, subiectione, dilectione,
in-

DVARVM NATVR. IN CHRISTO 269
inuocatione, fide, spe, corporis & mem-
brorum modesta compositione, incurua-
tione, genuum flexione, manuum subla-
tione, capitis apertione, & similibus ho-
norarijs gestibus, cum quouis loco ac tem-
pore, tum illo potissimum, quando pub-
lici cœtus ad discendum uerbum & pera-
gendum cultum Dei confluunt, ab omni-
bus sanctè & religiosè honorandus & co-
lendus est.

I. Argumentum.

Verus & æternus Deus, omni tum inter-
no tum externo honore ac ueneratione ré-
ligiosè & sanctè colendus est.

Christus Iesus æternus Dei Filius est ue-
rus & æternus Deus, Iohan. 5. vers. 20. Hic
(Filius Dei Iesus Christus) est uerus Deus
& uita æterna, Roman. 9. vers. 5. Christus
est supra omnes Deus laudandus in secu-
la, Heb. 9. vers. 4. Christus per Spiritum æ-
ternum seipsum obtulit inculpatum Deo,
Ioh. 1. v. 1. Sermo ille (id est, Filius Dei) qui
ab initio (id est, ab æterno) fuit apud Deū,
erat Deus, Mich. 5. vers. 2. Egressus eius ab
initio à diebus æternitatis, Hebr. 7. v. 3. Fi-
lius Dei neque initium neque finem die-
rum habet.

Ergo

Ergo Christus Iesus Dei Filius omnium interno tum externo honore ac ueneratione sanctè & religiosè colendus est.

II. Argumentum.

Creator & conseruator Mundi ac omnium rerum, omnium interno tum externo honore ac ueneratione religiosè & sanctè colendus est.

Dominus N. I. C. est creator & conseruator Mundi ac rerum omnium, Iohan. 1. vers. 3. 10. Omnia per ipsum (id est, per Filium Dei) facta sunt, & absque eo factum est nihil, quod factum est. Item: Mundus per ipsum factus est, Hebr. 1. vers. 3. 10. Filius Dei sustinet omnia uerbo potentiae suae. Ibidem de Filio dicitur: Tu initio Domine terram fundasti & opera manuum tuarum sunt caeli.

Ergo Dominus noster Iesus Christus tum interno tum externo quouis honore ac ueneratione religiosè & sanctè colendus est.

III. Argumentum.

Qui perinde honorandus est, uti Deus Pater, & perindè uti Deo Patri omnis internus & externus honor ac ueneratio, competit.

Domi-

Dominus N. I. C. æternus Dei Filius perinde honorandus est uti Deus Pater, Ioh. 5. v. 23. Omnes honorent Filium prout honorant Patrem. Qui non honorat Filium non honorat Patrem.

Ergo Domino N. I. C. unico Mediatori & Seruatori nostro, perinde ut Patri, omnis internus & externus honor ac ueneratio competit.

III. Argumentum.

Iehouah Deus, Magnus Deus iudicaturus uiuos & mortuos postremo die Mundi, Vnus Dominus, per quem omnia, & nos per ipsum; omni tum interno, tum externo honore ac ueneratione sanctæ & religiosè colendus est.

Dominus N. I. C. est Iehouah Deus, est Magnus Deus iudicaturus postremo die mundi uiuos & mortuos, est unus Dominus, per quem omnia, & nos per ipsum, Ierem. 23. vers. 6. Et hoc est nomen eius, quo uocabunt eum, Iehouah iustus noster, Tit. 2. vers. 13. Temperanter & iustè, & piè uiuamus in præsentis seculo expectantes beatam illam spem & illustrem illum aduentum gloriæ Magni illius Dei ac Seruatoris nostri, nempe Iesu Christi, 1. Corinth. 8. v. 6.

Nobis

272 DE HYPOSTATICA VNIONE
Nobis unus est Dominus Iesus Christus
per quem omnia & nos per ipsum.

Ergo Dominus N. I. C. omnium interno,
tū externo honore ac ueneratione sanctè
& religiosè colendus est.

V. Argumentum.

Qui est eiusdem cum Deo Patre essentia,
ei perindè ut Deo Patri omnis internus
ac externus honor ac ueneratio debetur.

Dominus N. I. C. est eiusdem cum Deo
Patre essentia: quia est proprius & unigenitus
Dei Filius, Roman. 8. vers. 3. 32. Iohan. 1. v. 18.

Ergo Domino N. I. Christo perindè ut
Deo Patri omnis tum internus tum externus
honor ac ueneratio debetur.

V I. Argumentum.

Qui eiusdem est cum Deo Patre potentia,
is perindè ut Pater omni interno & externo
honore ac ueneratione sanctè colendus est.

Dominus N. I. C. est eiusdem cum Deo
Patre potentia, Iohan. 5. vers. 17. 19. Pater
meus usque adhuc operatur, & ego operator.
Item: Quaecunque facit Pater, eadem
etiam

etiam Filius pariter facit.

Ergo Dominus N.I.C. perindè uti Pater
omni interno & externo honore ac uene-
ratione sanctè colendus est.

V I I. Argumentum.

In cuiuscunque nomen perindè doce-
mur ac baptizamur, atque in nomen Dei
Patris & Dei Spiritus sancti: ei perindè ut
Deo Patri & Deo Spiritui sancto omnis
honor ac ueneratio, tum interna, tum ex-
terna religiosè & sanctè præstanda est.

In nomè (id est, agnitionem & cultum)
Dei Filij, perindè ac Dei Patris & Dei Spi-
ritus sancti docemur & baptizamur, Mat-
thæi 28. vers. 19. Docete omnes gentes, ba-
ptizantes eos in nomen Patris, Filij & Spi-
ritus sancti.

Ergo Domino N.I.C. perindè ut Deo Pa-
tri & Deo Spiritui sancto, omnis internus
& externus honor ac ueneratio religiosè
& sanctè præstanda est.

In hunc modum hac de re, ego Mat-
thias Thoraconymus, hætenus, per Dei
gratiam, credidi, docui & confessus sum:
In eundem modum nunc etiam constan-
ter credo, confiteor: ad eundem mo-
dum deinceps quoq;, iuuante Deo, crede-
re,

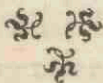
274 DE HYPOSTATICA VNIONE
re, docere & confiteri paratus sum, etiam
si pro tali fide & confessione ui-
ta mihi profundenda sit,
A M E N.

Scripta P A T A C H I N I,
28. die Octobris,
1585.

STRE-

STRENÆ
EXAMINATORIBVS
PROPOSITIONVM DE COE-
NA DOMINI A' CASPARE PILCIO,
Pastore Ecclesiæ Sarosienſis dignissi-
mo editarum, missæ à Matthia
Thoraconymo, initio An-
ni Domini

1 5 8 6.

*Panibus in sacris si praesto est corpore Christus:
Quàm multos Christos esse necesse foret.
At multi non sunt Christi, uerùm unus ipse est:
Ergo nec in sacris panibus ille latet.
Quippe supra caelos omnes hinc corpore abiuit,
Quem reddet nobis ultimus ille dies.*

S GENE-

STRENGTH
Y. A. MINISTRIES
PROPOSITIONS OF THE
THE DOCTRINE OF THE
LAW OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE

1800

1800

THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE
THE DOCTRINE OF THE

1800

GENEROSO ET NOBILISSIMO DOMINO SE-

BASTIANO TEKELIO, &c.

GRATIAM ET PACEM

CHRISTI.

Vim intelligerem Examinatores Propositionum de cena Domini à Caspare Pilcio, uiro egregiè tum docto tum pio editarū, multa absurda contra articulos fidei Christianæ incogitanter asserere: nō potui mihi temperare, quin pauca ad ipsos eadē de re scriberem: cū quod ex animo cupiam illos errantes in uiam redire: tum quod cōmilitonis, in Christo mihi charissimi, optimam causam in isto conflictu perinde mihi iuuādam esse censerem, quemadmodum fortes & laudati milites, qui sub eodē uexillo stipē-

S 2 dia

dia faciunt, facere cōsueuerunt, ut impressionem hostium à suis comilitonibus, sua quoq; arma alacriter uibrantes, depellere conentur. Rem autem totam breuibus syllogismis complector. Scribant alij longa uolumina, mihi neruosa breuitas placet. Nihil longo labore opus est, ubi paruo negotio res confici potest. Et multas hostium copias parua manu fundere gloriosum est. Tum uerò pugni Dialectici pressius feriūt animos, quàm palmæ Rhetoricæ. Quid? quod breuis & manifesta uis syllogismorum sæpè uel inuitos ueritati assentiri cogit. Denique ut multi sint, quos numerosa delectet oratio; plures tamē esse putantur, qui breui & succincta gaudeant. Ac breuitas quidē mea sic excusata esto.

Cæter

Ceterū strenas hasce meas ad Examinatores quidē illos missas, sub auspicio tamen nominis tui, Nobilissime & ornatissime Domine, Patrone obseruande, euulgandas esse censui: cū quòd exploratum habeam, te nō solūm totam hanc controuersiam probè intelligere: sed etiam omnia doctrinae Christianae capita praecipua praclare tenere, ut qui subinde lectioni sacrae Scripturae uacare soleas: tum quòd qualecunq; scriptum hoc meum, & gratum & usui tibi fore sperarem contra eos, qui frequenter istuc tecum & cum alijs disputantes, corporalem Christi in terris praesentiam & manducationem, rem licet per se absurdissimā, & ueritati uerbi diuini ex diametro repugnantem: prodigiosis tas

men nihilominus absurditatibus,
& puerilibus paralogismis, peræ-
què ut isti Examinatores, tueri ac
defendere conantur.

Quòd meum hoc gratificandi
tibi studium, ut æqui boni facias,
reuerenter ac demissè rogo, teq̃
cum tuis omnibus quàm optimè
ualere ex animo opto.

*Clienti tibi dedi-
tissimus*

*Matthias Thoraco-
nymus.*

STRE-

STRENAE

EXAMINATORIBVS
PROPOSITIONVM EVCHA-
RISTICARVM CASPARIS PIL-

cij, Pastoris Ecclesiae Sarosienſis digniſſimi,

miſſe à Mathia Thoraconymo,

initio Anni Domini

1586.

STRENA I.

N toto illo Examine uestro, quo ueras Casparis Pilcij de cœna Dominica Propositiones falsitatis conuincere perperam conamini, ad unũ hũc,

ò boni Examinatores, scopum contenditis: ut uidelicet doceatis & obtineatis, Natiuum Christi corpus ex uirgine Maria in unionem hypostaticam assumptum, reuera ore corporeo hominum in hisce terris cum pane Eucharistico māducari à dignis & indignis, pijs & impijs, fidelibus & infidelibus, quicunq; ipsam Eucharistiã percipiunt. Vestrae igitur sunt hęc Propositiones.

1. Natiuum Christi corpus, uiuum utiq; & glorificatũ, ore corporeo, in, sub, cùm ue pane Eucharistico reapse manducatur. 2. Natiuum Christi corpus, est in certo & uisibili

S 4 loco

loco hîc in terris, utpote in pane Eucharistiae in manu ministri, in ore adeoq; intra corpus cuiusq; sumentis panem Eucharisticum. 3. Natiuum Christi corpus actu ipso est multis simul in locis.

Strena I I.

Omne corpus omnib. speciebus motus physici obnoxium est uerè physicum siue naturale corpus. Sunt autem species motus generatio, corruptio, accretio, diminutio, alteratio & motus localis. Corpus Christi partim fuit, partim adhuc est omnibus speciebus motus physici obnoxium. 1. generationi, quia cōceptum & natum est. 2. corruptioni, quia uulneratū & mortuū. 3. accretioni, quia creuit ex parua quātitate in maiorem. 4. diminutioni, quia sudans & fundens sanguinem attenuatum est. 5. alterationi, quia famem, sitim, fatigationē & similia sensit, atq; ex mortalitate ad immortalitatem glorificatum est. 6. motui locali, quia ex Bethlehem fugit in Ægyptū, inde rediit in Nazareth, hinc 12. annos natum uenit Ierosolymam, 30. annos natum ad Iordanem ut baptizaretur: deniq; ex Ierosolymis in montem oliueti, inde in nubē, ex nube penetrando orbis cœlestes ascendit longē supra omnes cœlos, ibiq; manebit usq; ad tēpora

EXAMINATOR PROPOS. EVCH. MISSÆ. 283
pora restitutionis omnium, atq; tunc uicis-
sim descendet usq; ad nubes, &c.

Ergo corpus Christi est uerè physicū siue
naturale corpus.

Item:

Omne corpus physicum est finitum.

Corpus Christi est physicum.

Ergo corpus Christi est finitum

Item:

Omne corpus finitum & unū numero,
unum etiam duntaxat actu ipso occupat lo-
cum ubicunq; est. Corpus Christi est finitū
& unū numero corpus. Ergo corpus Chri-
sti unum duntaxat occupat locum ubi-
que est.

Strena III.

Omne corpus physicum actu ipso est tā-
tūm in uno loco.

Corpus Christi non est tantūm in uno
loco actu ipso, ut uolunt Examinatores.

Ergo corpus Christi non est physicum:
Sed conclusum hoc impossibile: Ergo ne-
cessarium istud.

Omne corpus physicum, actu ipso est tā-
tūm in uno loco. Corpus Christi est phy-
sicum: Ergo corpus Christi actu ipso est tan-
tūm in uno loco.

S 5

Item:

Item:

Omne corpus uerè humanum (quia physicum) actu ipso est tantum in uno loco. Corpus Christi non est tantum in uno loco, ut placet Examinatoribus. Ergo corpus Christi non est uerè humanum. Sed rursum conclusum ἀδύατον. Ergo ἀνυπαρκτόν hoc.

Omne corpus uerè humanum (quia physicum) actu ipso est tantum in uno loco. Corpus Christi est uerè humanum corpus: Ergo corpus Christi actu ipso est tantum in uno loco.

Strena IIII.

Esse simul actu ipso in locis pluribus est tantum naturæ infinitæ. Corpus Christi unicum est simul actu ipso in locis pluribus, uti bonis illis Examinatoribus uideretur.

Ergo unicum Christi corpus est infinitum.

Sed falsum hoc: Ergo uerum istud.

Esse simul actu ipso in locis pluribus est tantum naturæ infinitæ.

Corpus Christi non est natura infinita.

Ergo corpus Christi non est simul actu ipso in locis pluribus.

Item:

Sola æterna Deitas est actu ipso in multis locis: Quia eadem est in omnibus, siquidem infinita est.

Corpus

EXAMINATOR. PROPOS. EYCH. MISSÆ. 285

Corpus Christi actu ipso est in multis locis, ut uobis Examinatoribus placet.

Ergo corpus Christi est æterna deitas, quod est impossibile.

Sola æterna deitas est actu ipso in multis locis. Corpus Christi nõ est æterna deitas.

Ergo corpus Christi non est actu ipso in multis locis: quod est necessarium.

Strena V.

Omne corpus, quod ore corporeo reapse comeditur est corruptibile.

Corpus Christi glorificatũ reapse ore corporeo comeditur, ut uolũt Examinatores.

Ergo corpus Christi glorificatum est corruptibile, ac proinde etiam mortale.

Quod est absurdissimum.

Si cõtra maiorẽ excipere uelitis corpus Christi: õ boni Examinatores, respõdebiť uobis, de eo ipso esse disputationẽ, neq; licere in arte Logica idẽ per idem affirmare aut negare, atq; ita petere principium.

Ergo bonus dies. Ambulemus.

Omne corpus quod ore corporeo reapse comeditur est corruptibile. Corpus Christi glorificatum non est corruptibile. Ergo corpus Christi glorificatũ reapse ore corporeo nõ comeditur. Quod est uerissimũ.

Stre-

Strena VI.

Nullum corpus glorificatum & uitã æternã in cœlis uiuens ore corporeo in terris manducatur. Corpus Christi ore corporeo in terris manducatur, ut somniant Examinatores. Ergo corpus Christi nec est glorificatũ nec uitam æternam uiuit in cœlis, id quod est impossibile.

Nullum corpus glorificatum & uitam æternam in cœlis uiuẽs ore corporeo in terris manducatur.

Corpus Christi est corpus glorificatum & uitam æternam in cœlis uiuens.

Ergo corpus Christi ore corporeo in terris nõ manducatur, id quod est necessariũ.

Strena VII.

Quicũq; comedit corpus Christi, habet uitam æternam, Ioh. 6. v. 54.

Omnes impij & infideles percipientes panem Eucharisticũ edunt ipsummet corpus Christi, ut docent Examinatores.

Ergo omnes impij & infideles percipientes panem Eucharisticum habent uitam æternam, quod falsum est.

Quicumque comedit corpus Christi, habet uitam æternam.

Nulli impij & infideles (quamdiu tales sunt)

EXAMINATOR. PROPOS. EUCH. MISSÆ. 287
sunt) habent uitam æternam.

Ergo nulli impij & infideles (quamdiu
tales sunt) corpus Christi edunt, quod ue-
rum est.

Strena VIII.

Vbicunq; Christus est corporali sua præ-
sentia, illuc etiam inuocatio & adoratio
Christi dirigenda est.

At Christus corporali præsentia est in pa-
ne Eucharistico, in ore & intra corpus cu-
iusq; sumentis, ut dictitant Examinatores.

Ergo ad panem Eucharisticum, ad os &
ad corpus cuiusuis sumentis inuocatio &
adoratio Christi dirigenda est. Absurdū.

Vbicunq; Christus est corporali sua præ-
sentia, illuc etiam inuocatio & adoratio
Christi dirigenda est. Sed ad panem Eucha-
risticum, ad os & corpus sumentis inuoca-
tio & adoratio Christi dirigenda non est.

Ergo in pane Eucharistico, in ore aut in-
tra corpus sumentis corpus corporali præ-
sentia non est. Verum.

Strena IX.

Si natiuum & iam glorificatum Christi
corpus integrum & omnib. humanis mem-
bris constans est in quolibet frustulo panis
Eucharistici, in quolibet ore & corpore su-
mentis

mentis panem illum : sequitur infinita esse glorificata integraque Christi corpora, ac proinde infinitos etiam Christos integro humano corpore præditos. Sed profectò hoc totum consequens est falsissimum & blasphemum. Ergo & totum antecedens.

Si fortè hîc excipere uelitis, boni Examinatores, Huiusmodi collectiones esse ex humana & cæca ratione deductus, ideoq; contemnendas & execrandas potius esse, quàm refellêdas: peto amanter à uobis, docete me diuina & acutissimè cernente ratione uestra, docete me uerbo Dei, ecquomodo illud consequens non necessariò ex antecedente suo deducatur, & herbam uobis porrigam.

Strena X.

Si natiuū iamq; glorificatū corpus Christi in cælo & in terra multis simul in locis aut ubiq; est tanquā unum: necesse est istius corporis partes post ascensionem tenuissimè diductas & extêsas esse longè in maiore quantitate, quā uisæ sunt ex môte oliueti in cœlum subleuari: & harum alias in cælo duntaxat, alias inter cœlum & terram, alias uerò in terris esse: atq; ita non integrum corpus Christi à singulis, sed partem

EXAMINATOR. PROPOS. EVCH. MISSÆ. 289
tem duntaxat percipi. Et per consequens
erunt etiam nostra glorificata corpora tāte
molis: Siquidem scriptum est, fore hæc cō- *Phil. 3. 21.*
formia glorificato corpori Christi. Atqui
omnia hæc consequentia sunt falsissima.

Ergo etiam ipsum antecedens.

Strena XI.

Cibus merè spiritualis ore corporeo nō
percipitur. Corpus Christi natiuū ore cor-
poreo percipitur, ut Examinatores sapiūt.
Ergo Natiuum Christi corpus non est ci-
bus merè spiritualis. Atqui hoc conclusum
falsum est. Christus enim de carne & san-
guine suo loquēs agit, Verba sua Spiritum
& uitam esse, id est, se carnem & sanguinē
suū cibum & potum spirituales sola fide
(hæc est os animæ) percipiendū insinuauit-
se, Ioh. 6. v. 35. 63. Item docet Paulus, 1. Cor.
10. v. 3. 4. Proinde uerum erit hoc.

Cibus merè spiritualis ore corporeo nō
percipitur.

Corpus Christi est cibus merè spiritualis.

Ergo corpus Christi ore corporeo non
percipitur.

Strena XII.

Si fideles ante narum Christū fide tantū
rum, nos uerò & fide & ore carneo cibū &
potum uitæ æternæ percipimus: sequi-
tur

tur illius cibi & potus percipiendi & uitæ ex eo consequendæ duplicem esse modū. Atqui unus duntaxat est modus consequendæ uitæ æternæ, Actor. 15. 11. Ergo unus etiam modus manducandi & bibendi cibum ac potum uitæ æternæ, nempe qui fit fide in Spiritu non ore corporeo.

Strena XIII.

Iam nunc, boni Examinatores, mihi respondete. Sufficit'ne ad salutem, cibum & potum uitæ æternæ tantū spiritualiter per fidem percipere, an non? Si non sufficit, quomodo fideles ante natum Christum saluati sunt? Si uerò sufficit, quare uos pro ista conficta, & ex Lacunis Magni illius Antichristi hausta, natiui corporis Christi reali in terris præsentia & manducatione, more Andabatarum, tanquam pro aris ac focis, tam incogitanter depugnatis? Tot interim ineptitudines, tot absurditates, tot falsitates dietim cumulando: miserum uulgus & ipsam iuuenturem scholasticam seducendo: & eos, quos fraterna charitate complecti debuistis, uiros non pessimos, traducendo, calumniando, conuiciando, persequendo. An putatis impunè ista relicturum esse Deum, nisi pœnam respicientia anteuertatis?

Stre-

Strena XIII.

Forsitan hoc mihi respondebitis. Christus ipsa veritas dixit: Hoc est corpus meum. Id uero dixit de pane ipso. Ergo ipse panis est corpus Christi. Ergo uero, sic istud esse, libenter concedo. Sed dico, Panem esse corpus Christi sacramentale: quia panis est sacramentum nativi corporis Christi: Non dico autem, uti uos dicitatis, Panem idem dici & esse corpus Christi, quod nativum ipsum corpus Christi reapse inuisibiliter in ipso pane localiter sit & lateat, atque ita uere sit in terris, & in Eucharistia ore corporeo percipiatur. Totum enim hoc est ἀπροσδιόυσον.

Atque hinc rursus respondete, si potestis: Discipuli Christi in prima cœna, præter corpus Christi sacramentale: id est, præter ipsum panem fractum, benedictum & distributum, comederunt ne etiam ipsum nativum Christi corpus ore suo corporeo? Si dicetis comedisse, tum comederunt aut uisibile tunc ipsis nativum Christi corpus, aut aliud quoddam inuisibile & insensibile in pane benedicto latitans corpus. At uisibile tunc nativum Christi corpus ore corporeo non comederunt: quia corpus illud in medio ipsorum mensæ accubens fuit, panem & poculum benedictum distribuens. Sed neque

T illud

illud inuisibile & insensibile comederunt, quia tale corpus est non corpus, neq; pro nobis traditum, & talis in pane latitans Christus est Pseudochristus, qui nec mortuus, nec sepultus, nec resuscitatus est, nec sedet in cœlis ad dextram Dei. Relinquitur igitur, Discipulos in prima cœna tantum sacramentale corpus Christi: id est, sacramentum corporis Christi, ipsum uidelicet panem benedictum, ore corporeo manducasse: ac proinde tali manducatione, secundum eam, quæ fide fit, uos quoq; debere esse contentos, non fingere ea, quæ in rerum natura, extra uestram ebriam phantasiam, nusquam re ipsa existunt.

Strena XV.

Si fortè uos etiam ex me quæeratis, Quis sit uerus sensus huius propositionis: Panis Eucharisticus est corpus Christi pro nobis traditum: Respondeo: Hic est, Panis Eucharisticus est sacramentum corporis Christi pro nobis traditi: ac proinde, Panis Eucharisticus est signum & sigillum corporis Christi pro nobis traditi: siue, quod idem est, Panis iste significat & obsignat nobis corpus Christi pro nobis traditum: Sic de poculo. Panem autem Eucharisticum esse Sacramentum corporis Christi, negare nec potestis nec debe-

EXAMINATOR. PROPOS. EUCH. MISSÆ. 293
debetis. Eundem autem esse signum ac sigillum, uos negare intelligo, quod perinde est, ac si detis, Rutam esse herbam: negetis autem esse plantam: aut si detis, Animal esse quidem corpus: negetis autem esse substantiam qua ruditate, quid rudius esse possit, non uideo.

Panem igitur Eucharisticum esse signum ac sigillum sic demonstro.

Omne sacramentum diuinum est signum & sigillum diuinum, Rom. 4. v. 11 Panis Eucharisticus est sacramentum diuinum. Ergo panis Eucharisticus est signum & sigillum diuinum.

Est autem panis iste sacramentum corporis Christi pro nobis traditi: Ergo etiam signum & sigillum corporis Christi pro nobis traditi. Et signum quidem est: quia significat, nosque admonet ut recordemur, corpus Christi pro nobis esse traditum in remissionem peccatorum, iuxta illud: Hoc facite in mei recordationem: Item istud Pauli: Quotiescumque ederitis panem hunc, & poculum hoc biberitis, mortem Domini annunciat, usque quo uenerit. Sigillum uero est: quia confirmat & obsignat nobis hanc promissionem gratie Dei, Corpus uide licet filij Dei esse pro nobis traditum ad mortem in remissionem peccatorum & cibum uitae aeternae. Atque ita, opinor, uideris, Falsam esse opinionem

nionem uestram, qua statuitis, Non panem ipsum esse signum & sigillū, sed ipsum et corpus inuisibile (si tamen hoc corpus esse potest) in pane illo latitans: qua sanè sententiā, ne ipsa quidē absurditas absurdior esse potest: cū omne signum & sigillū sit alterius nō sui ipsius signum & sigillū. Unde & illud consequitur, cū negatis panē esse signum & sigillum corporis Christi, Panem in Eucharistia tantū esse panem, Et relationem eius nō esse ut signi ad signatū, sed ut loci ad locatū, quia dicitis: Corpus esse in pane. Et quia hoc corpus, licet præsentissimum sit (ut sic loquar) nimirum in manu, in ore, intra corpora fumentium: tamen nec cernitur nec tangitur: sequitur id non uerum, sed confictum esse corpus: siquidem omne uerum corpus præsens sanis sensibus uel cerni uel tangi potest. Ac proinde confictum istud corpus, quod est non corpus, iuxta uestram opinionem est signum & sigillum natiui corporis Christi in cœlo existentis: id quod est impossibile.

Strenæ XVI.

Nunc iterum, si potestis, mihi respōdere: Quā, quæso, Logicā, Dialecticāue confictis hanc uestrā collectionē? Panis cœnæ Dominicæ est corpus Christi pro nobis traditum:

tum: Ergo ipsummet corpus Christi pro nobis traditum est reapse corporali præsentia in pane isto.

Ac ut uestram incogitantiam faciliùs agnoscatis, sic formo. Panis est signum ac sigillum corporis Christi, id quod iam demonstratum est: Vel, quod idem est, Iste panis est sacramentale corpus Christi: Vel, Iste panis nobis significat & obsignat natium corpus Christi pro nobis traditum: Ergo natium Christi corpus reuera corporali sua præsentia est in isto pane Eucharistico.

Ecquid uideris, Talem Dialecticam non esse ueritatis, sed peruersitatis. Peruertit enim uerba Christi tum situ, tum sensu diuerso. Quippe ex subiecto facit prædicatum, & contra: Et pro Panis, dicit in pane: Atq; ita panem, quem Christus sacramentum corporis sui constituit, uestra Dialectica locum esse confingit. Quasi uerò Christus cœnâ illâ suâ locum corporis sui in omnibus frustulis Eucharisticis inuisibiliter occultati instituisset: cū potius in illa ipsa cœna abitum & absentiam suam corporalem discipulis suis toties inculcãrit, idq; his potissimum uerbis: Creditis in Deum, & in me credite. *Ioan. 14. 1.*
In domo Patris mei (i. in cœlis) habitatio- 2.
nes multæ sunt (scilicet non pro me tantum, sed

sed etiã pro uobis) sin minus dixissem uobis. Proficiscor paraturus uobis locum: Et cum profectus fuero, & parauero uobis locum, rursus ueniã (nempe in ultimo die) & assumã uos ad me ipsum, ut ubi sum ego (id est, in cœlis) & uos sitis. Nunc ab eo ad eũ qui misit me: Et ueritatẽ dico uobis, expedit uobis ut ego abeam: nisi. n. abiero, cõsolator ille nõ ueniet ad uos. A beo & redeo ad uos. Si diligeretis me, gauderetis ueritq; q; dixerim: Proficiscor ad Patrẽ. Hęc uerba Christi sunt plena consolationis. Sonãt autẽ de corporali à nobis migratione & absentia Christi, q; humanitate sua penetrãs uniuersos orbes cœlorũ lõgẽ supra omnes cœlos ascendit: deitatis interim præsentiã omnia sustentans & gubernans in tota rerum natura. Nempe igitur gaudere debent fideles, quod Christus corporali suã præsentiã abest: quia nunc ipsis parant locum supra omnes cœlos, & postea redibit assumpturus eos ad se.

Strena XVII.

Iã tandẽ aheneũ, imò uerò adamantinũ ex uerbo Dei arte logica constructũ oppono murũ, qui omnia omnium hominũ oracarnalia à manducatione corporali corporis Christi pro nobis traditi excludit. Hunc murum

murū tantū abest ut à tribus quatuorue Examinatorib. ditutum iri metuam: ut persuasissimū habeam, ipsas etiam inferorum portas cū omni potestate sua aduersus eū ne in eternū quidem preualituras esse: idq; adeo ut si cōtraria huic muro, uel Angelus è cœlo protulerit, eum pro anathemate à fidelibus habendum esse doceat Apostolus. *Gal. 1.8.*
 Is proinde murus talis est.

Nullum corpus uerè finitū, uerè physicū, uerè humanū, quod reuera penetrādo cœlos, longè supra omnes cœlos ascēdit, idq; sic ut ibi maneat usq; ad tēpora restitutionis omnium: id est, usq; ad extremū diem iudicij: nullum inquam tale corpus actu ipso corporali sua præsentia est infra orbes cœlestes in regione hac elementari: non utiq; in aëre, non in aquis, non in terris, non in tēplis, nō in pane, nō in manu, nō in ore, nō deniq; intra corpus cuiusquā hominis.

Atqui natium corpus Christi, quod pro nobis in cruce pependit, est corpus uerè finitum, uerè physicum, uerè humanum, uerèque penetrando cœlos longè supra omnes cœlos ascendit, ut ibi maneat usque ad tēpora restitutionis omnium: id est, usque ad extremum diem iudicij illius ultimi: idque sic, ut si nunc Christus corpore

fuo in terris esset, ne sacerdos quidem esset, testante hoc Spiritu illo Veritatis, qui Apostolos in omnem ueritatē duxit, Marc. 16. 19. Luc. 24. 52. Actor. 1. 9. 1. Pet. 3. 22. Hebr. 4. 14. & 7. 26. & 8. 1. 24. 1. Timoth. 3. 16. Coloss. 3. 1. Philip. 2. 26. Ephes. 4. 10. Actor. 3. 21. Hebr. 8. 4.

Ergo natiuum Christi corpus, quod pro nobis in cruce pependit, actu ipso corporali sua præsentia, nusquam est infra orbis cœlestes in hac regione elementari: non in aëre, non in aquis, non in terris, non in templis, non in pane, non in manu, non in ore, non deniq; intra corpus cuiusquam hominis. Atq; hic ille est adamantinus murus, per quem triumphabit ueritas.

E P I S A G M A.

Quicumque homines docent, Christum corporali sua præsentia hîc uel illic in terris, ante ultimum diem Mundi, reapse esse: illi Pseudoprophetæ sunt, & Pseudochristum mortalibus obtrudunt. Sic enim prædixit Sernator noster inquiring: Tunc si quis uobis dixerit: Ecce hîc Christus, aut ecce illic, aut ecce in conclauiibus, caute ne credite, Ecce prædixi uobis omnia. Surgent enim Pseudoprophetæ, &c. Isti examinatores, & horum similes, docent, Christum

Mat. 24. 23.

Mar. 13. 21.

EXAMINATOR. PROPOS. EVCH. MISSÆ. 299

stum corporali sua præsentia reapse esse in
 terris & in omnibus templorum conclau-
 bus, ubicunque Eucharistia administratur,
 adeoq; in omnibus frustulis panis Eucha-
 ristici, in ore deniq; & intra corpus cuius-
 vis, sumentis. Similiter docent Romanistæ,
 qui Christum corporali sua præsentia in pa-
 ne transsubstanciato, in cavernis murorum,
 in ciborijs, in monstrantijs suis conclusum
 ostentant, & adorandum præbent. Vbiqui-
 tarij autem omniũ hominum stultissimi,
 Christum corporali sua præsentia, scribũt
 & uociferantur esse etiam in omnibus la-
 pidibus, lignis, plantarum folijs, pyris, po-
 mis, caseis, cantharis ceruisiarijs, panibus,
 & id genus infinitis rebus. Sed enim uero
 ex uerbis Christi Seruatoris nostri, supra
 omnes cœlos nunc corporali sua præsen-
 tia gloriosè regnantis, satis superque in-
 telligimus, Non credendum esse talia do-
 centibus. Omnes enim talia docètes Pseu-
 doprophetæ sunt, & miseris mortalibus
 Pseudochristum obtrudunt, atq; ita aliud
 Euangelizant, quàm sanctus Paulus cæte-
 riq; Apostoli Christi. Gal. 1. 8. 9.

EPILOGVS.

Has ego Srenas uobis Examinatorib.
 non alio consilio mittere uolui, nisi studio

reuocandi uos ab errore in uiam ueritatis.
 Erratis enim erratis grauissimè, & falsum
 pro uero tum ipsi hauritis, tū alijs ad per-
 niciem propinatis. Respicite igitur respi-
 scite, & simplicem uerbi Dei ueritatem co-
 to pectore amplectimini, magis timendo
 Deum quàm homines, ut possitis cōsistere
 coram tribunali Filij Dei, cum de cælo cor-
 porali sua præsentia ad nubes usq; omnib.
 conspiciendus hominibus, redibit, ac tan-
 dem, dicta sententia Iudicij, rursus cum o-
 m̄nibus electis suis supra omnes cælos, ubi
 nunc ipsis locum præparat, reuertetur.
 Tunc certè experiemini (sed uidete ne ma-
 gno uestro malo) Christum corporali sua
 præsentia non in omnibus folijs arborum,
 non in Romanisticis ciborijs, non in tem-
 plis lapideis, non in omnibus frustulis pa-
 nis Eucharistici, non in oribus & corpo-
 ribus hominum latitauisse: uerùm gloriosè
 supra omnes cælos, inde usq; ab Ascensio-
 nis suę tempore, super omnia regnauit-
 se. Ei sit laus & gloria in sempi-
 terna secula. Amen.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΑΣ
ΤΗΣ ΠΑΝΤΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ
σώματ' Ὁ Χριστοῦ.

Βιολόγοι φέροντες βλακικῶν ἀπληγῆς ψευδῶν
Υπόδια θεολόγοις σαφῆς αἰσχροῦ ἔφθ.

Εἶπατι, ἄγε διώσθη τίς ὡδ' ἰδιόδαξατο ὑμᾶς

Ἐξηγησάμεν Ὁ τοῦτο τὸ λόγῳ κενόρ
Σῶμα ὅτι Χριστοῦ Σωτῆρ Ὁ πανταχῆ ἔσιν,
Ἐν πυρὶ, ἐν πόντῳ, ἐν χθονὶ ἰερουργῶ,
Ἐν πόλει, ἐν ἀγῶ, ἐν δεσφῶν πάντῃσι φέτοις,
Ἐν ξύλῳ, ἐν τρυφῶ, ἐν ἑκάσῃ λίθοις.
Πάντῃσιν ἐν πυρῶσι, καὶ πάντῃσιν ἐν ἑκάσῃσι,
Πάντῃσιν ἐν μήλοισι πάντῃσιν ἐν ἑκάσῃσι.
Εἰσὶτι ἐν κένῳ, ὅν Σωτῆρ ἕρανδρ ἔσθῃ,
Καὶ αἰδῶ ἔμψαι ἑράβῃ καὶ σατανᾶρ.
Φῶς ἑρῆς ἑραυῆς τίς πᾶσι τοῖαδ' ἄκουσι,
Τοῖς ἑρῶσι λόγοις τοῖσδῃσι πᾶσι ἔχοι,
Ἐν χά' Ὁ ὑμῖν πᾶσι ἀνρ, χθῶν, ἕρανδρ, ἀδῆς,
Δάμονες, ἀνθρωποι, ἄγγελοι ἡδὲ Θεός.
Ἐν χά' Ὁ ὑμῖν πᾶσι ἀνόοις θάνατος τε βί' Ὁ τε,
Φῶς, σκότ' Ὁ ἡμαρ, νῦξ πάντῃσι μί' ἐσι λόνις.
Οἵτινις ἐδιδάκυνσι συγῶς ἕρανδρ ἐνρυῶ
Βλέψαμεν, μὴ πως ἔμμοροι ὡσι συγῶς,
Οἱ Χριστοῦ τοῖσ ἑράβῃσιν ἐν ἕρανῶ ἔσιν,
Εἰν ὃ καὶ αἰδῆς ἔπλετο καὶ σατανᾶς.
Οἱ Χριστοῦ πάντῃ ὃ σώματι φασιν ἐκένοις
Χριστοῦ ἄχρησ Ὁ ἔφθ, σῶμα ἄσωμον ἐν.

Ὁυπότ,

Οὐποτὶ γὰρ τοῖς ἰώσω ἐν Χεῖρας ἰτέχθη,

Ἀνδρόμορον δὲ ἔπω σῶμα τοιοῦτο ἔφην.

Οὕτως ῥῆμα Θεοῦ ἡμᾶς ἰδίδιαξεν, καὶ ἔτω

Ἄνδράσι πιστεύειν ἰνσβίβου πρίπα.

Ἐκ Σολύμων Σατήρ ἰορυφίω ἀνέδησεν ἰλαῖωρ

Ἐκ ἰορυφῆς ἰορυφίω ἀνέδησεν ἔς νιφίλω.

Ἐκ νιφίλης ἰπάνω πασῶν ἀνέβαστο σφαιρῶν

Οὐρανίωρ, ἔππη διξίος ἰσι πᾶρι.

Αὐτόθι σωματικῆ, ὄρα ἴητε παρσιῶ ἰση.

Εἰσὶν ἄνωθι πάλιν κρινέμεν ἄνδρας ἰκη.

Καὶ ἔτως ἔξῃ, ὡς ἔρανὸν αἰπὴν ἰσαμῆ,

Ἐν νιφίλῃ ὄρα τὸς πᾶσιρ ἔπρηθι βροῖοις.

(Καὶ τότε ὄψεσθε, Χριστοῦ ὅτι πάντοθι ἔπω

Σῶμα ἔλω, ἔπω μαρφθῆρ ὀδοῦσι βροῖωρ.)

Ἐκ νιφίλης δὲ κάτω ἀνὰ αἴρα μακρὸν ἔσσης

Εἰς χθόνα δὲ ἔξῃ Χριστὸς ἀλιξίαν.

Οὐδέ τι ὡς τὸ πᾶρ Θεοῦ γαίω ἰνταῦθα πατήσῃ,

Εἰς πόλιρ ἕκ πόλιως ποσὶ λιθνοῖσι μοῦωρ.

Ἀλλὰ τελειώσῃς λιρίσῃως πάλιν ἔρανὸν ἰνρυῶ

Ἀμβύσῃ μέρωρ σὺν χορῶ ἰνσβίωρ.

Αὐτόθι αἰδί Θεοῦ βίος ἔσθῃται, αὐτόθι χάρμα.

Νόσφι τέλιως ἔσαι Χριστοφίλοισι βροτοῖς.

Οὐκ ἔρ ψευδοῦλογοῖ ἡμῆς, οἱ σῶματι λαμπρῶ

Ἐν χθονὶ πρὸ κρίσιως λιράξῃ. Χριστὸν ἔμην;

Ὅνπερ ὁμῶς ἔπω ἰπιδῆξαι, ὅ γε διώσῃ,

Οὐτι διωῖσῃθε λιραξάμφοι πρὸ ἀά.

Καὶ γὰρ σωματικῶς ἔρ νῶ πῆλι Χριστὸς ἰρ αἴκ.

Οὐτ' ἄρ πῶς ἰ ρνὺς ἔπλητο αἰδί Θεοῦ.

Νῶ δ' ἰερὺς μέγα αἰδί Θεοῦ προπᾶροῖθι Θεοῖο.

Οὐκ ἄρα ἰρ γαίω σῶματι Χριστὸς ἔφην.

Προσφορῇ ἄχι μιᾷ ἁγίῃς τελέωσι σωτήρης
 Τίτῃ δὲ ἐν αἷμα σώματι χεῖ μιν ἔμψυ
 Ἀτρικίς ἕμιλιγῶ ὄπω Λυτρωτὰ πατίσει
 Σαματικῶς παριῶν τιῶν χθόνα ποδὶν ἔοις.
 Ἐνεφίλης φωνῶν κρισίως πάντιθι λαλήσει
 Εἶτα σὺ ἐκκλητοῖς ἔρανὸν ἕξα ἀεί.
 Λυτὰρ Δουαδίας σατανᾶν τ' ἀπολάψῃ ἐν αἷμα
 Δύσμορα πεισομύνης ἄλγια νόσφι τίλις.
 Δι' ὅτι ὑμῖν τοῖς σαφίως διαβλήψῃτε ὄδοις,
 Ὅτι διειρήνη τοῦ αἰδαο σὸν Θ.

Ἀπ' ἄχι ὑμῖν τοῖς σφίγγας σροφᾶς τῆ ἰδομψ,
 Δυσπαλίαι σφίγγας, δυσχερίαις τῆ σροφᾶς.
 Κράβῃ τῆ Παντοκράτωρ Χειρός διὰ σώματι πάντις,
 Ἐν πόλω, ἐν γαῖῃ ἐν τ' αἰδαο μυχοῖς.
 Ἐσι θιάσθωπ Θ Σωτήρ ἄλυτός τε ἕνωσις
 Τῆς θεῆς φύσις ἀνδρομίης τε πῆλα.
 Κλασασῶν τῆ θυρῶν δόμορ ἕσιγν ἀντα μαθητῶν,
 Καὶ σφραγιδοῦτ Θ σήματ Θ ἰκοῦ ὄμψ.
 Καὶ ἐκ δεξιόθεν μεγάλη γυνεῖρι λαλίσει.
 Καὶ παριῶν πωσις πάντοτε ἕσιρ ἔοις.
 Καὶ ἰπᾶνα πάντων ἀνίσχῃ, ἵνα πάντα πεπλήθη
 Τῶν τε πᾶσι πῆλα σῶματι πάντις ἕψ.
 Πάντα ἕψ Χριστὸς πῆλα σῶματι πάντις.
 Ἦλα, Ἦλα Χριστὸ πάντιθι σῶμα πῆλα.
 Εἰς τίλ Θ αὐτοῖς ἕψ, ὅτι ἰλαθῆς σῶμα ὁ ἄρτ Θ,
 Σῶμα ὑπὲρ θυρῶν παρδοθῆν ἕς θάνατον.
 Τῶν τε ἕψ ἄρτῶ Λυτρωτοῦ σῶμα ἕψ.
 Τῶν τε πάντις ἕψ ἐν χθονὶ ἕψ πῶλω.

Τῶν τε

Τὼν καὶ σωματικοῖς θυητοῖς σωματέθειν' ἔδωκεν
 Εἶν' ἀγίῳ δάπνῳ σῶμα θεοῦ παρόν.
 Σῶμα θεοῦ φάγουσ' ἑαυτοῖς ἑαυτοῖς ἀπαντες·
 Οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῖς πάντες σῶμα θεοῦ.

Ναὶ μὰ θεόν, ἡρατῆρως τάδε συμπλογοισμένη ἐστὶ
 Σχήματι εἶν' ὡς ἐμπῶ τετραόροις τε τρόποις.
 Θαυμάζω ὑμᾶς μεγάλο θυμῷ τε νόστῳ·
 Θαυμάζω τέχνης, θεοπισίων τε ἱπῶν.
 Καὶ γὰρ ὑπέρετε λόγον, καὶ ὑπερ' διαλεκτικὰ εἶπε
 Σχήματα, καὶ λογικῶν ἐκπροέβητε τρόπον.
 Αὐτὰρ ὅμως αἰτῶ, μὴ ἀκούτε παῦρα λέγοντες·
 Πολλάκι παῦρα λέγων χρήσιμα ποτὰ λέξα.
 Ἄτ' ὄγε ἑλασθῆς διαθήκη ἐπλήθη ἑαυτῶν·
 Μῶν ἄρα καὶ αὐτῆς εἰς σῶμα ἀνδρῶν μολεῖ;
 Ἄρτ' ὄγε Χριστῷ πεισοῖς κοινωνία ἐστίν·
 Μῶν τι δὲ καὶ ταύτῃ μάρτυρα ὁδοῦσιν ἀνδρῶν;
 Ἐρ' ἄρα φάσιν δάπνῳ Χριστὸς μίσησ' ἔσκει μαθητῶν·
 Καὶ τότε μὴ μὴδ' ἄς μάταια μάρτυρα εἶν'.
 Πῶς γοῦν εἶν' γαῖῃ δυνάσασα σωματέθειν' φάγουσ'
 Σῶμα θεοῦ, ὅ,τι νῦν ἔρανδον ἀπὸ πῦρ ἔχουσ'.
 Σάματ' ὄν' Σωτῆρ' ἄρτων μυστήριον ἔστιν·
 Ἄμ' ὑμῶν ἄρτ' ὄν' σάματος ἐστὶ τόπος.
 Κράβητε γὰρ, σῶμα Χριστοῦ ὅτι ἐστὶν ἄρτων·
 Ὡς ἂν Χεῖρας ἔφη σῶμα μὴ ἄρτων εἶνι.
 Οὐχὶ διασφραγίστην τοῦτ' ἐστὶν ῥῆμα θεοῦ;
 Οὐχὶ ἑξήμηναι παικράτουντι θεῷ;
 Οὐκ ἐναγγέλιον τόδε Πάυλος Ἀποστόλος ἐστὶ.
 Τὼν καὶ τοιοῦτοι ἀνθιμά εἰσι πλάνοι.

Ρήμασι λυτρωτοῦ ἀπλῶς πιστευομένης ἡμῶν.
 Καὶ ἄξιον λέγομεν σῶμα θεοῦ ἕμην.
 Σῶμα ἰπὸ μερόπων σωρῶν προσηχθῆν ἀακῆ,
 Εἰς τ' ἄφισιν βροτέων παρθοθῆν ἑμπλακίῳ.
 Σημῶν σφραγίς τε τὸ πᾶν μυστικόν ἐστι.
 Ἄρτῳ γοῦν ἑλαδῆς ἔχῃ τὸδ' ἀμφοτέρων.
 Ἡ δ' ἄρα σημῶν σφραγίς τε ὁ ἄρτῳ ἔχῃτο
 Σῶμα τῷ Ἰησοῦ πῶς σῶμα σῶμα φάγη.
 Μῶν ποῖε τις βασιλεὺς διπλώματι σφραγίδ' ἀπροσέξ.
 Εἰν αὐτῇ παρὸν σφραγίδι δῶρον ἔδει.
 Πίσυ μὲν παρὸν καὶ περ τι ἀπόπροθι ἄλλως.
 Οὕτω καὶ Χριστοῦ πίσυ σαῦμα παρὸν.
 Οὐποτὶ πανάσθ' Χειρὸν Σωτῆρα προσήκαρ.
 Οὐποτὶ διψήσῃ πίσυ ἰν αὐτῷ ἔχαρ.
 Πίσυ μὲν μὲν ἔδομεν καὶ πίνομεν αὐτόν.
 Σάρκα θεοῦ νόσφιρ πίσυ ὅτις ἔδει.
 Ὅν τρόπον ἰν πίσυσι Χειρὸς μὲν αὐτῷ ἔκείνῳ
 Σύμπαντες πίσυ αὐτῶν ἔδουσι τρόπον.
 Ἀπὸ διὰ σαθῆς ἑνὶ ἡμῶν πίσυσι ἐστὶ.
 Πίσυ γοῦν πίσυ αὐτῶν ἔδουσι μόνῃ.
 Τῶν καὶ γὰρ μὲν ἔδουσι, ἵνα ἴδουσι δι' αὐτοῦ.
 Ἐν τῷ τὶς ἴδῃ, ταυτὸ ἑν αὐτῷ ἑνί.
 Ἀπὸ ἡμῶν μιγάληται πλάνοι κεραιγάβη φωνῆ.
 Χειρὸν σῶμα βροτέων οὐκ ἔσῃ σῶμα χον.
 Διὰ λόγ' ἑκτέτων, ὅτι αὐτοκατὰ κριτοῖς ἐστὶ.
 Καὶ ὅτι ὑμῶν δόγματι ψεύδῃ ἔστι.
 Διὰ γὰρ τε θείων ὁρῶν ἑν ἀπόσκοποι ἐστὶ,
 Νοθεσίας ἀγίῳ ἑν φρονῆτ- βροτέων.
 Σωματικῶς σῶμα Χειροῦ κεραιγάβη ἔδει.
 Καὶ ἀρνεῖσθαι ὅμως σῶμα ἑστὶν σῶμα χον.

306 STRENÆ MAT. THORAC.

Τούτῳ νυ ὅτις ἀνὴρ ἐπέποτι ἔπι φάγειδι·

Οὐδὲς γὰρ τρίφεται ἔρχθονι ᾧδι φάγων.

Κάφατι σῶμα ἴδιδι· ἰσαῦτις ἀπάφατι ταυτέ.

Αντία εἰ δυνάσται ἄμφω ἀληθῆ ἔμην.

Τῶνικ' ἀληθείη τίθειμην νῦν τοῦτο τροπαῖον·

Σάρκα θεοῦ μάσαξ σαρκικῆ ὅτις ἴδεν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Matthias ὁ Θωρακῶν μ. Θ.

DISCVS.

DISCVSSIO SEPTEM
PARALOGISMORVM PRO
ASSERENDA ORALI IPSIVSMET
natiui corporis & sanguinis Chri-
sti perceptione confecto-
rum, &c.

AUCTORE
MATTHIA THORACONYMO.

1 5 8 6.

I. IOH. 2. VERS. 21.
Nullum mendacium ex ueritate est, &c.

V MAT.

DISCOVERED BY THE
RESEARCHERS OF THE
AMERICAN MUSEUM OF
NATURAL HISTORY
IN THE YEAR 1847

THE SPECIES IS
KNOWN AS
THE "MEXICAN"
SPECIES

THE SPECIES IS
KNOWN AS

MAT.

MATTHIAS THORACO-
 NYMVS CASPARI PILCIO,
 PASTORI ECCLESIAE SARO-
 sienfis dignissimo, fratri in
 Christo dilecto,

GRATIAM ET PA-
 CEM DEL.

*TSI vulgus hominum dissen-
 sione & concertatione, qua ve-
 ritatis causâ inicitur, plerunque
 offenditur, atq; eiusmodi scri-
 pta ne lectione quidem aut auditione di-
 gna esse censet: tamen cùm necesse sit veni- 1. Cor. 11.
 re hereses, ex heresibus autem dissidia, ut 19.
 manifesti fiant, qui probati sunt, nequa-
 quam sinistro imperiti vulgi iudicio ceden-
 dum, certamenq; pro veritate semel susce-
 ptum deserendum est.*

*Verè enim quidam, quisquis ille fuit, de
 vulgo pronūciauit: ὁ γὰρ πλῆθος ἐξ ἑσπε-
 ρῶν κτισθῆναι, ὅτι δὲ δυνάμιον. Vulgo autem
 annumerandi sunt omnes, qui nihilo me-
 lius, quàm vulgus, sapere didicerunt: quan-
 tumvis suis ipsorū calculis longè supra vul-
 gus se eminere decretum habent. Quòd
 V 2 igitur*

igitur neque horum neque illorum vocabulis
 & inanibus terriculamentis quidq; moue-
 ris: quominus in defendendo negotio Euan-
 gelicæ veritatis præclarè ad victoriam con-
 tendas: in hoc constantiam & fortitudi-
 nem animi tui tibi gratulor: teq; amanter
 rogo & hortor, vt ita, sicut cœpisti, & per-
 gis, deinceps etiam pro asserenda veritate
 cœlesti, arma verbi diuini vibrare ne ces-
 ses. Mihi quidem nihil dubium est, Mul-
 tos fore, qui toto pectore Filio Dei gratias
 acturi sint, quòd tali tua opera ex tam den-
 sis ignorantia tenebris liberati sint. Quo-
 rum causa nihil non faciendum esse, Chri-
 stiana vtique charitas suadet ac cogit. Fieri
 enim non potest, quin animus vera fide
 in Christum illustratus, multos ad agni-
 tionem æternæ veritatis adducere, erran-
 tesq; in viam reuocare cupiat atque con-
 tendat. Id quod te quoque sincerè face-
 re video, tum alijs scriptis tuis, tum illo,
 quo septem argumentis, pro mirabili illa
 Oralitate excogitatis respondes. Et si au-
 tem piè, rectè & solerter omnia in Respon-
 sione illa te facere iudico: tamen putavi &

ego me opera precium aliquod facturum esse, si septem illos Paralogismos, in quibus, ut coniecturam facio, aduersarij tui, vel no-
stri potius, proram & puppim constituisse videntur, aliquanto exquisitiùs discutiendos assumerem. Quia in re pro virili mea parte, sic ut puto, elaboravi, ut sperem ipsos etiam aduersarios agnituros & falsuros esse, Argumenta illa sua quibus tantoperè confidunt, valdè exanguia & elumbia esse tantum abest, ut victoriam sperare possint. Tibi autem hanc discussionem meam inscriptam esse volui frater in Christo dilecte, non solum ut intelligeres te mihi charissimum esse: sed ut cognosceres, etiam me, erga infirmos illos, quorum causa tam sincerè labores, eadem animi propensione ferri, qua primo quoque tempore ipsos ab erroribus in viam veritatis reduci etiam atq; etiã opto: quod ut fiat faxit aeternus ille Dei Filius, qui solus mentes hominum, vera Dei cognitione, fide, spe, latitia, pace & vita aeterna donat atque beat. Cui sit laus, celebratio, honor & gloria in sempiterna secula, Amen.

DISCVSSIO SEPTEM PA-
RALOGISMORVM PRO AS-SERENDA ORALI IPSIVS MET
natiui corporis & sanguinis Chri-
sti perceptione confi-
ctorum.

I. PARALOGISMVS.

PRO quocunq; Christus mortu-
us est, ille comedit & bibit cor-
pus & sanguinem Christi.

Sed Christus mortuus est
pro toto homine, non tantum pro interiore,
qui ore fidei comedit: sed & pro exteriori,
qui ore corporis comedit.

Ergo totus homo tam exterior ore corpo-
ris, quam interior ore fidei comedit substan-
tiale corpus Christi.

DISCVSSIO.

In hoc Paralogismo multa sunt repre-
hendenda. Primum enim Maior manca
& obscura est propter triplicem ambigui-
tatem. Una est in his uerbis: Pro quocunq;
Christus mortuus est. Hæc enim uel sic
possunt

possunt intelligi, Pro quacūq; parte hominis, ut pote, corpore & anima constantis, Christus mortuus est: illa ipsa pars comedit & bibit corpus & sanguinē Christi: uel hoc modo: Pro quocūq; homine Christus mortuus est ille ipse homo comedit & bibit corpus & sanguinem Christi. Altera ambiguitas latet in hoc mēbro: Ille comedit & bibit. Est enim duplex manducatio & potatio, Interna & externa, Spiritualis & corporalis, Fidei & oris carnei, Animæ & corporis. Tertia ambiguitas inest his uerbis: Corpus & sanguinem Christi. Nam corpus Christi trifariam significat. 1. Natiuum ipsius corpus ex Virgine natum. 2. Corpus mysticum, quod est Ecclesia. 3. Corpus sacramētale, quod est panis Eucharistię. Sanguis item Christi duplex est. 1. Natiuus, & is aut effusus, de quo in cœna Domini agitur: aut non effusus, qui in ipso corpore remansit. 2. Sacramentalis, qui est uinum siue poculum benedictum. Ac propter tot quidē ambiguitates Maior propositio & obscura & manca est.

Deinde etiam minorum ambiguitatum perplexa est. Incertum enim est quid hic per Interiorem, quid item per Exteriorem hominem sit intelligendum.

Internus namq; siue interior homo communi quidem usu loquendi dicitur ipsa anima rationalis: Phrasi autem Sacrae scripturae, Internus siue Interior homo, nominatur totus homo regeneratus corpore & anima constans, qui etiam homo spiritualis & homo nouus appellatur. Sic quoq; externus siue exterior homo communi loquendi usu significat ipsum corpus hominis: aliàs uerò (quãquam rarò, & quod scia uix uspiam in sacris literis) significat totum hominem corpore & anima constantem nondum regeneratum, quem Apostolus uocat infidelem, animale, in carne uiuentem, secundum carnem incedentem.

Eph. 3. 16.

1. Corint. 2.

15.

Eph. 4. 24.

1. Corint. 2.

14.

1. Corint 7.

12.

Rom. 5. 4. 8.

Ostensis tot ambiguitatibus apparet Paralogisimum factum esse ex pluribus, quam tribus terminis, ac proinde eiusmodi collectione nihil legitime concludi. Vt autem planius innotescat fallax conclusio, age distinguamus tum terminos, tum propositiones, ad mentem eius, qui hunc Paralogisimum produxit. Apparet autem partim ex conclusione huius, partim ex Paralogismo sexto hoc uoluisse Paralogisten, ut Maior & minor propositiones hoc sensu accipiantur.

Maior. Pro quacunque parte hominis Christus mor-

mortuus est, illa ipsa pars hominis comedit & bibit natium corpus & sanguinem Christi ore carneo & osseo.

At Christus mortuus est pro utraq; parte *Minor.* hominis, nempe anima & corpore.

Ex his præmissis necessario tale conclusum conficitur: Ergo utraq; pars hominis, anima uidelicet & corpus natium corpus & sanguinem Christi comedit & bibit ore carneo & osseo.

At enim uerò conclusum istud manifestè absurdum ac falsum est. Quomodo enim anima, quæ est Spiritus, ore carneo & osseo comedit aut bibit? Proindè cum minor propositio sit uerissima, Maiorem falsam esse necesse est: Siquidem teste etiam Apostolo: Ex ueritate nullum promanat mendacium. *1. Joh. 1. 22.*

Ponamus iam alio sensu Maiorem, & quid ex ea consequetur, uideamus.

Pro quocunq; homine Christus mortuus est: ille ipse homo comedit & bibit natium corpus & sanguinè Christi ore carneo & osseo. *Maior.*

Sed Christus mortuus est pro Patribus, *Minor.* Patriarchis, Prophetis cæterisq; fidelibus ueteris Testamenti.

Ergò omnes illi natium corpus & sanguinem

guinem Christi comederunt & biberunt, ore suo carneo & osseo. Sed rursus conclusio ista falsum & impossibile colligit. Quomodo enim illi ore carneo & osseo comederunt corpus, quod nondum in rerum natura extitit? Proinde cū minor propositio huius syllogismi sit uerissima: Maiorem falsam, absurdam & impossibilem esse necesse est, quod demonstrasse oportuit.

His ita habentibus consequitur hūc syllogismum uerum & necessarium esse.

Pro quocunq; homine Christus mortuus est: ille ipse homo comedit ac bibit natium corpus & sanguinem Christi ad uitam æternam ore & modo tantū spiritua-
liid est, fide à Spiritu sancto excitata.

At Christus mortuus est pro omnibus electis. Ergo omnes electi comedunt & bibunt natium corpus & sanguinem ipsius ad uitam æternam ore ac modo tantū spirituali: id est, fide à Spiritu sancto excitata.

II. PARALOGISMVS.

*Ex quacunque propositione sequuntur
multa absurda, ea est repudianda.*

Propo-

Propositio negans Oralem manducationem multa parit absurda. Ergo repudiāda.

DISCVSSIO.

Maiores huius Paralogismi rectè intellecta uera est, tam in Theologia quàm in Philosophia. Minor uerò distinctione eget. Si qui enim sint, qui negēt oralem perceptionē panis & uini benedicti in cœna Domini usurpandam esse, isti sanè non solū absurda, sed etiam impia stabilirent: si quidē id ipsum facere præcepit Seruator. Qui uerò negant, uti nos negamus, Ipsummet natuum corpus & sanguinem Christi in sacra cœna ore corporeo percipi in hac regione Elementari: percipi autem fide tantum & modo spirituali affirmant, uti nos affirmamus: certè illorum sentētia ueritati & toti sacrae Scripturæ consentit. Quod enim fide tantum & spiritualiter: id est, modo spirituali per fidem à Spiritu sancto incensam, corpus & sanguis Christi edatur ac bibatur, patet his rationibus. 1. Quia Christus est cibus & potus tantum spiritualis: id est, qui non nisi spiritualiter, per fidem, in hac uita ad salutem æternam apprehēditur. 2. Quia Christus est cibus uitæ æternæ non caducæ. 3. Quia ipse Christus dixit, uerba sua de Ioan. 6, 63, mandu-

manducatione carnis suæ & de potatione sanguinis sui spiritum & uitam esse, hoc est, spiritualiter intelligenda esse ad uitam æternam.

Quod autem ore corporeo caro & sanguis Christi nequaquam percipiuntur percipiuntur debeant, probatur his argumentis.

1. Quia ipsi discipuli Christi in prima cœna ore corporeo ea nõ percepertũ. Corpus siquidem in medio ipsorum mensæ accubuit: sanguis autem nec dum effusus erat.

Eph. 4. 10.

Act. 3. 21.

2. Quia Christus, qua homo est, corpore suo utiq; finito, sic a sediẽt longẽ supra omnes cœlos, ut illic maneat usq; ad extremũ diem iudicij, qui dies cũ nondum illuxerit Christum corporali præsentia in hoc Elementari orbe uspiam esse falsissimum est, tantum abest, ut eum quisquam ore carneo & osseo attingere possit.

Nũc in Paralogisten retorqueamus hoc argumentum, quo ueram sententiam se iugulaturum putabat.

Ex quacũque propositione sequuntur multa absurda, & quidem manifesto uerbo Dei repugnantia: ea est repudianda unã cũ suis absurditatibus.

Atqui ex hac propositione, Natiũ iam glorificatum & integrum Christi corpus, reuera

reuera existit in hoc orbe Elementari, in tē
 plis, in manibus ministrorum, in quolibet
 pane Eucharistico, in quolibet ore carneo
 Eucharistiam percipiente: atq; insuper e-
 tiam comeditur: ex hac inquam Proposi-
 tione, quam Paralogistes defendendam su-
 scepit, sequuntur plurima absurda uerbo
 Dei manifestè repugnantia, præter alia,
 quæ breuitatis causa omittuntur, hæc præ-
 cipuè.

1. Si integrum corpus Christi reapse est
 in quolibet frustulo panis Eucharistici, &
 in quolibet ore sumentis, sequitur tot esse
 integra Christi corpora, quot sunt frustula
 panis Eucharistici, uel saltem, quot sunt di-
 uersa loca in quibus eodem momento cœ-
 na Domini administratur, ac proindè toti-
 dem Christos corpore humano præditos:
 contra illud: Vnus Dominus, Vnus Chri-
 stus, Vna fides, Vnum baptisma, &c.

2. Cùm corpus Christi sit uerè humanum
 ac finitum corpus, sequitur tempore sacræ
 cœnæ, corporali præsentia Christum desij-
 se, esse supra omnes cœlos usq; ad extremū
 diem: contra illud: Christum oportuit cœ-
 lo suscipi usq; ad tempora restitutionis o-
 mnium.

Act. 3, 21.

3. Si reuera Christus corporali præsentia
 est

est in templis in pane Eucharistico, in ore sumentium, sequitur Christam corpore suo tum aut descendere de cœlo, aut novum hic in terris creare corpus, imò verò multa corpora, quod utrumq; per absurdum est.

Efficitur igitur necessaria & demonstrativa conclusione, Illam Propositionem Oralistarum ex agro & finibus Ecclesię orthodoxę longè propellendam & exterminandam esse.

III. PARALOGISMVS.

Tantum homo regeneratus fit particeps corporis & sanguinis Domini.

Sed totus homo per Verbũ & Sacramenta regeneratur. Ergo, &c.

DISCVSSIO.

Primum de maiori gratias ago Paralogistæ. Concessa enim maiore propositione, suapte sponte corrui Oralis manducatio natiui corporis Christi, quam Oralistæ indignis, impijs ac hypocritis Eucharistiã percipientibus uindicant. Deinde distinctione addita perspicuam efficiam Maiorem. Corpus igitur Christi, ut dictum est,

est, trifariam significat. 1. Natiuum ipsius corpus. 2. Mylticum. 3. Sacramentale. Sic & sanguis Christi bifariam. 1. Natiuum Christi sanguinem. 2. Sacramentalem. Neglecta hac distinctione, Maior simpliciter uera esse nequit. Nam etiam non regenerati sæpè percipiunt corpus & sanguinem Christi sacramentalem. Sic quoque corporis mystici multi impij sunt participes, si quidem in ipsa Ecclesia multi tales uiuunt. Restricta autem maior ad natiuum corpus & sanguinem Christi est uerissima: Et uerum est totum argumentum hoc modo formatum.

Tarum homo regeneratus fit particeps natiui corporis & sanguinis Christi.

Homo autem regeneratus totus regeneratus est, corpore scilicet & anima.

Ergo totus homo regeneratus corpore scilicet & anima fit particeps corporis & sanguinis Christi, eo modo quem sacra Scriptura ostendit, nempe fide qua sola Christus ad uitam æternam manducatur ac bibitur ab electis.

III. PARALOGISMVS.

Qualicumque instrumento interior homo comedit & bibit corpus & sanguinem Christi, tali & simili instrumento comedit & bibit etiam exterior homo. Sed interior suo spirituali: Ergo exterior suo corporali.

DISCVSSIO.

Hic Paralogismus magnam incogitantiam auctoris sui ostendit. Nam Quale & Tale similitudinem eiusdem qualitatis denotant. Quæ autem similitudo inter spiritum & corpus? inter spirituale & corporale? Deinde legitima ratione argumentandi sic concludendum erat. Sed interior homo: id est, ipsa anima, instrumento spirituali, nempe fide (quod primus etiam Paralogismus conclusit) comedit & bibit nativum corpus & sanguinem Christi: Ergo etiam exterior homo: hoc est, ipsum corpus hominis, nativam carnem & sanguinem Christi percipit. Quæ conclusio rectè intellecta nihil absurdi infert. Corpus enim ex se nihil facit, sed ex anima, qua vivit & movetur. Ergo ut anima regenerati hominis ore suo spirituali: id est, fide, comedit ac bibit cibum &

& potum uitæ æternæ : sic quoque corpus eiusdem animæ socium, quod ut planius sit ita demonstro.

Vita æterna uiuitur tantùm ex manducatione spiritali, quæ fit per fidem Christi. Corpora sanctorum uiuunt uitam æternã. Ergo corpora sanctorum uitam æternam uiuunt ex manducatione spiritali tantùm, quæ fit per fidem Christi.

V. PARALOGISMVS.

Interior agit per Exterior. Homo spiritalis est interior: Ergo necesse est ut homo spiritalis per os exterioris hominis comedat & bibat corpus & sanguinem Christi natium.

DISCVSSIO.

Hic breuis Paralogismus in multas incurrit reprehensiones. 1. In prima figura Maiore particulari existente nihil necessario cõcluditur. Est autem ista particularis: Quia non omne interior, nec semper, nec omnia agit per exterior. Multa enim homo, mente atq; animo agit, ad quæ corpus & aliæ res externæ nihil adminiculi conferunt.

tunt. 2. Minor quoque ambigua est. Nam homo spiritualis, aut intelligitur, sola mēs & anima hominis quòd sit essentia spiritalis: aut phrasi sacrae Scripturae intelligitur totus homo regeneratus anima & corpore constans: in qua significatione, Homo spiritualis partim est internus, partim externus, sic sentiente ipso etiam Paralogista ut in sequenti Paralogismo videre est. 3. Plus est in conclusione quàm fuit in præmissis. 4. Sunt etiam quatuor termini: Vnus internus: Alter, Agit: Tertius, Homo spiritualis: Quartus, Comedit per os exterius. 5. A genere ad speciem concludit affirmatiuè, quòd est planè ἀδιανυστόν. Quis enim concedat hoc? Agit: Ergo comedit: Quòd perinde est ac si colligam, uideo animal: Ergo uideo Leonem. Quis item mox admittat istud? Comedit: Ergò per os externum: cùm etiam internus sit edendi ac bibendi modus, sic sentiente etiam Paralogistæ. 6. Denique quid magis puerile dixeris, quàm si sic colligas? Res interior agit quædam per exteriora: Ergò res interior comedit per os exterius. Quis non uidet scopas dissolutas? Sed ta-

lis est Dialectica & Theologia Oralistarum.

VI. PARALOGISMVS.

Homo interior cùm per os exterioris comedat, sequitur quod non solum interior homo, sed etiam exterior homo, carneis & osseis membris constans corpus & sanguinem Christi comedat & bibat, quotiescunque ad cœnam Domini accedit.

DISCVSSIO.

Hic Paralogismus est filia præcedentis, æquè turpis ac ridicula, ut ipsa mater est. Primum enim incurrit in petitionem principij: quoniam incertum per æquè incertum probare nititur. Quippe id ipsum, de quo disputatur & ambigitur, pro dato, confesso & certo accipit. Hoc ipsum enim disputatur & queritur: Vtrum ore externo natuum corpus & sanguis Christi percipiatur: ac proindè carneis & osseis membris edatur ac bibatur, quod quidem de corpore & sanguine Christi sacramentali: id est, de pane ac uino benedicto, uerum est. Ista siquidem carneis & osseis membris reuera percipiuntur & deglutiuntur. Sed

de natiuo & finito corpore Christi, iam glorificato, & non nisi longè supra omnes cœlos usque ad extremum diem Mundi existente uerum esse nequaquam potest.

Deinde scribere & confiteri, Natiuum corpus & sanguinem Christi glorificati, CARNEIS ET OSSEIS membris edi ac bibi, quid aliud est, quàm purum purum Capernaitam agere? Nisi fortè hoc interfuit, quod Capernaitæ carnem Christi frustulatim edendam sibi putarunt: Oralistæ uerò ingenuè & perspicuè fatentur, se rotum & integrum natiuum illud corpus Christi ORE CARNEO ET OSSEO percipere ac manducare. Nec istis iam sapit illud Augustini: Quid paras dentem & uentrem? Crede, & manducaſti: Nec illud Christi: Verba quæ ego locutus sum, spiritus & uita sunt.

At enim uideamus, quorsum res euadet, si uerum est, quòd tam admirandæ Oralitatis auctores mordicùs tenent ac propugnant.

Quicquid in regione Elementari carneis & osseis membris apprehenditur, id etiam externo aliquo sensu percipitur. Natiuum

tium Christi corpus carnis & osseis mēbris in hac regione Elementari apprehenditur, ut uolunt Oralistæ. Ergo natiuum corpus Christi in hac regione Elementari externo aliquo sensu percipitur utpote, tactu, uisu, gustu olfactu. Atqui hoc conclusum est falsum, & contradictoria ipsius uera est, concedentibus ut puto, etiam Oralistis, ac proindè uerum erit hoc cōclusum.

Quicquid in hac regione Elemētari carnis & osseis membris apprehenditur, id etiam externo sensu percipitur. Natiuum & iam glorificatum corpus Christi in hac Elementari regione nusquam externo sensu percipitur. Ergo natiuum & iam glorificatum corpus Christi in hac elementari regione carnis & osseis organis nusquam apprehenditur.

VII. PARALOGISMVS.

Cuiuscunq; rei particeps est interior homo regeneratus, illius aequè particeps est, etiam exterior homo regeneratus. Sed homo interior fit particeps corporis & sanguinis Christi. Ergo eorundem fit particeps etiam homo exterior.

DISCVSSIO.

Hic syllogismus benè constructus & rectè intellectus noster erit, nō Oralistarum. Vt autem sentētia illius planior sit, sic eum informo.

Cuiuscunq; rei anima regenerati hominis est particeps sua propria perceptione, eiusdem rei æquè particeps est ipsum etiā corpus perceptione animæ.

Atqui anima regenerati hominis particeps est natiui corporis & sanguinis Christi propria sua perceptione, factâ fide, quæ est manus, os & oculus animæ.

Ergò ipsum etiā corpus hominis regenerati est particeps natiui corporis & sanguinis Christi perceptione animæ, factâ fide, quæ est manus, os & oculus animæ.

Vt uera esse intelligatur maior declarabo eam, & reciprocā esse ostendam. Quicunq; igitur gaudet aut tristatur animo ob rem aliquam, is etiā corpore meliùs aut deteriùs habet. Ait enim Scriptura: Bona fama impinguat ossa. Item: Spiritus tristis exiccat ossa. Ita qui nimiùm pascit optata doctrina, is etiā corpore leuiùs habet. Hinc fit ut solida consolatio animo concepta

cepta leuiter ferat magnos cruciatus corporis, id quod Martyrum exempla docēt. Sic qui grato cibo potūue corpus reficit, eius etiam animus hilarior est, quemadmodum scriptum est: Vinum lætificat cor hominis. Date siceram merentibus, & uinum afflictis animo, bibant & obliuiscantur miseriæ suæ. Cuius ergò rei particeps est anima hominis eiusdē & corpus: & cuius rei particeps est corpus, eius etiā anima. Participem autem esse alicuius rei, est præcipuè usum fructum habere illius, tum actu, tum potentia, tum spe, tum reapse. Atq; ita maioris reciproca ueritas, satis, ut opinor, manifesta est.

Ex his ita stantibus iam etiam hoc consequitur: Perceptionem animæ sufficere corpori: Et perceptionem corporis sufficere animæ. Planius explico quid dictum uelim. Ex cibo uel potu animæ proprio (ut ex doctrinæ aut consolatione) participationem & usum fructum habet etiam corpus: idque ita ut cibum animi proprium, tantum os animi percipiat non etiam os corporis. Et rursus: Ex cibo uel potu proprio corporis (ut pane, melle, uino) participationem & usum fructum habet etiam

animus; idque ita ut cibum corporis tantum os corporeum non etiam os animæ percipere necesse habeat, pro uero & solido usu fructu habendo. Cæterum diuersis uijs cibus potusue tum corporis tum animæ in hominem ingreditur. Et enim cibus potusque animæ aut per aures, aut per oculos hominem ingreditur. Quippe uerbum Dei & quiuis alius sermo, quo anima iuuatur aut læditur, aut per aures audiendo aut per oculos legendo hominem subintrat: non autem per gulam aut per alias uias meatusue corporeos. Sic etiam cibus corporis (ut panis, mel, uinum) tantum per Oesophagum siue gulam hominis substantiam ingreditur, non per aures per oculos, aliósue meatus corporis. Nihilominus tamen utriusque usus fructus ad utramque hominis partem, ad animam uidelicet & corpus, redundat.

Cum igitur natium corpus & sanguis Christi ore animæ: id est, fide, uerè & salutariter percipiatur ad uitam æternam, quod ne aduersarij quidem negare uel possunt, uel audent: utriusque consequens est, tali perceptione non solam animam, sed etiã corpus ipsum recreari, nihilque necesse esse ad salutem,

salutem, ore etiam carneo & osseo istum cibum & potum attrahere. Est enim Christus cibus & potus merè spiritualis, qui non nisi fide ex auditu aut lectione concepta, sic editur & bibitur, ut ipse in homine, & homo in ipso maneat ac uiuat. Quemadmodum *Ioh. 6. 63.* id ipse Christus testatur inquit: Verba quæ ego locutus sum, spiritus & uita sunt. Item: Qui edit carnem meam & bibit sanguinem meum, habet uitam æternam, *Ioh. 6. 54. 56.* idemq; in me manet, & ego in eo. Item: Omnes eandem escam spiritualem edunt, & omnes eundem potum spiritualem biberunt. Biberunt enim ex sequente spirituali Petra: Petra uerò erat Christus. Item: Ego sum panis ille uitæ: qui uenit ad me nequaquam esuriet: & qui credit in me non sitiet unquam. Quod etiam uice uersa uerum est. Qui enim uenit ad Christum nunquam sitit, & qui credit in Christum nunquam esurit. Deniq; qui ipsum manducat, nec esurit nec sitit. Nempe igitur credendo in Christum, ipsum accedimus, attingimus, cernimus, edimus, bibimus, idq; ad salutem & uitam æternam tam corporum quàm animarum. Totam ergò rem istam sic tandem conficiamus.

Quicumq; cibus ac potus ore animæ uerè ac salutariter ad salutem corporis pariter atq; animi percipitur: eum cibum ac potum ore etiam carneo & osseo percipi nihil necesse est.

Caro & sanguis Christi est talis cibus ac potus, qui ore animæ uerè ac salutariter ad salutem corporis pariter atque animi percipitur.

Ergò carnem & sanguinem Christi, ore etiam carneo & osseo percipi nihil necesse est.

Quòd si Oralis natiui corporis & sanguinis Christi perceptio, ad salutem corporis & animæ necessaria est: sequetur nullos, qui ante natum Christum uixerunt, nullos etiam Christianorum infantes mortuos saluatos esse. Id quod necessariâ còsequentiâ sic colligitur.

Omnes saluandos natiuum corpus & sanguinem Christi ore carneo & osseo percipere necesse est: ut quidem Oralistæ sentire uidentur.

Nulli homines ante Christum incarnatum mortui, & nulli Christianorum infantes ante usum Eucharistiæ extincti, natiuum corpus & sanguinem Christi ore
corpo-

corporeo & osseo perceperunt.

Ergo omnes homines ante Christum incarnatū mortuos, omnesq; infantes Christianorū ante usum Eucharistiæ extinctos saluari impossibile est.

Verumenimuerò conclusum hoc manifestè falsum est, quod utique ex Maiore deductum est: si quidem Minor uerissima est: Ac proindè Contrariam Maioris ueram esse necesse est, quæ sic habet:

Omnes saluandos natiuum corpus & sanguinem Christi ore carneo & osseo percipere impossibile est.

F I N I S.

SOLV.

SOLVTIO TRIVM PA-
RALOGISMORVM.PER
MATTHIAM THORACONYMVM.

1 5 8 6.

I. PARALOGISMVS.

HOC datur omnibus, & ab om-
nibus cœna Dominica vescen-
tibus ore corporeo sumitur,
quod pro nobis traditum pe-
pendit ac effusum est in cruce ad remissio-
nem peccatorum.

Sed essentia corporis & sanguinis D. N.
I. Christi pro nobis tradita pependit ac ef-
fusa est in cruce ad remissionem peccatorum.

Ergo essentia eiusdem corporis & san-
guinis Christi datur omnibus & ab omni-
bus cœna Dominica vescentibus ore corpo-
reo sumitur.

SOLVTIO.

Hic Paralogismus grauiter peccat con-
tra

tra ueram rationem argumentandi. Idem enim per idem probare nititur, & id, quod in controuersia est, ad confirmandum assumit, quod est petere principium. Id namque quod in cruce pependit & effusum est ad remissionem peccatorum, quâdam periphrasi nihil aliud est, quàm natiuum corpus & sanguis Christi: & contra, Natiuum corpus & sanguis Christi est id ipsum, quod pro nobis traditum pependit & effusum est in cruce ad remissionem peccatorum. Quanquam non tantum is sanguis Christi ad remissionem peccatorum effusus est, qui in cruce fluxit ex uulneribus Christi, sed etiam ille, qui in horto sudore, in domo Pilati flagellatione & spinarum coronatione elicicus fuit.

Quòd autem idem per idem nitatur probare hic Paralogismus, manifestum euadit etiam ex analysi ipsius. Quærat enim, Quare omnes cœna Dominica uescentes ore corporeo ipsummet natiuum corpus & sanguinem Christi percipiunt? Respondet Maior: quia id ipsum percipiunt, quod in cruce pependit & effusum est in remissionem peccatorum. At enim uerò

uerò hoc ipsum quæritur ac disputatur. Verum uidelicet omnes cœna Dominica uescentes ore corporeo percipiant id, quod in cruce pependit & effusum est in remissionem peccatorum. Quod certè æquè incertum est, ac ipsum conclusum. Manifestum igitur euadit in hoc Paralogismo erratum esse per petitionem principij.

Ne quis autem in hisce uerbis Maioristæ In cruce pependit & effusum est, uim argumenti sitam esse existimet, age hoc quoque per analysin discutiamus. Quæro igitur, cur omnes cœna Dominica uescentes natium corpus & sanguinem Christi reapse ore corporeo percipiant? Si quis respondeat: Quia natium corpus & sanguis Christi in cruce pependit & effusus est ad remissionem peccatorum, is certè nihil ager. Quæ enim hæc fuerit collectio? Natium corpus Christi pependit in cruce pro nobis traditum. Ergò ore corporeo reapse manducatur ab omnibus sacra cœna utentibus. Scope dissolutæ. Tantum igitur abest, ut istud Argumentum demonstrariuè concludat (quod tamè in religione Christiana necessariò requiritur) ut ne probabiliter quidem inferat conclusionem pro admiranda illa Oralitate.

Ac ista quidem Paralogismi solutio manifesta & sufficiens est. Nihilominus tamen siue Maiorem siue conclusionem eius falsam esse per collectionem absurdorum declarabo.

Natiuum corpus & sanguis Christi ab omnibus cœna Dominica utentibus ore corporeo percipitur, ut quidem uult Paralogismus iste.

Discipuli Christi usi sunt cœna Dominica, tunc cùm primû illa institueretur à Christo corporali præsentia ipsis conspicuo, atque adeò contiguo.

Ergò discipuli Christi natium corpus & sanguinem ipsius ore corporeo perceperunt. Et per consequens, quia corpus Christi tunc uidebant, uisibiliter etiam illud manibus perceperunt & ori admo-
uerunt.

Sed enim uerò conclusum hoc absurdum est. Disertè enim Scriptura innuit, Christum tunc corpore suo in medio discipulorum siue stantem siue sedentem eodè loco fuisse conspicuum, qui postquã panem fregit & distribuit corporeis utique manibus suis, dehinc interiecta aliquanta mora, ipsidem manibus suis etiam poculum porrexit
uisi-

uisibiliter: Sicut natiuum & tunc conspicuum corpus Christi, nequaquam à quocumque discipulorum ore corporeo apprehensum & manducatum fuerit. Discipuli enim Christi contenti fuerunt tunc ore corporeo percipere corpus & sanguinem Christi sacramentalem: id est, panem & uinum benedictum: Natiuum autem corpus & sanguinem Christi contenti fuerunt percipere solo ore animæ, quod est fides.

Quod si quis contendat, præter panem & uinum benedictum, corpus etiam & sanguinem Christi natiuum à discipulis ore corporeo fuisse perceptum: Quæro quomodo ceperunt? Visibiliterne? sic ut manibus acceptum ori admouerint, an uero inuisibiliter? Atqui non fecerunt hoc inuisibiliter. Christus enim corpore suo eodem loci siue stans siue sedens per interualla porrigebat ipsis tum panem fractum, tum poculum benedictum, ut disertè loquitur Scriptura. Sed neque inuisibiliter illud ore corporeo ceperunt. Quomodo enim ore corporeo inuisibiliter ceperunt corpus coram inuisibile conspicuum & palpabile? Quod si Oralistæ dicant in ipso pane corpus & in poculo sanguinem

ñem latuisse, quod cum pane & poculo ore corporeo absumptum sit: Respondeo: tale corpus non fuisse corpus, neq; pro nobis traditum, ideo que tale ab ipsis non esse perceptum. Quippe eiusmodi corpus, qd̄ uel tunc, uel nunc in pane Eucharistiæ reapse lateat, in rerum natura, præterquam in phantasia Oralistarum, nec fuit, nec est, nec erit unquam.

Nunc & aliud absurdum colligam. Natiuus sanguis Christi pro nobis effusus ab omnibus cœna Dominica uescentibus ore corporeo reapse percipitur, ut uult Paralogistes.

Discipuli Christi usi sunt cœna Dominica tunc cum primùm institueretur à Christo, corporali præsentia ipsis conspicuo.

Ergò discipuli Christi tunc perceperunt & biberunt sanguinem Christi pro nobis iam effusum. Sed conclusum hoc manifestè absurdum est. Nondum enim erat effusus sanguis Christi. Nam quod Christus ait: Qui pro uobis effunditur, manifesta Enallage est præsentis pro iam iam futuro, certitudinis causa usurpata.

Cæterum doceri uelim ab Oralistis, Hoc tẽpore quemnam sanguinem dicant se bibe

bere ore corporeo in cœna Dominica? illumne qui in corpore Domini remansit, an eum qui effusus est? Illum non, quia dicitur Christus inquit: Qui pro uobis effunditur. Effusum autem tunc Christi sanguinem putantne reollectum esse? sic ut nunc in clarificato corpore Christi existat: an uerò ibidem passim dispersum Ierosolymis permansisse? Si dicent reollectum esse & in clarificato corpore Christi existere hoc ipsis probandum erit. Si uerò effusum non reollectum dicent se bibere: Quæro, quis hunc in ora ipsorum deportat, cum tã longè ab Ierosolymis absint.

Sed conficiamus iam tandem hanc totam rem, idq; duobus syllogismis.

Veri Christiani nec possunt nec debent alio modo natium corpus & sanguinem Christi percipere, quàm perceperunt discipuli Christi, in prima illa cœna sacra. Ut enim eadem est ratio habendi uitam æternam: ita idem etiam modus percipiendi cibum & potum uitæ æternæ.

Atqui discipuli Christi in prima illa cœna natium corpus & sanguinem Christi reapse ore corporeo non perceperunt, ut iam declaratum est.

Ergo

Ergò neq; alij ueri Christiani natiuū corpus & sanguinem Christi reapse ore corporeo percipiunt.

Item: Qualis sumptio corporis & sanguinis Christi suffecit discipulis Christi ad salutem in prima illa cœna: talis etiam omnibus alijs Christianis sufficit. Sed discipulis Christi suffecit in prima illa cœna corpus & sanguinē Christi sacramentalem: id est, panē & uinū benedictū, ore corporeo sumere: natiuum autē corpus & sanguinē Christi ore animæ: id est, fide uera percipere.

Ergò omnibus etiam alijs Christianis talis sumptio corporis & sanguinis Christi sufficit ad salutem.

II. PARALOGISMVS.

Cuicunq; instrumento sumptio unius in cœna Dominica conuenit, eidem etiam alterius conueniat oportet.

Sed ori corporis sumptio unius: id est, panis & uini in cœna Dominica conuenit.

Ergo ori corporis cōuenit etiam alterius sumptio: id est, corporis et sanguinis Christi.

S O L V T I O.

In hoc hypothetico Paralogismo Maior ex antecedenti nequaquam necessariū

infert consequens. Quod ut planius sit, sic
formetur Maior.

Quocūq; instrumento sumitur panis &
uinum cœnæ Dominicæ, eodem instrumē-
to sumi oportet etiam natium corpus &
sanguinem Christi. Nego in ista propo-
sitione consequens legitimè deductum esse
ex antecedente. Quæ est enim hæc conse-
quentia, Si dicas? Hæc res tractatur instru-
mento ferreo: Ergò & illa res tractatur fer-
reo instrumento. Deindè quæ est ista ne-
cessitas astringere corpus & sanguinem
Christi ad oris corporci perceptionem? Cū
disertè uerbum Dei doceat, Carnem & san-
guinem Christi esse cibum & potum spiri-
tualem.

Ioan. 6.

1. Cor. 10.

Sed age, ueniat sub analysin Paralogis-
mus, & illegitima collectio suapte sponte
apparebit.

Quæro igitur: Quare in Eucharistia na-
tium corpus & sanguis Christi ore corpo-
reo reapse percipitur? Si respondeas, quia
panis & uinum percipitur ore corporeo,
certè utiq; nihil ages. Ageres quidem, si na-
tium corpus Christi sub pane Eucharisti-
co subsummi posset, ut homo sub animali,
ruta sub herba. Non posse autem ita sub-
summi,

summi paret ex eo, quòd panis & corpus Christi narium sint disparata. Est quidem caro Christi panis vitæ æternæ, sed tropica & impropria locutione. Manifestum igitur est, etiam in hoc Paralogismo funiculos ex arena textos esse. Ioh. 6. 51.

III. PARALOGISMVS.

Quicumq; panem & vinum eodẽ manducationis & potationis vocabulo includit, is eodem etiam instrumento, manducationis & potationis sumi affirmat.

Sed Christus panem, vinum, corpus & sanguinem suum in cœna eodem manducationis & potationis vocabulo includit.

Ergò eodem etiam instrumento, nempe ore corporeo, sumi affirmat panem, vinum, corpus & sanguinem suum.

S O L V T I O.

Nego hãc esse legitimam collectionem. Lex enim syllogismorum hypotheticorũ hæc est, ut tum minor, tum conclusio, nec plus nec minus assumat & inferat, quàm quantum Maior habet aut in antecedente. aut in consequente. Hic autem minor plus

assumit. Antecedens enim quod in Minore subsumitur, in maiore nihil meminit corporis & sanguinis Christi. Nihil igitur coheret in argumento.

Esto autem, formemus sanè sic Maiorè, ut natiui etiam corporis & sanguinis Christi mentionem habeat, & uideamus quàm firma sit argumentatio.

Quicumq; panem & uinum natiuū corpus & sanguinem Christi eodem manducationis & potationis uocabulo includit, is etiam eodem instrumento manducationis & potationis sumi affirmat.

Sed Christus facit illud. Ergo & hoc. Negatur consequentia. Quia manducationis & potationis siue manducandi & bibendi uerba in sacris literis bifariam significant. Alia enim est manducatio & potatio corporalis, qualis conueniebat agno Paschali, & qualis cōuenit pani & uino Eucharistię. Alia uerò est spiritualis, qualem Christus carni & sanguini suo tribuit, Ioh. 6. vers. 35. 54. 63. & Paulus 1. Corinth. 10. vers. 3. 4. Fieri igitur potest, ut propter hanc æquiuocationem idem uerbum manducandi & bibendi aliter atque aliter accipiendum sit, iuxta regulam: Talia sint prædicata, qualia

lia à subiectis suis esse permittuntur, & contrà.

Nihil igitur cohæret in ista argumentatione. Quod ut magis perspicuum sit explorètur Paralogismus per Analysin. Quærat ergo: Quare pariter natiuum corpus & sanguis Christi ac panis & uinum benedictum reuera ore corporeo percipiuntur? Et respondeat aliquis: Quia Christus non tantùm panem & uinum, sed etiam natiuum corpus & sanguinem suum edi ac bibi iussit: certè sic nihil cohæret: Quia præter oris corporei manducationem & potationem, est etiam alia manducatio & potatio, nempe spiritualis ac fidei, quæ est os animæ.

Deniq; absurditatem & infirmitatē Maioris declaro simili. Sic igitur quispiam ratiocinetur.

Quicumque eodem uerbo circumcidendi includit præputium uirgæ & cordis siue animæ: is eodem etiam instrumento circumcisionis eâ perfici affirmat. Sed Deus facit illud. Ergo & hoc. Atqui hæc collectio nequaquam ualet. Ergo nec illa ualere potest. Siquidem de similibus prorsus idem est iudicium.

His

His igitur tribus Paralogismis, Oralis illa natiui corporis & sanguinis Christi perceptio stabiliri non potest. Sed neque alijs ullis argumentis stabiliri poterit unquam. Oralis enim natiui corporis & sanguinis Christi perceptio in rerum natura nec fuit, nec est, nec erit in æternum.

F I N I S.

ADVER.

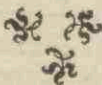
ADVERSVS AVTHO-
RES IVLIANI VT VOCANT
PSEVDOCALENDARIJ VA-
radini impressi pro
Anno

1 5 8 5.

CARMEN:

IN QVO ADVERSARIORVM
*de Gregoriano Calendario peruersum
iudicium, quod illi suo Calen-
dario assuerunt, con-
futatur.*

Simul etiam uera causa, ac ratio da-
tur ob quam omnino necessa-
rium fuit Calendarum
mutationem
feri.

DANIEL. II.

Ipse Deus mutat tempora, & ætates.

Z CHRI-

ADVERSARY

WARRANT

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

CHRIST

CHRISTIANO LECTO-
RI SALVTEM.

SILVTVS (inquit Salomon) si
tacuerit sapiens reputabitur:
& si compresserit labia sua, in-
telligens. Quæ sententia ne-
quaquam uideatur in memo-
riam uenisse ijs quorû opera, ac industria
pseudo illud Calendarium pro Anno M. D.
x x c v. in lucẽ prodijt. Ita enim mihi per-
suasum habeo, quòd si boni illi uiri sapien-
tissimi Regis uerba ante oculos suos ha-
buissent, nunquam (proh pudor) impudẽ-
tia illorum eousque progressa fuisset, ut eã
quam hæctenus apud se tacitè retinuerunt,
inscitiam: nunc tandem in apertam lucem
proderent, atque ab omnibus perspicien-
dam, & irridendam palàm proponerent.
Nam quamdiu stolidi illi tacuerunt: Vi-
ri sapientes: consilij, atque rationis par-
ticipes: Astrologiæ, ac cæterarum disci-
plinarum periti: ueritatis amantes: bene-
uoli in omnes: magistratui, ac superioribus
suis obtemperantes: sibi ipsis consentien-
tes: ac grati denique ijs qui beneficium a-
liquod in eos contulissent, uideri poterât.
Simulatque uerò balbutiẽ cœperunt, lo-
quela, ac uox ipsa eos manifestos omnibus

Prouerb. c.
17.

350 DE GREGOR. CALENDARIO,
reddidit, quàm sapientiæ omnino nihil,
quàm parum cerebri, quàm multum stoli-
ditatis habeant, quàm Astrologiæ ac om-
nis ferè bonæ, ac honestæ disciplinæ exper-
tes, quàm ueritatis osiores, quàm maledici,
quàm immorigeri, quàm uersipelles, quàm
ingrati in beneficos existant. Verùm ne
quis existimet hæc omnia à me remerè in
innocentes uiros dicta, aut conficta esse,
docebo breuiter ex proprio ipsorù ac scri-
pto testimonio me talibus epithetis, ac ti-
tulis tâquam proprijs suis coloribus rectè
ac uerè eos depinxisse. Extant sanè, & in
promptu sunt impuri, & mendaces illorù
hominum uersus quos Calendario suo lu-
liano assuerunt, in quibus illi uelut in uiua
quadam imagine utcunq; suos mores ex-
presserunt. Et cum prius paucis noti essent,
nunc omnes etiam qui longo locorum spa-
cio seiuncti sunt, in egregio illo (si Dijs pla-
cet) opusculo, tâquam in lucidissimo quo-
dam speculo conspicerè, ac contèplari eos
possunt. In illis enim uersibus quos ipsi sub
finem sui Calendarij tanquam appendicè,
seu sigillum quoddam appenderunt.

I. PRIMO omnium crassa eorù ignorantia
deregitur. Quia soli ipsi reprehendere au-
dent, quod omnes alij omnium nationù,
ac

ac locorū doctissimi uiri, uehementer laudant, suspiciunt, & amplectuntur. Certè cū nemo rectè iudicium ac sententiam de re aliqua ferre possit, quam ipse ignorat, debebant illi ignari Mathematicarum disciplinarum, primò omnium peritos harum rerum consulere: causas ac rationes factæ mutationis inquirere: inquisitas diligēter (ne memoria excidant) notare: postea temporis momenta: quæ quotannis redūdant, recta supputatione facta, ad horas reducere: & ex horis dies conficere, atque sic tandem locum, aut angulum aliquem quære- re ubi emergentes ac superfluos dies reponerent: quandoquidem ipsi eos sibi eripi, aut auferri, nec uolunt, nec sinunt, nec patiuntur. Credo equidem quòd si Censores illi nullam anni partem uacuam, aut inutilā reperissent, cui hos superfluos dies sine graui aliquo errore, ac animaduersione aluerent, aut ipsi eos de Calendario suo iam pridem expūxissent; aut certè peregrinorū ac mercatorum transeuntium humeris eos ad extremas mundi oras deportandos gratis imposuissent.

DEINDE uerò in iisdem uersibus in aper- II
tas calumnias temerarij illi prorumpunt,
& de Pontifice Romano, à quo nihil un-
quam

quam damni, aut incommodi acceperunt, peruersè ac malitiosè sentiunt, ac iudicât. Quod certè nō in schola Christi didicerūt, cuius hanc unā, & constantē fuisse doctrinam S. Lucas restatur, qui eū ex Cathedra discipulos suos sic docuisse commemorat:

Luc. c. 6.

Benedicite maledicentibus uobis, & orate pro calumniantibus uos. Sed neque in Apostolum Paulum gentium Doctore hanc doctrinam referte possunt, qui in epistola sua, Romanos ad quos scribit aliter instru-

Rom. c. 12.

ens, sic dicit: Benedicite persequentibus uos: Benedicite & nolite maledicere. Superest ergo ut hanc suam in maledicendo licentiam Euangelicæ libertati ascribant, quàm qui semel assecuti fuerint, licebit eis, quicquid libuerit.

III. TERTIO. Apertè ostendunt furiosi illi Poëtæ in suis Versibus se nec Ecclesiasticâ potestatem reuereri, nec Ciuilé Magistratum curare. Cùm enim uni, eiq; supremo Christiani orbis præfuli sese opponant, in omnes alios iniuriosi existunt. Non enim hæc nota, falsò Pontifici ab illis iniusta, in uno tantū heret Capite, sed ad reliqua quoque Ecclesiæ Catholicæ mēbra deriuatur. Nā ut in humano corpore membrorū ad se inuicē cōspiratio, & summa quædā cōsen-

sio

fio est, nec unū sine iniuria, ac offensa alterius mēbrilæditur. Ita quoq; cogitare eos oportebat in corpore Christi fore, qđ est Ecclesia: nimirū quod tāta iniuria S. Pontifici illata, in ipsum quoq; totiꝫ Imperij Christiani Imperatorem, Reges, Principes, Duces, Nobiles, ac reliquos autoritate, potētia ac dignitatis splendore conspicios, & pręstātes uiros (quos illi ipsi mēbra Rom. Ecclesię esse fatētur & norunt) redundabit: q̄ hanc tam grauē iniuriā, & uerbis, ac uerberib. meritò uindicare aliquādo poterūt. Asserunt illi. Hoc signū esse Antichristi qui sibi Ius mutandi tēpora usurpabit, qđ inde aliud cōcludere possunt, nisi quòd omnes ij quos paulò antè cōmemorauimus, membra quædā sint, ac satellites Antichristi? siquidē ab ijsdem Calendariū hoc nouum in primis est receptum, ipsorum uoluntate ac iussione impressum: eorundē opera ac studio per amplissima Regna, ac latissimas prouincias disseminatum, ac propagatum est. Sed non respexerunt forsā acuti illi Dialectici ad ea quæ ex hoc unico antecedēte sic ab eis posito, ac dato, cōsequuntur. Et quidem si ita est, poterat inscitia istorum hominum aliquam excusationem habere, nisi cū ea summam quandam temeritatem

354 DE GREGOR. CALENDARIO,
ritatem, atque audaciam cōiunxissent: quod
in re tanti momenti non prius maturo ad-
hibito consilio tam præcipites in ferenda
sententia fuerint.

IV. QUARTO, Est hoc quoque leuitatis, ac in-
constantie eorum non obscurum argumē-
tum, quod in tam paucis Versiculis sibi ip-
sis repugnent, eaque dicant quæ non ma-
gis contra nos, quam contra ipsos facere ui-
deantur. Oportebat quidem mendaces saltē
memores esse, si omnino uerū dicere uole-
bant. Nunc uerò dum in aliū seueri, & equi-
nimum iudices esse uolūt, cōtra seipos sen-
tentiam incauti pronunciant. Aiunt enim:
Hanc mutationē Calendarij, signū esse An-
tichristi, & tamē post paucas lineas ipsi suū
modum tradunt, quem pontificem securū
esse uoluisse. Quanquam hæc ipsorū ra-
tio, quā tantopere prædicant, & quasi solā
sequendam fuisse docere uolunt, nec certa
sit, nec perfectā, sed inconstans, mutila, &
uariabilis: nec potuisset nisi per plures, &
frequentes mutationes opus ad pristinum
statum reuocare. Quæro ergo nūc ab eis si
adhuc fateantur, Hanc mutationem à pon-
tificæ factā, notam, ac signum esse Antichri-
sti? Quod si ita esse concesserint, concedant
& alterum quod sequitur necesse est, nimi-
rum

rum ipsos quoq; ad Antichristi uexillū pertinere: si enim pro Antichristo haberi debet qui semel immutat Calendas, quod Pōtifex fecit: Ergo illi magis Antichristi nomine digni censendi sunt, qui nō semel, sed sepius tempora mutare uolunt. Atqui uerò illi eiusmodi modum tradunt, qui nō potest uno ac eodem tempore restituere totum quod collapsum est: sed per diuersas uices, quarto quoq; anno una dies expungenda esset. Quare cōsequitur manifestè illos potius hoc nomine, ac titulo dignos esse. Iam uerò si etiam Pontifex Romanus Ioannis Regiomontani rationē secutus fuisset (quod omnino futurū erat, ut illi diuini Vates cōiijciunt, nisi ille præmatura morte præuentus, & extinctus fuisset) quid quæso dicturi erant de suo Regiomontano? Quam sententiam laturi in nostrum Pontificem? Aut oportuisset eos ab utriusq; calumnia abstinere: aut certè in utrūq; iniuriosos existere, Non ignorant illi Vates neminem facile fidem eorum uerbis daturum esse, nisi aliunde magis fide dignum testē accerferent: quocirca probare nituntur hanc Antichristi notam ex Danielis uaticinio, qui inter alia quæ de Antichristo prænunciat, etiam hoc ei tribuit: nimirum quod is existima-

Dan. c. 7.

356 DE GREGOR. CALENDARIO,
bit se Ius habere mutandi tempora. Sed uideamus si sacer Propheta ibi de Calēdario Gregoriano (quod nec inter somniandum quidem ei unquam occurrit) loquatur. Et quidem si ita esset cū nullus ex Gregorij prædecessoribus hanc mutationem in orbem inuexerit, sequitur nulli usque ad Gregorium XIII. pontif. nomen Antichristi tribui potuisse, cū tamen plerosque illi hoc falso titulo appellent. Quod ergo illud Ius est quod Antichristus iniuste sibi usurpabit? Arbitror aliud non esse nisi libertatem uiolandi & abolendi dies festos qui ubiq; locorum apud Christianos & Catholicos magna cū religione obseruari cōsueuerūt. Si enim uerum est (ut Apostolus Paulus testatur) quod ipse se ipsum elaturus sit supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, nonne etiam consequens est, quod totū diuinū cultum aliō trāsferet? Ad cultū autem Christianū pertinet festorū certis quibusdam anni diebus obseruatio: quæ ipse omnino abrogabit, & alia in eorū locū prophana & abomināda festa pro arbitrio suo substituet. Atque hoc ut facilius & expeditius perficere possit, egregie noui illi Euāgelici ei uiam iam præmunierunt. Quippe quod plerosque festos dies tot retrō actis seculis à Chri-

2. Thess. c. 2.

à Christianis per totum orbem piè obser- *Luth. Tom.*
 uatos, & religiosè frequentatos, omninò *i. fol. 7. pag.*
 remouerunt: Cæteros uerò dies quos ad- *b. probat*
 huc in aliqua ueneratione habent, ita à ple- *hoc ipsos Pa*
 becula seruari uolunt, ut tamè in libertate, *pistas facere,*
 atq; arbitrio cuiusq; sit positum eos aut mu- *o quidem*
 rare, aut in aliud tēpus transferre: aut certè *exemplum*
 si ita uisum fuerit, etiam ex annuo dierum *Anna addu*
 Indice delere: atq; ab aris, ac tēplis suis re- *cit.*
 mouere, explodere, ac quā lōgissimè ppul- *Mendax.*
 sare. Quā quidē licētiā noui illi artifices, &
 Poētē in suis carminib. omnibus Christico-
 lis datā, & cōcessam esse apertè cōfingunt.

QUINTO summa eorum perspicitur in- V.
 gratitudo in eos à quibus haud uulgari be-
 neficio nuper affecti fuere. Ipsi enim in titu-
 lo libelli apertè fatentur, se Ephemeridas
 suas ex M. Petri Slouacij Cracouiensis Aca-
 demiaē Astrologi Ephemeride transsum-
 pisse. Quod quidem usq; ad eò uerum est,
 ut illi non rem nudam ac solam, sed & ipsa
 uerba ab eodem authore mutualle depre-
 hendantur. Vnde liquidò constat, eos ne-
 quaquā præcognituros fuisse, non dicā re-
 motos, ac incertos futurorum temporum
 euētus, sed etiam quid hodierni diei serus
 uesper secum sit asportaturus: si nō habuis-
 sent nostræ religionis, ac fidei præeuntem
 Astro-

Astrologum qui eis tanquam cæcis, & pal-
 pantibus facem, ac manū præbuisset. Quæ
 enim est Anus tam præfaga rerum futura-
 rû quæ eos docere potuisset, quòd hoc an-
 no, Pisorum, Milij, Ciceris, ac Fabarum al-
 ma terra sufficientem copiam de se sit præ-
 bitura? Quis est Agricola tam præsciens an-
 nui prouentus, qui Tritici abundantiam:
 Siliginis mediocrem prouentum: Hordei
 in locis declinioribus sati, infelicem pro-
 gressum, aut diuinando promittere, aut cõ-
 iectando prædicere eis ausus fuisset? Quæ
 quidem omnia diuini illi Prophetæ igno-
 rassent, si non in Vitulo nostro (ut cū Sam-
 sone mihi liceat loqui) arassent. Et huius
 quidem paulò antè accepti beneficij non
 tam citò obliuisci eos oportebat. Multò ue-
 rò minus permittere, ut infelix iste, & ab-
 ortiuus fœtus uix bene in lucē editus, Vi-
 perarum more, in propriam suam Matrem
 mordacibus, ac uenenatis suis dentibus,
 desæuiat. Sed sequitur non rarò patrē sua
 proles: & Simius Simiam procreat: atq; ut
 in prouerbio est: Malus coruus, malū quo-
 que excludit ouum. Et quorsum hæc om-
 nia? nimirum ut benè lecto, & perspecto i-
 storum hominum infami libello, faciliùs
 & uerius de ipsis quoque authoribus, pru-
 dens

Judic. 14.

dens Lector iudicare, ac sententiam suam
 ferre possit. Deinde ut cognoscat, quàm o-
 mnino nihil huiusmodi hominibus in gra-
 uioribus, & magis arduis quæstionib. cre-
 dendum, aut confidendum sit, siquidem in
 re parua, & extra omnem controuersiam,
 apud omnes homines qui sani sunt cere-
 bri, posita, tam pertinaciter agunt, tam
 turpiter hallucinantur, tam apertè men-
 tiuntur, tam audacter omnibus sese op-
 ponunt, tam peruersè iudicant, tam ini-
 què sentiunt, tam infideliter se gerunt.
 Et hæc quidem ita se habere, facile ille per-
 spiciet, qui benè priùs lectis ac perspectis
 ijs quæ supra à me dicta, & præmonstrata
 sunt, ad alia quoq; quæ consequuntur
 mentem, cogitationemq; su-
 am seriò transferre
 uoluerit.

D E

360 DE GREGOR. CALENDARIO,
DE CALENDARII MVTA-
TIONE IVDICIUM.

M. S. P.

QVI sapit in ueteri maneat ratione dierum:
Nam noua nil uera laudis habere potest.
Hanc Antichristus genuit: sibi seruet eandem:
Distinctos ab eo sic decet esse pios.
Hoc Antichristi signum bene nouimus esse
Tempora mutandi ius quod habere uelit.
Si tamen haec esset ratio perfecta dierum:
Non adeo inuiti nos sequeremur eam.
Sed quia Romam maneam esse fatentur & ipsi:
Dum satis emendent nos iuuat ista uetus.
Causa festorum mutauit Papa Calendar:
Libertas sed in his est data Christicolis.
Tum noua mentiri ratio docet ista dierum:
At Deus hoc prohibet, quem timuisse decet.
Quippe diem undecimum uult primum Mensis haberi,
Et nondum exortos praeterisse dies.
A quarta iubet Octobris nos luce salire
Mox in quindenam praesul in urbe sedens.
Forsan qui stertant denas noctesque diesque
Papa miser segnes Endymionas habet.
Tot noctes nos totque dies dormire nequimus:
Sufficit in somnos nox quotacumque suos.
Debuit istarum fieri correctio rerum
Commodior longe difficilisque minus.
Annis quinquaginta sex bissexus omissus
Caesaris ad normam restituisset opus.

Tempora

ANTITHESIS QVA IN CONTRA-
rium respondetur ad peruersum iudicium de
Calendarij mutatione.

P. S. VV.

- 1 **Q**VI sapit in ueteri non stet ratione dierum?
Quod noua sit melior, quā fuit illa uetus.
- 2 Illam Gentilis: dedit hanc tibi Papa secundam.
Nos magis huic humeros supposuisse decet.
- 3 Est Antichristus qui tempora mutat, ut inquis:
Ergo pro Christo est, tempora restituens:
- 4 Si perfecta foret ratio, sequeris eandem:
Si non perfecta est, dic ubi deficiat?
- 5 Romanum ex multis mancam qui dixerit unum
Prodere dum nescis: nos inuenit ista noua:
- 6 Causā festorum mutauit Papa Calendas,
Officium summi est hoc quoq; Pontificis.
- 7 Tum noua nos anni ratio bene: prisca docet uos
Mentiri: Deus hoc odit, & illud amat.
- 8 Quippe peracta semel peragi uult festa secundō:
Exactos non uult præterisse dies.
- 9 Si denos superesse dies fateare quotannis:
Hos alio potuit tollere Papa modo?
- 10 Fortè dies denos superaddi uultis in annos,
Quod non ad somnum nox satis una fuit.
- 11 Si breuis est somnus uester, Cur quæso doletis
Pontificem paucos excuisse dies?
- 12 Quid miser argutos Anser strepis inter Olores?
Scilicet es toto doctior orbe Plato.
- 13 Vna dies quarto tolli potuisset in anno,
Tardius ad normam sic rediisset opus,

14 Adde

362 DE GREGOR. CALENDARIO,

Tempora Niceno placuit si reddere seculo,	14
Quadraginta annis res per agenda fuit.	15
Hinc centeno anno poterat bissextus omitte	16
Hæc ratio constans firma satisq; foret.	17
Regiomontanus Ioannes nomine dictus,	18
Pontifici hanc quondam suaserat ire uiam.	19
Et nisi mors illum Romæ immatura necasset,	20
Iam pridem forsan res ea facta foret.	21
Ac ita ceric e quidem docti correctâ uiderent,	22
Tempora, nil uulgo percipienterudi.	23
Nunc uulgus, nunc doctâ simul uerbata caterua est:	24
Nos quia mentiri præsul ab urbe docet.	25
Ista Dei natu res facta est, impius ut sit	26
Signo Antichristus notus in orbe suo.	27
Sed quis, quæso, modum laudet? quem Papa secutus	28
Tempora turbando turbat in ore uiros.	29
Astronomus quidam priuatus solus, & unus	30
A' nullo iussus sponte peregit opus.	31
Noluit in lucem dubio procul edere uiuus,	32
Nempe quod hunc mancum uiderit esse librum.	33
Astronomi frater post mortem protulit illum,	34
Et tali donat munere Pontificem.	35
Pontifici munus placuit, diuulgat id ipsum:	36
Inde hoc egregium scilicet extat opus.	37
Atqui consensu peragi res debuit ista	38
Totius Imperij non modò Pontificis.	39
Imò Casareas quæcunq; secuta Calendas	40
Hactenus est regio, non remouenda fuit.	41
Postea consensu facta concire decebat	42
Artifices summos, Astronomosq; uiros.	43

- 24 Adde quod hæc ratio uaria, & non firma fuisse:
Namq; suum augmentum quilibet annus habet.
- 25 Est fatius totas semel immutasse Calendas,
Per plures ad iter quàm remeare uices,
- 26 Regio montani uia longior illa uidetur:
Monstrata est breuior semita Pontifici.
- 27 Et nisi præpropera sublatus morte fuisset,
Forfitan & quod nos nunc sequeretur iter.
- 28 Sic correctæ simul sequerentur tempora docti:
Et uos cum uulgo perciperetis idem.
- 29 Si turbata fuit plebs, uos turbastis eandem:
Mentiri populo quos docet ipse Satan.
- 30 Consilio res facta Dei est: ecclesia mater
Scilicet ut natos hinc probet illa subis.
- 31 Sed quis quæso modū spernat? quem Papæ secutus,
Dum iubet ad prisca seclæ redire statum.
- 32 Sit liber unius. Quid tum? si spernis, & unum
Ars habet authorem sit quotacunq; suum
- 33 Non dedit in lucem librum, ratus esse legendum
Hunc, prius à multis: non quia mancus erat.
- 34 Mortuus est author libri, non fautor: habere
Turorem poruit posthumus iste suum.
- 35 Papa sibi oblatum librum dat in Vrbe peritis:
Lectus & admissus traditur inde typis
- 36 Res confecta fuit, nutu simul Urbis, & Orbis:
Defuit assensus fortè prophane tuus.
- 37 Sponte secuturus correctas ritè Calendas
Nil nocet: inuitos fulmine Papa ferit.
- 38 Misit ad Astronomos Romanus Præsul ab Vrbe,
Iudicium potuit scribere quisq; suum

His tradenda fuit tantæ provincie molis:

Multi, quàm solus, cernere plura queunt.

sic (si momenti quid habet) res ista fuisset

Acta, peracta probe, conueniente modo.

At quid opus ueteres adeò emendare Calendas?

Ante fores propè adest ultimus ille dies.

Quin potiùs sanctam studeamus ducere uitam,

Vt liceat nobis regna uidere Dei.

- 29 Magnæ molis erat toti præscribere Mundo:
Qui Caput est Orbis solus obiuit onus.
- 30 Cernis ut acta probè res est: quod si probus esses,
Hoc quoq; nobiscum tu sequereris iter.
- 31 Si postrema dies instat: correcta, quid ergo
Tempora per se mox deperitura doles?
- 32 Quid uctat incertam fluxo cum tempore uitam
Emendare satis: cum sit utrumq; bonum.

APOLOGIA

CALENDARIJ EMENT-
DATI, IN QVA TOTIVS
MVTATIONIS FACTÆ, VERVS
modus ac necessaria causa
ostenditur.

PRisca suis quondam signarunt secla tabellis
Quot momenta super quilibet annus habet.

Hæc pariunt horas: ex horis nata dies est:

Inde secuturus Mensis, & Annus erat.

Vnde suo cursu sensum labentibus annis

Non poterant certum festa tenere gradum.

Progressurus erat paulatim longius error,

Si non ad normam mox redijset opus.

Iam pridem in uotis habuit Germania tota,

Rursus ut in solidum restituatur idem.

Censuit Europæ grauium pars magna uirorum

Cæsaris absolui non potuisse manu.

Ante triginta annos communi uoce Tridenti

Res ex Concilio est credita Pontifici.

Hanc rem Pontifices non perfecere priores:

Gregorius tandem sponte peregit eam.

Et quoniam totum fuerat seruanda per Orbem,

Communi hanc uoluit iudicio fieri.

Conuocat Astrorum Romam quoscunq; peritos,

A quibus hoc peragi posse putabat opus.

Quisq; sui ingenij uires collegit in unum,

Scilicet optato ut sine fruatur opus.

Doctus Aloysius fratri post fata reliquit
 Ingenij de re tunc monumenta sui.
 In quibus exacta docuit ratione Cyclorum,
 Tempora ad antiquam posse redire uiam.
 Scrinia dum fratris scrutatur Lilius hæres,
 Inuenit optatas illicò lætus opes.
 Offert Pontifici munus pro tempore gratum:
 Mittitur ad doctos, Astronomosq; uiros.
 Illi iudicij trutina simul omnia pensant,
 Addunt quod deerat, perficiuntq; librum.
 Papa librum capit, & totum transmittit in Orbem:
 Præcipit, hortatur, suadet, ut accipiant.
 Hunc Reges, Hunc † sponte Duces; Hunc Caesar ab Vrbe † Nego.
 Transmissum, populo proposuere suo.
 Vnde nouæ cessit rationi prisca dierum,
 Non secus à clara quam fugit umbra die.
 Ergo sic ueteres pulsæ procul inde Calendæ,
 Vix ubi consistant obtinuere locum.
 Mox in Pannoniam migrarunt: Credo, Clientes
 Vt te Patrono perfruerentur ibi.
 Sic age Patronum quasi sis quandoq; futurus
 Actor in aduersum, quod fore credo breui.
 Nam nostræ uasto seruantur in orbe Calendæ:
 Vestræ clauduntur non nisi sine breui.
 Forte uetustatem prætendis: Dico uetustæ
 Nostra magis ratio est, quàm queat esse tuæ.
 Nempe quòd ad normam nostra est reuocata priorem:
 A' uero denis uestra diebus abest.
 Ex nostris uestras transsumptas esse Calendæ
 Id uestri uitulus monstrat abunde libri.

Emendicatas uestras liquet esse Calendas :

Quero uetustatem quam dare uultis eis?

Deniq; si ueteres adeò placuere Calendæ,

Alcius ordini conueniebat opus.

Primus erat Mensis Romanis Martius olim.

Nunc prima est anni Ianus origo bifrons.

Non dolet integrum Mensē pro Mense locasse,

Et seriem mēis inuariasse modis.

Et dolet à quarta Octobris nos luce salire

Ad decimam quintam non mediante mora.

Si carpis, doceas: si nescis, crede docenti :

Aut in te Vatis uerba faceta cadent:

Ardea culpā aquas cum nesciat ipsa natāre:

Sic tibi quod nescis displicuisse potest.

Discere si cupias (nisi sis Marpesia cautes)

Tempore te uiua uoce docebo breui.

Aut si uis mutum magis auscultare Magistrum,

Hac de materia prostat ab Vrbe liber.

Deniq; quisquis adhuc retinendas esse Calendas

Afferit antiquas: is male mente sapit.

More Gyganteo quia frustra solus in omnes

Tela iacit, Populo non nocitura Dei,

PROGNOSTICON
DE CALENDARIO AN-
TIQVO VARADINI
impresso.

Avguror antiquas perituras esse Calendas:
 Posse nec in longos robur habere dies.
 Cur? Quia corruptæ sunt longo temporis usur:
 Ergo certus eis imminet interitius.
 Adde quòd angusto clauduntur sine Tibiscî,
 Illas nam titulus longiùs ire uetat.
 Editus ignoto NOTHVS est de patre libellus:
 Illius Authorem nam pudet esse patrem.
 Non habet Heroas, magnos PVPILLVS inermis
 Sub quorum possit uiuere præsidio.
 Deniq; non propria est natus de matre: perinde
 Vt Cuculus nido nascitur ex aliò.

PROGNOSTICON
DE CALENDARIO
NOVO.

AIO nouas nunquam morituras esse Calendas:
 Sed quòd uicturæ sint sine fine diu.
 Quippe quòd à mendis purgatas nouimus esse:
 Quod caret omnigena labe perire nequit.
 Et quia non Urbis clauduntur sine, sed Orbis:
 Illas diffiteor posse redire retrò.

Suntq;

370 DE GREGOR. CALEND. IVD.

Suntq; nouæ genitæ de noto patre Calendæ:

Et talem prolem gaudet habere pater.

Huic turrita, Ducum, Regumq; palatia passim

Hospitium gratis exhibuere suum.

Postremò quia germana de matre libellus

Prodiit: infantem nutrit illa suum.

F I N I S.

VEN-

VENTILATIO SCRIPTI,
CLAVDIOPOLI IN
TRANSYLVANIA EDITI, QVOD
*inscriptum est, Aduersus auctores Iulia-
ni, vt vocant Pseudocalendarij,
Varadini impressi pro
Anno*

1 5 8 5.

QVA QVIDEM VENTILATIO-
NE PERSPICVE ET BREVITER DECLARA-
tur, quod & quale sit illud genus hominum,
qui sibi titulum SOCIETATIS IESV uen-
dicant: qui sint qui Pseudochristum morta-
libus obtrudunt: quid de dierum observa-
tione tenendum: quis sit, & ubi resideat Ma-
gnus ille Antichristus: quid denique de Pla-
netariorum Astrologia sentiendum sit.

Hæc omnia breuiter hîc ueritatis
studiosos legisse nunquam
pœnitebit.

*Scilicet à placitis prodest auertere mentem:
Si placitura nocent, si nocitura placent.*

Bb PRÆ.

VENTILATIO SERRA

IN

CELESTIBUS

ET

TERRESTRIBUS

ET

HYDRAULICIS

ARTIBUS

EX

OPUS

ALPHABETICO

ET

NUMERICO

INDEX

ALPHABETICO

ET

NUMERICO

INDEX

ALPHABETICO

ET

NUMERICO

P R A E F A T I O.

Esponde stulto (inquit Prou. 26. 5.
 rex sapientissimus Salo-
 mon) ad stultitiam eius,
 ne fortè sibi ipse sapiens
 esse uideatur. Digna sanè sententia
 quæ paulò altiùs expendatur:
 plus siquidem in recessu habet,
 quàm prima fronte promittit.

Quippe hoc illa sibi uult, ut à ue-
 ritate contra mendacium stemus.
 Vt enim sapientia uis quædam a-
 nimi est ueritatem perspicuens &
 custodiens: ita stultitia fons & or-
 rigo mendaciorum est, ueritatis ig-
 gnara & expers. Non ab re igitur
 per Salomonem Spiritus sanctus
 præcipit, ut stultiloquia uanorum
 hominum uic ac robore ueritatis
 conuellantur & labefactentur: Eò

quòd nulli hominum plus nocere soleant orbi terrarum, quàm illi ipsi, qui cùm sint stulti, sibi tamen miram quandam sapientiæ laudē impudenter arrogare non dubitant. Qualium hominum cateruæ cùm passim plurimæ sunt, ut dicitur: Stultorum plena sunt omnia: tum haud scimus, an ulli homines æquè stulti ac mendaces sint, quàm illi ipsi, qui hoc seculo omnes penè Mundi angulos perreptantes, sibi quæ nescimus cuius Iesu societate fastuosè arrogantes, genus mortaliū passim aut miserè seducunt, aut in uia errorum confirmant stantiliuntque: adeò quidem, ut non dubitemus pro certo affirmare, Istim Iesuiticam societatem ad eos demum mitti, quibus Deus grauiter offensus est. Hi enim in negotio præ

præsertim religionis Christianæ,
præter mendacia & meras dece-
ptiones aliud penè spirant nihil.
Id quod uel breue illud scriptum,
quod nuper uespertilio quidam is-
tius societatis in lucem emisit, ab-
undè testatur. Quod ne iniuriâ ip-
sis obijcere uideamur, age, quid
hoc rei sit, ordine uentilemus. Sine
certarum autem personarum inse-
ctatione, res cum rebus, rationes
cum rationibus & argumenta
cum argumentis con-
grediantur.

VENTILATIO

PRIMA.

» **S**IMVLATQVE balburire cœ-
 » perunt, loquela ac uox ipsa e-
 » eos manifestos omnibus red-
 » didit quàm sapientiæ omni-
 » no nihil, quàm parum cere-
 » bri, quàm multum stoliditatis habeant,
 » quàm Astrologiæ ac omnis ferè bonæ ac
 » honestæ disciplinæ expertes, quàm uerita-
 » tis ofores, quàm maledici, quàm immori-
 » geri, quàm uersipelles, quàm ingrati in be-
 » neficos existant. Hęc ille: uel illi potiùs so-
 » cij Iesu in claustro Claudiopolitano lati-
 » rantes (communi enim consensu hoc quic-
 » quid est prodijisse putamus) de nobis Ec-
 » clesiarum Christi ministris, cæterisq; lice-
 » ratis hominibus in Hungaria existenti-
 » bus: quæ quàm sint superbè atque arrogan-
 » ter dicta, qui legit audit'ue, quin intelligat,
 » arbitramur esse neminem. Omnia nobis
 » adimunt, quia forsan sibi solis, pulcherri-
 » mis scilicet Mundi luminibus, omnia in se-
 » se persuasum habent. Quæ quia singulatim
 » deinceps persequendo probare nituntur,
 » quàm id ueraciter faciant, age dispicia-
 » mus.

VENTILATIO SECVNDA.

Primò omnium crassa eorum ignoran-
 tia deregitur. Quia soli ipsi reprehen-
 dere audent, quod omnes alij omniũ
 nationum ac locorum doctissimi uiri ue-
 hementer laudant, suspiciunt & ample-
 ctuntur. Hæc illi: quid nos nerò? Sanè qui-
 dem adhuc pueri ex Grammaticis didici-
 mus: Superlatiuos sine genitiuis plurali-
 bus positos, absolute usurpari pro positi-
 uis cum aduerbio benè, egregiè, ualdè Do-
 ctissimos igitur uiros: id est, benè: egregiè,
 ac ualdè doctos passim in orbe terrarum
 esse plurimos: qui tamen nouum istud Ca-
 lendarium nec laudant, nec suspiciunt, nec
 amplectuntur: ut uelint maximè, negare ta-
 men cùm minimè possint: ipsimet socij Ie-
 su: uelint nolint, fateantur oportet, se hoc
 loco turpiter falsum dixisse, imò uerò mè-
 ritos grauiter esse. Non enim hæc impru-
 dentes & non præmeditati protulerunt:
 sed studio fallendi ac nocendi: cùm non
 nesciant, Multas adhuc, easque integras
 tum regiones tum urbes amplissimas, ui-
 ris doctissimis neuiquam destitutas, Gre-
 gorianum Calendarium nec laudare, nec
 suspicere, nec amplecti ullo modo uelle: ut

interim taceamus, multas regiones atque urbes, non nisi inuitas iugum innouati Calendarij subiisse: tantum abest ut laudarint aut suspexerint illud.

Sed unde quæsumus, tam audax licentia mentiendi istis socijs Iesu? Quia nimium Sancta, Catholica, Romana uniuersalis Ecclesia concilijs suis iampridem determinauit, non tantum hoc: Hæreticis fidem non esse seruandam: Sed etiam istud: Licere mentiri bona intentione. Quia scilicet hæc pulchrè consentiunt præcepto Apostolico: Non sunt facienda mala ut eueniant bona.

At quid mirum tam impudenter istos mentiri? cum sectæ etiam suæ euentitiam originem palam iactare ipsos nihil pudeat. Rogati enim Cur se socios Iesu nominent, Respondere solent: Ignatium Laiolam primum sectæ huius auctorem, bona gratia Papæ, cum duodecim socijs, quos Apostolos suos nominauit, religiosam peregrinationem, Ierosolymam uersus quondam instituisse: cunq̄ue per tempestates progredi non posset reuertisse ad Papam pro inchoanda noua secta: In itinere autem Iesum illi apparuisse multa præcipientem, &c. atque hanc esse causam, ut societas Iesu dicantur.

Anno Domini 1537.

cantur. Hic uerò, quis non uidet? hoc totum aut commentitium esse: aut si Iesus Laiolæ isti apparuit, hunc Iesum non fuisse Seruatorem Mundi ex uirgine Maria natum. Sacra enim scriptura disertè testatur, Iesum Dei Filium supra omnes cœlos ascendisse, ibiq; mansurum esse usque ad tempora restitutionis omnium: id est, usq; ad extremi iudicij diem. Tantum enim tunc redibit Iesus Dei Filius, non quidem in terras deorsum, sed in nubes duntaxat, inde sententiam dicturus, omnibus conspicendus, iterumq; cū electis suis supra omnes cœlos rediturus. Illic enim sunt sedes uitæ æternæ electis Dei præparatæ. Is igitur Iesus, qui Laiolæ claudo & desperato militi (pedes enim in bello traiectus militiâ deseruerat) in itinere apparuit, unus ex illis haud dubiè fuit, de quibus Filius Dei fideles suos diligentissimè præmonuit dicens: Tunc si quis uobis dixerit, Ecce hic Christus, aut hic: ne credite. Surgent enim Pseudochristi & Pseudoprophetæ, ita ut seducant (si fieri possit) etiam electos. Ecce prædixi uobis. Quare, si dixerint uobis: Ecce in deserto est, Ecce in conclauis est, ne credite. Ex his intelligimus, Pseudoiesum fuisse, qui Laiolæ illi apparuit: Pseudoiesum

Eph. 4. 10.

Act. 3. 21.

Mat. 26. 64.

2. Theff. 4.

17.

Ioh. 14. 2. 3.

Mat. 24. 25.

fam esse, quem Pseudoprophetae Romanenses ex pane Eucharistiae transsubstantiato in ciborijs aut monstrofantijs conclusum tenent, adorandumque circumferunt aut eleuant, adoratum mox deuorant deglutiuntque impiè: Pseudoiesum quoque esse intelligimus illum, quem malè feriatii homines clamitant latere in omnibus folijs arborum, in omnib. lapidibus, pomis, pyris, caseis, cantharis ceruisiarijs, ac denique in quouis frustulo coenae Dominicae. Nempe igitur Iesus ille Martiuulcano Laiolae uisus, Pseudoiesus fuit. Et quia homo nõ fuit (postea enim in itinere euauit) angelus fuit aut bonus aut malus: sed bonus non fuit: quia boni Angeli humanam Christi Iesu formam ad fallendos homines nõquam assumunt. Malum igitur fuisse necessesse est. En quam sancta origo societatis Iesu. Sed ad rem.

VENTILATIO TERTIA.

» **D**Einde uerò in ijsdem uersibus in a-
 » pertas calumnias temerarij illi pro-
 » rumpunt, & de Pontifice Romano, à
 » quo nihil unquam damni aut incommodi
 » acceperunt, peruersè ac malitiosè sentiunt
 » ac iudicāt. Sic illi. Quis autem credat istis,
 nullo

nullo nos unquam damno per Pontificem Romanum affectos esse? Nam uel hoc damnum & incommodum lōgè maximum est, quòd Romanus Pontifex istam mēdacem societatem Iesu iam etiam in Transyluaniam & Hungariam effudit. Quis dubitat, maximum esse damnum abduci à uero Christo, & seduci ad Pseudochristum? Et quis nescit, istos Laiolanos Pseudoprophetas, partim ad Pseudoiesum Laiolæ uisum, partim ad Pseudochristum ex pane obmurmurato confectum, tum adorandum tū deuorandum seducere tā pueros quàm plebem ipsam? O' profanissimam profanitatē. Quæ unquā gens Deos suos uorauit? Ecquis est mortalium, cui uel mica rationis superest, quin uel ipsis manibus crassissimum mendacium Romanensium Pseudoprophetarum palpare queat? Docent enim Panem Eucharistiæ, manentibus tantum accidentibus, puta rotunditate, colore, sapore, reapse transsubstantiari in uerum Christi corpus, ac proinde uerum etiam esse Deum adorandum. At enim producant ex sacris literis uel unicum argumentum, unicum syllogismum demonstratiuum, ut eius rei certa scientia habeatur, præstabit scilicet hoc, cū quadrupedes cerui

cerui in ætere uolabunt. Quid porro autē?
 Nōne miseram iuuentutem & plebem ad
 idololatriā tum in pane obmurmurato, tū
 in statuīs exercent? Nōne sanctos: demor-
 tuos etiam inuocare, illis seruire, statuas i-
 psorum uenerari docent? Quid? Nōne
 publico scripto, isti ipsi Claudiopolitani
 uespertiones tradunt, Laicos lectione sa-
 crarum literarum arcendos esse? Quia Pseu-
 doprophetæ isti olfaciunt (ut sint inexcusa-
 biles: ni resipiscant) miseram plebem fa-
 cilē palpaturam esse crassissima ipsorum
 mendacia, si Sacræ scripturæ lectio ipsi cō-
 cedatur: quod ne fiat, modis omnibus im-
 pedire conantur. Quanto melius beatus
 ille Chrysoſtomus: Audite, obsecro (ait) o-
 mnes seculares. Comparete uobis Biblia
 animæ, pharmaca. Si nihil aliud uultis, uel
 nouum Testamentum acquirite, Apostolo-
 rum acta, Euangelia. Hoc demum malorum
 omnium est causa, quod Scripturæ ignorantur. Non
 omnia in humeros nostros reijcite. Oues
 estis: uerū non irracionales. Multa & uo-
 bis committit Paulus. Hæc ille. Quæ cum
 sint uerissima, quis negabit, Papam pluri-
 mum damni afferre conari in Hungaria &
 Transyluania, dum contraria his per suos
 Iebusitas tum iuuentuti in schola, tū plebi
 in

*Homil. 9. su-
 per Epist. ad
 Coloss.*

in uulgo inculcari facit? Ergo bonus dies.
Eamus, & osculemur pedes Papæ.

VENTILATIO QUARTA.

Tertio apertè ostendunt furiosi illi poë-
tæ, se nec Ecclesiasticam potestatem
reuereri, nec ciuilem magistratum
curare. Cùm enim uni eiq; supremo Chri-
stiani orbis præfuli sese opponant, in om-
nes alios iniuriosi existunt. Sic illi de no-
bis: Malitiosè sanè ac falsò. Reueremur e-
nim & sanctè colimus summum præfulem
orbis Christiani, nempe Christum Iesum
Seruatorem ac Deum nostrum. Sed & ma-
gistratum ciuilem multum curamus in o-
mnibus quæ pietatem non uiolant: aded
ut etiam pro malo magistratu uota facien-
da esse fateamur. Alioqui certum habe-
mus, Deo potiùs obediendum esse quàm
hominibus, etiamsi mors oppetenda sit.
Pontificem autem Romanum, mandataq;
ipsius uerbo Dei repugnantia, ideo non
curamus, quia ex Dei uerbo certo scimus,
hunc ipsum esse insignem illum Antichri-
stum, quem sacræ literæ nobis depingunt
& fugere præcipiunt: id quod postea de-
monstrabimus & refutationem à Iebusi-
ticis uespertilionibus expectabimus, si
quid

384 GREGOR. CALENDARIJ
quid contra mutire poterunt.

VENTILATIO QUINTA.

DEhinc mendacij nos arguunt Iebusitæ Claudiopolitani, nosq; in nos ipsos sententiam dicere aiunt, quod existiment nos præscripsisse modum mutandi Calendarij, Cùm interim mutationem factam Antichristi notã esse dicamus. Nos autem nequaquam consilio præscribendi illa diximus scripsimusue: sed id solùm ostendere uoluimus, Si consensu totius Imperij aliarumq; prouinciarum eodem Calendario hæctenus usarum, tali quapiam ratione mutatae fuissent Calendæ: quoquo modo commodiores & faciliores, nec turbis tantis, nec mendacio implicatas futuras fuisse. Interim admonuimus ne id quidem magni momenti esse: eò quòd ab operosa curiosa'ue temporum obseruatione liberos esse Christianos aperte doceat

Gal. 4. 10. Apostolus, dicens: Dies obseruatis, & menses, & tempora & annos. Metuo de uobis ne frustra fatigatus sim apud uos. Quæ cum ita sint, facile boni & candidi uiri intelligunt, nos neque mentitos esse, nec sententiam in nosmetipsos dixisse, nec ad Antichristi uexilla pertinere, uti pueriliter nostri Iebusitæ nugantur.

V E N

VENTILATIO SEXTA.

Q Væro ergo nunc ab eis, si adhuc fa-
 ceantur, hanc mutationem Calen-
 darij à Pontifice factam, notam ac
 signum esse Antichristi? Sic ille quærit.
 Nos uerò quærenti respondemus: Esse
 notam Antichristi, & quidem Magni il-
 lius Antichristi, κατ' ἐξοχὴν sic dicti. Si enim
 in typo Antichristi: id est, in Monarchia si-
 ue Græca siue Romana, hæc nota extitit:
 necesse est etiam in antitypo: id est, in ipso
 Magno Antichristo multo euidentius ean-
 dem extare: siquidem typis antitypi succe-
 dunt, hiq; illis semper planiores magisq;
 perspicui sunt. Atqui hæc nota à Daniele
 posita extitit in typo: id est, partim in An-
 tiocho Epiphane, qui abominationē intu-
 lit tēplo Ierosolymitano: partim in Monar-
 chis Romanis: idq; trifariā: primò usurpādo
 sibi ius imperiale & sacerdotale simul: de-
 inde cōstituendo sacros dies tū indigenis
 rum exoticis dijs: deniq; inducendo nouā
 Calendarij formā. Qui enim festos dies cō-
 stituit memorię mortaliū festiuitate aliqua
 transigendos, is quodāmodo putat se pos-
 se mutare tēpora contra ordinationē Dei,
 qui sex diebus operari: septimum uerò
 memoriæ

1. Mach. 1.
57.

memoriæ creationis rerum omnium consecrari iussit. Ita etiam is putat se tempora mutare posse, qui nouam Calendarij ratione inducens, ut Iulius Cæsar fecit, principia anni alibi figit, quàm ubi fixa habuerunt primi homines: quos constat ab æquinoctio autumnali annorum initia duxisse: Eò quòd tunc Mundus fuisset creatus: Sicuti etiam tempore eodem pro instauratione Mundi natum esse Messiam ex sacris literis perspicuè doceri potest. Atq; hoc est, quod Daniel de typo Antichristi & de ipso Antichristo, teste Ieronymo, fore prædixit, ut uidelicet putet se etiam tempora mutare posse. His ita præmissis, necessario conficitur, tum ordinationem dierum festorum pro celebranda memoria mortaliū, tum mutationem Calendarij certissimam esse notam Magni illius Antichristi: quorum alterum cum à multis iam seculis Romani Pontifices, Imperiale ac sacerdotale ius sibi usurpantes factitent: alterum uerò ante triennium instituerint, & ad finem usq; Mundi forsan mordicus retinebunt: siquidem inuentionum suarum obseruantissimi esse solent: quis quæso dubitare potest, Póntifices Romanos à multis iâ seculis esse Magnum illum Antichristum? Succes-

Ca. Constantinus Imper. dist. 96.

Successurum autem Magnum Antichristum Romanis Monarchis fuisse, ipse Apostolus subindicat, inquiens: Nunc quid obstat vobis, ut is suo tempore retegatur. 2. Theff. 2. 6. 7. Iam enim peragitur mysterium iniquitatis: Tantum qui nunc obstat, obstabit, usque dum è medio sublatus fuerit: quæ verba de Imperatoribus Romæ residentibus interpretati sunt iam olim Tertullianus, Chrysostronus, & Hieronymus, secuti Prophetiam Spiritus sancti in Apocalypsi expressam, quæ locum meretrici Babylonicæ: id est, Magno illi Antichristo designavit urbem tunc septicollem dictam, quæ utique non nisi Roma esse potest. Ipsi autem Pontifices Romani ultrò confitentur se Imperatorum sedem Romæ occupasse. Sic enim scribunt (Causa 2. quæst. 1. cap. Futuram Ecclesiam) Constantinus primus fabricam templi primæ sedis beati Petri instituit, adeò ut sedem Imperialem relinqueret, & beato Petro successoribusque suis profuturam concederet: ubi glossa. Ergo imperium est apud Ecclesiam Romanam. Id ipsum clarius docet e mentita donatio Constantini, ut est dist. 96. cap. Constantinus Imperator.

Apoc. 17. 9. 18.

Sed quærat hic aliquis. Si Romana Monarchia

narchia fuit typus Antichristi Magni: Quāto prodest Iulianum Calendarium retinere præ nouo Gregoriano? Respondemus: Nihil magnopere ijs, qui superstitiosè, more Romanensium, festorum dierum obseruationi addicti sunt. Qui uerò remota omni superstitione, ideo tantum illud retinent, ut quoquo modo initia & fines actionum aliorumque euentuum in uita notari possint (uti nos facimus) hi certè tantum differunt ab obseruatione Calendarij Gregoriani, quantum à tenebris lux, à nocte dies. Notum enim est illud Apostoli: *Col. 2. 16.* Nemo uos iudicet ex parte diei festi. Quamquam haud scimus (si quid in his rebus momenti esset) an optabile sit, initia annorum, propter memoriam creationis Mundi & nati reparatoris eiusdem, more primorum hominum ab æquinoctio autumnali duci. At enim quia prohibemur dies, menses, tempora & annos obseruare: his de rebus non usque aded solliciti sumus: Contenti interim diem Dominicum docendo discendoque Verbo Dei impendere. Solènitatem etiam natalis Christi passionis, resurrectionis, ascensionis & pentecostes docendo discendoque Verbum Dei sine superstitione consumimus. Gregorianum autem

tem Calendariū ideò refugimus: quia prohibemur Characterem Magnæ meretricis amplecti: Cū sciamus illud potissimum propter superstitosam Paschatis aliorumque festorum obseruationem repertum esse. Sed egregiam Paschatis ad Nicena tempora reductionem quippe interdū tertio, interdum quarto interdū altero quolibet anno cū Paschate ueteris computi seu Calendarij perpetuò concurret.

Iam & hoc quærat aliquis, Quid de repurgatis uoce Euangelij Ecclesijs, quæ Gregorianum Calendarium inuitæ receperūt, sentiamus: Nos uerò id ipsum, quod de captiuis, quibus compedes iniiciuntur, quas illi sic gestant, ut, si possint, libenter deponere uelint, consecuti id uel precio uel fuga, uel quouis alio modo. Interea, quia ab inuitis gestandæ sunt, animo forti feruntur.

VENTILATIO SEPTIMA.

Qvod ergo illud ius est, quod Antichristus sibi usurpabit? Arbitror aliud non esse, nisi libertatem uiolandi & abolendi dies festos, qui ubique locorum apud Christianos & Catholicos magna cum religione obseruari consueuerūt.

Hæc egregius ille arbiter, Apostolicè scilicet & uerè Catholicè. Qui si tunc, cum hæc scriberet, mandati Apostolici meminisset, præcipientis, Ne quis fideles damnet respectu diei festi: credimus equidem, nihil minus ipsi in mentem uenisset, quàm tales ineptias cumulare. Illos enim festos dies, quos perpauca obseruationi diei Dominicæ pia antiquitas sine superstitione adiecerat, à nobis quoque obseruari, ne iste quidem Arbiter ignorat. Quos ergo dies festos à nobis negligi deplorat miser? Nempè eos ipsos, quos longa Papatum carerua, iurè uidelicet Magni Antichristi, introduxit, propter honorandos sanctos suos: quos tanto iam numero adauxit, ut, si unus annus mille diebus constaret, uix tamen singuli dies singulis sanctis colendis sufficere possent, quando quidem non ignotum est, ut Missales libri & Calendaria Romana testantur, compluribus sanctis singulos penè dies totius anni destinatos esse: quos certè nos, utpote statuta Magni Antichristi, ne tantillum quidem curamus: memores illius: Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum, &c.

VENTILATIO OCTAVA.

SI enim uerū est, ut Apostolus testatur, *2. Theff. 2.*
 quòd Antichristus se ipsum elaturus sit
 supra omne quod dicitur Deus, aut
 quod colitur, nōne etiam consequens est,
 quòd totum diuinum cultum aliò transfe-
 ret? Ad cultum autem Christianum perti-
 ner festorum certis quibusdam anni die-
 bus obseruatio: quæ ipse omnino abroga-
 bit, & alia in eorum locum profana & abo-
 minanda festa pro arbitrio suo substituet.
 Atque hoc ut facilius perficere possit, egre-
 giè noui illi Euangelici ei uiam iam præ-
 munierunt. Hæc ille. Egregius scilicet Ar-
 biter, & loci Paulini interpres eximius, di-
 gnus quem in sinu atque oculis gestet tota
 Hungaria & Transyluania. Quis enim un-
 quam putasset, Paulo Apostolo, Deum &
 numen siue *θεοβασιμα*, idem significare quod
 cultum diebus festis obseruari solitum? Et
 cui unquam in mentem uenisset, Efferre se
 supra Deum & supra omne numen, idem
 esse, quod abrogare dies festos à Pontifici-
 bus Romanis magna superstitione intro-
 ductos? Hunc cene talem arbitrum & inter-
 pretem Vespertilionem in tenebris testa
 circumuolantem dixeris, & non potius al-
 tissimè

tissimè subuectam in ipso meridie aquilam
 rectâ solem intuentem? Sed à iocis ad seria
 ueniamus. Audite igitur Vespertilioes
 Claudiopolitani, animoq; diligenter attē-
 dite, & si potestis, aperite oculos mētis, ut
 uideatis lucem ueritatis.

3. Thes. 2. 4.

Vbi Paulus Apostolus, imò per hunc Spi-
 ritus sanctus dicit: Homo sceleratus, filius
 perditionis: id est, Magnus ille Antichri-
 stus sese opponit & effert aduersus siue su-
 pra omne quod dicitur Deus aut numen,
 adeò ut in templo Dei tanquam Deus se-
 deat, præ se ferens, se esse Deum: non po-
 test hic nomen Dei & numinis nisi ea si-
 gnificatione accipi, qua sacrae Scripturae u-
 sitatum est. Atqui Scriptura sacra nomine
 Dei & numinis potissimùm significat, pri-
 mò æternum creatorem Mundi, secundò
 Magistratus ciuiles. Quidam dicunt etiam
 cultum diuinum. Sed id in Scriptura sacra
 non est: quanquam neque hoc ab instituto
 nostro prorsus repudiauerimus.

Proinde si perspicuè docebimus, Ponti-
 fices Romanos à multis iam seculis, secun-
 dum positas significationes Dei & numi-
 nis, sese opponere & efferre aduersus om-
 ne quod dicitur Deus aut numen, ita ut in
 templo Dei sedeant tanquam Deus, præ se
 ferentes

ferentes se esse Deum: consequetur haud dubiè, Pontifices Romanos à multis iam seculis esse illum ipsum Magnum Antichristum in sacris literis descriptum. Hoc ipsum ergo agamus: utque res perspicua & plana fiat, totam ipsam syllogismis apodicticis conficiamus.

Apodixis prima.

Quicumque homo maiores sibi honores externos in Mundo usurpat, quàm summi testimonio Dei Mundi Magistratus, quidij nominantur & quàm Christus uerus Deus in statu uisibili existens sibi usurpauit: is omni dubio procul effert se supra id quod dicitur Deus aut numen. Pontifices Romani à multis iam seculis maiores sibi honores externos usurpant, quàm summi Magistratus usurpant, & quàm Christus æternus Deus in statu uisibili existens sibi usurpauit. Nulli enim Monarchæ Mundi, nulli reges aut principes hoc unquam fecerunt, ut in publicum prodeuntes coëgerint homines procidere in genua seque adorare: neq; Christus Seruator in terris existens unquam id fecit. Pontifices autem Romani iam pridem id factitant. Progressi enim aut lecticis in publicum portati, præ-

conio clamari faciunt, *ABASSO*, *ABASSO*: id est, procidite ad genua, procidite ad genua. Secus uerò facere deprehensi, mox fustes satellitum Papæ sentiunt. Deinde triplicem auream coronam neque monarchæ neque Christus unquam gestauit. Nisi quòd Indi Calcutini, teste Munstero Cosmographo, similem coronam capiti Caco-dæmonis, quem adorant, appingunt, &c. Ergo Pontifices Romani à multis iam seculis supra id quod dicitur Deus aut numen sese efferunt.

Apodixis secunda.

Quicumque homo contra ius naturale & contra præcepta Apostolica dispensat, is contra præcepta æterni Dei dispensat, ac proinde supra Deum ac numẽ sese effert opponitque Pontifices Romani à multis iam seculis ius dispensandi contra ius naturale & contra Apostolum sibi usurpant, id quod ipsimet suis Decretalibus testantur. Causa 15. quæst. 6. his uerbis: Papa contra ius naturale potest dispensare. Et ibidem: Papa contra Apostolum dispensat. Et in Summa Angelica ad uocem, Papa: Papa potest limitare & distinguere ius diuinum:
Ergo

Ergo Pontifices Romani contra præcepta æterni Dei dispensantes supra Deum ac numen sese efferunt opponuntq;

Apodixis tertia.

Quicumque homo præcepta æterni Dei abrogat, contrariaque illis fieri præcepit, is aduersus æternum Deum ac numen sese effert opponitq; Pontifices Romani iam pridem secundum in Decalogo præceptum Dei ex ordine reliquorum exturbando, & decimum miserè discerpando, abrogarunt, id quod uarij ipsorum libri; præsertim uerò Catechetici testantur. Quippe constat ex sacris literis, ex Iosepho, Philone, Nazianzeno, Chrysostomo, ceterisque orthodoxis Patribus, secundum Decalogi præceptum esse hoc: Non facies tibi ullum sculptile, nec ullam similitudinem, non incuruabis te eis, neque coles ea, &c. Atqui contrarium huic præcepto ex statutis Romanorum Pontificum est, quòd omnia ipsorum templa idolis & imaginibus infinitis, quibus se homines incuruant & cultum religionis ergò præstant, resertissima sunt. Sed & contra illud: Cui assimilabitis Deum? & quam similitudinem disponetis ei? Romanenses Deum Patrem formam uiri barbati ad-

Ios. lib. 3. ca.

4. Antiq.

Esa. 40. 18.

Act. 17. 29.

396 GREGOR. CALENDARIJ
ti adorandum sculpunt & pingunt. Pon-
tifices igitur Romani iam pridem aduersus
æternum Deum ac numen sese efferunt op-
ponuntq;

Apodixis quarta.

Quicumq; homo iudicio mortalium ho-
minum se suasq; actiones eximit, is maio-
rem se facit eo, qui se suasq; actiones iudi-
cio mortalium hominum submittit. Pon-
tifices Romani iam pridem iudicio morta-
lium hominum se suasq; actiones exem-
erunt, uti ipsimet testantur, Dist. 40. Cap. Si
Papa: ubi glossa: Papa à nemine potest iudi-
cari. Item: Causa 12. q. 2. cap. Non liceat: ubi
glossa: Papam nullus mortalium iudicare
potest. Deus autè æternus, se suasq; actio-
nes iudicio mortalium hominum subijcit,
uti scriptum est, Esa. 1. v. 18. Esa. 5. v. 3. 4. Er-
go Pontifices Romani iam pridem maio-
res se faciunt Deo æterno, ac proinde ad-
uersus Deum ac numen sese efferunt oppo-
nuntq; quod demonstrasse oportuit.

Deinceps paucis monstrabimus (breui-
tati enim de industria studemus) Pontifi-
ces Romanos iam pridem præ se ferre, se es-
se Deum, ac proinde se æterno Deo exæ-
quare ac etiamnum exæquare.

Apod.

Apodixis quinta.

Quicumq; statuta sua mandatis Dei exæquat, idem se ipsum Deo exæquat. Pontifices Romani statuta sua mandatis Dei exæquant, *Distinct. 19.* his Verbis: Sic omnes sanctiones Apostaticæ, Apostolicæ dictum uoluimus sedis accipiendæ sunt tanquam ipsius diuina uoce Petri firmatæ, &c. Ergo Pontifices Romani sese Deo exæquant.

Apodixis sexta.

Quicumq; homo sibi subijcit (quantū in se est) omnem humanam creaturam, is Deo se exæquat. Cui enim omnis creatura humana subest, nisi Deo? Pontifices autem Romani iam pridem id faciunt. Sic enim tonat ipsorum Canon: Porro subesse Romano Pontifici omnem humanam creaturam declaramus, dicimus, definimus & pronunciamus omnino esse de necessitate salutis. Ergo Pontifices Romani Deo sese exæquant.

*Extraudg.
de maior
cap. 1.*

Apodixis septima.

Quicumq; homo sibi usurpat ius transferendi & constituendi regna siue Imperia, is Deo

Deo sese exæquat. Solius enim Dei proprium est auferre reges & constituere reges. Pontifices Romani iampridem id sibi usurpant, uti scriptum est, dist. 22. ubi glossa. Papa habens utrunque gladium transtulit Imperium. Et distinct. 96. cap. Cùm ad uerum: ubi glossa: Papa deponit Imperatorem. Ibidem, Cap. Si Imper. ubi glossa: Papa transtulit Imperium. Itē Extr. de Elect. Venerab. Papa transferre potest Imperiū. Item Causa 15. quæst. 6. ca. Alius. Et Causa 12. quæst. 1. ca. Futuram Eccles. ubi glossa: Imperium est apud Ecclesiam Romanam, &c. Ergo Pontifices Romani se Deo exæquant.

Apodixis octaua.

Quicumq; sibi uendicant hunc titulum, quòd sint Caput Ecclesiæ, sponsus Ecclesiæ, Summus Sacerdos: is Christo æterno Deo sese exæquat. Hæc. n. sacra Scriptura soli Christo tribuit. Eph. 1. 22. Col. 1. 22. Ioh. 3. 29. Eph. 5. 23. Esa. 65. 5. Heb. 4. 14. 15. Heb. 7. 26. &c. Pontifices Romani iampridē omnia ista sibi uendicant. Ergo ijdem Christo æterno Deo sese exæquant, atque ita præ se ferunt se esse
Deum.

Apodixis

Apodixis nona.

Quicumque caput totius Mundi, Causa causarum, & Dominus dominantium esse dicitur, is proculdubio æterno Deo exæquatur. Pontifices Romani iampridem id ipsum esse dicuntur, ut in libris suis testatur Iohannes de Turre cremata & Felinus passim. Ergo Pontifices Romani iampridẽ æterno Deo exæquantur.

Apodixis decima.

Quicumque homo existens nomen Dei sibi usurpat, & quidem sic, ut negetur esse homo & dicatur esse caput totius Mundi causa causarum, dominus dominantium, supra omnem humanam creaturã elatus, habens ius transferendi Imperia, &c. is omni dubio procul vero & æterno Deo exæquatur, & palàm præ se fert se esse Deum. Atqui Põtifices Romani à multis iam seculis, cùm homines quidem sint, nomen tamen Dei sibi usurpant, ut est dist. 96. ca. Satis evidenter, & sæpe alias: ac id quidem sic ut negetur esse homines, ut est in sexto decret. cap. 17. ubi glossa: Papa non est homo: qui idem dicitur etiam esse caput totius Mundi, causa causarum, dominus dominantium.

minantium, elatus supra omnem creaturam
 humanam & ius transferendi Imperia sibi
 uendicans, ut iam monstratum est. Ergo
 Pontifices Romani à multis iam seculis ue-
 ro & æterno Deo exæquantur, ac proinde
 præ se ferunt se esse Deum: quod demon-
 strasse oportuit. Hactenus credimus sa-
 tis demonstratum esse, Póntifices Romanos
 iam pridem præ se ferre, quòd sint Deus
 quodq; supra omne, quod in sacris literis
 dicitur Deus aut numen, sese extulerint.
 Nunc obiter declaremus, etiam secundum
 illam significationem Dei & numinis, quã
 Vespertilio ille stridit, Papas efferre sese su-
 pra Deum ac numen: id est, supra cultum
 Dei. Ad sincerum cultum Dei pertinet, Nul-
 las facere statuas aut imagines religioso
 cultu colendas. Atqui Papa cum suis refer-
 tissima habet templa eiusmodi idolis? Ad
 sincerum Dei cultum spectat: Solum Do-
 minum Deum adorare eiq; seruire. Atqui
 Papa cum suis religiosam adorationem &
 seruiturem, partim in se ipsos, dum se ado-
 rari faciunt, partim in demortuos sanctos
 ipsorumq; confectas reliquias, partim in a-
 bominanda idola sua transtulerunt. Ad
 sincerum Dei cultum pertinet, Eucharis-
 tiam ab omnibus CHRISTIANIS ita u-
 surpari

surpari sicut Christus Deus instituit. Atqui Papæ cum suis Spiritualibus poculum sibi solis retinent, & totam Eucharistiam in idololatriam conuertunt, dum & adorandum præbent, & hanc soli sacrificuli subinde usurpant, eamque pro uiuis & mortuis conficiunt, totam item Missam pro sceleratissimis etiã nebulonibus demurmurant, dummodo sacrum numerent nummum. An non hoc est cultum Dei aliò transferre, quàm Deus instituit? Denique nullum est sacrum, quod non uendant Romanenses: Cælum etiã ipsum, quo idèò carebunt, quia uendiderunt, quamuis nemini tradant: Verè nanque Poëta quidem dicit:

Quod quis enim uendit nullo post iure tenebit.

Sed de his satis. Addamus iam duo corollaria & Coronidem imponamus.

Apodixis undecima.

Magnus ille Antichristus, homo sceleratus, filius perditionis faciens apostasiam siue defectionem, sedet in tēplo Dei tanquã Deus, præ se ferens, se esse Deum, imò opponens & efferēs sese aduersus omne id quod dicitur Deus aut numen. Ac templum quidè Dei, Phrasi Paulina, significat

ficat ipsam Ecclesiam, ut patet ex 1. Corint. 1. 16. 1. Cor. 6. 19. 2. Cor. 6. 16. Eph. 2. 21. 22. Sedere autem hic significat ordinaria uocatione, ratione externi status, more iudicij & Principum potestatem iudicandi & gubernandi alios sibi uendicare ac retinere: qua significatione uerbum sedendi sæpè in sacris literis usurpatur passim. Iam uerò cui ignotum esse potest? Pontifices Romanos à multis iam seculis Cathedram Petri & sedem Apostolicam perpetuò iactare, ipsosque in templo Dei: id est, in Ecclesia Catholica iudices omnium à nemine iudicandos sedere tanquam Deum, præ se ferentes se esse Deum: atque adeò efferentes & opponentes sese aduersus omne quod dicitur Deus & numen. Quæ cum ita se habeant, an non necessariò consequitur, Pontifices Romanos à multis iam seculis esse ipsissimum illum Magnum Antichristum, hominem sceleratum, filium perditionis, uerbo Dei descriptum: ac proinde sinceris Christianis tum ipsum, tum statuta ipsius maximè fugenda esse?

Quòd autem hoc loco quidam Pontificij, Templum Dei, de lapideo templo Ierosolymitano dictum esse, persuadere uolunt, id multis rationibus uanum & nugatorium

torium esse declaramus. Primum quia iam olim illud euersum est. Deinde notum est *Zozom. lib. 5. cap. 22.* quo id. successu Iudæi permissu Iuliani instaurare studuerint. Tum Propheta Haggæus, de secundi tantum, non etiam de tertij alicuius templi gloria per Christum adducenda uaticinatus est. Denique certum est nunquam instauratum iri: tum quia sacrificia secundum prophetiam Danielis Christo exhibito finem sortita sunt: tum quia omnes typi (typus autem fuit i- *Dan. 9. 27.* psum etiam templum) in Christo esse desierunt.

Apodixis duodecima.

Magnus ille Antichristus sedet in templo Dei tanquam Deus, ebrius sanguine sanctorum & martyrum Iesu Christi, estque magna meretrix & mater scortationum ac abominationum, cum qua scortantur reges terræ, amicta purpura & cocco, & inaurata auro, & lapidibus preciosis, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominationibus & immundicia scortationis suæ, sedens in Vibe septicolli, quæ olim regnum habuit super reges terræ. *Apocalyp. 17. versibus 1. 4. 5. 6. 9. 18.* Pontifices Romani à multis iam secu-

lis cum uniuersa colluue sua, sedent in Templo: id est, in Ecclesia tanquam Deus: distinct. 96. ca. Satis euidenter. Idemque ebrij sunt sanguine sanctorum & martyrum Iesu Christi, quod satis testantur persecuciones & neces illatae, olim Valdensibus & hodie Hugonotis in Gallia, Viclefianis in Anglia, Hufsitis in Bohemia, Euangelicis in tota Europa. Præterea iidem sunt magna illa meretrix & mater scortationum abominationumque terræ: idque tum spiritualiter, tum corporaliter. Spiritualiter siquidem, quia deficientes ipsi aliosque seducentes à uero sponso Ecclesiæ Christo Deo, honorem Christo debitum, partim in se ipsos Pontifices, partim in idola & sanctos demortuos (sicut enim sancti esse possunt quos Papæ sanctos esse declarant) ratione mediationis, inuocationis, uenerationis & dulciæ cultusue transtulerunt quod certè sacra Scriptura scortationem & abominationem uocat, idque tum re ipsa, tum libris infinitis ita esse testantur Pontificij. Corporaliter autem id ipsum sunt multipliciter. Primum enim Papa Iohanna nona re ipsa scortum & meretrix fuit (sanctum scilicet caput & lumen Ecclesiæ) & in ipsa processione

Esa. 1.

Anno D.

954.

sione in uia inter Colossæum & S. Clementis
 sacellum Romæ peperit, pariensque in-
 terijt, ut scriptor Catholicus Platina, cæte-
 rique eiusdem monetæ historici testantur.
 Deinde Pontifices ipsi, Cardinales, Episco-
 pi cū tota collunie sua manifesti sunt scor-
 tatores, adeò ut uix millesimum reperi-
 as, qui castus dici queat. Atq; hanc licentiam
 habent ex permissione Clementis, Petri
 Apostoli (si Deo placeat) successoris, qui
 (ut est causa 12. quæst. 1. ca. Dilectissimi)
 ex Platone coniugum siue uxorū com-
 munionem astruit. Ait enim: Amicorum
 communia esse debere omnia: *In omnibus
 autem sunt sine dubio & coniuges.* Et quamuis
 glossa dicat, non quod ad usum carnis,
 sed quo ad usum obsequij, uel quo ad di-
 lectionem: tamen apparet talem glossam
 & coactam & ambiguam esse: Cū ei aë-
 ris & splendoris Solis similitudo in textu
 posita contraheniat, & ibidem glossa com-
 munem esse dicat aërem quo ad usum. De-
 nique quod simpliciter ratione Venereæ
 libidinis & scditatis communionem mu-
 lierum astruunt Romanenses, testatur
 non solum id quod est distinct. 82. Canon.
 Quia aliquanti, ubi disertè sic scribitur:
 Fornicationis causa hodie nemo est depo-
 nendus:

406 GREGOR. CALENDARIJ
nendus: Sed etiam res ipsa, & oculi omni-
um penè hominum testantur. Nõne enim
apertè concubinas (id est scorta) alunt i-
storum plurimi? An non subinde lupana-
ria uisitant? An non maritatis etiam abu-
tuntur? An non multas uiciant Virgines?
Detur unum Capiculum, unum monaste-
rium, una ciuitas, unus pagus sub Papatu,
ubi id impunè non liceat fiatque. Quid?
Nõne manifestè scripserunt Phigius, Ec-
cius, Ioachimus Perionius, melius esse u-
xores Laicorum à Spuriis (à Spiri-
tualibus dictum uoluimus) istis uiolari,
quàm uxorem ducere? Neque uerò ipsi Spi-
rituales tantùm ita fœdè uiuunt, Sed etiam
cuius liberum permittunt. Vbi enim plu-
ra sunt lupanaria, quàm in ijs ipsis Vrbibus,
ubi Romana sancta scilicet uiget reli-
gio? Quid porrò autem? Num ignotum est,
Papam Romæ annuatim censum percipere
à meretricibus, lupis, prostibulis, alica-
rijs, scortis, quæ longissimam quandam
incolunt plateam, in qua uix ulli æquè cre-
brò, ac sacerdotes, canonici, cæteri que i-
storum Spuriales conspiciuntur. O' Icele-
ra, ô Catharmata Mundi: Ecquando esse
desinetis? An non Venetijs plus minus se-
xaginta millia scortorum quouis tempore
numerari

numerari possunt? Ad hæc, Nónne Iohannes XII. huius nominis Papa duas sorores, plurimas uiduas & uirgines stuprauit? Nónne idem ex æde S. Iohannis Lateranensis publicum lupanar fecit? qui & Diabolo sacrificauit & eundem in lusu aleæ inuocauit, & denique in adulterio ut Canis confossus est, Sanctissimus scilicet Pater Dominus uester. Nónne Alexander Sextus nominis huius Papa cum filia rem habuit, teste Poëta Sanazario? Nónne Sodomitæ fuerunt, Sixtus quartus, Julius Secundus & plures alij Papæ Sanctissimi? Quid uerbis opus est? Domestica exempla nos docent, quàm casti sint Episcopi, Præpositi, Prælati, Canonici & similes Romanenses. Et dubitabimus adhuc Romanam Ecclesiam cum suo capite esse Magnâ meretricem, matrem ac fontem scortationum & abominationum terræ?

Quid uerò ampliùs? Nónne Pontifices Romani amicti sunt purpura & cocco, auro & lapidibus preciosis & margaritis? Nónne uniuersum imperialem habitum sibi uendicant? ut est in conficta Constantini donatione, distinet. 96. ca. Constantinus Imper. Nónne id ipsum testantur ornatus, calulæ, stolæ & rotus missalis ille plus quâ

*Luitpraa.
lib. 6. Item
Marius. Nau
clerus, &c.*

meretricius habitus, plerumq; auro, argen-
to, purpura, cocco, gemis margaritisq; in
urbibus præsertim & passim instructus.

Præterea, nonne Pontifices ceteriq; Ro-
manenses, à multis iam seculis aureum po-
culum in manu: id est, in potestate sua ha-
bent? Laicos siquidem iamdudum isto
spoliarunt. Istud autem poculum, nonne
plenum est abominatione & immundicia
scortationis spiritualis? Hoc enim poculo
in honorem sanctorum, pro uiuis & mor-
tuis, pro expiatione peccatorum sacrificia
missæ omnia celebrantur: Cùm tamen uni-
cum sit Christi Seruatoris sacrificium pec-
cata Mundi expians.

Deniq; Nonne caput Romanæ Ecclesiæ
Papa, à multis iam seculis in Vrbe Septi-
colli quæ olim regnum habuit super reges
terræ, cum bona parte ceteruæ suæ resi-
det? Hæc enim est Vrbs illa, ut Poëtæ di-
cunt: *Septem quæ una sibi muro circumdedit
arces, Et quæ montibus è septem totum circumspi-*
cit Orbem, & quæ, teste Varrone, Septicol-
lis dicta fuit. Sin aliter: age ostendant
nobis boni Iesuitæ, aliam in toto Or-
be terrarum Urbem, quæ eo tempore, quo
Apocalypsis scripta est septicollis dicta
fuerit & coronabimus illos. Ex quo & il-
lud

2. Georg.

Varr. lib. 1.

lud intelligunt, mentiri se, cum dicunt, Antichristum illum magnum Ierosolymis, in lapideo templo Dei, aut Babylone sessurum esse: quas urbes nec dictas, nec reuera septicolles esse exploratum est.

Cum igitur Pontifices Romani cum uniuersa colluue sua à multis iam seculis in templo Dei sedeant tanquam Deus: cum sanguine martyrum Iesu Christi ebrij sint: cum sint magna illa meretrix, mater scortationum & abominationum terræ, amicta purpura & cocco & inaurata auro, & lapidibus preciosis & margaritis: cum habeant poculum aureum in manu sua plenum abominationibus & immudicia scortationis suæ: cum denique in Vrbe septicolli resideant, ita uti Spiritus sanctus futurum prædixit: Ecquis obsecro mortaliū erit amplius, qui adhuc dubitet, Pontifices Romanos à multis iam seculis esse ipsissimum illum Magnum Antichristum prædictione Spiritus sancti tam perspicue delineatum descriptumque? Nos quidem certò affirmamus ex Dei uerbo, Quam certum est manè solem oriri, uespere occidere: tam certum esse, Romæ iam pridem Magnum illum Antichristum sedere.

Ite nunc Vespertilioes Claudiopolitani, & sanctissimo domino uestro, domino Papæ Romæ sedenti pedes exosculamini: Ite & significate illi, istos in Hungaria Euangelicos, simulatq; balbutire cœperunt, loquelam ac uocem ipsos manifestos reddere, quàm sapientiæ omnino nihil, quàm parum cerebri, quàm multum stoliditatis habeant, quàm omnis ferè bonæ ac honestæ disciplinæ expertes, quàm ueritatis offores existât, quàm Antichristo neglectio-
ne dierum festorum, quos sanctissimi Papæ adinuenerunt, uiam præmuniant.

Imò uerò, remotis iocis, aperite oculos mentis uestræ & agnoscite, uos uerissimè esse satellites, stramineis baculis potentiâ Magni illius Antichristi frustra propugnâtes. Quod si iam cernitis, quid obstat quominus in uiam redeatis? Ea propter enim hæc & uerbosius & acrius, non tam contra uos, quàm ad uos scribere uisum est: ut deserto Antichristo & Pseudo Deo illo Romæ residente, ad Christum uerum Deum, supra omnes cœlos gloriosè regnantem in omnem creaturam, uos couertatis, atque ita unâ nobiscum hic & in uita æterna, quæ illic ubi nunc Christus Seruator corporali præsentia est, electis Dei præparata est, ipsum

sum sincerè laudare & celebrare possitis: quod ut fiat, nos quidem toto pectore & ex animo opramus, & dante Deo, ita fore, benè speramus. Atq; hinc uideris ut putamus. Nos hoc modo benedicere uobis, qui nobis maledicitis: Orare pro uobis Deum, ut uos conuertat, qui nos calumniimini, & suo modo etiam persequimini. Interea iustæ reprehensionis & uehementiæ nostræ, speramus uos libenter ueniam daturos esse.

VENTILATIO NONA.

Quintò, Summa eorum perspicitur in-
 gratitudo in eos à quibus haud uul-
 gari beneficio nuper affecti fuère. Ip-
 si enim in titulo libelli apertè fatentur, se
 Ephemerides suas ex M. Petri Slouacij Cra-
 couiensis Academiae Astrologi Ephemeride
 transsumpsisse. Hæc ille: quæ cum scri-
 beret, sobrium tunc fuisse quis credat? Si e-
 nim fatemur, ut sanè fatemur, nos quædam
 ex M. Slouacij Ephemeride transtulisse:
 quo iure nos ingritudinis reos agit? Cû
 agnoscere & profiteri acceptum benefi-
 cium sit uel præcipua pars gratitudinis,
 qua & Deus & uiri præstante, uel solâ ma-
 gis contenti sunt, quàm uictimis aut dona-

412 GREGOR. CALENDARIJ
 rijis multis. Porro si uocem Ephemeridos
 accipit pro libro, in quo diurnales prædi-
 ctiones connotantur: facile condonamus:
 Sin Ephemeridas intelligit totam dige-
 stionem & conformationem libelli diarij,
 in quo acta diurna, Phases Lunæ, menses,
 septimanæ, dies festi & profesti, cæteraq;
 eiusmodi more usitato consignantur dispo-
 nunturq; in eo, magnopere fallitur & fal-
 lit Vespertilio ille: Cùm Dei beneficio id
 uel adolentes in scholis nostris ex Cõ-
 putica & spherica doctrina p̄stare possint.

VENTILATIO DECIMA.

V Ndeliquido cõstat eos nequaquam
 præcognituros fuisse, non dicam re-
 motos ac incertos futurorũ tempo-
 rum euentus, sed etiam quid hodierni diei
 serus uesper secum sit asportaturus (appor-
 taturus forsan dicere uoluit) si non habuis-
 sent nostræ religionis ac fidei præeuntem
 Astrologũ, qui eis tanquã cæcis & palpan-
 tibus facẽ ac manum præbuisset: quæ.n. est
 anus tam præsaga rerum futurarum, quæ
 eos docere potuisset, &c. Sic ille, rabulam
 potius quàm uirum bonum agens. Quid
 enim? Istæue Vespertilio, aut quisquam A-
 strologus, statim manè exorto sole omnia
 acutissimè prospicere potest, quæ serus ue-
 sper

sper apporet? Cùm prouerbio dicatur: Ne-
 scis quid serus uesper uehat, & uel inter ca-
 licem supremaq; labra improuisa multa e-
 ueniant. Tantum abest, ut quisquã lôgè an-
 tequam fieri incipiunt, futura cõtingentia
 certo præscire ac prædicere queat. Nos quæ
 tēpestatum, electionū, terraq; nascendorum
 cõiecturam, Petro Slouacio ingenuè acce-
 ptam tulimus: ne quis sincerioris doctrinæ
 amator putaret esse in Hungaria, qui uanas
 & incertas futurorum contingentiū præ-
 dictiones, more Astrologorum, consec-
 tur, quàm cõiecturam in nostram Epheme-
 ridem transtulimus, non sanè ideò, quòd
 putaremus futura contingentia certò præ-
 dici posse, cū ipse etiã Slouacius tantū di-
 cat esse coniecturã, quæ utiq; incerta ex si-
 gnis notitia est, ut facilè uideas & ipsum
 certi nihil audere polliceri: Sed partim ut
 cõsuetudini aliquid daretur: Partim uerò,
 & præcipuè quidē, ut sapiētes & cordati ui-
 ri experiētia obseruarent, quã nihil certi in
 eiusmodi prædictionib. sit, cū plerunq; cõ-
 traria aut diuersa prædictis eueniãt. Quis. n.
 credat, posse Astrologos istos Planetarios
 futura cõtingentia, quæ ppriè sic dicuntur,
 ex erectione figuræ cœli certo p̄noscere ac
 p̄dicere posse? Verò ac uerū est illud: τὸ μίμον

ἐὰν τυφλὸν ἔρπη Item: οἱ θνατοὶ πειλόμαθα, τὸ δ' αὖτις
 ἢ κ' ἰσορῶμι. Putant sanè multi futura contin-
 gentia certò præsciri posse: & Claudiiopo-
 litani Vespertiones id ipsum putant. Nos
 autem cùm hos, tum, quosuis alios certis
 & perspicuis rationibus docebimus, Futu-
 ra contingentia, quæ propriè sic uocantur,
 à nullo mortalium, antè quàm causæ ip-
 sorum propinquæ in actu sint, certò præ-
 nosci ac prædici posse, nisi peculiari pate-
 factione diuina reuelentur. Hanc sententiã
 nõ deponemus, nisi cùm uerè & solidè no-
 stra argumenta refutata uiderimus, quæ sic
 habent.

I.

Solus æternus Deus uerè & certò lon-
 gè antequàm fieri incipiunt futura contin-
 gentia nouit: ut sunt pax, bellum, copia pe-
 nuriæue rerum, pestis, mors morbusq; ali-
 cuius determinatus, diuitiæ, paupertas, e-
 ruditio, pluuia, serenitas, tempestas & si-
 milia certo tempore aut loco determinata.
 Genes. 41. 16. Esa. 42. 9. Daniel 2. 22. Eccles.
 11. 45. Atqui nullus homo, nullusq; Astro-
 logus est æternus Deus. Ergo nec homo,
 nec Astrologus ullus longè antequàm fieri
 incipiunt uerè & certò nouit futura con-
 tingentia.

Nulla

II.

Nulla futura contingentia propriè sic dicta, antequam fieri incipiunt, uel arte uel certa scientia hominum comprehendi possunt. Euentus rerum, quibus prædicendis Astrologi occupantur, omnes sunt propriè dicta futura contingentia. Ecclipses autem & certum planetarum situm, propriè dicendo, nõ Astrologi, sed Astronomi certò præscire ac prædicere possunt. Proinde euentus rerum, quibus prædicendis Astrologi occupantur, nec arte nec scientia certa comprehendi possunt, ideoq; neq; præscientia, neq; prædictione certa.

III.

Certas enunciationes, nisi sint principia notissima, ut sciantur, demonstrari necesse est. Atqui enunciationes de futuris contingentibus, antè quàm fieri incipiant, demonstrari impossibile est: Cùm nec arte, nec scientia comprehendantur ulla. Ergo easdem certas esse impossibile est.

IIII.

Quorum certitudo est impossibilis hominibus, ea nullo modo certo scire, præsciri, prædici possunt. Enunciatorum de futuris

415 GREGOR. CALENDARII
turis contingentibus certitudo est impossi-
bilis hominibus: quia nullo modo demon-
strari queunt. Ergo enunciata de futuris
contingentibus certo sciri, præsciri, prædi-
ci nulla ratione queunt.

V.
Ex incertis principijs, nihil certi sciri,
prædici potest. Astrologorū principia sunt
incerta. Ereptionem enim figuræ cœli, ex
qua futura contingentia colligunt, alij a-
liam tradunt: Sic ut eadem cœli spacia in
diuersas domos cadere contingat. Deinde
planetæ, quorum motum illi potissimum
spectant, nunquam ad eundem inter se sta-
tum perueniunt, ut ex multis memorijs si-
milium euentorum experientia, & ex lon-
ga experientia firmissima principia con-
stitui potuissent. Vnde fit, ut, sicuti nun-
quam ad præteritas facies cœli futuræ ac-
commodari queant: ita præteritis euen-
tibus contingentibus futuri euentus om-
ni ex parte similes esse non possint. Quæ
enim causa eundem statum nunquam ha-
bet, eadem similes effectus, non dico mul-
tos, sed ne duos quidem, producere unquã
potest, ut ratione præteritorū futura certo
determinari causarū similitudine possint.
Quæ cum ita sint, consequitur necessarid,
ex

ex Astrologorum principijs, si tamen principia dici merentur, nihil certi sciri, præsciri, prædici, posse.

VI.

Quodcumq; principium nulla omnino idonea ratione doceri potest, ut pro certo affirmetur, id incertum esse necesse est. Atqui Astrologorum principia in constitutione domorum cœli talia sunt. Etenim contriguæ domus, quinta & sexta eorum contrarijs euentibus producendis significantis uel datæ sint: Cùm quinta bonam fortunam, sexta malam fortunam habere dicatur: ite eorum mortis octaua potius, quam prima: & uitæ prima potius, quam octaua uel quæuis alia significationem habeat nulla omnino idonea ratione doceri potest. Ergo principia Astrologorum incerta esse necesse est, ac proinde longè incertiora ea quæ ex illis coniecturâ colliguntur.

VII.

Quod sapientiores Philosophi in scientijs naturalibus certum esse demonstrare non potuerunt, id minus sapientes demonstrare posse incredibile est. Atqui sapientiores Philosophi ut Socrates, Plato, Aristoteles & ceteri prædictionem futurorum

contin.

contingentium ex motu cœli certam esse nunquam potuerunt demonstrare. Ergo minus sapientes quales sunt nostri Astrologi & quibus alij, futurorum contingentium prædictiones certas esse, demonstrare posse incredibile est.

VIII.

Nunquam ex causis remotis de futuro effectu causæ propinquæ nondum agentis certi aliquid ab hominibus pronunciarî potest. Atqui astra & planetæ sunt causæ remotæ, elementa & uoluntates hominû causæ propinquæ futurorum contingentium in terris. Ergo ex astris & certo situ planetarû de futuris contingentibus, causalis propinquis nondum agentibus, certi aliquid ab hominibus pronunciarî non potest.

IX.

Quod Spiritus solertior & antiquior ex motu cœli, priusquam fieri incipit, nullo modo prænoscere ac prædicere potest: id multo minus spiritus tardior & posterior ætate ex motu cœli, antequam fieri incipit, aliquo modo prænoscere ac prædicere potest. At spiritus Diabolici, qui solertiores & antiquiores sunt spiritibus seu mentibus

bus humanis, ex motu cœli quæuis futura contingencia nullo modo certò præscire ac prædicere possunt: id quod patet ex antiquissimis oraculis, quæ partim obscura partim ambigua fuisse constat, quale est illud:

Crasus, Halyu penetrans magnã peruertet opũ uim.

Et istud:

Aio te, Aeacida, Romanos uincere posse.

& similia. Possunt quidem dæmones prædicere futura contingencia, sed tantùm uel ea, quorum causæ iam agunt, uel ea quæ ipsi reprobis, quorum dominantur, immittere possunt, uel denique quæ ex prædictionibus diuinis cognita habet. At longè antè præuidere bella, pacem, famem, pestem, & similia non possunt. Alio qui hanc prærogatiuam quomodo sibi uindicaret Deus, cùm ipsemet dicat: *Esa. 42. 9.*
Dan. 2. 12.
 Priora ecce uenerunt, & noua ego annuntio antequam oriantur. Ergo multo minus mentes hominum futura contingencia ex motu cœli antè quàm fieri incipiunt ullo modo certò præscire ac prædicere queant.

X.

Quod experientia multipliciter refellit, id demonstratiua scientia præscientiæ

Et triuæ

420 GREGOR. CALENDARII
tiâue non constat. Prædictiones Astrologicas de futuris contingentibus experientia multipliciter refellit, falsaque & uanas esse declarat. Ergo tales prædictiones demonstratiua scientia præscientiâue non constant.

XI.

Scientia præscientiâque naturalis & demonstratiua neque à Deo neque à sanis hominibus ridetur, prohibetur, damnatur, Genes. 1. 14. Matth. 16. 3. Sapient. 7. 16. &c. Scientia præscientiâque (si tamen ita dici meretur) Astrologica siue Planetaria siue Mathematica, ac prædictiones de longè futuris contingentibus & à Deo & sanis hominibus ridentur, prohibentur, damnantur, Esa. 47. 13. Deuteronom. 18. 10. Et Augustinus libro quarto confessionum inquit: Illos Planetarios quos Mathematicos uocant Christiana & uera pietas expellit & damnat. Ergo scientia, præscientia ac prædictio Astrologorum non est scientia, præscientiâque naturalis ac demonstratiua: ac proinde ut incerta sic inutilis prorsus ac uana est.

Ite nunc Vespertilioes Claudiopolitani,

tanti, & mirificè uobis placere, quòd non solum remotos futurorum temporum euentus, quos nulla Anus quantumuis præfaga nouit, sed etiam quid serus uesper uehat, acutissimè præuidere alijsque prædicere possitis, siue per uosmetipsos siue per uestræ fidei præeuntes uobis Astrologos. Quinimò refutate hæc, si potestis, & ubi refutaueritis, tunc nos pro uoluti ad pedes uestros ingentes uobis uestrisque Astrologis habituri & acturi sumus gratias, quòd uestro beneficio, uestraque prædictione longè priùs, quàm fieri incipiunt, futura contingentia prænoscerè ac præuidere possimus.

VENTILATIO VNDECIMA.

EST Antichristus, qui tempora mutat, ut inquis. Sic ille in uersibus: quo uno uersu, primum quidem falsum dicit, cùm nostri uersus sic habeant:

*Hoc Antichristi signum benè nouimus esse,
Tempora mutandi ius quòd habere uelit.*

Nequaquam enim nos credimus Antichristum posse mutare tempora, sed quòd ipse putabit se posse mutare, & quòd ius mutandi tempora habere uelit, ut ait scri-

Dan. 2. 21.

ptura. Deinde secum ipse pugnat. In fronte enim scripti istius hoc ex Daniele appositum: Ipse Deus mutat tempora & ætates: quod propheta sic inculcat Regi Babylonico, ut intelligat id solius Dei esse proprium. Iste uerò acutissimus uespertilio putat id ipsum reapse posse cadere etiam in Antichristum, quòd certè falsissimum est: idq; ut planius sit, syllogismo declaramus tali. Tantum uerus Deus mutat tempora. Antichristus non est uerus Deus. Ergo Antichristus non mutat tempora. Et rursus ex sententia aduersarij sic colligimus per absurdum. Tantum uerus Deus mutat tempora. Antichristus mutat tempora. Ergo Antichristus est uerus Deus. Sed conclusio hæc impossibilis. Ergo falsa etiam assumptio cum propositio necessariò uera sit.

Hæc sunt quæ responso nostro digna esse iudicauimus: Cætera talia sunt, quæ uel pueri friuola & ieiuna esse animaduertere possunt. Nam quod Vespertilio ille auguratur, perituras esse antiquas Calendas, nouas nunquam morituras, id uerum sit nec ne, tempus docebit. Sic quoque quod obijcit, Ephemeridem Varadi-
ni impressam neque auctorem ostendere suum,

suum, neq; Patronum quempiam nactam esse: præterquam quòd exemplo ipse suo id comprobare uidetur, qui neque nomen edidit suum, neq; Patronum scripto quaesivit suo: notum est illud etiam, plurimos & antiquissimos eosque utilissimos extare libros, qui nec Patrono nec certo auctore nituntur. Tales igitur & similes ineptias ipsius persequi nobis animus non est: satis esse rati, tale quid obiecisse tumidis & arrogantibus istis Doctõribus, in quo satis superque uires periclitentur suas.

F I N I S.

Ee 3 PETRVS

PETRVS BEREXASNIS
 AD STEPHANVM ARA-
 TOREM HENDECA-
 syllabum.

Hoc Petrus tibi mittit ἀγιδι δ' ἄρχου,
 Arator Stephane, Aegidi minister
 Sancti. Nang, Suitica libellam
 Misisti prior huc sodalitis.
 O factum bene: tu prior lacesti
 Digno munere non tuum sodalem.
 En nunc sacrilega sodalitati
 Iesu mittitur hic brevis libellus.
 Aequi consule, plura mox dabuntur.

DEFEN-

DEFENSIO VENTILATIONVM CONTRA
CALVMNIAS STEPHANI
Aratoris Iesuitæ.

CAPVT I.

*Non conuuijs, sed argumentis superandos esse
hostes ueritatis.*

REsponsurus ad tuas, Stephane
Arator calumnias, id operam
daturus sum, ne par pari tibi
referam cōuitiando. Tu enim
identidem me stolidum uentī
latorem, indoctum Rabulam, hominē im-
pudentissimum, indoctum Grammaticum
& Scholasticum, cornutum Caluinistam,
uersutum hominem, indoctum & blasphemum
hæreticum, blasphemum & cornutum
asinum, impium uentilatozem, impiū
Capharnaitam, stolidum asinum, insullum
Grammaticum, cornutum belluam Sede-
chiæ Spurium, Plutonis denique discipulum
appellas. Non magnopere his moueor.
Nam qui me norunt, facilè intelligēt,
me immeritò tot tuis conuuijs appeti. Tu
forsitan non indignus istis epithetis, quæ

426 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT
in me cōgeris, esses: Verùm ego te bonum
Patrem, & Stephanũ Aratorem nominasse,
contentus ero. Possem equidem non ab re,
te Erratorem potiùs quàm Aratorem no-
minare, ut qui & ipse multipliciter erres, &
alios in errorem inducas, id quod tibi hac
responsione planum sum factururus: tamen,
quia opinor eiusmodi iocis tibi homini,
ut apparet ex Epistola tua, *ωικρολόγω* facile
bilem moueri, iamq; plus satis ira erga me
incensum esse, enitar ne hac mea respon-
sione te magis inflammem. Missis igitur
conuitijs, calumnias tibi tuas detegam at-
que diluam, & ueritatem, ita ut res postu-
lat, pro uirili mea parte, defendam ac pro-
pugnabo.

C A P V T II.

*Arator duarum calumniarum reus
peragitur.*

IN responsione ad primam uentilatione
statim (inquis) in apertum mendacium
,, prorumpit uentilator iste, dicens: Com-
,, muni consensu Iesuitarum factum fuisse il-
,, lum libellum: cùm nihil ego de illius edi-
,, tione sciuerim priusquam ad me fuissent
,, exemplaria missa. Hic tu, bone Pater, dua-
rum calumniarum reus es. Primùm quòd
men.

mendacij arguis eos, qui putant communi consensu Iesuitarum Claudiopopolitanorum libellum illum prodijisse. Obsecro, si quis tibi dicat, Ego te puto esse Monachum Franciscanum, num tu iure illi respondebis, Méritis? An non potuis, quod humanitas requirit ipsa, malè putas, erras, secus res habet: Nam Iesuita sum? Deinde disertè & perspicuè nos scripsimus, putare nos, communi consensu Iesuitarum, non omnium, sed in claustro duntaxat Claudiopolitano latitantium, scriptum illud prodijisse?

Calumnia igitur est, cùm scribis, nos generatim affirmare Iesuitarum consensu factum fuisse illum libellum. Sed obsecro quæ hæc est Dialectica? Ego Stephanus Arator nihil sciueram de editione illius libelli, priusquam exemplaria ad me missa fuissent. Ergo is libellus non est communi cōsensu Iesuitarum Claudiopopolitanorum editus. Atqui ô bone Pater, Varadinum tu incolis non Claudiopolin. Quod si tamen illi à tua præfectura pendent, & te incio tale scriptum ediderunt, est sanè quod cum ipsis exoptules. Addis postea: Mentitur “ secundò, se & sui similes Christi Ecclesiæ “ esse ministros, cùm sint prodromi Antichri “ sti & ministri Satanæ. O' bone Pater, quàm “

428 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
facile hoc tu dicis, cum nihil probes, tam fa-
cile id negatur: cum præsertim euidenter à
nobis demonstratum sit, caput illud uestrū
Romæ residens, ipsissimum esse Antichri-
stum, in uerbo Dei descriptum, cui nō nos,
sed uos adhærescitis, ac proinde non iam
prodromi, sed Satellites ipsius Magni An-
tichristi estis, nisi quam solidissimè apodi-
ces nostras confutaueritis,

C A P V T III.

*Arator & Volfgangus Schreckius manifeste
falsitatis conuincuntur.*

IN responsione ad secundam uentilatio-
nem nostram, adeo iratus es bone Pater,
ut per iram multa dicas, quæ te dixisse
parum iuuabit, & forsan etiam pœnitebit.
Nosti illud:

Impedit ira animum, ne possit cernere uerum.
Idem tibi non hîc tantum, sed in tota ista
Epistola tua Apologetica euēnit: id quod
ex sequētibus patebit. Primū enim quod
iniquo fers animo me superlatiuos distin-
xisse, dicisq; eam rem nihil ad institutum
meum facere, in hoc ego crediderim uel ip-
sos Iesuitas, siue compadres, siue discipu-
los tuos, tibi non esse assensuros. Deinde
imme-

Immeritò scribis, me eandem cantilenam more cuculi bis occinere. Iudicent candidi lectores, an *ταυτολογία* sim usus, quod si etiam fecissem maioris emphaseos causa, dum manifestè falsam propositionem refello, quid obsecro peccassem? Quæris postea, dic mihi homo impudentissime, nonne Calèdarium nouum receptum est in Hispania, Gallia, Flandria, Portugallia, Italia & Polonia? Audi bone Pater. Cur seorsim quæris de Flandria, cum sit pars Galliæ? Cur seorsim de Portugallia, cum sit pars Hispaniæ? id quod ex Cosmographis discere potuisti. Esto autem, receptum sit nouum Calendarium à tota Italia, tota Hispania & tota Polonia: tamen à tota Gallia receptum esse, quis tibi credet, si fortè affirmes? Nam & Sabaudia pars Galliæ est, quam non recepisse persuasum habemus, ut taceam interim de alijs Galliæ partibus. Pars etiam maior Germaniæ Gregorianum Calendarium non recepit: non recepit Anglia, non Scotia, non Dania, nõ tota Hungaria, nec tota Transyluania, uel te ipso teste.

Has autem regiones, prouincias atq; insulas quas dixi, uiros habere doctissimos, id est, benè & egregiè doctos, num, tu negare

430 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
 negare potes bone Pater? Ex quo conse-
 quitur necessariò, falsam esse propositione
 illam Volfgangi Patris, qua dicit: Omnes
 alios omnium nationum ac locorum do-
 ctissimos uiros Gregorianum Calendariũ
 uehementer laudare, suspicere, amplecti.
 Etsi autem istam propositionem emollire
 tu conaris, restringens eam ad prouincias
 duntaxat Christianas & Romanæ Eccle-
 siæ additas: tamen manifestiora sunt hæc
 Patris Volfgangi uerba: *Omnes omnium
 nationum ac locorum doctissimi uiri*, quàm ut hîc
 eiusmodi tuæ restrictioni locus esse possit.
 Et quis nescit doctissimos in suo genere
 uiros non tantum apud homines nominis
 Christiani, sed etiam apud alias quasuis na-
 tiones etiamnum esse? Porrò quod addis
 te intelligere, Turcas etiam Gregorianum
 Calendarium laudasse & recepisse, si ue-
 rum id esse putas, nimium credulus es, &
 dignus qui auriculas Midæ habeas.

◦ C A P V T I I I I .

*Iesuitæ & Romanistæ cur tam audacter
 mentiantur.*

» **T**ertio (inquis) impudenter mentitur,
 » Ecclesiam Romanam & cõcilia derer-
 minasse,

minasse, licere bona intentione mentiri. cc
 Sed heus tu bone Pater: Ego me facile à
 mendacio uindicabo. Ratione enim id
 uerum esse euincam. Etenim tu non ne-
 gas, ut ne potes quidem, A' Romana Ec-
 clesia iam pridem determinatum esse, Hæ-
 reticis (id est, ijs qui erroribus Romanæ
 Ecclesiæ sese opponunt) fidem non esse
 seruandam. Hoc satis est mihi. Ex quo al-
 terum illud necessariò cõsequitur, id quod
 etiam dictum uolui, quamuis tu aliter id
 acceperis. Me igitur non esse mentitum ex
 hoc syllogismo intellige. Quicumque ho-
 mines publico consensu determinant, hæ-
 reticis fidem datam non esse seruandam:
 ijdem etiam determinant mentiendum es-
 se. Fieri non potest, quin uiolatio datæ fi-
 dei cum manifesto mendacio coniuncta
 sit. Atqui Romanenses iam pridem publi-
 co consensu determinarunt, Hæreticis fi-
 dem non esse seruandam, idque cum aliâs,
 tum in Constantiensi synodo re ipsa in Io-
 hanne Hufs & Ieronymo Pragenfi decla-
 rarunt: idemque fecit Iulianus Cardinalis,
 cuius impulsu Vladislaus Rex Hungariæ *Bonsi. doc.*
 fidem Turcis datam uiolauit, magnaq; cla- *3. lib. 6.*
 deluit. Ergo ijdem etiam mentiendum es-
 se determinarunt. Et rursus sic: Quicum-
 que

432 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
que fidem datam bona intentione uiolari
posse decernūt, ijdem bona intentione me-
riendum esse decernunt. Atqui Romanen-
ses faciunt illud: Ergo & hæc. Arque hæc
est præter alias una causa, quod Romanen-
ses, & inter hos maximè Iesuitæ de hæreti-
cis, ut loquuntur, quiduis confingere au-
dent. Sic manifestè mēitur Antonius Pos-
seuinus in Epistola ad Regem Poloniae, cū
inquit: Geneuæ lamiarum turba, nō ita pri-
dem fuit tanta, ut ipsi iam ministri, nisi fœ-
dere cum dæmonibus icto, horum sibi stu-
dium conciliaffent, iam citiūs quàm deni-
que fier, sese deturbatum iri, ad terribissimas
illas tenebras, præsentirent. Idem ibidem
Lutherus cum uespere bene potus, contu-
melijs in Ecclesiã editis cubitū iuisset, in le-
cto repertus est mortuus, quidquid ad eius
uitæ corporisq; fœtorē tegendū procuraue-
rit Jonas de illius morte mentiri. Quasi ue-
rò Posseuinus longè tūc absens melius sci-
uerit quomodo sit mortuus Lutherus, quā
Jonas præsens. Tanta est in Romanistis,
præsertim uerò Iesuitis, audacia mentien-
di. Quiduis de ijs, qui se erroribus ipsorum
opponunt, quos hæreticos uocant, posito
omni pudore, nulla etiam habita ratione
conscientiæ confingunt.

CAPVT V.

*Tres calumniæ Aratoris diluuntur, & ostenditur
Iesuitas esse sectarios cum loco in
Aratorem.*

Quartò (inquis) longiùs à proposito ce-
degreditur astuta uulpecula, ne frau-
des eius cognoscantur: probandum ce-
sibi assumit, Non omnes Christianorù pro-
uincias recepisse Calendarium nouum, & ce-
ipse tractat de origine societatis Iesu, de ce-
modo existēdi corporis Christi sub Eucha-
ristiæ sacramento. Audio, bone Pater, quid ce-
te mordeat, iratùq; faciat, adeò ut uix scias ce-
qd dicas. Certè præter calumnias hic quo-
nihil dicis. Primùm enim lógiùs à proposi-
to non sum digressus, sed duas audaciæ
in mentiēdo Iesuiticę causas paulò altiùs
repetiui: Vnam ex determinatione & con-
cessione Ecclesiæ Romanensis: alteram
ex ementita origine uestra, de qua postea
pluribus agam. Altera tua calumnia est, cū
dicis me probandum assumpsisse, Non om-
nes Christianorum prouincias nouū Ca-
lendarium recepisse. Atqui Volfgangus Pa-
ter nihil de Christianis prouincijs scripsit,
sed de omnibus omniū nationum doctissi-
mis

434 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
mis uiris, uti iam uidimus. Calumniae
tiam hæc est, quod scribis me tractare de
modo existendi corporis Christi sub Eu-
charistiæ Sacramento. Ergo non hoc tantū
ex testimonijs sacrarum literarum declara-
ri, quod uerus Iesus Deus & homo, Corpo-
rali sua præsentia nec Ignatio Laiolæ sit
uifus, nec sit in pane transsubstantiato, ut
uos doceris, nec in omnibus lignis, lapidi-
bus, caseis, pyris, pomis, & quouis frustulo
panis cœnæ Dominicæ, ut Flaciani & Vbi-
quitarij docent. Sed de his postea pluribus
agam.

” Subdis postea: Ex uerbis ergo eius talis
” potest formari consecutio. Iesuitæ ementi-
” tam habent originem ab Ignatio Laiola.
” Ergo non recepit totus orbis Christianus
” nouum Calendarium. Item: Sub Eucharis-
” tiæ sacramento non est realiter Christus
” præsens. Ergo non omnes prouinciæ Chri-
” stianorum receperunt nouum Calendarium.
” Quis te indocte Grammaticæ talem con-
” secutionem formare docuit? Imò uerò quis
” te, bone Pater, sic calumniari & argumen-
” tari edocuit? cùm ea mihi affingis in se-
” cunda uentilatione, quæ uerè ac legitimè
” nunquam illinc elici possunt. Iudicent sa-
” nè omnes tui compadres, Marcus, Franci-
” scus,

fcus, Iohannes, Antonius, Gregorius, Wolfgangus denique ipse, imò iudicent omnes iudicio aliquo præditi Iesuitæ, utrum tu in secunda mea uentilatione sic me ratiocinarum esse iure collegeris?

Porro (inquis) mentitur nostrū ordinem cc
 sectam appellando: cum nihil unquam di- cc
 uersum docuerint nostri Patres, noster or- cc
 do, & noster Ignatius à communi Ecclesię cc
 doctrina. Eia uerò bone Pater, Stephane A- cc
 rator, iubeo te esse bono animo. Ego me à
 mendacio uindico tali syllogismo. Qui-
 cunque homines à communi Ecclesię do-
 ctina diuersum & credendum docent, ij
 sunt sectarij. Vester Ignatius, uester ordo &
 uestri Patres, tuq; adeò ipse à cõmuni Ec-
 clesię doctrina diuersum & credendum
 docetis.

Docetis enim uerū Iesum Deum ac ho-
 minem corporali præsentia in terris appa-
 ruisse & aliquandiu socium itineris fuisse,
 Ignatio Laiolæ præceptaque dedisse, quod
 hætenus præter Iesuitas nemo unquam in
 Ecclesia docuit, nulli Apostoli, nulli Pa-
 tres, nulli denique ordines Monachorum
 aut Sacerdotum Romanensium. Vester igi-
 tur Ignatius Laiola, uester ordo & uestri
 Patres sectarij sunt, tuque unà cum ipsis.

436 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
 „ Dehinc ita infer: Sectarij igitur sunt Luth-
 „ ther, Calvinus, Franciscus Davidis, & alij
 „ similis farinae hæretici. O' bone Pater Ste-
 „ phane, Dic mihi, si potes, quænam & qua-
 „ lis est hæc tua consequentia? Noster ordo
 „ nõ est secta: Sectarij igitur sunt Luther, Cal-
 „ uinus, Franciscus Davidis, &c. Ha ha he: Ri-
 „ de mecum bone Pater, aut si mauis, Ringere,
 „ usque dum ilia rumpantur, non tibi, sed
 Codro.

C A P V T VI.

*Ostenditur iesuitas ementitum ordi-
 nem habere.*

„ **M**Entitur præterea (inquis) nos emen-
 „ titam habere nostri ordinis originẽ.
 „ Nouit enim Lusitania, Hispania, I-
 „ talia & Gallia nos legitimã habuisse & ori-
 „ ginem & uocationem, non solùm à Pontifi-
 „ ce supremo pastore Ecclesiæ, sed etiam ab
 „ ultimo Oecumenico concilio approbatã.
 „ Cur tu mihi iterum, bone Pater, seorsim
 „ nominas Lusitaniam, cùm hæc pars sit Hi-
 „ spaniæ Tago & Doria fluuijs comprehen-
 „ sa? Deinde ultimum Oecumenicum concilium
 „ fuit Tridentinum. Atqui in hoc, ut ex
 „ summa Conciliorũ F. Bartholomæi Garanzæ
 „ apparet, nulla Iesuitarum mentio. Tum
 „ ut

ut sine scripto facta sit aliqua: tamé appro-
batam esse quis tibi crederet? Cùm idem Ga-
ranza his uerbis opus suum concludat.

Hac sessione placuit omnibus finem impo-
ni huic concilio Tridentino, confirmatio-
nemque à sanctissimo Pio Papa quarto pe-
tere, sed à tribus Patribus reclamatum &
intercessum fuit. Adhæc ubi ego probaue-

ro, eum Iesum, qui Ignatio Laiolæ appa-
ruit, uerum Iesum ex uirgine Maria natum
non fuisse, concedes haud dubiè, bone Pa-
ter, sectæ uestræ ementitam originem esse.
Sed de hoc paulò post. Denique qui or-
do contra duorum conciliorum prohibi-
tionem adinuentus est, uti uester Iesuitarū,
eum ementitæ originis esse constat.

*Vide canonē
XIII. Con-
cilij Latera-
nensis habitū
anno 1215.
Item de reli-
gios domib.
16. titul.*

C A P V T VII.

*Christiani se à solo Christo denominant, non ab
hominibus: & facitè refelli-
tur Arator.*

Quæris deinceps: At tu impiè Cal-
uinista, à quo habes originem, nisi ab
impuro Caluino. Imò uerò, dic mihi
bone Romanista, Ecquando ego me dixi
aut scripsi esse Caluinistam, Cinglianū, Lu-
theranum & similem? Quis tibi dixit,
me originem meam ad Caluinum referre?

438 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
Nūquid tu putas, nos qui Romanistarum,
Arianorum, Tritheitarum, Anabaptistarū,
Flaccianorum & Vbiquistarum errores cō-
futamus sincerum Dei uerbum sequentes,
ita desipere, ut à Caluino, Luthero, Cin-
glio & similibus nūcupari uelimus? Quod
si qui sunt, qui se Lutheranos appellant, illi
utique testimonio Lutheri stultitiæ con-

Fol. 4. demnantur. Is enim tomo secundo Vite-
berg. suorum operum sic scriptum reliquit:
» Non ita tu STVLTE: Audi quæso, & patia-
» ris tibi persuaderi. Primū obsecro silen-
» tio nomen meum prætereatur, neque se
» quisquam Lutheranum, sed Christianum
» profiteatur. Quis enim est Lutherus? Et
» num mea est doctrina? Num ego pro quo-
» quā crucifixus? Non sic charissimi. Exiri-
» pemus ista factiosa nomina, & Christiani
» uocemur à Christi nomine, cuius doctri-
» nam amplectimur. Hactenus Lutherus se-
» cutus doctrinam Pauli Apostoli, qui ueruit

1. Cor. 1. 12. Corinthios nominare se Cephæ, Apollo,
1. Cor. 3. 21. Pauli. Contraria autem faciunt Romanen-
ses, quorum alij se Franciscanos, alij Bern-
hardinos, alij Augustinianos, alij item a-
lios nuncupant, idque religionis ergo: ac
proinde hoc ipso ostendunt se desisse iam
esse ueros Christianos. Veri enim Christia-
ni

ni contenti sunt appellationem à Christo habere, quam ipsi Apostoli approbarunt. *Act. 11. 26.*

Quid porro dicis bone Pater: Calvinus (inquis) morbo pediculari tanquam Herodes ille impius consumptus est. Oecolampadius suis ipsius suorumq; manibus clam peremptus est. Calvinus præterea & Beza proditores etiam fuerunt Regis Franciæ & Reginæ ac liberorum eius. Hæc tu. At quos laudas testes? Lindanum, Cochlaeum, Surium, Genebrandum. Atqui hituæ farinæ sunt homines, æquè ueraces atque tu. Mearum partium scriptores in testes uocato, si uis ut tibi credam talia dicenti: Sicuti ego Pontificios scriptores tibi complures citauit. Citas tu quidem etiam Lutherum cum inquis: Oecolampadius fortius Cinglij ignitis Satanæ telis & hastis confossus est, ut scribit Lutherus libro de Missa priuata. Atqui in toto eo libro, ne mentio quidem ulla est Oecolampadij, tantum abest ut uerum sit, quod tu citas. Ecquid te pudet, bone Pater, tanti mendacij? Cinglium in bello occisum esse obijcis. Quid tum postea? Iudicio Dei sic illi moriundum fuit.

Esto autem uera sint omnia quæ de Cinglio, Caluino, Beza, Oecolampadioq; confixerunt

440 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
fixerunt Pontificij: obsecro, num sic pro-
basti, me Calvinistam esse, meq; à Caluino
originem habere.

» Pergis postea interrogare me: At tu quid
» de nostro Patre Ignatio poteris dicere? que
» crimina iuste ei obijcere? An quia causa de-
» uotionis Ierosolymam profectus est? an
» quia miles fuit? Audi bone Pater. Parui
momenti est quod me interrogas. Ego ma-
ius quid ex te quæro. Dic nobis, uester ille
Ignatius Laiola, fuit ne Ierosolymis an nō?
Si fuisse dicis, uide quid facies Laurentio
Surio, quem paulò antè laudasti, qui impe-
ditum reuertisse scripsit in cōmentarijs an-
no Domini 1540. editis: Si fuisse negas, qd
fiet magno illi Iesuitarum Apostolo Anto-
nio Posseuino, qui in Epistola ad Regem
Polonię sic scribit: Ignatius primò multam
penitentiam egit: Summis autem laborib.
exantlatis, cū maria traiecisset, Christi Do-
mini patientis loca inuisit. Ecquid te urit
ista quæstiuncula? Sed ostendam tibi effu-
gium. Dic fuisse potentia, non actu: aut si
mauis, dic fuisse uolūtate & animo, corpo-
re non item: ac proinde fuisse & non fuisse:
Sic saluabis utrumq; scriptorem, & cū Pa-
tribus Claudiopolitanis poteris canere,
Gaudeamus.

*Libr. 2. Ex.
Ingolstadt: a-
no.*

CA.

CAPVT VIII.

Ignatium Laiolam desperatum militem fuisse, & ipsi Pseudoiesum apparuisse demonstratur.

SEd mittam, iocos. Ad seria redeamus. Quod autem calumniaris (tua Stephane Arator uerba refero) blasphemore, eum militem desperatum fuisse, id nulla ratione, nulla historia fide digna probare poteris. Ego uerò & ratione & historia pabo. Rationem quidem talem affero. Homines deserto uitæ suæ genere, qui se ad monachatum transferunt, ex desperatione id faciunt. Ignatius Laiola deserto uitæ suæ genere, militari uidelicet ad monachatum se transtulit. Ergo ex desperatione id fecit. Si negas hanc consequentiam esse necessariam: at certè probabilem esse negare non potes, cùm & prouerbio dicatur: Desperatio facit Monachum. Historicum autem à te ipso aliquoties laudatum tibi do, Laurentium Surium, qui in ijs, quos dixi, commentarijs, ex desperatione (nisi me fallit animus) scribit Laiolam nouum ordinem occepisse.

Conat̃ (inquis) deinde uentilator iste egre-
gius pbare, Christũ uerũ nõ potuisse Igna-

442 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
tio apparere. Calumnia hæc quoq; est tua
Stephane Arator.

Ego enim in secunda uentilatione nusquam scripsi, Christum uerum non potuisse Ignatio uestro apparere. Potuisset enim, si uoluisset: Et dico etiam Stephano Aratori apparere posse, si uelit. Sed probandum tibi incumbit, uoluisse Christum corporali præsentia Laiolæ desperato militi apparere. At Scriptura sacra nihil tale habet. Sed nec uestra Romana Ecclesia credendū adhuc determinauit, Christum Iesum Seruatorem Mundi Ignatio Laiolæ corporali modo uisum esse. Qua igitur auctoritate credendum id esse doceris? Tu quidē hoc argumento rem tradere uideris. Christus est omnipotens, utpote uerus Deus & homo (hoc etiam ego credo) & potuit Laiolæ corporaliter apparere (credo & hoc) Ergo apparuit. Hoc uerò est quod non credo: quia ex antecedentibus non legitimè concluditur. Scis enim Stephane Arator, Dialecticos rectè docere: A posse ad esse non ualere consecutionem.

„ Pergis tandem inquiring: Sed quo tandem id probat argumento. Quia scriptum est Ephes. 4. & Actor. 3. Christum uerum ascendisse in cœlos & sedere à dextris Dei.
Ergo

Ergo non uerus Iesus, sed Pseudoiesus ap-
 paruit Ignatio. Hem bone Pater: Vsq; ad-
 eò tu præter calumnias spiras nihil. Neq; n.
 ego sic, ut tu scribis, scripsi. Cur tu non ci-
 tas seriem meorum uerborum ita uti se ha-
 ber, ut boni uiri ac ueracis officio fungi ui-
 dearis? Quod cum tu prætermittis, ego
 mea uerba, sic necessitate ipsa urgente,
 hic reperam & tibi denuò inculcabo. Ie-
 suitæ docent, Ignatio Laiolæ Iesum in iti-
 nere apparuisse multa præcipientem: atque
 hanc esse causam ut societas Iesu dicantur.
 Hic uerò quis non uidet? Hoc totum aut
 commentitium esse, aut si Iesus Laiolæ isti
 apparuit, hunc Iesum non fuisse Seruato-
 rem mundi ex uirgine Maria natum. Sacra
 enim Scriptura disertè testatur, Iesum Dei
 Filium supra omnes cœlos ascēdisse (Eph.
 4. 10.) ibiq; mansurum esse usque ad tem-
 pora restitutionis omnium: id est, usque ad
 extremi iudicij diem (Act. 3. 21.) Tantum e-
 nim tunc redibit Iesus Dei Filius, non qui-
 dem in terras deorsum, sed in nubes dun-
 taxat, inde sententiam dicturus, omnibus
 conspiciendus (Matth. 26. 64. 2. Theissal. 4.
 17.) iterumq; cum electis suis supra omnes
 cœlos rediturus (1. Iohan. 14. 1. 2. Illic enim
 sunt sedes uitæ æternæ electis Dei præpa-
 rata.

Mat. 24. 23.

iatæ. Is igitur Iesus qui Laiolæ claudo &
 desperato militi in itinere apparuit, unus
 ex illis haud dubiè fuit, de quib. Filius Dei
 fideles suos diligētissimè præmonuit. Tūc
 si quis uobis dixerit: Ecce hīc Christus, aut
 hīc: ne credite: Surgent enim Pseudochristi
 & Pseudoprophetæ, ita ut seducant (si fieri
 possit) etiam electos. Ecce prædixi uobis.
 Quare si dixerint uobis: Ecce in deserto
 est: Ecce in cōclauī est, ne credite. Ex his in-
 telligim⁹, Pseudoiesum fuisse, q̄ Laiolæ illi
 apparuit. Hactenus mea uerba. Quid tu autē
 ex his collegisti? Ais me sic ratiocinari. Ver⁹
 Iesus ascēdit in cœlos, sedet à dextris Dei.
 Ergo nō uerus Iesus, sed Pseudoiesus appa-
 ruit Ignatio. Iudicent, qui legūt, an tā frigi-
 dè ut tu fingis, ego sim ratiocinatus. Sed
 tui etiam ratio mihi habenda est. Video te
 obesæ naris Aratorem esse. Hanc tu pauli-
 sper emunge, ut uim argumēti mei odora-
 ri possis: uel potius abstergeto caliginem
 ab oculis tuis, ut splendorem ueritatis cer-
 nere queas. Iste quidem Scholasticus, quē
 tu ex alto despicias & cōuitijs adobruis, uin-
 culis ueritatis ex uerbo Dei depromptis, i-
 ta te constringet, ut elabi non possis. Idq̄;
 crassa Minerua, more Scholastico perspicu-
 is syllogismis, & ijs quidē demonstratiuis,
 non

nō probabilibus, cōficiet. Audi ergo, bone Pater, & discē ueritatem Euangelicam etiam à Scholastico, etiam à Grammatico.

Quicūq; homo circa annum Mūdi 3961. sic assumptus est, siue sic ascendit longè supra omnes cœlos, ut ibi permaneat usq; ad tempora restitutionis omniū: id est, usq; ad diem ultimum mundi: is utiq; ante ultimū diem Mundi corporali (siue uisibili siue inuisibili) præsentia in terris nusquam est: At qui homo Christus Iesus Dei Filius, circa annū Mūdi 3961. sic assumptus est siue sic ascendit longè supra omnes cœlos (Eph. 4. 10.) ut ibi permaneat usq; ad tempora restitutionis omniū (Act. 3. 21.) id est, usq; ad extremum diem Mūdi. Ergo homo Christus Iesus Dei Filius, ante diem ultimum Mūdi, corporali præsentia in terris nusquā est, nec uisibiliter nec inuisibiliter. Et per consequēs, quicunq; interea tēporis pro Christo Iesu se in terris ostentat, uti fecit is, qui desperato militi Ignatio Laiolæ apparuit, Pseudochristus & Pseudoiesus sit necesse est. Ecquomodo tibi sapit hæc offa, bone Pater? Quippe hinc illud etiam consequitur, Pseudopphetas: id est, doctores falsi esse, quicunque contendunt uerum Iesum Dei Filium desperato militi Laiolæ apparuisse.

Hic

- Mat. 18. 20.* Hic si fortè illud mihi obijcere uelis, Vbi sunt duo uel tres coacti in nomine meo, il-
- Mat. 28. 20.* licsum in medio illorum. Aut illud: Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Respondebo, me non negare Christum esse ubique, imò credo ipsum in sanctis suis tanquam in tēplo suo habitare, sed non corporali, uerum spiritali deitatis suæ præsentia, ut docet
- Rom. 8. 9.* Apostolus: Vos, inquit, non estis in carne, *10. 21.* sed in Spiritu, si quidem Spiritus Dei habitat in uobis. Quod si quis Spiritum Christi non habet, is non est eius. Porrò si Christus in uobis est, &c. Huc facit illud Tertul-
- Lib. contra Praxeam.* liani: Si homo tantummodo Christus, quomodo adest ubiq; inuocatus, cum hæc hominis natura non sit, sed Dei, ut a desse om-
- Hom. 33. in Matt.* ni loco possit? Et illud Origenis: Necessim homo est, qui est ubicunque duo uel tres congregati fuerint in nomine eius, sed
- Epist. 1. ad Cledonium.* uirtus diuina quæ erat in Iesu. Item illud Nazian. Christus in nobis habitat, non secundum eam partem, quæ in oculos cadit,
- Lib. 10. super Ioh. cap. 38.* sed quæ intellectu percipitur. Et Cyrilli istud: quomodo igitur pollicitus est secum eis futurū usq; ad consummationem seculi? Nullus ambigit cū ad cælos ascenderit, quamuis uirtute Spiritus semper affuerit, præ-

præsentia tamen carnis illum semper ab-
 tuisse. Deniq; istud Augustin. Christus Ie- *Epist. 57. ad*
 sus ubique est per id quod Deus est, in cœ- *Darda.*
 lo autem per id quod homo est.

C A P V T IX.

*Duplex mendacium & geminæ ineptiæ Aratoris
 deteguntur, & quomodo Christus Paulo
 Apostolo uisus sit, decla-
 ratur.*

SEd redeamus ad tuas, Stephane calum-
 nias. Cerne, inquis, præterea lector, quã
 impiè Scripturis sacris abutatur, nõ se-
 cus ac cacadæmon ille qui Dominum in
 deserto tentabat. Scriptum est, inquit, uerũ
 Iesum in cœlos ascendisse: Ergo non appa-
 ruit uerus Iesus Ignatio, sed Pseudoiesus.
 O' cæcitatem plusquam Cimeriam. His
 pãncis uerbis duas simul Christo, impius
 rabula, inurit blasphemias. Primo negãdo
 eius omnipotentiam, quem ita uult cœlo
 affixum, ut inde mouere se non possit. Se-
 cundo negando eum Ignatio & diuo Pau-
 lo apparuisse. Hæc tu, bone Pater, quibus
 duarum blasphemiarum me reum agis, sed
 profectò immeritò. Mentiris enim (igno-
 sce quæso mi Pater) me negasse omnipotẽ-
 tiam

tiā Christi Filij Dei, neq; hoc probare potes
 in æternū: Mentiris etiam (rursus ignosce)
 me scripsisse aut dixisse, Christum sic affixū
 esse cælo, ut inde mouere se nō possit. Nū-
 quam scripsi, nunquam dixi, nunquā in ani-
 mo habui hoc. Credo equidem, Christum

Hebr. 4. 14.

Iesum Filium Dei, corporali sua præsen-
 tiā usque ad diem extremi iudicij non esse
 alibi nisi supra omnes cælos, quos pene-
 trasse scribitur, ibique liberè esse ubi ubi
 uult in summa gloria & maiestate sua. Cre-

*De Fide &
 Symbolo ca:
 pit. 6.*

do cum diuo Augustino, qui inquit, ubi &
 quomodo sit in cælo corpus Dominicum;
 curiosissimū & superuacaneū est quæreres:
 tantummodò, in cælo esse, credendum est:

*In Epist. ad
 Dardan.*

Credo cum eodem, cū inquit: Christum
 Dominū nostrū, unigenitum Dei Filiū Pa-
 tri æqualem, eundemq; hominis Filiū, quo
 maior est Pater, & ubiq; præsentem totum
 esse non dubites tanquam Deū, & in eodē
 tēplo Dei esse, tanquam inhabitātem Deū:
 Et in loco aliquo cæli propter ueri corpo-
 ris modū. Quid porro? Blasphemū me ais
 esse, quod nego uerum Iesum apparuisse I-
 gnatio uestro & Paulo Apostolo. De Pau-
 lo Apostolo mox uiderimus. Ignatio au-
 tem Laiolæ uerum Iesum apparuisse, tunc
 credam, cū tu expeditè, siue solueris, siue
 etiam

etiam secueris nodum, quem paulò antè tibi obieci. Conaris quidem probare, uerum Iesum apparuisse Ignatio militi desperato. Sed quibus argumentis? Primùm quidem. Potuit uerus Iesus apparere Ignatio Laiolæ: Ergo apparuit: Deinde uerò: Verus Iesus apparuit Paulo Apostolo: Ergo etiam Ignatio Laiolæ.

Viden^t bene frater, quàm firma sit ista tua Dialectica? Sed de Paulo Apostolo *Act. 9. 3.* uideamus. Apparuit ergo ipsi Dominus Iesus? Certè sanè. At num præsentia corporali, sic, ut carnalibus oculis Paulo & socijs ipsius uisus sit? Nequaquam. Socij enim nec uiderunt Christum, nec uocem ipsius audiuerunt. Sed neque Paulus corporeis oculis uidit Christum. Priùs enim in terram concidit & splendore inuiscato excæcatus est, ac postea demum uocem audiuit: Saul, Saul, quid me persequeris? Hinc Augustinus de hoc loco differens ait uocem Christi cœlitùs in aures Pauli formatam fuisse. Quid uerbis opus est? Ipse Paulus Apostolus inquit (2. Corinth. 12. 2.) Noui hominem in Christo ante annos quatuordecim: an in corpore, nescio: an extra corpus, nescio: Deus nouit, raptum in
tertium

450 CONTRA CALVM STEPH. ARAT
tertium usq; cœlum, &c. Ex quibus uerbis
liquet longè aliter uisum esse Christum Ie-
sum Paulo, quàm ut uisum esse Laiolæ nu-
gantur Iesuitæ. Legimus præterea Christũ
Iesum conspectum esse etiam Stephano
protomartyri: Sed & huic longè aliter quã
Act. 7. 56. Laiolæ. Conspexit enim cœlos apertos, &
Filium hominis stantem ad dextram Dei.
Quippe acies oculorum Stephani proto-
martyris pro maiori consolatione ad eò il-
lustrata fuit, ut immensa inter cœlum &
terram spatia obtutum ipsius nihil impe-
dierint. Sic ergo uisus est Stephano uerus
Iesus. Quomodo autem Ignatio Laiolæ?
Nempe in terris, & quidem sic, ut aliquan-
do comes itineris Laiolani fuerit, sic refe-
rentibus Iesuitis. Forsitan autem cum La-
iola & duodecim Apostolis ipsius etiã am-
bulauit per tabernas, latitauit per popi-
nas (cibo enim & potu uiatores egent) cu-
lices passus rotundos: ut in Florum lusit Ha-
drianus Imperator. Sed mittamus
iocos. Rem ipsam ur-
geamus.

CAPVT X.

Iesum, qui Ignatio apparuit, Pseudoiesum fuisse,
iterum demonstratur.

Nobilissima hinc nobis exorta est quæ-
stio, quamuis Iesuitis minimè grata:
uexanda tamen & discutienda ple-
niùs: cum hætenus à nemine, quod sciam,
satis uexata & discussa sit: Vtrum uidelicet
uerus Iesus, ex uirgine Maria natus corpo-
rali præsentia in terris uiatori Ignatio Lai-
olæ, desperato militi apparuerit. Ac Ie-
suitarum quidem id uehementer affirmant, his
uili argumentis. Potuit apparere, Ergo ap-
paruit. Apparuit Paulo Apostolo (addatur Δὶς καὶ τρις
τὸ ἑκάστῳ.
etiam Stephano) ergo & Laiolæ Ignatio.
Sed obstat quòd desperatus fuerit miles. Id
scitè diluit Possuinus. Primùm egit multà
pœnitentiam, deinde exantlatis summis la-
boribus, maria traiecit, Christi patientis lo-
ca inuisit. Pulchrè scilicet omnia, sed non
satis firmiter. Hæret adhuc aqua, & multa
subsunt dubia. Nos autem constanter ne-
gamus, uerum Iesum ex uirgine Maria na-
tum corporali præsentia in terris uiatori I-
gnatio Laiolæ desperato militi & socijs i-
psius apparuisse. Huius negationis argu-
menta hæc sunt.

Gg Primùm

Primum quidem ac optimum, ideoq; re-
 petendum: quia Christus Iesus quatenus
 Eph. 4. 10. homo est, sic ascendit supra omnes cœlos,
 Acto. 3. 21. ut corporali sua præsentia illic mansurus sit
 in gloria & maiestate usq; ad tempora resti-
 tutionis omnium.

Deinde quia in symbolo Apostolico sic
 confitemur: Ascendit ad cœlos, sedet ad
 dexteram Dei Patris, inde uenturus est ad
 iudicandos uiuos & mortuos: Non confi-
 temur autem, nec Scriptura uspiam tradit,
 Christum corporali, præsentia ante ultimū
 illud iudicium de cœlo descensurum & ap-
 pariturum uel Laiolæ uel quibusuis alijs
 hominibus.

Mdt. 24. 30. Tertiò quia uerus Iesus descendet de cœ-
 Mat. 26. 64. lo in nubibus cum gloria & potentia ma-
 gna. Ergo nec uerus fuit Iesus.

Hebr. 8. 4. Quartò, quia sacra Scriptura difertè in-
 quit: Si Christus esset in terra (corporali sci-
 licet præsentia: nam de infinita Christi dei-
 tate nihil ambigitur) ne sacerdos quidem
 esset: At Christus est æternus sacerdos. Er-
 go in terra non est. Vnde sic colligimus
 ampliùs. Si uerus Iesus in terris appa-
 ruit Ignatio Laiolæ & cum ipso ambula-
 uit: Sacerdos esse desijt. Sed non desijt esse
 Sacerdos, cum æternum habeat sacerdo-
 tium.

tium. Ergo uerus Iesus Laiolæ in terris nõ
 apparuit, neq; cum ipso ambulauit. Deniq; *Mat. 24, 23.*
 Christus Dominus ipsemet prædixit mul-
 tos Pseudochristos ante ultimum diem
 uenturos, sed & ipsis, & qui ad ipsos dedu-
 cunt credendum esse ueruit. Cùm igitur Ie-
 sus Laiolæ conspectus ante ultimum diem
 Mûdi aduenerit, Pseudoiesum fuisse neces-
 se est, & Pseudoprophetæ sunt, qui Pseu-
 doiesum uerum Iesum fuisse contendunt.
 Inunc Stephane Arator, & me blasphemiam
 reum accusa & damna. Redeo ad tua uer-
 ba: Ergo Pseudoiesus (inquis) fuit q̄ dixit:
 Saule, Saule, quid me persequeris? Pseudo-
 iesus eũ ex equo excussit: O' suaue capitu-
 lum: Itane usquequaq; te ridendum propi-
 nare uoluisti? Vbi enim scriptum est: Sau-
 lum tum cum socijs suis equitasse? Pictorũ
 cõmentata tibi imposuerunt. Et tibi iam pul-
 chra pictura est p̄ sacra Scriptura. Succine
 tibi, bono Patri, ab re tua, à præfectura tua,
 nihil ocij fuit, ut historiam cõuersionis Pau-
 li inspiceres? Sed hæc leuicula sanè præte-
 reamus, & ad maiora pergamus.

Intellige ergo indocte & blaspheme he-
 retice, inqs: Quòd sicut tũc uers, Iesus simul
 erat in cœlo à dextris Dei, & simul in ter-
 ris diuo Paulo apparuit: Sic & cũ Ignatio

„ appareret, poterat idē Iesus uerus & in ter-
 „ ris & in cœlo per suam omnipotentiā præ-
 „ sens esse. Ain' uerò bone Pater, uerū Iesum
 „ corporali præsentia, simul in cœlo & in ter-
 ra fuisse, cū appareret Paulo? Quo id uerò
 Scripturę testimonio? Nullo profus. Et uide
 in quos te laqueos induas? Si uerus Chri-
 stus corporali præsentia in cœlo simul & in
 terra fuit, duo corpora & duos Christos fu-
 isse necesse est: Atqui duo corpora duosq;
 Christos ueros esse posse est impossibile.
 Ergo uerus Christus corporali præsentia,
 cū Paulo appareret, simul in cœlo & in ter-
 ra non fuit. Et uide quàm firmum sit tuū ar-
 gumentum Christus est omnipotēs, Ergo
 cū Paulo & Laiolæ apparuit, simul in cœlo
 & in terra fuit corporali sua præsentia. At-
 qui Deus nō omnia facit quæ potest, sed ea
 tantum quæ uult, ut Dauid inquit: Omnia
 quæcunq; uoluit Iehouah fecit in cœlo &
 in terra. Iam tu mihi ostende, Christū Deū
 uelle corporaliter in cœlo & in terra simul
 esse, & credam tibi. Volūtas autē Christi in
 uerbo ipsius est patefacta. Da mihi igitur
 uerbum, quod certè in æternum non da-
 bis. Audi, Pater, Tertullianū aduersus Pra-
 „ xeam: Planè, inquit, Deo nihil difficile. Sed
 „ si tam abruptè in præsumptionibus nostris
 hac

hac sententia utamur, quiduis de Deo cō-
 fingere poterimus, quasi fecerit, quia face-
 re potuerit.

C A P V T X I.

*Transsubstantiatio à fundamentis
 conuellitur.*

Sic & in Eucharistię Sacramēto (inquis)
 apud nos & in cœlo per eādē omni-
 potentem suā uirtutē præsens est. Cre-
 do ego, bone Pater, Christum & omni-
 tentē & in Sacramento Eucharistię, atque
 ad eò ubique esse, cū in una persona non
 tantū sit homo finitus, sed etiam Deus
 æternus & infinitus. Verū longē alius est
 status nostrę controuersię.

Non enim hoc queritur (quod nemo ne-
 gat) an Christus sit in Sacramento Eucha-
 ristię: Sed hoc an corporali præsentia reue-
 ra sit in quolibet frustulo panis Eucharisti-
 ci: uel, ut ex sensu Romanensiu loquar, hoc
 in dubium uocatur, utrum panis Eucharis-
 ticus sic transsubstantietur, ut iam desinēs
 esse panis, reapse sit corpus illud, quod in
 cruce pependit, ac proinde caro, sanguis, a-
 nima & deitas Christi, ut in Synodo Con-
 stantiensi determinatum est. Et tu quidem
 haud dubiè hoc sentis, qđ Synodus Cōstā.

*Garāza sub
 sinē eius Cō-
 cilij.*

456 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
tensis determinauit: Panem uidelicet reapse transsubstantiari in uerum Christi corpus, animã & deitatem, & panem nõ amplius esse panem, sed tantum accidentia panis remanere post factam cõsecrationem. Ego autem totum istud falsum esse dico, & euidentissimis rationibus demonstro.

I. Nullum corpus, quod naturã & loco diuersum & dissitum est ab altero in alterum illud corpus transsubstantiatur. Panis Eucharisticus corpus existens, & natura & loco diuersus ac dissitus est à Christi natiuo corpore: Naturã quidem, quia panis ex farina & aqua in fornace coquitur: corpus uero Christi ex uirgine Maria natum est: Loco autem, quia panis in terris est, Christi uero natiuum corpus supra omnes cœlos manet usque ad ultimum Mundi diem. Ergo panis Eucharisticus in natiuum Christi corpus reapse nequaquam transsubstantiatur.

II. Corpus sensu destitutũ in animã rationalem transsubstantiari est impossibile. Panis Eucharisticus est corpus sensu destitutũ. Ergo panem Eucharisticũ in animã rationalem Christi transsubstantiari est impossibile.

III. Creaturam & corpus sensu carens in deitatem transsubstantiari est impossibile.
Panis

Panis Eucharisticus est creatura & corpus sensu carens. Ergo panem Eucharisticum in deitatem Christi transsubstantiari est impossibile.

IIII. Quodcumq; corpus nullam sui mutationem ullis sensibus exhibet, id transsubstantiatum esse est impossibile.

Panis Eucharisticus nullam sui mutationem ullis sensibus exhibet.

Ergo panem Eucharisticum transsubstantiatum esse est impossibile.

v. Item: Quem panem sacra Scriptura etiam post consecrationem siue benedictionem panem nominat, eum transsubstantiatum esse est impossibile. Veritas enim Spiritus sancti in Scriptura non diceret panem, qui panis esse desisset, sacram siquidem Scripturam ueracissimam esse necesse est.

Atqui panem Eucharisticum sacra Scriptura etiam post consecrationem siue benedictionem panem adhuc nominat. Ait. n. quotiescumq; ederitis panem hunc. Et mox: quisquis ederit panem hunc. Et tertio: pbet se homo, & ita de pane illo edat quis. Quis aut negare potest ipsam manducationem fieri in Eucharistia post benedictionem seu consecrationem. Panem ergo Eucharisticum post factam consecrationem esse transsubstantiatum est impossibile.

v. i. In quocūq; pane nullū membrū uerè
humani corporis ostēdi ac p̄cipi potest, eū
panē reuera in natiuū ac humanū Christi
corp̄, trāssubstantiatū esse est impossibile.

Atqui in pane Eucharistico, etiam post
consecrationē, nullū membrū uerè humani
corporis ostendi ac percipi potest.

Ergo panē Eucharisticum reuera in nati-
uū Christi corpus transsubstantiari est im-
possibile: Et per cōsequens, panis Eucharis-
ticus manet panis etiā post cōsecrationē.

Apoc. 17. 4. Responde, Stephane Arator, ad hęc argu-
menta, si tibi proba est mater, sedens in ur-
be septicolli, habens aureum poculum in
manu sua, amicta purpura, cocco, auro, ar-
gento, gemmis & lapidibus preciosis. Ec-
quid sentis, bone Pater, te ui ueritatis pun-
gi, urgeri, premi? & quidem ab indocto
Grammatico.

Quid tibi fiet, si tibi negotiū erit cū do-
ctis nostrarum Ecclesiarū Theologis? For-
sitā hoc mihi respōdebis? Hęc argumēta
sunt ex ratione humana deprompta. Irāne
bone Pater? Age igitur tu ex ratione diui-
na: i. ex uerbo Dei profer argumenta, quib.
p̄bes panē Eucharisticū reapse trāssubstan-
tari in natiuū Christi corpus. Proferes sci-
licet ad Calendas Græcas: Aut si proferes,
talia

talia erunt, quale hoc tuum est. Christus est omnipotens. Ergo panis Eucharisticus transsubstantiatur. Pulchrè dixti. Cōfer mihi iam istos terminos in syllogismum, & mox tu uidebis quatuor esse, ac p̄inde scopas dissolutas, quibus Iesuitæ nec purgare, nec repurgare quidquam poterunt. Ac inquires (sicut sanè inqs) Christus dixit: Hoc est corpus meum quod pro uobis traditur. Ergo panis Eucharisticus reapse transsubstantiatur in corpus, animam & deitatem Christi. Eia uerò, transfer mihi rursus hos terminos in syllogismum, & quatuor esse deprehendes, ac funiculos ex arena cōtextos habebis, quibus certè nullum Theologum, ac ne indoctum quidem Scholasticū constringere ualebis.

CAPVT XII.

Quis sit genuinus sensus uerborum, Hoc est corpus meum: & rursus transsubstantiatio & consubstantiatio expugnatur.

Sed bene res habet, quòd tandē uerbo Seruatoris nostri, Hoc est corpus meū pro uobis traditū, protulisti. Hic ergo pedē figamus, & quæ sit istorū uerborū uera sententia, age, dispiciamus. Atq; id more Scholastico, per ignē Logicū ad examē re-

460 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
uocemus, ut stipulæ Romanensium Vbi-
quitanorum & similibus, istis uerbis Chri-
sti superstructæ exurantur. Ad ipsam igitur
rem.

Principiò in confesso est, per Hoc signifi-
cari & demòstrari panē per CORPVS MEVM
significari natiuū Christi corpus, qđ ex uir-
gine Maria natū in cruce pepēdit, p pecca-
tis Mundi. Deinde in confesso est has enū-
ciationes æquipollere ac idem ualere: Hoc
est corpus meum pro uobis traditū: Et pa-
nis Eucharistiæ est corpus Christi p nobis
traditū. Tertiò datur etiā hoc, In uoce Hoc
& Panis esse subiectū, tamen Corpus meū
siue corpus Christi esse prædicatum. Quar-
tò, Nemo opinor inficias ibit, hæc duo, Pa-
nis & corpus Christi, disparata esse.

Age igitur, Stephane Arator, dic mihi,
ecqualis est ista prædicatio, Panis Eucha-
ristiæ est corpus Christi pro nobis traditū?
Propria certè ac regularis non est: quia de
subiecto nō dicitur unū ex quinque prædica-
bilibus. Neq; est inusitata: quia non agit de
unione personali duarū in Christo natura-
rū, & quæ inde consequuntur. Relinquitur
ergo esse Impropriam, ac proinde Tropicā
figuratamue: id quod etiam sic euinco. Om-
nis prædicatio (excipio inusitatam) in qua
de

de subiecto disparatum uel disparati passio dicitur, aut est falsa, aut si uera est, impropria ac proinde tropica figurataue est. Atqui in hac prædicatione, Panis Eucharistiæ est corpus Christi, disparatum de disparato dicitur: & quia uera est prædicatio, impropriam ac proinde Tropicã figuratã uel esse necesse est.

Quisnã igitur hîc tropus inest? Dico inesse Metonymiam. Et cû hæc multiplex sit, dico esse Metonymiam signati: quia res signata & obsignata: id est, corpus Christi, prædicatur de signo ac sigillo: id est, de pane Eucharistico. Hoc testatur & Augustinus: Nô dubitauit inquit, Dominus dicere, Hoc est corpus meû, cû signum daret corporis sui. Et alibi tradit hanc regulã multis exẽplis declaratam, cû inquit: *ita solet Scriptura loqui, ut res significantes tanquam illas, quæ significantur, appellet.* Quod autẽ Augustinus signũ dicit, id Tertullianus figurã nominat, cû inquit: Sic Deus in Euangelio quoq; reuelauit panem corpus suũ appellans, ut & hinc iam eum intelligas corporis sui figuram dedisse. Et alibi: *Acceptũ panem & discipulis distributum corpus suum illum fecit, Hoc est corpus meum dicendo: id est, figura corporis mei.* Figura autẽ non fuis-

Cap. 12. ad
Adimam.

Tract. 63. in
Iohan.

Lib. 3. cõtra
Marc.

Lib. 4. cõtra
Marc.

fuiſſet, niſi ueritatis eſſet corpus. Sed & ipſe Auguſtinus figuram pro ſigno uſurpauit Pſal. 3. Dominus, inquit, ludam adhibuit in cõiuuium, in quo corporis & ſanguinis ſui figuram diſcipulis commendauit & tradidit. Præterea panem eſſe ſignũ ac ſigillum corporis Chriſti, ſic oſtendo. Omne Sacramentum diuinitus inſtitutum eſt ſignũ ac ſigillum gratiæ Dei. Panis Eucharisticus eſt Sacramentum diuinum. Ergo panis Eucharisticus eſt ſignum & ſigillum, nempe corporis Chriſti pro nobis traditi, per quẽ nobis gratia Dei conciliata eſt.

Rom. 4. 11.

Sed iam reſtat ut impropriam & tropicam iſtam locutionem ad propriam & regularem reducamus. Proprio autem & regulari ſermone ſic ſonat: Panis Eucharisticus eſt Sacramentum ſiue myſterium corporis Chriſti pro nobis traditi. Item: Panis Eucharisticus eſt ſignum ac ſigillum corporis Chriſti pro nobis traditi: Vel quod idẽ ualeat. Panis Eucharisticus ſignat & obſignat nobis corpus Chriſti pro nobis traditum. Signat quidem, quia nos admonet meminiſſe Chriſti pro nobis traditi: Sicut inquit: Hoc facite in mei cõmemorationẽ. Obſignat autẽ quia uult ut certo credamus corpus Chriſti uerẽ pro nobis traditum eſſe.

Eodem

Eodem prorsus modo declarandæ sunt hæc quoque propositiones. Panis Eucharisticus est nouum illud testamentum, per corpus Christi pro nobis traditum, stabilitum: id est, Panis Eucharisticus est signum ac sigillum *Jerem. 31.* noui illius testamenti quod stabilitum est *Heb. 8. et 10.* corpore Christi pro nobis tradito. Sic quoque Panis quem frangimus est communio corporis Christi: id est, Panis quem frangimus signat & obsignat nobis communionem seu societatem & coniunctionem nostram cum Christo. Et sic de altera parte Sacramenti. Ex his liquet, tropum nec in subiecto nec in prædicato esse, sed in sola copula EST: quia hæc sola declarationem requirit, & declaranda est per signat & obsignat: uel per est signum & sigillum, ut ostensum est. Atque hoc refuta si potes Arator.

Iam uerò sic argumentor. Quod ex propria prædicatione nullo modo colligi potest, id neque ex impropria colligi potest. Atqui ex hac propria prædicatione, Panis Eucharistiæ est signum & sigillum corporis Christi, non potest colligi nec transsubstantiatio Pontificia, nec consubstantiatio Carnaitarum: Ergo neutra etiam colligi potest ex hac impropria, Hoc est corpus meum, &c. Et rursum, Quod ex uno æquali non sequitur,

464 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT
sequitur, id neq; ex altero æquali sequitur;
sed ex hoc: Hic panis est nouum illud testa-
mentū in meo corpore, non sequitur tran-
substantiatio aut cōsubstantiatio: Ergo ne-
que ex isto, Panis hic est corpus Christi;
quod est æquale priori.

Procedo ad absurda. Si panis Eucharisti-
cus reapse trāssubstantiatur in natiuū Chri-
sti corpus, necesse est tot esse Christi corpo-
ra & tot Christos humano corpore prædi-
tos, quot sunt frustula panis Eucharistici p
omnes Ecclesias: Sed impossibile hoc: er-
go & illud. Et rursus: Si panis transsubstan-
tius est reuera natiuū Christi corpus, ne-
cesse est panem transsubstantiatū esse pas-
sum, mortuum, sepultum, resuscitatum, in
cœlos assumptum. Atqui panis transsubsta-
tius nec est passus, nec mortuus, nec se-
pultus, nec resuscitatus, nec in cœlos assum-
ptus. Ergo panem transsubstantiatum im-
possibile est esse reuera natiuū Christi cor-
pus: Et per cōsequens panis transsubstan-
tius, nec uerus Christus, nec uerus Iesus
est, sed Pseudochristus & Pseudoiesus, ac
ueris Christianis summè fugiendus, prout
Christus fieri præcepit. Matth. 24. v. 23. 24.
25. In nūc, bone Pater, & dic nos neq; Theo-
logiam neq; Philosophiam degustasse: dic
nos

nos blasphemos aīnos, quòd Pseudoie-
 sum esse dicamus, quem Romanistæ in Eu-
 charistia sumunt, asseruant, circumferūt. O
 miserum & miserandum Christū, qui nunc
 iā in caueis, ciborijs & monstrantijs cōclu-
 ditur, ita ut loco se mouere nequeat: iā per
 campos, uicos & compita circumfertur, ut
 qui ambulare nequeat, iam deniq; per gulā
 in uentrem trajicitur. Et tales quidē Chri-
 sti sunt infiniti Romanensibus, tot uideli-
 cet, quot sunt ostiæ consecratæ.

Vbi quistis autē etiam plures: quippe nō
 tātum in singulis crustulis Eucharistię cor-
 porali præsentia Christum latere uociferā-
 tur, sed etiam in omnibus folijs arborum,
 in omnibus lapidibus, omnibus pyris, ca-
 seis, pomis, cantharis, & ubi non? Ego au-
 tem constanter scribo, dico, aio, clamo, uo-
 ciferor, Omnes illos Christos esse Pseudo-
 christos. Nobis enim una fides, unum ba-
 ptisma, unus Dominus, unus Christus, qui
 corporali præsentia est in gloria & maiesta-
 te sua ineffabili, supra omnes cælos, usque
 ad tempora restitutionis omnium, dum
 interim Spiritu & uirtute deitatis suæ

nusquam non est, atque adeò per

fidem in sanctis suis

manet.

CAPVT XIII.

Panis & uinum Eucharistia qua mutatione mutantur.

AT queras: Panis igitur Eucharisticus, nullóne modo Christi corpus est? Est certè: Sed non transsubstantiatus neque consubstantiatus, uerum permanens in materia & forma sua qua certè non mutatur, nisi sine & usu. Ex communi enim pane fit sacer panis, qui iam non uentris, sed mentis, animæ ac fidei cibi est: Fides animæ os est: Fides enim sola est, quæ cibû & potû spiritualè Christû apprehêdit. Iuxta illud:

Aug. Tract.

25. Ioh.

Ioh. 6. 35.

Crede & manducaſti. Item: Qui credit in me, non ſitiet unquam. Atq; ita panis uoluntate & ordinatione diuina mutatur quidè, ſed nò niſi ſine & uſu: Et ideo corpus Chriſti appellatur, modo ſcilicet ſacramentali

Eſa. 9. 6. & ex pacto. Rem planiùs accipe. Deus Pa-

Rom. 8. 32.

ter donauit nobis Filium ſuum & cû ipſo omnia. Sed & ipſe Filius ſe ſuaq; omnia nobis donat, ſic ut ipſe & donator & donû ſit.

Luc. 22. 29.

Eph. 3. 6.

Eph. 5. 30.

Eph. 5. 32.

Eſa. 62. 5.

Et paciſcitur nobis regnum ſuum cœleſte, communionem & ſocietatè ſui: ita ut iam ſimus cohæredes regni, & concorporati

ſi, caro de carne eius, os ex oſſibus eius.

Ideo nos iam amicos, iam fratres & ſoro-

res,

res, iam filios, iam sponsam nominat suam. Hoc est illud fœdus, pactum, testamentum, de quo Ieremias (cap. 31. 31.) loquitur, quod fœdus & pactum morte sua stabilivit Christus (Hebr. 8. 10. & 10. 16.) Ad firmationē huius pacti addit uisibilia signa & sigilla, ut uideret, Luc. 22. 29. Hæc signa & sigilla iam dicuntur corpus & sanguis Christi, iam nouum illud fœdus seu pactum, iam communio corporis & sanguinis ipsius. Perinde ut sponsus, factis sponsalibus, donat se sponsæ in certa spe futuri coniugij. Eius rei dat certum signum & sigillum huc arrham, nempe anulum, quo dato, en habes me certo, inquit: Et sponsa accepto annulo: Hic est meus sponsus. Sic sceptrum dicitur regnū: quia est certum signum & sigillum collati in aliquem regni. Sic fasces & secures apud Romanos. Eodem igitur modo, panis Eucharisticus, qui est signum & sigillum corporis Christi pro nobis traditi, nobis est etiam corpus Christi pro nobis traditum, maioris nempe certitudinis causā. Hæc sunt mysteria Christiana: quæ qui non intelligit, quid sit esse Christianum non nouit. Ecquid iam cernis, bone Pater, plenam consolationis ueritatem? Si cernis, da gloriam Deo: Si non cernis,

H h nis,

C A P V T XIII.

*In soluendis argumentis hæret a-
qua Iesuitis.*

” **H**Inc (inquis) ad maiorem impietatem
” progreditur impius ueritator negan-
” do Dei prouidentiam, non uales stul-
” to suo ingenio capere, quomodo sit Deus
” præsens in pane, caseo, uino & ceteris crea-
” turis. Rursum calūniaris, bone Pater. Ego
” enim non absolutè de Deo scripsi, sed de
” Christo quatenus ex uirgine natus est, qua-
” tenus conspiciendus in nubibus, quatenus
” in forma humana est, secundū quam nõ est
” ubiq; non in multis simul locis, sed supra
” omnes cœlos duntaxat, usq; dum redeat iu-
” dicare Mūdum in nouissimo die. Cætero-
” qui deitas ipsa, quæ est in Patre, in Filio &
” Spiritu S. cū sit infinita, ubiq; est, in qua om-
” nia sunt, uiuunt, mouentur, ut docet sacra

Act. 17. 28. Scriptura.

” Postremò (inquis) in fine secundæ ueriti-
” lationis argutus Dialecticus infert, quasi
” uicisset: Pseudo igitur Iesus, qui Laiolę ap-
” paruit, uel homo fuit uel Angelus; non ho-
” mo, quia statim (ego non statim, sed postea
” scripsi) euanuit: Si Angelus uel bonus uel
malus:

malus: non bonus: quia boni humanam Christi
 formam ad fallendos homines non assu-
 munt. Ergo malus. O pulchram consequen-
 tiam. Baculus est in angulo, Ergo tu es asi-
 nus. Hæc tu. Sed ne in his quidem bona fi-
 de agis. Ego. n. sic sum argumentatus. Ve-
 rus Iesus ex uirginè Mariæ natus ascendit su-
 pra omnes cælos (corporali uidelicet præ-
 sentia) & illic manet usq; ad nouissimum
 diem Mundi. Et inde non redibit nisi in nu-
 bibus ad iudicium. Et Christus uetuit cre-
 dere illis, qui dicunt: Ecce hic aut illic Chri-
 stus. Ex his intuli. Nempe igitur Iesus La-
 iolæ uisus, Pseudoiesus fuit. Et quia homo
 non fuit, (postea enim in itinere euauit)
 angelus fuit aut bonus aut malus. Sed bo-
 nus non fuit: quia boni angeli humanam
 Christi Iesu formam ad fallendos homines
 nunquã assumunt. Malum igitur fuisse neces-
 se est. Sic ego. Quod argumentum cum sit
 fortius quàm ut soluere possis, interim e-
 leuare & eludere conaris, his uerbis: O pul-
 chram consequentiam. Baculus est in angu-
 lo, Ergo tu es asinus. Atqui hoc non est sol-
 uere argumentum. Responde igitur dire-
 ctè: Et nega, si potes, antecedens, ut neges
 consequens. Si illud non potes, Hoc ad-
 mittas oportet.

” Eadem (inquis) forma argumentādi uti
 ” possumus & cōtra apparitionem D. Paulo
 ” factam: Nam qui illi apparuit uel homo fu-
 ” it uel Angelus, uel bonus uel malus: nō bo-
 ” nus, ergo malus. Non uides stolide Calui-
 ” nista quòd tua blasphemia etiam in Apo-
 ” stolum Christi redundat. Dico igitur quòd
 ” unus atq; idem uerus Iesus Deus & homo
 ” fuit, qui D. Paulo & qui Ignatio apparuit,
 ” non autem Angelus nec bonus nec malus.
 Hastenus tua, Stephane Arator, uerba. Ego
 uerò nego eandem argumentationem in
 apparitionem D. Paulo factā torqueri pos-
 se. Eo quòd Laiolæ uestro desperato militi
 nihil commune sit, ut suprā ostendi, cum
 Paulo Apostolo. Nec mea argumentatio
 blasphemia est, quæ redundet in Apostolū
 Christi. Tu enim nullis argumentis cōfir-
 mare potes Laiolæ uerum Iesum apparuis-
 se. Quid enim est? Potuit apparere. Ergo
 apparuit: Apparuit Paulo: ergo & Laiolæ.
 Ecquid te pudet, tales nugas defendere?
 Nō mirum. Talibus enim nugis pleni sunt
 multi libri Romanensium, qui inscribūtur,
 Gesta Romanorum: Vitæ Patrum: Speculū
 historiale, Liber Lipomani, Abdię, Sophro-
 nij, & Legēda Sanctorum. In his legere est:
 Christum Petro apparuisse Romę ante por-
 tam:

tam: Sanctum Alanum ubera Mariæ uirginis æquè ac Christum ipsum suxisse: Et huius generis infinita.

CAPVT XV.

Aliquot calumniæ mendaciæ & ineptiæ Aratoris breuiter retunduntur.

IN uentilatione tertia, negas Arator, dânosum esse Hungariæ & Transyluaniam, quod Pontifex Iesuitas illis miserit: imò id lucro esse orbi Christiano ais, eò quòd Iesuitæ extirpent Caluini, Lutheri & aliorum hæreticorum falsa dogmata. Obsecro quæ sunt illa falsa dogmata? ubi, quo libro à uobis Iesuitis refutata. Tu quidem uentilationum refutationem suscepisti. Sed quàm solidè refutaris, iam opinor intelligis.

Secundum damnum (inquis) quòd Iesuitæ Christum in Eucharistia adorandū proponūt. Calumnia, imò mendacium est me ita scripsisse. Verba mea hæc sunt: Quis nescit istos Laiolanos Pseudopphetas, partim ad Pseudoiesum Laiolæ uisum, partim ad Pseudochristum ex pane obmurmurato confectum, tum adorandum tum deuorandum seducere tam pueros quàm plebē ipsam? Sic ego. Verum autem me scripsisse,

472 CONTRA CALVM STEPH. ARAT.
hactenus etiam perspicuè demonstraui. Tu
si potes solidis rationibus ex Scriptura sa-
cra petitis refelle.

- 22 Addis postea: quasi non hoc tota Eccle-
22 sia à tempore Apostolorum docuerit. Ne-
go dogma transsubstantiationis à tempo-
re Apostolorum in Ecclesia extitisse. Nam
apud Patres orthodoxos Transsubstantia-
tionis uocabulum ne extat quidem. Tan-
tum abest ut docuerint ex pane transsub-
stantiato, fieri uerum Christi corpus, ani-
mam, deitatem, ac proinde uerum homi-
nem ac Deum adorandum. Et scimus Trans-
substantiationem pro articulo fidei intro-
ductam esse demum ab Innocètio eius no-
minis tertio Papa, Anno Domini 1198. Ad-
22 dis & hoc: quasi non idem Christus præci-
22 piat dicens: Accipite & comedite, Hoc est
22 corpus meum. Respondeo: Christus panē
acceptum, fractum & distributum iuber
accipere & comedere, non autem adorare.
Nam hunc discipuli sedendo acceperunt
& manducarunt, non transsubstantiatum
sed benedictum, Christo interim corpora-
li præsentia in medio ipsorum accubante.
22 Miratur (inquis) stolidus asinus quod
22 nos ueri Dei & hominis Christi Iesu cor-
22 pus sumimus. Et quærit quæ gens suos
deos

deos uorauit. Etiam hîc calumniaris. Non scripsi enim ego neque miratus sum, quòd uos ueri Dei & hominis Christi Iesu corpus sumatis: Sed istum stuporem miratus sum uestrum, quòd panem obmurmuratum & transsubstantiatum pro uero Deo habeatis, non iâ pro pane & nihilominus uerum Deum deglutiatis. Viden' quid hoc rei sit?

Mox subdis: Audi impie Capharnaïta, Nulla gens habuit deos ita appropinquantes sibi, sicuti adest nobis Deus noster. Esto uerum sit, Deum uestrum uobis esse ualdè propinquum: tamè dic quæso, bone Pater, quæ hæc erit Dialectica: Deus noster nobis ualde propinquus est: Ergo ipsum ore corporeo manducamus & deglutimus? Et non uides in quanta absurda te conijcias? Sed fruerè sensu tuo.

Tandè subijcis: Lege indocte asine, Chrysostomû, Cyrillum, Hieronymû, Ambrosiû & Augustinû, & ex illis cognosces doctrinam hanc de Eucharistia non esse nostram, sed totius Ecclesiæ & omnium antiquorû Patrum. Non credo, bone Pater, quod dicis. Nam dogma transsubstantiationis uestræ, orthodoxæ antiquitati ignotum

474 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
fuisse ostendi, & falsissimum esse perspicuè
demonstravi. Et nisi longum foret, iam tibi
ostenderem, ex istis Patribus, quos me le-
gere iubes, eam quam defendo de Eucharis-
tia sententiam esse verissimam. Sed uide-
bo priùs, quid ad hæc responsurus es, & po-
stea, si necesse erit, faciam libenter, quod
dico.

Hic mirari mihi subit, cur tu Arator nihil
respondeas ad hæc mea uerba, quæ in ter-
tia uentilatione posui. Iesuitæ docent, pa-
nem Eucharistiæ, manentibus tantùm acci-
dentibus, puta rotunditate, colore, sapore,
reapse transsubstantiari in uerū Christi cor-
pus, ac proinde uerum etiam esse Deū ado-
randum. At enim producant ex sacris lite-
ris uel unicum argumētum, unicum syllo-
gismum demonstratiuum, ut eius rei certa
scientia habeatur. Hæc ego quæ tu uerba
perinde atq; periculosissimum quempiam
scopulum longè præternauigasti. At enim,
si uerus es Romanista, & germanus filius
Matris Catholicæ, produc rationes, pro-
duc argumēta sanctæ illius Pandoræ: id est,
trāssubstantiationis uestre, qua sola penè di-
tescunt & pinguescunt Romanistæ.

Transuectus hunc scopulum, eadem per-
gis: Tertium (inquis) damnū, quòd nos do-
ceamus

eamus Iuuentutem idola colere, propo-
nendo illis Christum in Eucharistia adorā-
dum, uenerandos sanctos & eorum imagi-
nes. Neq; hīc abest calumnia. Non scripsi e-
go uos Christum, proponere adorandum
in Eucharistia, sed panem obmurmurantū,
quem dicitis transsubstantiari in uerū Chri-
stum, quod tamen est falsissimum. Respon-
des postea: Ergo idola coluerunt & alij san-
cti Patres, qui hac in re nobiscum idem sen-
tiunt. Atqui sancti Patres non docent idola
colere. Et tu nihil ex Patribus præter nomi-
na ipsorum affers.

Dehinc infers: Imò uerius uos impij Ca-
pharnaitę homines idololatrare docetis, si-
guram Christi corporis & panem pistoriū
pro Christi corpore adorandum proponē-
do. Quid te iuuat mentiri, bone Pater? Dic
ubi ego uel quisquam nostrūm docuimus
figuram corporis Christi & panem pistoriū
pro Christi corpore esse adorandum? Cer-
tè hoc nunquam probabis. In prima cœna
discipuli sedendo sine adoratione panem
benedictum perceperunt: ita nos quoque
non quidem sedendo, sed stando eundem
panem benedictum sine adoratione reue-
renter tamen ut rem sacrā decet, percipien-
dum esse affirmamus & percipimus.

CAPVT XVI.

*Laicos lectione sacrae Scripturae non esse arcen-
dos, & Iesuitas haereticos esse de-
monstratur.*

» **Q**uartum damnū (inquis) quòd prohi-
 » bemus Laicis lectionem sacrae Scri-
 » pturae. Atqui hinc non damnū, sed
 » utilitas magna in Ecclesiam redundat. Ap-
 » paret certè uel tuo ipsius exemplo. Tu. n. si
 » ab ineunte pueritia, ut Timotheus fecit, sa-
 » cras literas didicisses, nunquam te in Apo-
 » logetica ista Epistola tua ita turpiter dedis-
 » ses. Sacra Scriptura lux est animarum. Hæc
 » uespertiliones Iesuitici ferre non possunt,
 » idcirco etiam alijs inuident, filij tenebra-
 » rum. Sed audiamus argumentum Arato-
 » ris. Vnde enim hæreses natæ sunt (inquit)
 » nisi ex Scripturae sacrae lectione: quæ dum
 » à Laicis non intelligitur, inde sibi errandi
 » occasionem sumunt: Sicuti fecerunt Ana-
 » baptistæ, Adamitæ, Pichardistæ, Hulsitæ,
 » Lutherani & uestri Calvinistæ. Hæc tua est
 » bone Pater, insulsissima ratiocinatio. At-
 » qui nec omnes Laici, nec nulli clerici qui sa-
 » cram Scripturam legunt, hæretici fiunt: Fac
 » igitur mihi syllogismum, bone Pater, & ex
 » puris

puris particularibus, quid aliud quàm ineptiæ tuæ apparebunt, & te omnibus ridendum dabunt.

Quid tãdem melius affers? Deum enim quilibet (inquis) suo ingenio uult uerbum Dei interpretari, relicto Ecclesiæ sensu & Sanctorum Patrum, necesse est, ut, quot capita sunt, tot sententiæ & hæreses nascantur. Hic primùm quæro ex te, unde probas quemlibet uelle suo ingenio uerbum Dei interpretari? Deinde quæ ista est tibi necessitas, ut quot capita sunt legentium sacras literas Laicorum, tot etiam sint sententiæ & hæreses? Nonne maiori ex parte sacra Scriptura ita est plana, ut facilè à legentibus intelligi possit? Historiæ sacrarum literarum perspicuæ sunt: Perspicua est doctrina decalogi & explicatio eius. Perspicuæ sunt Prophetarum conciones de faciendo bono & fugiendo malo. Sunt fateor quædam, quæ uitio hominum obscura esse uidentur: Sed nū ideo penitùs sacra lectione arcendi sunt Laici? cū quæ obscuriora sunt, uel in publicis lectionib. & concionib. ministrorū: uel priuatim ex cõmentarijs sanctorum uirorū cognosci possint. Proh pudor usq; ad eone obbrutiistis Iesuitæ? ut qd' uel boni pueri bonum, honestum & pium esse iudicāt, id

478 CONTRA CALVM STEPH. ARAT
uos malum, impium & hæreticum esse di-
catis. Vos quidem maximi hæretici estis uel
una hac de causa, quod lectione sacrarum li-
terarum arcetis eos, quorum causa illæ cõ-
scriptæ sunt.

„ Subijcis postea: Experiẽtia ostendit, nõ
„ expedire omnibus passim Laicis lectionẽ
„ sacræ Scripturæ permittere. Deo gratia, bo-
ne Pater. Non omnibus, inquis, Laicis. Er-
go aliquibus permittenda est sacrę Scriptu-
ræ lectio.

At num tu potes determinare, quibus
permittenda & quibus non? Num tu car-
diognoſta es? Num tu scire potes, qui benè
eam intelligent, uel qui malè?

„ Quid præterea? Quod si diuus Chryso-
„ stomus (inquis) suis auditoribus suasit le-
ctionem Bibliorum: Vna hirundo non facit
uer. Ergo si ego, bone Pater, ostendã mul-
tas hirundines, haud dubiè facient uer, &
uerum erit, à lectione sacræ Scripturæ non
arcendos esse Laicos, quicumq; eam legere
possint: Imò permittendam esse lectionem
sacarum literarum cuius ordini, ætati &
sexui Christianorum præsertim hominum.

Psal. 86. 6. Hieronymus super illum uersum: Domi-
nus narrabit in Scripturis populorum, &c.
Populorum, inquit, quia totius sunt popu-
li, &

li, & non tantum sacerdotum, & totus populus Scripturam legere potest. Sic Tertulianus scribit omnes Christianos conuenisse ad diuinarum literarum lectiones: & addit: His sanctis uocibus fidem pascimus, spem erigimus, fiduciam figimus. Sic & Origenes: Utinam, inquit, omnes faceremus illud, quod scriptum est: Scrutamini scripturas.

Cap. 39.
Apologet.

Hom. 2.
in Esa.

Et Gregorius in Epistola ad Leandrum; Sacra (inquit) Scriptura, & cibum robustum uiris, & lac pueris habet: In ea tum elephas natat, tum agnus pedibus ingredi potest. Et Augustinus sic hortatur populum: Non solum sufficiat, quod in Ecclesia diuinas lectiones auditis, sed etiam in domibus uestris, aut ipsi legite aut alios legentes requirite. Chrysostomus autem non hoc tantum dicit: Audite seculares omnes; comparate uobis Biblia anima pharmaca: sed etiam grauius arguit suos auditores quod Scripturas non legant, eosque diligenter hortatur ut cum suis domesticis ex sacris Scripturis sermonem conferant, & addid amplius: Hoc illud est, quod omnia quasi una peste corrumpit, quod lectionem diuinarum Scripturarum ad solos putatis monachos pertinere. Hæc Diabolicæ inspirationis (attende

Cap. de leuino.
no.

Hom. 9. Cõe
loff.

Hom. 2.
Math.

bone

480 CONTRA CALVM. STÉPH. ARAT.
bone Pater) operatio est, non finentes in-
tueri thesaurum ut diuitias acquiramus. Vi-
den' Arator, complures hirundines & ue-
rum uer? iamq; tempus esse iaciédi semen-
tem uerbi diuini etiam priuata lectione in
quorumuis hominum animos? Sed respó-
de ad hoc, bone Pater: Quod toti Ecclesiæ
côscriptum est, id singulis, qui sciunt legere
licet. At sacra Scriptura toti Ecclesiæ cõscri-
pta est. Ergo sacrá Scripturá singulis qui sci-
unt legere licet. Et ad hoc: Quod alio docē-
te aut legente omnib. in Ecclesiá audire, di-
scere & meditari licet, id etiam priuata le-
ctione singulis legere, discere & meditari li-
cēt. Atqui sacrá Scripturá alio docente aut
legente omnibus in Ecclesia audire, discere
& meditari licet: quid enim aliud sibi
Mar. 16. 15. uult mandatum Christi: Profecti in mun-
dum uniuersum prædicate Euangelium o-
Mat. 28. 19. mni creaturæ. Item: profecti docete omnes
gentes, docete eos seruare omnia quæ
mandauit uobis. Sacram ergo Scripturam
priuata etiam lectione singulis legere, di-
scere & meditari licet. Sed quid ego te mul-
tis moror? Inspice exordia Epistolarum A-
postolicarum quarum pleræq; ad integras
Ecclesias scriptæ sunt: idq; sic, ut etiam ab
Col. 4: 16. ijs legi iubeantur, quibus inscriptæ non
sunt.

sunt. Quin etiã, quę ad certas personas priuatim datę sunt, ut ad Timotheũ, Titũ & Philemonem, sic scriptę sunt, ut ab eo iam tempore totius Ecclesię consensu, & publicè & priuatim eas legere, discere & meditari ad emédationē uite & incrementa fidei, spei, charitatis, omnib. & singulis in Ecclesia permissum sit. Et hæc quidem, quę dixi, uerissima esse, manifestum est. Nunc libet unum epigramma adijcere. Quicumq; aliter Scripturam sacrã intelligit, quã sensus Spiritus sancti, à quo scripta est, flagitat, hæreticus appellari potest. Vel. Qui alicuius temporalis commodi & maximè uanę glorię principatusque sui gratia falsas ac nouas opiniones uel gignit uel sequitur, is hæreticus est. Atqui Iesuitę sacram Scripturam aliter intelligũt, quã sensus Spiritus sancti flagitat, ut suprã demonstratum est in uerbis: Hoc est corpus meum: & nunc in eo, quodd totam Scripturam à Laicis priuatim non esse legendam pertinaciter cõtendunt: quas opiniones, licet ipsi non genuerint, sequuntur tamen constanter, idq; ideo ut apud summũ huius Mundi principẽ Papam, cæterosq; Reges & principes uanam eruditionis gloriam, præbendas & primas inter omnes sectas Romanenses obtineãt, quod

*Causai 24.
9.3.*

482 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
quod res ipsa testatur. Ergo Iesuitæ hære-
tici sunt, quod demonstrasse oportuit. Tu
tamen, bone Pater, ne despódeas animum.
Resipisce, & non eris hæreticus.

- » Pergis postea: uarijs autem nominibus
» nos hic terræ filius appellat, nunc uesper-
» tiliones, nunc lebusitas, nunc Suitas. Ego
uerò non nego duo priora me usurpasse:
Suitarum auté nomen in roto scripto uen-
tilationum nusquam esse certo scio: ut iam
rursus magnus calumniator, ne dicam mé-
dax, esse deprehendaris. Quod autem ad-
dis, bestiarum esse cornibus uentilare, id-
eoq; mihi cornutæ bestię nomen compe-
tere, ac proinde Sedechię filium me esse, in
eo ualde miror acumen ingenij Aratorij.
Sed iam ad confutationem uentilationis
quartæ ueniamus.

C A P V T X V I I .

*Papam non esse supremum præsulem orbis Chri-
stiani, nec uicarium Christi.*

- » **I**N quarta uentilatione, Respódi nos re-
» uereri supremum orbis Christiani præ-
» sulem, nempe Seruatorem Christú: Hic
tu quæris: Sed cur non uis audire eius in
terris uicarium? Papam, opinor, intelligis.
Ad

Ad hoc ego respōdi & nunc quoq; respō
 deo: quia is ipse est Magnus ille Antichri-
 stus, id quod etiam à me demōstratum est.
 Et uidebo quid sis respōsurus. Mox addis:
 Ignoras impie, quid Dominus de suis suc-
 cessoribus dicat, qui uos audit me audit, &
 qui uos spernit, me spernit. Ego uero istud
 non ignoro. At enim uerò nō de Pontifici-
 bus Romanis hoc dixit Christ⁹, sed de duo-
 decim & septuaginta discipulis suis, ut ui-
 dere potes capite decimo apud Mattheum
 & Lucam. Si igitur hoc de uicarijs uis intel-
 ligere, fuerunt omnes Apostoli & discipuli
 ipsius uicarij, ac proinde omnes sinceri E-
 uangelij doctores qui ipsis successerunt. Pō-
 tifices autem Romani cum uniuersa collu-
 uie sua, non successerunt illis, sed longè re-
 cesserūt in doctrina, uita & moribus, quod
 clarius est quàm ut probatione opus sit.

In responsione ad quintam uentilationē
 ais bone Pater, me non solū non extrica-
 ri, sed magis etiā inuolui cōtradictione: eò
 quòd dicam ad Antichristi mēbra pertine-
 re mutatorē Calēdarij, & quòd nihilomin⁹
 ipse formam & modū mutandi præscribā.

Vsq; ad eò tu, bone Pater, tui similis es,
 qui calumniaris aut falsum dicis. Quæ e-
 nim ego cōditionaliter aut cum aliqua re-

484 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
 strictione scripsi, ea tu perinde accipis, ac si
 Categoricè & sine ulla limitatione à me di-
 ctas fuissent, quod utiq; uerè est calūniarij. Si
 uir bonus esses, id certè non faceres. Atque
 hinc uel illud Thucydidis meminisse debes:

Lib. 6. Διαβολὰς μὴ ἔσθωρον, ἔτι λέγειν τινὰς εἰς ἀπίλους ἔτι τοὺς
 ἀκούοντας ἀποδείχεται: id est, Calumnias boni ui-
 ri nec ipsi dicere, nec dictas ab alijs audire
 debent.

C A P V T XVIII.

*Aliquot calumnie Aratoris, & inscitia
 Grammatices detegitur.*

IN responsione ad sextam uentilationem
 iterum dicis me modum mutandi Ca-
 lendarij præscribere, quod simpliciter
 falsum esse, quilibet candidus lector obser-
 uare potest.

Addis deinde, Me omnia festa, quæ à mil-
 le trecentis annis in Ecclesia Catholica ob-
 seruata sunt, abrogare præter diem Domi-
 nicam, natalem Domini, resurrectionem.

Hic primum falsum est, omnia festa, quæ
 Romana Ecclesia obseruat, ante mille tre-
 centos annos obseruari cœpta esse: Nā uel
 Festum corporis Christi, quo maximā ido-
 lomaniā exercent Romanistæ, ante an-
 nos duntaxat trecentos uiginti tres, ab Vr-
 bano eius nominis quarto, instinctu Tho-
 mæ

Anno Domi-
 ni 1262.

mæ Aquinatis introductum est. Deinde nō scripsi ego me abrogare omnia festa, sed indicavi tantū, quæ in nostris Ecclesijs celebrari soleant, remota omni superstitione. Deniq; falsum est, quod ais, præter Dominicam diem, natalem Domini, resurrectionem: Ego enim addidi etiam Pentecosten & Ascensionem Domini.

Dehinc subiūgis: neq; ista festa putat ob alium finem obseruāda, nisi ut annūcietur in illis uerbum Dei. Neq; hoc ita refers, ut à me scriptum est. Ego enim scripsi, nos diem Dominicum, & eos, quos dixi, dies festos, docendo & discendo uerbum Dei transigere, quæ duo si absunt diebus festis, eos profanari & uiolari manifestum est, etiam si nulum seruire opus à quoquam fieri.

Quod postea scribis, me perperam conari probare, Pontificem esse Antichristum; ad hæc tibi abundè sum responsurus, posteaquam uidero te ad duodecim apodixes octauæ uentilationis aliquid rescriptisse. Illis enim immotis stantibus, hæc, quæ tu affers, cōsistere nullo modo posse: certum est. Sed audiamus iam sequētia tua uerba: De- mū, inquis, proponit insulsus Grammaticus quæstionem, quid de repurgatis uoce Euāgelij Ecclesijs sentiendum sit, qui inuitæ

„ Calendarium Gregorianum receperunt.
 „ Vbi primum grauiter contra Grammaticā
 „ peccat, ponendo nomen inuitæ pro aduer-
 „ bio *inuitè*. Hæc tu, bone Pater, perquam
 „ sanè Grāmaticè. Scilicet. Equidè sic scripsi
 nec errauit Typographus, quæ, uidelicet
 Ecclesiæ, inuitæ receperunt: hoc tu ita cor-
 rigis, qui inuitè receperunt. Istud uerò quid
 aliud est, quàm *Emendare Magnificat*, ut uulgo
 dicitur? Fertur enim quendam sciolum, cū
 legeret in Cantico Mariæ hæc uerba, *Disper-
 sit superbos*, sic correxisse, *Dispersit superbouem*.
 Sed dic, bone Pater, nonne Latinè dicitur,
 Facio inuitus, feci inuitus? & in plurali nu-
 mero, Facimus inuiti? Sic in fœminino ge-
 nere, Facio inuita, facimus inuitæ? quæ cer-
 tè forma loquendi frequentior est apud Ci-
 ceronem, quàm hæc: Facio inuitè, aut, facio
 inuito. Ecquid erubescis, bone Pater, cū
 præferrim tute in isto tuo scripto eadem
 loquendi forma usus sis, quam in me tam
 incogitanter reprehendis? Deinde qualis
 est ista tua Grammatica, Ecclesijs qui, pro
 quæ? Sed age pro nostro candore ipsi te ex-
 cusemus. Putamus hoc aut festinationis
 tuæ sphalma esse: ut qui in spacio quinde-
 cim horarum tam neruosam epistolam A-
 pologeticam, eamq; benè longam confe-
 ceris:

ceris : aut per Synthesin excusari posse, ut sit, qui scilicet homines, ex quibus constat Ecclesia: quale est illud: In Eunuchū suam. Item: Centauro inuehitur magna.

Nihilo melius est id, quod postea tam uerbosè persequeris, sumpta occasione ex hoc nomine Inuitæ. In primis falsum est, in-
 quis, quod uoce Euangelij repurgatæ Ec-
 clesiæ coactè consenserunt: quia nulla il-
 lis uis illata est: Sed sicut Catholici uo-
 luntariè & liberè paruerunt, ita & illi.

Hoc uerò quis tibi creder, bone Pater? Nam qui diu multumq; recusat aliquid facere, tandem uerò aliqua necessitate urgente facit, utique Latinis inuitus facere dicitur: quod ex isto Ciceronis uidere potes: *de Orato.* Facere inuiti & recusantes coacti sumus.

Pergis postea: Ibis ergo & tu etiam impie uel inuitus, ubi ubi fueris, & pedes Patæ sanctos osculaberis. Non credo tibi Stephane Arator, quia
 Pseudoprophe-
 ta es.

Si Latinū es: ibis inuitus: cur non etiā? Receperunt inuitæ.

Accipit Arator dignum patella
operculum.

» **M**Ox subdis: Et si minꝰ & metus mor-
» tis illis intētatus fuit, nōne debuiss-
» sent pro Euangelio isto uestro Cal-
» uiniano mortem potius eligere, quā An-
» tichristo consentire? Respondeo, facti sui
» quisq; rationem reddat, ubi res ipsa & tem-
» pus postulabunt. Quid enim attinet ad hoc
» tibi respondere pro alijs, quod tā inuidiosè
» quæris? Istud autem silentio præterire mi-
» nimè possum, quòd odiosè nobis Calui-
» nianum Euangelium exprobras.

Dic, Stephane Arator, quis unquā Euan-
gelium Calvinianum conscripserit? Ostende
librū qui sic inscribatur. Vbi uidisti? ubi le-
gisti? profer calumniator testes aut tabulas.
Nobis nō est aliud Euangeliū præter id, quod
sacris literis continetur. Romanensium ista
est audacia & summa impietas, ut præter E-
uangelia sacris literis cōprehensa alia sibi
conningere præsumant. Sicuti circa annū
Domini 1260. Monachi Parisienses fecisse le-
guntur, qui plenum blasphemiarū Euange-
liū excogitarunt, quod Euangeliū æternū
nuncuparunt, cuius etiā à Pontifice confir-
mationē Canonicā postularunt, quā tamē
obtine-

De hac scri-
bit Math.
Parisensis
historicus.

obtinere nō potuerunt. Et notū est Psal-
 riū Mariæ, anno Domini 1554. Venetijs im-
 pressum, in quo omnes Psalmi Dauidici, nō
 sine horrenda blasphemia Marię adaptātur,
 sic ut pro nomine Iehouæ, Elohim, Domi-
 ni, Christi, nomen Mariæ ubiq; sit substitu-
 tū. Romanensiu etiam hæc est impietas, ut
 uetus & nouum Testamentum ideo dunta-
 xat recipienda esse tradant, quòd de his re-
 cipiendis sancti Papę Innocentij prolata ui-
 deatur esse sententia. Item, quod omnia
 decretalia mandata sedis Apostolicę sic cu-
 stodienda sint, ut, si quis in illa commiserit,
 sciat sibi ueniam denegari: & quod eiusdē
 sedis iugum etiam intolerabile, toleran-
 dum tamen sit: id quod certè fit in Papatu.
 Tolerantur enim turpissima idola, quæ uer-
 bum Dei tolerari prohibet. Toleratur do-
 gma Transsubstantiationis, quod plenum
 est horribilis blasphemię: Toleratur alte-
 rius partis Eucharistię ademptio, quod
 summum est sacrilegium. Toleratur pro-
 hibitio, ne laici priuatim legant sacram
 Scripturam, qui primus est gradus ad im-
 pietatem. Toleratur impium dogma,
 dubitandum cuique esse de remissione
 suorum peccatorum, quæ tristissima est
 animarum carnificina. Sed ad ea iam

*Dist. 19. Ca.
 Si Roman.
 parag. Quis
 bus ad hæc.*

*Dist. 19. ca.
 In memori.*

490 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
ueniamus, quæ ad septimam uentilatio-
nem rescripisti.

C A P V T XX.

*Quæ festa ab Apostolis obseruata, quæ à Ro-
manistis introducta. Petrum uix
unquam Romæ fuisse.*

COnatur hic confutare è Stygia Plu-
tonis palude natus Scholasticus, hâc
,, propositionem: Antichristus assumet
,, sibi ius uiolandi & abolendi dies festos,
,, qui ubique à Catholicis magna religione
,, obseruati sunt. Primò respondet Apосто-
,, lum prohibuisse dies, tempora & annos
,, obseruari: Malitiosè aliquoties uerba Apo-
,, stoli contra festa Christianorum detor-
,, quens: cùm ille contra ceremonias & festa
,, Iudæorum ageret: quæ iam cessauerant &
,, in locum illorum, Christianorum festa in-
,, troduci cœperunt. Non ergo, indocte
,, Scholastice Plutochiensis, prohibet Apo-
,, stolus obseruari Christianorum festa, sed
,, Iudæorum.

Hæc tu, bone Arator: In quibus primùm
falsi reus es. Ego enim in septima uentila-
tione nusquam scripsi, Apostolum pro-
hibuisse, dies tempora & annos obseruari.

Nempe

Nempe igitur aut per iram, aut per negligentiam mea uerba inspicere contempsisti: quod utrunque turpe est tanto confutatori. Deinde contra multitudinem festorum Romanensium illud attuli, sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum, &c. Quid tu autem ad hoc? Nihil. Sed iam de festis uideamus.

Scripterat Pater Wolfgangus Srechius, Abolitionem festorum Romanensium esse notam Antichristi. Hoc ego uerum esse negaui, eò quòd Apostolus disertè scribat: Christianos ex parte diei festi non esse iudicandos uel damnandos. Nempe igitur hinc illud potiùs colligitur, Antichristiano more facere eos, qui ob neglectam multitudinem festorum Romanensium Christianos iudicant & damnant uti Pontificij faciunt. Quid uerò tu ad dictum Apostoli? Dicis contra ceremonias & festa Iudæorum egisse Apostolum. Esto. At dic quaeso mihi, sic ne abrogata est tota lex ceremonialis, ut uel eandem, uel similem quoquo modo illi præter Christum & Apostolos alicui homini ferre liceat? Si licere diceres, uolo id mihi testimonio sacrarum literarum probes, quod certè facies nunquã. Sci mus enim in nouo Testamento aliorum fe

492 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
 storum, ab Apostolis celebratorum, præ-
 ter diei Dominicæ, Paschatos & Penteco-
 stes, mentionem extare nullam. Demum
 post mortem Apostolorum institutum est
 festum natalis Domini, Ascensionis & E-
 piphaniæ. Cætera festa dehinc alia alijs
 substituta nulla nec necessitate nec uti-
 litate Ecclesiæ. Quippe florentissimæ
 & purissimæ Ecclesiæ fuerunt uiuenti-
 bus adhuc Apostolis Domini: & quæ pro-
 ximæ subsequutæ sunt: quæ cum multitudine
 sequentium festorum caruerint, ea nec
 necessaria, nec utilia esse constat: Ac pro-
 inde omissionem illorum, nequaquam si-
 gnum esse regni Antichristiani: cum con-
 trarium potius uerum esse appareat, uel ex
 eo, quòd diuinis honoribus sanctos suos
 in horum festis Romanenses prosequun-
 tur: quandoquidem spòtè confitentur An-
 tichristum honores diuinos aliò translaturum
 esse.

- » Horret (inquis denique) Plutonis disci-
 » pulus celebrare festa Apostolorum, Con-
 » fessorum, Martyrum, & B. Virginis, quæ à
 » Romana Ecclesia introducta sunt: & non
 » horret obseruare diem Dominicum, Na-
 » talem Domini, Resurrectionem & Pente-
 » costem, quæ ab eadem Romana Ecclesia
 intro-

introduc̄ta & præcepta sunt. Ais tu quidem, bone Pater, præcipua illa festa à Romana Ecclesia introduc̄ta & præcepta esse: Sed quia hoc nullis idoneis rationibus confirmas, ego certè id credere nõ possum. Constar enim Apostolos diem Dominicam, Resurrectionis & Pentecostes festum Ierosolymis & alibi more Christiano celebrasse antè, quàm ulla Christiana Ecclesia Romæ fundata esset, & antequam uel Paulus uel Petrus Romam uenirent sine quorum auctoritate à Romana Ecclesia tantas solennitates introduc̄tas esse planè est incredibile. Ac Paulus quidem Apostolus Romam uenit anno secundo Neronis, anno Domini 58. Quo tempore Petrus Apostolus Romæ nondum fuit. Nam si fuisset in prima Pauli Apologia eum non deseruisset (2. Timoth. 4. 16.) Neque Paulus ex Romano carcere tot Epistolas scribens sibi temperare potuisset, quin nomine Petri, sicuti aliorum, salutem Ecclesijs ascriberet. Quanquam quod ad Petrum Apostolũ attinet, magna est dubitatio, an unquam Romæ is fuerit: cum disertè scribat Paulus, Euangelium præputij sibi, Petro autem Circumcisionis esse concreditum, pro quo exequendo etiã

dix-

Euse. lib. 3.

c. 4.

Gal. 2. 7. 9.

Acto. 13. 8.

494 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
dextras iunxisse non dubitarunt. Ex quo
illud consequeretur: Si Petrus Romam
uenisset ad docendas gentes, eum firma-
ti iunctione dextræ pacti uiolatorem ex-
titisse, quod de tanto Christi Apostolo cre-
dere perabsurdum est: adeò quidem ut o-
mninò tutius esse putetur arbitrari Petrum
Apostolum Romæ nunquam Papatu fun-
ctum fuisse, ac ne Romam quidem spontè
uenisse, nisi fortè uinctum & coactum ad
subeundum capitis supplicium. Et de his
quidem hætenus.

C A P V T X X I.

*Epilogus monens Aratorem ut uiri boni officio
fungatur in defensione cau-
sæ suæ.*

HAbes, Stephane Arator, ad Apologe-
ticam (ut uocas) Epistolam tuam, Re-
sponsum non quidem ex tempo-
re, neque in spacio xv. horarum, sed plus e-
tiam quindecim dierum, quamuis inter
multiplices alias occupationes, conscri-
ptam: ad quam si quid respondere uoles,
primùm hoc te rogo, ut ex plaustro loqui
desinas, desque operam, ut non conuitijs,
sed argumentis & rationibus causam tuam
agas:

agas: quam si bonam habes, nihil opus est tot tantisque conuitijs: si uerò malam, conuitijs eam etiam deteriozem reddes. Atque hîc illud tibi in mentem uenire potest: *ἄπαιτορ κ' ἄπυθα ἴπ' τοῖσιν καὶ ἰπακύσας. ἢ τι λαχόν γ' ἤποιε τάχα κ' ἀντὶς μᾶλλον ἀκύσας.* Quod si tamen tibi cordi est, conuitiando superiorem euadere uelle, ego ingenuè dico, me hac in re tui similem esse nolle. Equidem istam laudem & palmam tibi tuisque leuitis non inuitus concedam, & in arte conuitiandi te *αἰὲρ ἀεσίωνα καὶ ἀπύροχορ ἱμμενῶν ἀπυρ* facile patiar. Tu tamen rectiùs feceris si & conuitia, & fontem conuitiorum iram tuam missam feceris, teque potiùs ad eam, quam humanitas requirit, lenitatem dederis. At, inquires, tu me calumniarum, tu falsi & mendacij reum agis?

Ago equidem, & forsàn etiam perago: sed non immeritò. Nam ut est in prouerbio: Scapham ego non possum nisi Scapham nominare: quod dum facio, certè non conuictior. Quod si iniurius tibi sum, demonstra, & culpam deprecabor. Alterum hoc est, quod à te impetratum esse uolo. Quæso, si quid ad hæc rescribere uoles, paulò attentius, quàm in uentilationibus fecisti, & legito & perpendi-

496 CONTRA CALVM. STEPH. ARAT.
to ea, quæ hîc à me scripta sunt. Imo si
quid refellendum susceperis, mea uerba
bona fide, uti me facere uides citato: ne-
que mihi affingito, ut nunc fecisti, ea quæ
ex uerbis meis nullo modo consequuntur.
Nam hoc quidem quid aliud est, quàm suo
sibi arbitrato fingere aduersarium, què nul-
lo negotio conficias, id quod pueros quan-
doque in plateis facere uidemus, qui ex-
tractum *μορμολύκαρον*: id est, stramineum ho-
munculum, ligneo ense & hasta succin-
ctum, lapidibus baculisque cum magna
uociferatione deiiciunt conficiuntque. Qua-
lis quidem triumphus & ridiculus & ina-
nis utique est, quem ego nuce cario-
sa redimere nolim. 8. Au-
gusti, Ann.

1 5 8 5

ΣΤΕ-

ΣΤΕΦΑΝΩ ΑΡΟΤΗΡΙ

ΜΕΤΑΝΟΕΪΝ.

Τίπτε, γέρον, ποιεῖς μοναχῶν μοναχώτατε
ἀνδρῶν;

Μῶντι πόνημα πονεῖς; μῶντι μοι ἀντιγρά-
φαις;

Τὸτο μὲν ἰμέρω καὶ ἐέλδομαι ὅτι μάλιστ'
ἢ ἵνα ἀντιγράφαις, ἢ ἵνα ἀναφρονεῖς.

Εἶσετι ἡσπίς Ρωμαῖα ψυδ' εἰα πολλὰ,
καὶ πολλὰς ψυχὰς καθ' αἰεὶ εἰς αἰδ' ἔω

Ψυδ' εἰ γὰρ πείλεται, ὅτι γὰρ λειτεργίαι ἀρετῆ
οὔτως δεῖ θεὸς πᾶσι σεβασὸς εἶναι.

οὐ θεὸς δεῖν ὁ ἀρετῆ, ἀτὰρ μυστήριον δεῖ
σώματ' εἶναι Χριστὸ ἀλεξικακῶ. (γῆ,

Ψυδ' εἰ πείλεται, ὅτι Χριστὸς ἀληθινὸς γῆ
ἰγνατίω λαόλη, σώματι ὤφθη εἶναι.

οὐ ποτὲ ἰγνατίω γῆ γαίη ὤφθη ἰσοῦς.
ἀγάγε μὲν δαίμων, εἰ καλὸς, ἀλλὰ κακός.

νήπιε, μῶντι κακῶ ἀποδιδεῖν δαίμονι βύλει;
εἰ σοφὸς εἶσι, κακὸν δαίμονα φθίγγε ταχύς.

ὦρα αἰ ἀφρονεῖν, ὦρα μετάνοιαν αἰ ἀπτεῖν,
εἴρα ἀμπλακίωμ ληγέμεν δεῖ, γέρον.

Ψυδ' εἰ θεὸν παπαῦ λίπε, νήπιε, εἰσπεο Χριστῶ,
εἰσπεο ἀληθεῖν ψυδ' εἰα ληγέμεν λιπῶν.

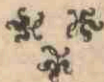
24. Decemb. 1585.

Nex

428 CONT. CAL. STE. AR. VENT. DEF.
Neg. ad defensionem nostram, neg. ad car-
men istud quidquam responderunt
Iesuita vsque ad hoc tempus,
s. Aprilis, An.

1 5 8 6.

F I N I S.

EPI.

